

TILINPÄÄTÖS 2022

KUNNANHALLITUS 31.3.2023 § 74

Sisällysluettelo

1	Tilinpäätössäännökset.....	1
2	Tilinpäätösasiakirjat.....	1
3	Toimintakertomus.....	2
3.1	Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa.....	2
3.1.1	Kunnanjohtajan katsaus	2
3.1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	3
3.1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	5
3.1.4	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	28
3.1.5	Henkilöstö.....	29
3.1.6	Ympäristöasiat.....	31
3.1.7	Muut ei-taloudelliset asiat	32
3.1.8	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	33
3.1.9	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	34
3.2	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	39
3.3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	41
3.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	41
3.3.2	Toiminnan rahoitus	43
3.3.3	Rahoitusasema ja sen muutokset	45
3.3.4	Kokonaistulot ja -menot	47
3.3.5	Kuntakonsernin toiminta ja talous	48
3.3.6	Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	53
3.3.7	Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	55
3.3.8	Konsernitase ja sen tunnusluvut	57
3.3.9	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	59
4	Toteumavertailu ja tavoitteiden toteutuminen	61
4.1	Käyttötalouden toteutuminen	61
4.2	Toimintakertomukset yksiköittäin	64
4.2.1	Konsernihallinto	64
4.2.2	Perusturvapalvelut	78
4.2.3	Sivistyspalvelut	92
4.2.4	Tekniset palvelut	124
4.3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	146
4.4	Investointiosan toteutuminen.....	148
4.5	Rahoitusosan toteutuminen.....	149
5	Tilinpäätöslaskelmat.....	150
5.1	Tuloslaskelma	150
5.2	Rahoituslaskelma.....	151

5.3	Tase.....	152
5.4	Konsernituloslaskelma.....	154
5.5	Konsernin rahoituslaskelma	155
5.6	Konsernitase	156
6	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	158
6.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	158
6.1.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	158
6.1.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	160
6.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	160
6.3	Taseen liitetiedot	164
6.4	Muut eriytetyt laskelmat	173
6.5	Luettelo kirjanpito kirjoista ja tositelajeista	174

1 Tilinpäätössäännökset

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä soveltuvien osin kirjanpitolain ja -asetuksen säännöksiä. Kuntalain 113 §:n mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkasta-

jien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi.

2 Tilinpäätösasiakirjat

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa

annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja.

Tilinpäätökseen kuuluvat myös tilintarkastajien tarkastuskertomus ja tarkastuslautakunnan arviointikertomus. Nämä kertomukset esitetään erillisinä asiakirjoina. Kunta laatii lisäksi henkilöstöraportin, joka esitetään erillisenä asiakirjana.

3 Toimintakertomus

3.1 Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa

3.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Kulunut vuosi 2022 oli monien mullistusten vuosi niin Laukaassa kuin maailmalla. Euroopan ja maailman uutisvirtaa ovat koronan arkipäiväistyttyä hallinneet Ukrainan sota, energiakriisi, inflaatio ja muu talouden epävarmuus. Kaikki edellä mainitut aiheet ovat näkyneet myös paikallistasolla Laukaassa. Laukaaseen on saapunut Ukrainasta sotaa paenneita ihmisiä ja elokuun alussa kuntaan perustettiin vastaanottokeskus. Kunta on osallistunut ukrainalaisten avustustointintaan monin tavoin ja lisäksi järjestänyt ukrainalaislapsille valmistavaa opetusta. Laukaalainen kuntayhteisö on ottanut ukrainalaiset vastaan sydämellisesti ja avoimesti. Kiitos siitä kaikille laukaalaisille.

Kesällä 2022 Laukaan valtuusto hyväksyi uuden kuntastrategian. Uusi strategia kiteytyy kolmeen toimintaperiaatteeseen, jotka ovat pidemmälle, positiivisesti ja palvelen. Nämä ”kolme peetä” ohjaavat tavoitteenasettelua ja toimintakulttuuria uudella strategiakaudella kohti vuotta 2030.

Vuosi 2022 oli viimeinen vuosi ennen hyvinvointialueuudistusta, jonka valmistelutyö kiihtyi kohti vuoden loppua. Uudistuksella on merkittävät vaikutuksen kuntaan ja kuntalaisiin. Jatkossa kunnan rooli painottuu kasvatukseen, opetuksen, kulttuurin ja vapaa-ajan alueilla ja kohderyhmänä korostuu lapset ja nuoret. Uudistuksen talousvaikutukset ovat myös merkittäviä ja ovat tuoneet esiin tarpeen kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamiselle.

Vuoden 2022 talousarvio laadittiin alun perin noin 1,1 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Talousarviomuutosten myötä arvio alijäämästä kasvoi 1,8 miljoonaan euroon. Erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen kasvu ylitti kuitenkin kaikki arviot ja lopulta alijäämää kertyi tilikau-

delta 4,6 miljoonaa euroa. Samalla kunnan taseeseen kertyi 2,7 miljoonaa euroa alijäämiä, jotka on katettava 2027 loppuun mennessä. Hyvinvointialueuudistuksen perintönä Laukaan kunnalle jäi alijäämäinen talous ja mittava tasapainottamisen tarve.

Kunnan vuosikate pysyi selvästi positiivisena. 2,2 miljoonan euron vuosikate ei kuitenkaan riittänyt kattamaan 9,2 miljoonan euron investointeja ja kunta velkaantui 5,0 miljoonaa euroa. Vuoden päättyessä kunnalla oli lainaa 109 miljoonaa euroa eli 5806 euroa asukasta kohden. Velkamäärä on korkea, mutta kunta on investoinut voimakkaasti tulevaisuuteen ja korjausvelka sekä investointipaineet vähenevät tulevaisuudessa. Vuoden 2022 suurimmat rakennushankkeet Laukaassa olivat Vihtavuoren ja Kirkonkylän koulujen hankkeet.

Taloushaasteet näkyvät kunnan toiminnassa tulevina vuosina. Kunta käynnisti talouden tasapainottamisohjelman laatimisen alkuvuodesta 2023. Tavoitteena on kattaa taseeseen kertyneet alijäämät vuoden 2027 loppuun mennessä ja hillitä velkaantumista siten, että kunnan velkamäärä ei kasva vuodesta 2023 vuoteen 2030 mennessä.

Laukaan asukasluku jatkoi laskuaan jo viidettä vuotta peräkkäin. Asukasluku oli vuoden päättyessä 18 781 ja laski vuoden 2022 aikana 7 asukkaalla. Syntyvyys kasvoi edellisestä vuodesta, mutta oli kuolleisuutta matalampi. Maahanmuuttajat mukaan lukien kunta oli muuttovoiton ja asukasluvun lasku jäi pieneksi.

Vaikeanakin aikana tilinpäätöksestä löytyy myös positiivista kehitystä. Laukaaseen valmistui vuonna 2022 yli 100 uutta asuntoa. Uusien asuntojen määrän trendi on ollut vuosina 2016-2022

nouseva. Omakotitaloja valmistui 52, mikä on eniten sitten vuoden 2015. Kirkonkylälle valmistui lisäksi uusi kerrostalo. Lisäksi Laukaan työllisyyslukemat ovat olleet edelleen hyvällä tasolla.

Kiitän vuodesta 2022 luottamushenkilöitä, henkilöistöä, sidosryhmiämme ja kumppaneitamme.

*Linda Leinonen,
kunnanjohtaja*

3.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuusto

Valtuustossa oli 43 valtuutettua ja paikkajako oli vuoden 2022 päättyessä seuraava:

valtuustoryhmä	valtuutettujen määrä
Suomen keskusta r.p.	12
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue r.p.	10
Kansallinen kokoomus r.p.	4
Perussuomalaiset	8
Vasemmistoliitto	2
Vihreä liitto	3
Kristillisdemokraatit	3
Liike Nyt	1

Kunnanvaltuuston puheenjohtajana toimi Leena Kalmari (SDP) ja varapuheenjohtajina Juhani Anttonen (KESK) ja Tommi Leppänen (PS). 5.12.2022 Harri Hokkanen (KESK) valittiin Juhani Anttosen tilalle varapuheenjohtajaksi ja samalla valtuutetuksi nousi Lari Hassel (KESK).

Valtuusto kokoontui vuonna 2022 yhteensä 6 kertaa ja käsitteli 59 asiaa.

Merkittävimpiä toimintaa ohjaavia päätöksiä vuonna 2022 valtuustolla oli uuden kuntastrategian hyväksyminen vuosille 2022-2030, kaavoitusohjelman hyväksyminen vuosille 2021-2025, talouden tasapainottamisohjelman käynnistäminen ja uuden hallintosäännön hyväksyminen. Maankäytön suunnittelun osalta merkittävin päätös oli Keski-Laukaan yleiskaavan pohjoisosa, osa-alue III

(Kirkonkylä -Vihtavuori) hyväksyminen, mikä mahdollistaa noin 2500 uuden asukkaan sijoittumisen alueelle.

Kunta säilytti kiinteistöveroprosentit sekä vuoden 2022 tuloveroprosentin (21,50) vuoden 2021 tasolla.

Kokousten lisäksi valtuustolle järjestettiin seminaareja keskeisten päätösten valmisteluun ja tiedonjakoon liittyen.

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen kokoonpano vuoden 2022 lopussa

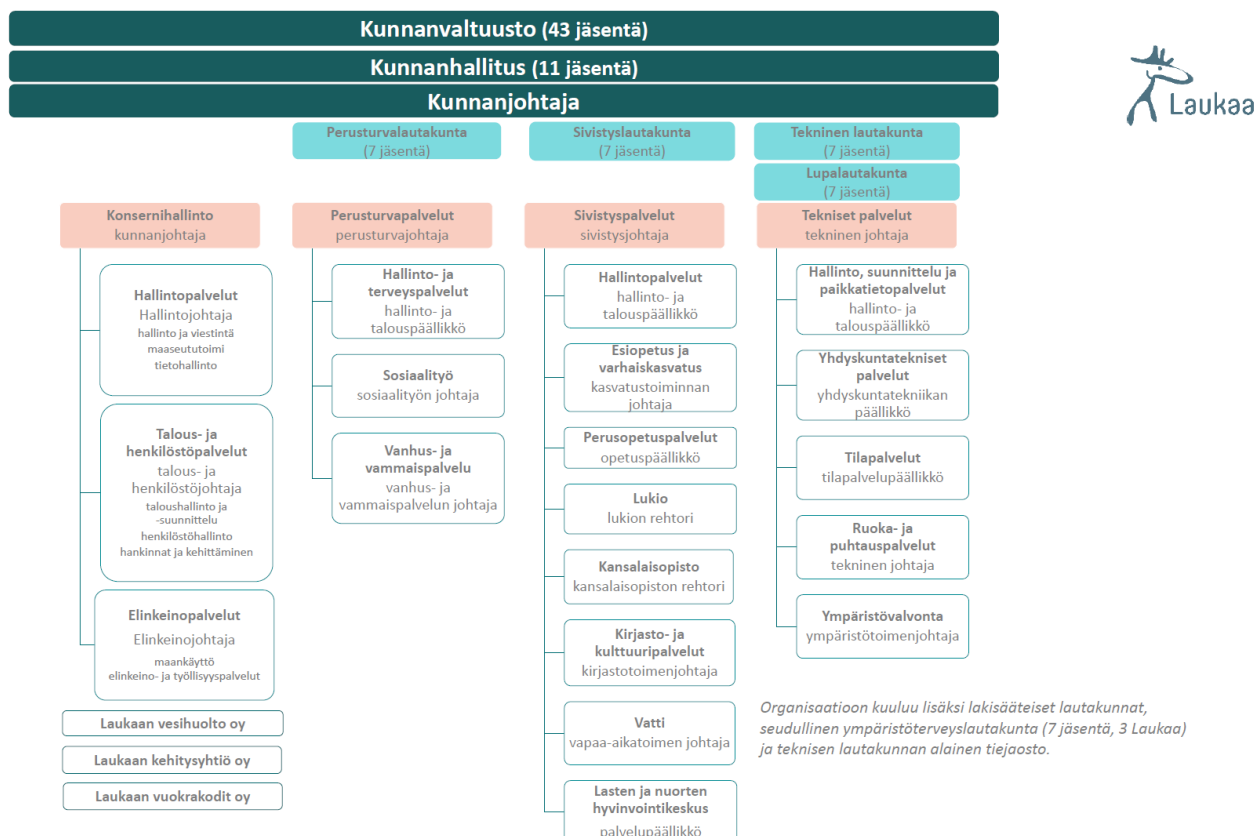
jäsen	varajäsen
Sakari Suomala (KESK)	Lari Hassel (KESK)
Leena Kautto-Koukka (SDP)	Janne Lahtinen (SDP)
Tomi Immonen (PS)	Lasse Häkkinen (PS)
Ilkka Tiihonen (KESK)	Emmi Savonen (KESK)
Tero Savonen (KESK)	Harri Hokkanen (KESK)
Anna-Mari Pylkäs (KESK)	Auli Toikkanen (KD)
Eliisa Haimakka (SDP)	Martti Ojala (SDP)
Markku Autio (SDP)	Katariina Kautto (VAS)
Arto Åkerman (PS)	Tanja Kainulainen (PS)
Anne Kupiainen (KOK)	Pasi Puupponen (KOK)
Anne Leinonen (VIHR)	Milla Niinikoski (VIHR)

Kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi Sakari Suomala (KESK), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Leena Kautto-Koukka (SDP) ja toisena varapuheenjohtajana Tomi Immonen (PS).

Kunnanhallitus kokoontui 17 kertaa ja käsitteli 283 asiaa.

Laukaan kunnan organisaatorakenne

Organisaatorakenne tilinpäätösvuonna 2022 on esitetty seuraavassa kuviossa. Vuonna 2023 organisaatio muuttuu hyvinvointialueuudistuksesta johtuen. Olennaisin muutos on perusturvapalveluiden poistuminen kuntaorganisaatiosta.

Valtuustoryhmien taloudellinen tuki

Laukaan kunta otti organisaation uudistuksen yhteydessä 1.6.2017 alkaen käyttöön valtuustoryhmien taloudellisen tuen valtuustoryhmien sisäisen toiminnan kehittämiseksi ja järjestämiseksi sekä toimintaan, joka suuntautuu kunnan asukkaisiin ja lisää asukkaiden osallistumismahdollisuuksia.

Valtuustoryhmien taloudellisen tuen suuruus on enintään hallintosäännössä määritelty 200 euroa valtuutettua kohden vuodessa. Valtuustokauden ollessa lyhyempi kuin kalenterivuosi, tuki on enintään 100 euroa valtuutettua kohden vuodessa.

Mikäli hyväksyttäviä menoja on vähemmän, niin tuki määräytyy tämän mukaan. Jos valtuustoryhmän menot ovat suuremmat kuin myönnettävä tuki, niin valtuustoryhmä vastaa yli menevistä kustannuksista itse. Tuen saaminen vaatii valtuusto-

ryhmältä tuen käyttösuunnitelman (tuen käyttökohteet) sekä vuoden lopulla toimintakertomuksen tuen käytön toteutumisesta.

Valtuustoryhmille myönnettyt tuet vuonna 2022, €

Keskustan valtuustoryhmä	2.400,00
SDP:n valtuustoryhmä	2.000,00
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	1.600,00
Kokoomuksen valtuustoryhmä	-
Vihreiden valtuustoryhmä	-
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	400,00
Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	-
Liike Nyt	-
yhteensä	6.400,00

3.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Seuraavassa kappaleessa esitetään tiivistelmä kansantalouden ja kuntatalouden kehityspiirteistä, joilla on ollut tai tulee olemaan olennaista vaikutusta kunnan toimintaan ja taloudelliseen tilaan.

Maailmantalouden tilanne on haasteellinen

Kansainvälisen valuuttarahaston mukaan vuosi 2023 tulee olemaan haasteellinen maailmantaloudessa. USA:n talous on lipunut kohti taantumaa. Eurooppa on ottanut taloudellisesti osumaa Ukrainan sodan seurauksena. Euroalue kuitenkin näyttäisi väistävän energiakriisin pahimmat vaihtoehdot. Myös Kiinalla ennakoidaan olevan vastassaan vaikea vuosi. Suurimpien talouksien hidastuminen aiheuttaa maailmanlaajuisen negatiivisen trendin. Syvän laskusuhdanteen tai talouskriisin todennäköisyys on kuitenkin viime aikoina pienentynyt. Korkein inflaatiohuippu ohittui viime vuoden lopulla useimmissa maissa. Keskuspankit ovat hankalassa tilanteessa, kun nopea korkojen nousu ei ole vielä heijastunut talouteen. Tarvittavan politiikan kiristämisen suuruus on hämärän peitossa, sillä korkoja ei tulisi nostaa liikaa, mutta inflaation kiihtyminen uudestaan olisi vältettävä.

Euroalue saattaa välttää taantumaa

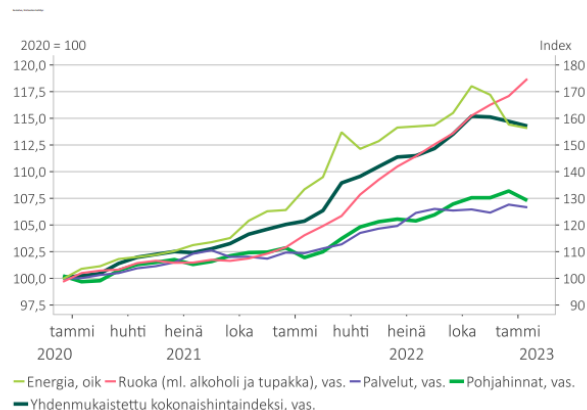
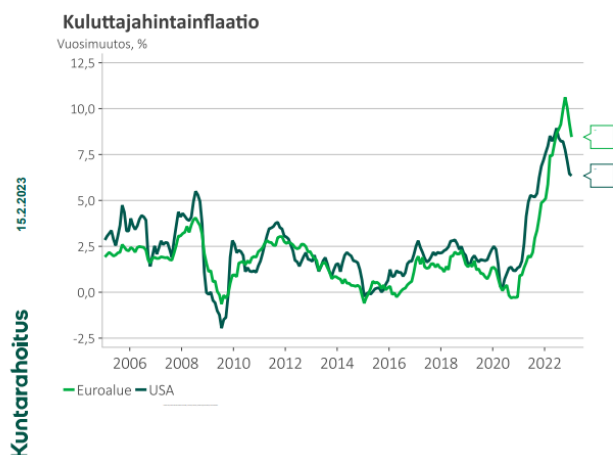
Euroalueella talouskasvu hidastui vuoden 2022 loppupuoliskolla. Euroopan keskuspankki ennakoi talouskasvun pysyvän vaimeana vielä jonkin aikaa. Venäjän sotatoimet Ukrainaa vastaan aiheuttavat epävarmuutta, joka vaikuttaa talouskehitykseen niin maailmantaloudessa kuin Euroalueella. Lisäksi inflaatio on nopeaa ja rahoitusolot tiukentuvat. Korkojen nousu hillitsee kulutusta ja jarruttaa tuotantoa etenkin tehdasteollisuudessa.

Viime aikoina Euroopan talousnäkymät ovat tehneet käänteen positiivisempaan suuntaan. Alustavien tietojen mukaan euroalueen bruttokansantuote kasvoi 0,1 prosenttia vuoden 2022 viimei-

sellä neljänneksellä. Positiivisen käänteen taustalla on toimitushäiriöiden väheneminen, kaasun parempi saatavuus ja energian hintakehityksen viimeaikainen rauhoittuminen. Palvelualueiden kehitys on pysynyt melko vankkana. Etenkin vapaa-ajan aktiviteetteihin ollaan valmiita käyttämään rahaa. Euroopan keskuspankin mukaan talous on selvinnyt kriisistä odotettua paremmin, yleinen luottamus talouskehitykseen alkaa kohentua ja kasvu todennäköisesti elpyy tänä- tai ensi vuonna.

Euroopan keskuspankki korostaa, että valtioiden tukitoimet, joilla taloutta pyritään suojaamaan energian kallistumisen vaikutuksilta, on tärkeää pitää tilapäisinä ja kohdentaa huolella, eikä niillä pidä poistaa kannustimia energian säästämiseen. Kun energian hinta laskee ja kriisin vaikutus vähenee, tukia pitäisi pystyä vähentämään nopeasti. Muuten toimilla saatetaan kasvattaa keskipitkän aikavälin inflaatiopaineita entisestään, mikä edellyttäisi aina vain tiukempaa rahapolitiikkaa.

Eurostatin alustavan arvion mukaan inflaatiovauhti oli tammikuussa 8,5 % (joulukuussa 9,2 %). Kuluttajahintaindeksin elintarvike-erässä inflaatiovauhti oli jo 14,1 %. Taustalla on tuotanto- ja etenkin energiakustannusten nousu, joka vaikuttaa yhä hinnoitteluun yleisemminkin. Energian kallistuminen on vaikuttanut kustannuksiin kaikkialla taloudessa. Ilman energian ja elintarvikkeiden hintoja laskettu inflaatio oli tammikuussa 5,2 %. Palveluerässä inflaatiovauhti oli 4,2 %, eli hieman aiempaa vaimeampi. Teollisuustuotteiden hintojen perusteella laskettu inflaatiovauhti oli puolestaan 6,9 prosenttia, eli entistäkin nopeampi. Pohjainflaatio on monien muidenkin indikaattorien perusteella edelleen nopeaa. Seuraavissa Kuntarahoituksen graafeissa on esitetty kuluttajahintainflaation kehitystä Euroalueella ja USA:ssa 2006-2022, sekä eri hyödyketyyppien inflaation kehitystä 2020 alkaen.

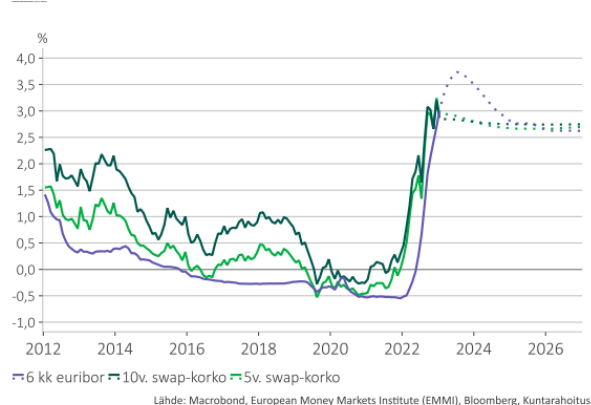
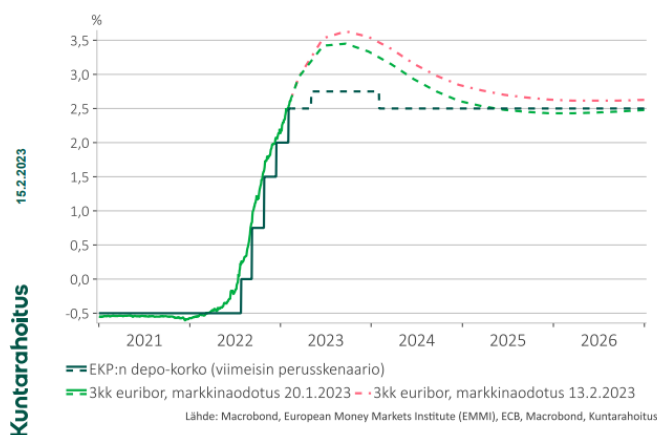

Talouden kasvunäkymiin kohdistuvat riskit ovat nyt paremmin tasapainossa. Venäjän sotatoimet Ukrainaa vastaan voivat kuitenkin heikentää taloutta vielä tuntuvasti ja johtaa energia- ja elintarvikekustannusten nousuun. Odotettua selvempi maailmantalouden heikkeneminen voi puolestaan hidastaa euroalueen talouskasvua, ja pandemian voimistuminen sekä uudet toimitushäiriöt voivat tehdä elpymisestä työläämpää. Talouskasvu voi kuitenkin olla nykyisiä odotuksia vahvempaa, jos energiasokki vaimenee ennakoitua nopeammin, ja euroalueen yritykset sopeutuvat kansainvälisen toimintaympäristön haasteisiin ennakoitua ripeämmin.

Myös inflaationäkymiä koskevat riskit ovat paremmin tasapainossa, etenkin lyhyellä aikavälillä. Vähittäismyyntihinnat voivat silti nousta lyhyelläkin aikavälillä nykyisten hintapaineiden vuoksi. Lisäksi raaka-ainehinnat ja vientikysyntä voivat lähteä nousuun, jos Kiinan talous piristyy odotettua voimakkaammin. Inflaatio voi nopeutua myös keskipitkällä aikavälillä euroalueen sisäisten tekijöiden

vuoksi, jos inflaatio-odotukset pysyvät yhä Euroopan keskuspankin tavoitetta korkeampina tai palkat nousevat ennakoitua enemmän. Energian hinnat ovat hiljattain laskeneet, ja jos lasku jatkuu, inflaatio voi hidastua odotettua nopeammin. Energiaerän hintapaineiden heikkeneminen voi johtaa myös pohjainflaation hidastumiseen, ja jos kysyntä edelleen vähenee, hintapaineet voivat laskea nykyisiä odotuksia enemmän etenkin keskipitkällä aikavälillä.

Euroopan keskuspankki on todennut jatkavansa korkojen nostamista, kunnes korkotason avulla voidaan hillitä hintakehitystä riittävästi ja varmistaa, ettei inflaation palautuminen kahden prosentin tavoitteen mukaisesti jää liian kauas tulevaisuuteen. Euroalueen korko-odotukset nousivat hivenen reaktiona EKP:n viestintään. Seuraavissa Kuntarahoituksen graafeissa on esitetty korkojen kehitys, sekä tulevat markkinaodotukset. Viime aikojen uutiset pankkisektorin ongelmista ovat puolestaan hieman hillinneet korko-odotuksia.

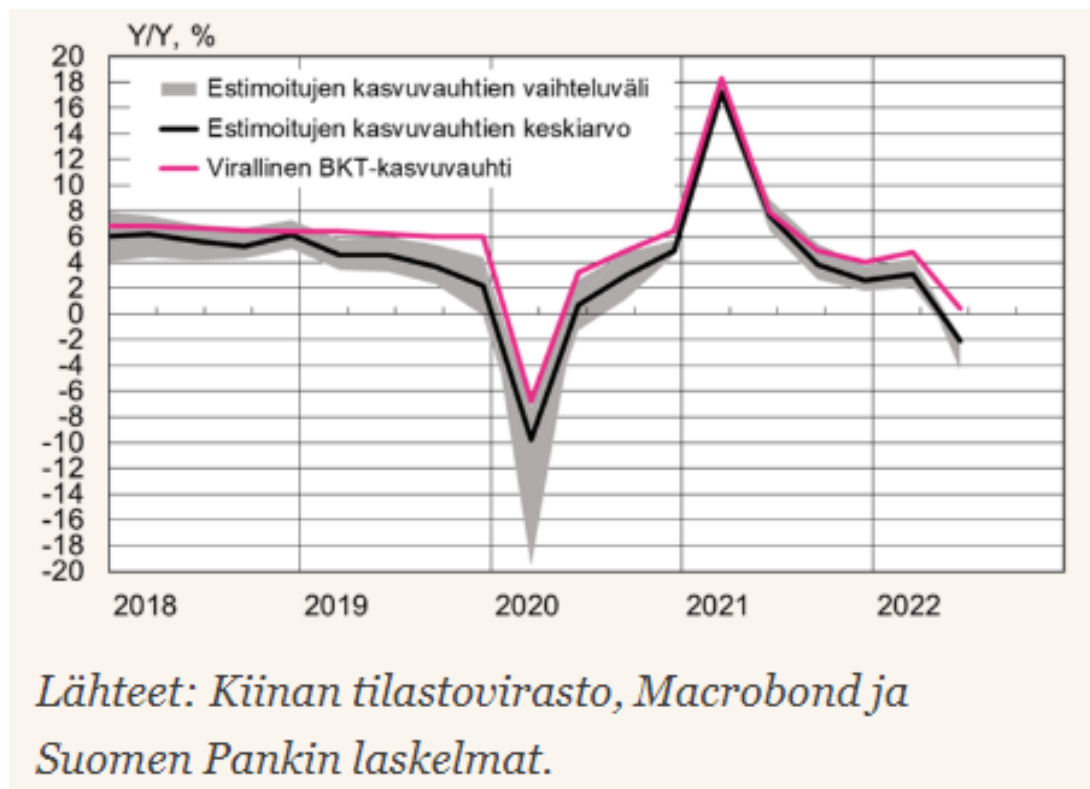

Lähde: EKP:n rahapoliittinen katsaus 2.2.2023;
Kuntarahoitus markkinakatsaus Helmikuu 2023

Kiinan taloudessa on vastassa haasteita

Kiinan talouden kehittyminen vaikuttaa huomattavasti koko maailmantalouteen. Suomen näkökulmasta Kiina tärkein kappakumppani Aasiassa ja tärkeimpiä vientimarkkinoita maailmanlaajuisesti. Kiinan talous selvisi globaalisti tarkasteltuna hyvin

koronapandemian alkuvaiheesta, mutta aiemmilta vuosilta tuttu nopea kasvu näyttää taittumis-
merkkejä. Arvioiden mukaan vuoden 2022
bruttokansantuotteen kasvu jäänee noin 2-3 prosenttiin eikä seuraavien vuosien kasvu kiritä välttämättä korkeammalle kuin noin 3 prosenttiin.
Muutos on suuri verrattuna aiempiin BKT:n kasvuvuodotteisiin, joista varovaisimmat ennustivat noin 5 prosentin ja optimistisimmat 10 prosentin vuosittaista kasvua. Toisaalta kolmenkin prosentin kasvuvauhdilla Kiinan talous kasvaa ja Kiina pysyy
valtavana markkinana.

Kiinalla on joka tapauksessa talouden osalta edessä haasteita, jotka ratkaistakseen sen pitäisi tehdä suuria rakenteellisia muutoksia. Samalla globaalin kysynnän hidastuminen voi heikentää Kiinan kasvun perinteistä tukijalkaa, vientiä. Kiinan koronapolitiikka on heikentänyt kotitalouksien luottamusta ja vaikeuttanut eri tavoin yritysten toimintaa.

Kiina on purkanut koronarajoituksensa nopealla tahdilla, myös matkustusrajoitusten osalta. Vientinedistämismatkojen ja turismin, kuten kaiken matkustamisen, näkökulmasta on seurattava tarkkaan tilanteen kehittymistä.

Liiketoimintaympäristöön kohdistuva epävarmuus jatkuu niin Kiinan sisäisen kehityksen, koronamuroksen kuin suurvaltakilpailun ja geopolitiittisten jännitteiden näkökulmasta. Samalla Kiinalla on omia sisäisiä haasteita, esimerkiksi vihreä siirtymä ja Kiinan väestön ikääntyminen, joiden eteen Kiinassa tarvitaan paljon työtä. Kiinassa toimivien yritysten on myös arvioitava tarkkaan etenkin markkina-asemaan, sääntelyyn ja tuotantoketjuihin liittyviä epävarmuuksia.

Kasvu on ennustejaksolla suunnilleen linjassa maailmantalouden kasvun kanssa. Kiinan pitkään jatkuneeseen rooliin maailmantalouden yhtenä veturina on siis tulossa muutos, eikä Kiina enää samalla tavalla kasvata osuuttaan maailmantaloudessa kuin aiempina vuosina. Kiinan kokonaisvelan määrä kasvaa. Vaikka velka on lähes kokonaan kotimaista, lisää velkaantumisen nopea kasvu rahoitusmarkkinariskejä erityisesti tilanteessa, jossa yritysten kannattavuus heikkenee. Vähintään korkea velkataakka tarkoittaa mittavia velanhoidokustannuksia, jotka ovat pois tuottavammasta käytöstä, mikä jarruttaa kasvua.

Kiinan kiinteistösektorin ongelmien hoito tulee vaatimaan paljon varoja, vaikka laajoihin rakennuttajien pelastusoperaatioihin ei ollakaan ryhdytty. Tukitoimista ovat vastanneet lähinnä valtiomisteiset pankit, valtionyhtiöt ja paikallishallinnot, jotka ovat sijoittaneet maksuongelmassa olevien, pääsääntöisesti yksityisten yritysten projekteihin. Näin kiinteistösektori on ajautumassa

enemmän valtion syliin. Kiinteistösektori on Kiinan taloudelle keskeinen toimiala ja on arvioiden mukaan muodostanut yhdessä siihen kytköksissä olevien toimialojen kanssa noin neljänneksen BKT:stä. Valtaosa kotitalouksien säästöistä on sijoitettu kiinteistöihin. Asuntojen hinnanlasku vähentäisi varallisuutta ja voisi sitä kautta vaikuttaa myös kulutukseen. Tähän mennessä asuntohintojen lasku on ainakin virallisissa tilastoissa ollut maltillista. Kiinteistösektorin ongelmien ratkaisu vaatii asunnonostajien luottamuksen palauttamisen. Vaikka tämänhetkiset ongelmat saataisiin kuriin, ei kiinteistörakentamisesta ole odotettavissa enää entisen kaltaista kasvuveturia.

Venäjän hyökkäyssodan alettua geopolitiittiset riskit ovat lisääntyneet, ja tilanne on saanut monet maat ja yrityksen arvioimaan Kiina-riippuvuksiin ja niiden mahdollisia riskejä. Taiwanin tilanne on osaltaan lisännyt jännitteitä, samoin suurvaltakamppailun mahdollinen kiristymisen ja teknologisen irtikytkennän vahvistuminen aiheuttavat riskejä Kiinassa toimiville ja Kiinan kanssa kauppaa käyville yrityksille. Toisaalta ennusteet voivat kääntyä positiivisemmiksi koronarajoituspolitiikan höllentymisen ja geopolitiittisten jännitteiden lieventymisen johdosta sekä länsimaisen yhteistyön tiivistämisen seurauksena.

Lähde: Ulkoministeriö 12.1.2023; BOFIT Kiina-ennuste 2022-2024

USA:n talouskasvu hidastunut

Yhdysvaltain kasvu hidastui vuonna 2022 selvästi. Osuuspankin helmikuun 2023 talouskatsauksen mukaan USA:n talous on liukunut kohti taantuma pehmeästi, kun vahvat työmarkkinat ovat tukeneet talouskasvua. Työllisyyden ennakoidaan kuitenkin vähitellen hidastuvan. Suhdanneindikaattorien perusteella taantumien laskennallinen todennäköisyys on noin 90 prosenttia seuraavan puolen vuoden sisällä.

Keskuspankki on kiristänyt tuntuvasta politiikkaansa. Fedin tehtävä nähdään hankalana, koska aiempien koronnostojen vaikutukset eivät ole kuin pieneltä osin heijastuneet talouteen. Osuuspankin talouskatsaus ennakoii, että Fed haluaa välttää virheen, jossa politiikan kiristäminen jää

liian vähäiseksi. Inflaatio on kääntynyt laskuun ol-
len joulukuussa 6,4 %.

Markkinoilla seurataan tarkasti USA:n pankkisek-
toria Silicon Valley Bankin vaikeuksien ja alasajon
seurauksena. Pankkisektorin vaikeuksien pelätään
leviävän laajemmalle.

Suomen talouden tilanne

Suomen talouden tilanne hiipui viime vuoden jäl-
kipuoliskolla. Patoutunut kysyntä ja palveluiden
elpyminen koronapandemiasta tukivat taloutta.
Loppuvuodesta vaikutus alkoi vähentyä. Osuus-
pankin ennusteen mukaan kuluvana vuonna ta-
lous painuu taantumaa, kun bruttokansantuote
supistuu ja työttömyys kasvaa. Taantumaa jäänee
maltilliseksi, mutta talouden näkymät säilyvät vai-
suina ja epävarmoina.

Kuluttajien luottamus talouteen putosi Venäjän
hyökkäyssodan alettua pohjalukemiin. Heikoista
luottamsluvuista huolimatta kotitalouksien kulu-
tus on ollut kohtuullisen vahvaa. Kuluttajia huolet-
taa korkea inflaatio, nousevat korot ja energian
hinta. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota ylläpitää epä-
varmuutta.

Inflaatio oli joulukuussa 2022 9,1 prosenttia. In-
flaatiota kiihdytti asuntolainojen korkojen nousu.
Samalla palveluiden ja tavaroiden hintojen nousu
jatkui. Energian ja ruuan hintojen nousu on malti-
listumassa. Inflaation odotetaan laskevan vuoden
2023 aikana vauhdikkaasti. Laaja-alaiset hintapai-
neet kuitenkin jatkuvat vahvoina. Suuret palkan-
korotukset luovat riskin pohjainflaation jatkumi-
seen korkeana vielä vuonna 2024.

Työmarkkinoilla tilanne on yhä vahva. Avointen
työpaikkojen määrä on hieman vähentynyt kesä-
kuun huippulukemista, mutta työmarkkinatilanne
on yhä tiukka. Työllisyys parani vielä viime vuoden
lopulla, mutta hidastuva talouskasvu alkaa vähi-
tellen näkyä työmarkkinoilla. Työttömyysaste
nouseekin viime vuoden lukemista ja työllisyys-
aste laskee hieman. Korkea inflaatio ja kireä työ-
markkinatilanne luovat palkkapaineita.

Asuntojen hinnat ovat laskeneet huipustaan ja
laskun odotetaan jatkuvan. Osuuspankki arvioi,

että asuntojen hinnat laskevat keskimäärin 4-6
prosenttia vuonna 2023.

*Lähde: Osuuspankin suhdanne-ennusteet ja ta-
louskatsaukset: Talouden näkymät Helmikuun 2023*

Kuntatalouden tilanne

Helmikuussa julkaistiin kuntien ja kuntayhtymien
tilinpäätösarviot vuodelta 2022. Tilinpäätösennak-
kotiedon mukaan Manner-Suomen kuntien vuosi-
kate heikkeni noin 290 miljoonalla eurolla. Vuosi-
kate ylitti selvästi poistotason ja nettoinvestoin-
nit. Vaikka kuntien toimintakate heikkeni yli 2 mil-
jardia euroa, niin verotulojen hyvä kasvu piti vuo-
sikatteen edellisvuoden tapaan varsin vahvana.
Kuntien toimintakate heikkeni peräti 6,4 prosent-
tia. Toimintakulut kasvoivat noin 4,2 prosenttia ja
toimintatulot vähenivät -4,0 prosenttia. Toiminta-
tulojen vähenemisen taustalla vaikutti koronatu-
kien väheneminen. Kuntien tilikauden tulos oli po-
siitiivinen noin 1,23 miljardia euroa. Tilikausi oli
kuitenkin negatiivinen 93 kunnassa. Edellisenä
vuonna tulos oli negatiivinen 60 kunnassa. Kun-
tien taseessa on kertynyttä ylijäämää noin 15,04
miljardia euroa.

Kuntien lainakanta väheni yhteenlaskettuna noin
0,41 miljardilla eurolla noin 18,72 miljardiin eu-
roon. Asukaskohtainen lainamäärä on tällöin
3.392 euroa/asukas.

14 kunnassa vuosikate muodostui negatiiviseksi.
Kuntia, joiden taseessa on kertynyttä alijäämää,
oli ennakkotietojen mukaan yhteensä 12.

Kuntien valtionosuudet kasvoivat noin 650 miljo-
onalla eurolla eli 6,4 prosenttia. Kasvu johtui pää-
asiassa hallitusohjelman mukaisista tehtävänlää-
jennuksista, valtionosuuksien tason korotuksista
ja indeksitarkistuksista. Kuntien verotulot kasvoi-
vat 5,3 prosenttia: kunnallisveron tuotto kasvoi
5,1 prosenttia, osuus yhteisöverosta 6,5 prosent-
tia ja kiinteistöveron tuotto 6,2 prosenttia.

Kuntien nettoinvestoinnit laskivat selvästi, joka
johtui pääasiassa Helsingin kaupungin erittäin
suurista investointihyödykkeiden luovutustuloista,
joiden taustalla oli Helsingin kaupungin liikenne-
laitoksen yhtiöittäminen. Lisäksi kuntien suoritta-
mat sosiaali- ja terveystilojen myynnit vaikuttivat

tunnuslukuun. Kuntien lainakanta väheni ensimmäistä kertaa koko 2000-luvun aikana.

Seuraavassa Valtiovarainministeriön taulukossa on esitetty kuntien talouden muutos vuosina 2018-2022 (ennakkotieto vuodelta 2022).

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022a	Muutos mrd. € 2021-2022a	Muutos % 2021-2022a
Toimintatuotot, sis. valm. omaan käyt.	7,81	7,55	7,21	8,35	8,02	-0,33	-4,0
Toimintakulut	36,91	37,90	38,43	40,64	42,34	1,70	4,2
Toimintakate	-29,10	-30,36	-31,22	-32,28	-34,33	-2,05	6,4
Verotulot	22,32	22,91	23,83	25,42	26,77	1,35	5,3
Käyttötal. valtionosuudet	8,46	8,64	11,01	10,08	10,73	0,65	6,4
Verorahoitus yht.	30,78	31,55	34,83	35,50	37,49	1,99	5,6
Rahoituserät, netto	0,39	0,55	0,46	0,57	0,33	-0,24	-42,1
Vuosikate	2,07	1,75	4,07	3,79	3,50	-0,29	-7,7
Poistot ja arvonalentumiset	2,19	2,31	2,40	2,41	2,41	0,00	0,0
Vuosikate - poistot	-0,13	-0,56	1,68	1,38	1,09	-0,29	-21,0
Tilikauden tulos	-0,11	-0,16	1,76	1,49	1,23	-0,26	-17,4
Nettoinvestoinnit	-2,78	-2,73	-3,32	-2,88	-2,24	-0,64	-22,2
Vuosikate - nettoinvestoinnit	-0,72	-0,99	0,75	0,91	1,26	0,35	38,4
Lainakanta	16,73	18,42	19,03	19,13	18,72	-0,41	-2,1
Rahavarat	4,88	5,06	6,45	6,50	6,86	0,36	5,5
Taseen kertynyt ali-/yliäämä		11,09	12,58	13,86	15,04	1,18	8,5
Veroprosentti, painotettu	19,87	19,90	19,96	20,02	20,02		+0,00 %-yks.

Tulevat vuoden näyttävät kuntataloudessa haasteellisilta. Kuntarahoituksen mukaan lähes puolet kunnista, noin 140, ennakoivat taloutensa kääntyvän alijäämäiseksi vuoteen 2025 mennessä. Inflaatio ja korkotaso ovat jatkaneet nousuaan, palkkaratkaisut nostavat kuntien kuluja, eivätkä investointitarpeetkaan juuri laske. Kuntatalouden tila heikkenee siis vielä arvioituakin enemmän. Yksin korkojen nousu nostaa kuntien rahoituskuluja 150–200 miljoonaa euroa vuodessa. Sote-uudistuksen loppulaskun suuruus kunnissa varmistuu tilinpäätösten valmistumisen jälkeen.

Kuntarahoitus on laatinut painelaskelman, jossa yhtiö arvioi, miten inflaatio, korkojen nousu ja sote-uudistuksen korjauserät vaikuttavat kuntatalouden kehitykseen. Painelaskelmassa kuntien talous heikkenee selvästi talousarvioita enemmän: kuntien vuosikate laskee noin miljardilla eurolla, ja lainaa on otettava noin kaksi ja puoli miljardia euroa arvioitua enemmän vuoteen 2025 mennessä. Taloutta vahvistavia toimia tai lisärahoitusta kaivataan kipeästi. Sote-uudistuksen jälkeen säästökohteita on haastavampi löytää, kun käyttötalouden menot kunnissa puolittuivat. Kuntien kohdalla tehtävät ovat hyvin laajalti lakisääteisiä,

joten sopeutuskohteita voi olla hankala myös tältä kannalta tarkasteltuna löytää.

Lähde: Valtiovarainministeriö: Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot vuonna 2022; Kuntarahoituksen suhdanneennuste 14.3.2023

Laukaan alueen kehityspiirteitä

Asukasmäärän ja väestörakenteen kehitys ovat yksiä tärkeimmistä mittareista kunnan kehitystä seurattaessa. Laukaan asukasmäärän trendi on ollut nousujohteinen 2000-luvulla vuoteen 2017 saakka. Pitkäaikainen kasvu takasi mahdollisuuden kehittää laadukkaita palveluita vuosikymmenien ajan. Viime vuosina asukasmäärän kasvu on hidastunut ja kääntynyt hienoiseen laskuun. Vuonna 2022 asukasluku laski 7 asukkaalla. Vuodesta 2017 alkaen väestömäärä on laskenut yhteensä 197 asukkaalla. Osan kasvun taittumisesta selittää syntyvyyden lasku, joka on globaali trendi länsimaissa.

Laukaan kunta

Vuonna 2021 luontainen väestönlisäys kääntyi negatiiviseksi: vuoden aikana kuolleita oli 8 enemmän kuin syntyneitä. Vuonna 2022 kuolleita oli 15 enemmän kuin syntyneitä.

Laukaa jäi vuonna kuudetta vuotta peräkkäin muuttotappiolliseksi: muuttotappiota kertyi 10 asukkaan verran. Muuttotappion määrä oli kuitenkin edellisiä vuosia selkeästi pienempi.

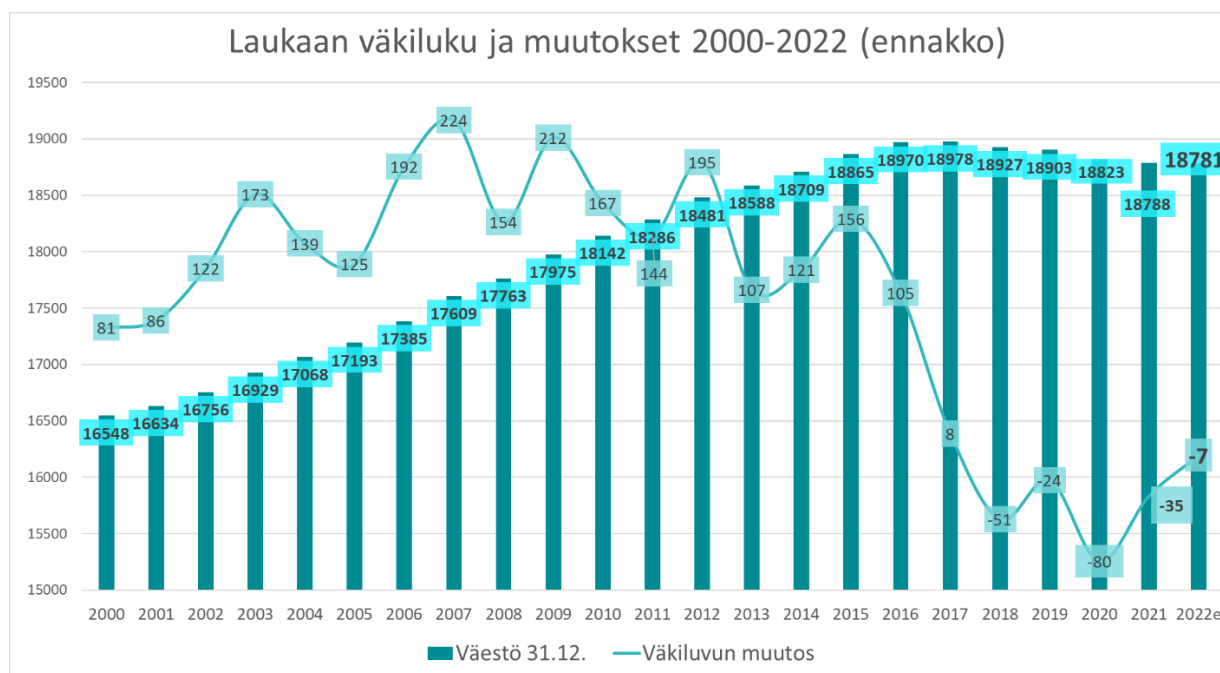
Kun katsotaan tulevaan, Laukaan asukasmäärään ennustetaan hienoista 2 prosentin laskua vuoteen 2030 mennessä. Samaan aikaan Jyväskylän asukasluvun odotetaan kasvavan yli 7000 asukkaalla, joten alue on nähtävissä vetovoimaiseksi.

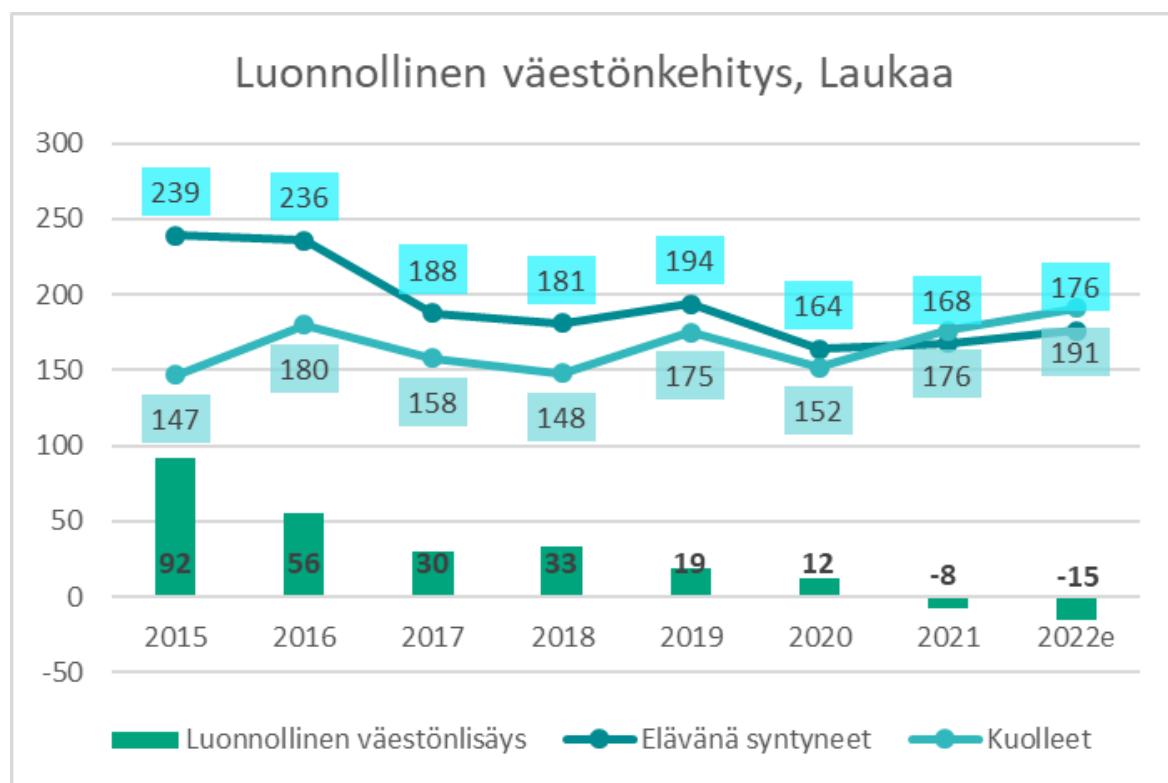
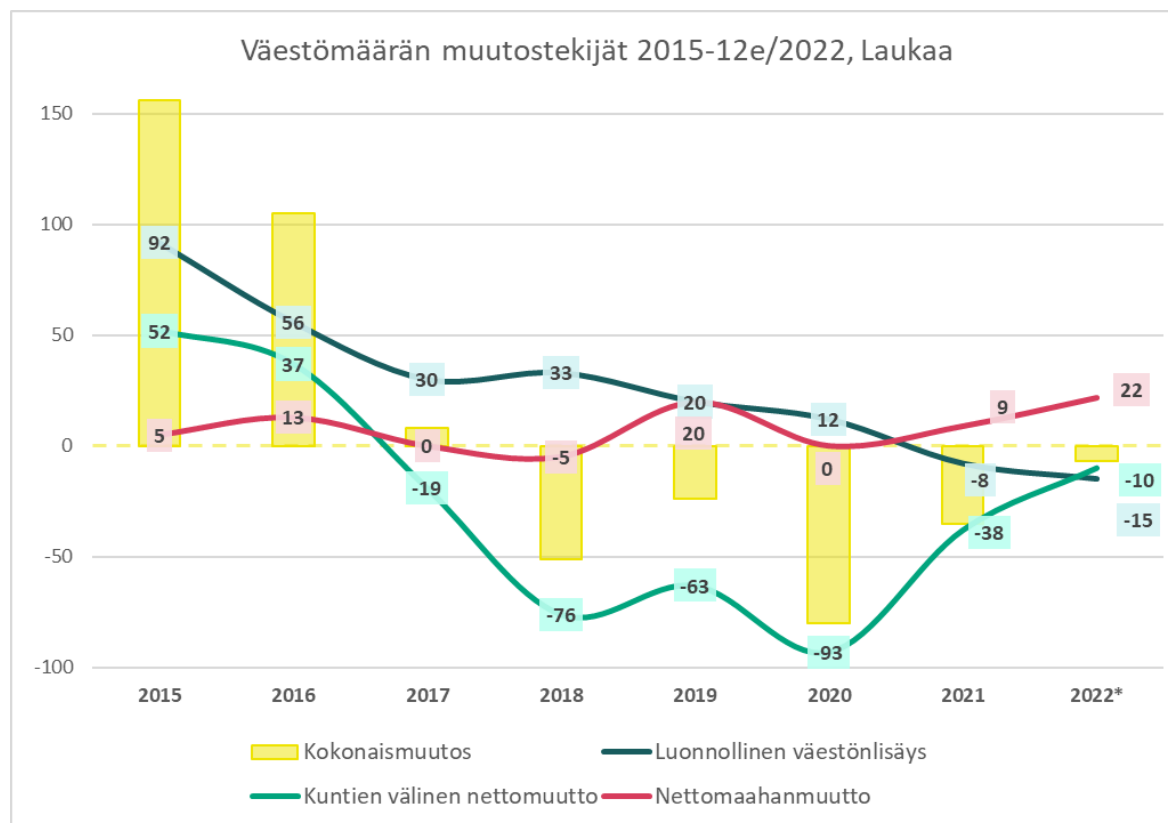
Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden suhdetta työikäiseen, 15-64-vuotiaaseen väestöön. Vuoden 2021 lopussa Keski-Suomen väestöllinen huoltosuhde oli 64,8, eli sataa työikäistä kohden oli 64,8 lasta ja 65 vuotta täyttänyttä. 1980-luvulla huoltosuhde alitti 50 ja pysytteli noin 50 tuntumassa aina vuo-

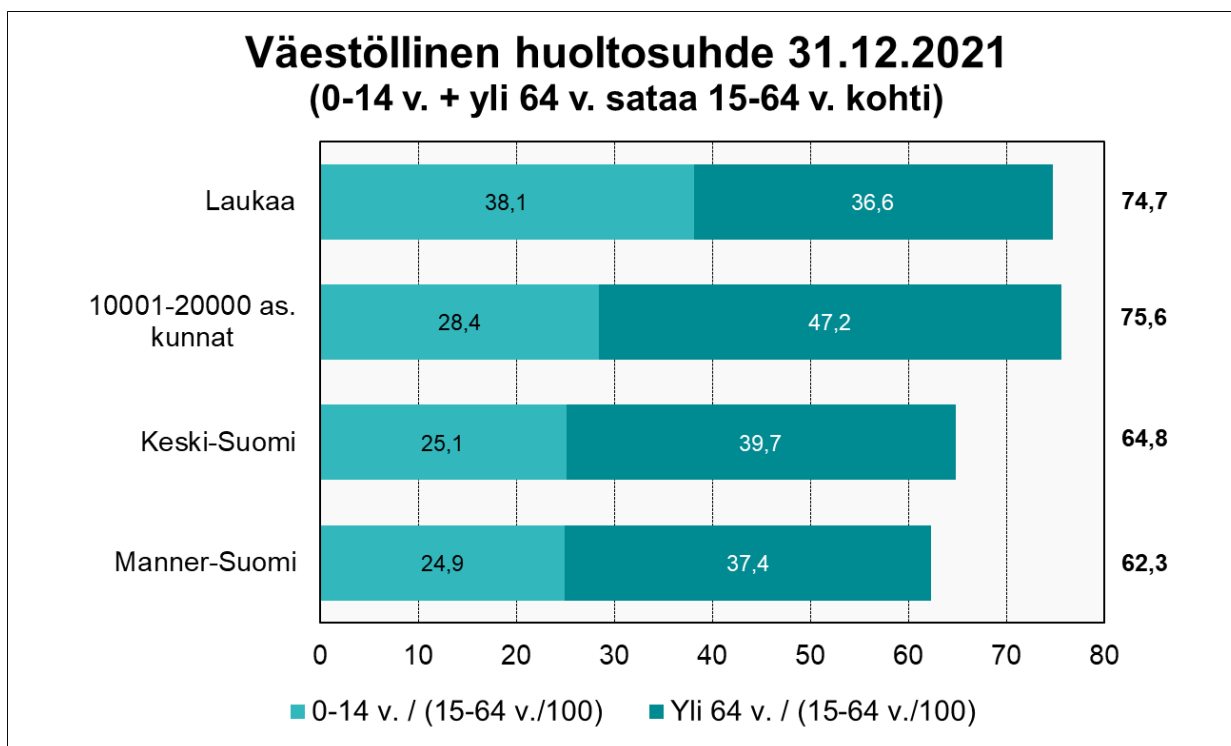
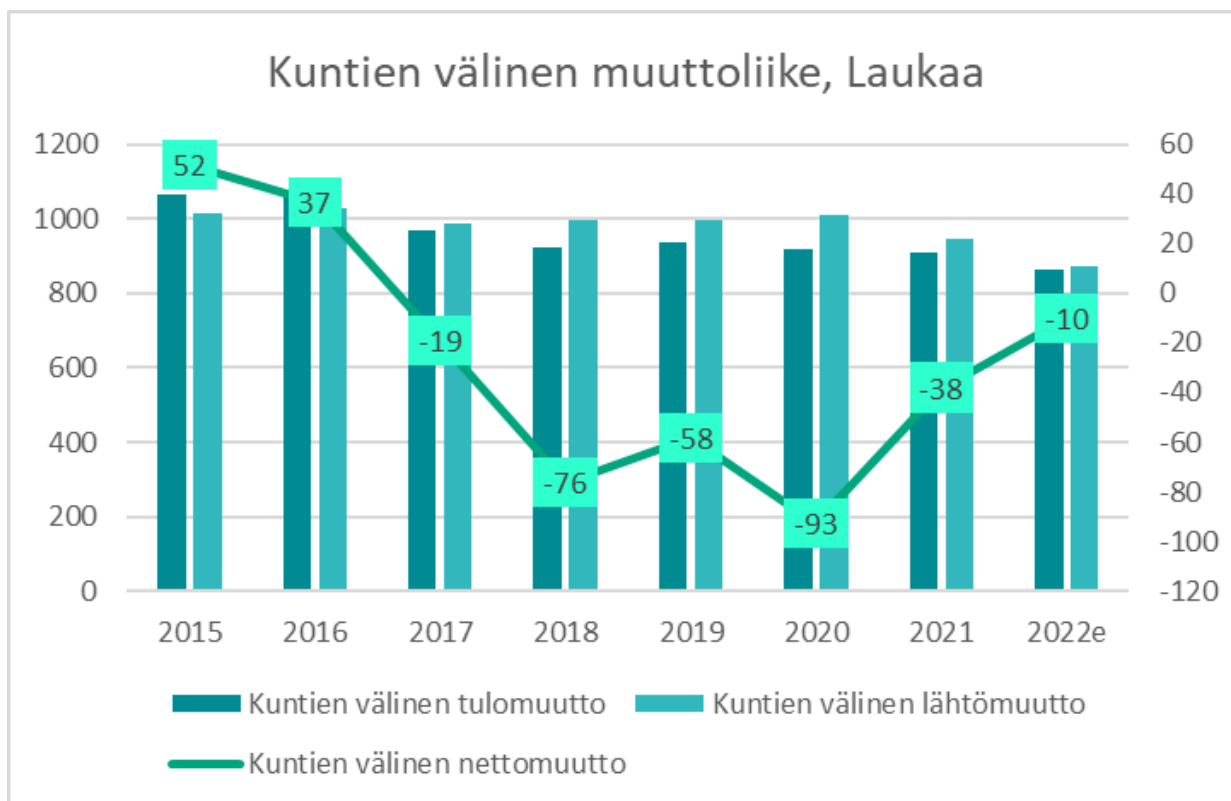
teen 2008 saakka, jonka jälkeen se on noussut nopeasti. Kovin nousu on kuitenkin ohitettu ja vuoteen 2040 huoltosuhteen ennustetaan kehittyvän maltillisesti. Syntyvyyden lasku hillitsee huoltosuhteen nousua.

Laukaan väestöllinen huoltosuhde on korkeampi kuin kunnilla keskimäärin. Vuoden 2021 lopussa huoltosuhde oli 74,7. Korkea huoltosuhde johtuu pääosin suuresta lasten ja nuorten määrästä. Suurella lasten ja nuorten määrällä on monia positiivisia vaikutuksia, mutta se haastaa kunnan talouden kestävyttä. Huoltosuhteen ennakoidaan kääntyvän 2020-luvun aikana laskuun, mikä johtuu pääosin syntyvyyden laskusta. Taloudellisesti kehitys saattaisi vaikuttaa Laukaan kuntaan jopa positiivisesti lyhyellä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä syntyvyyden lasku ei ole taloudellisesti kestävä.

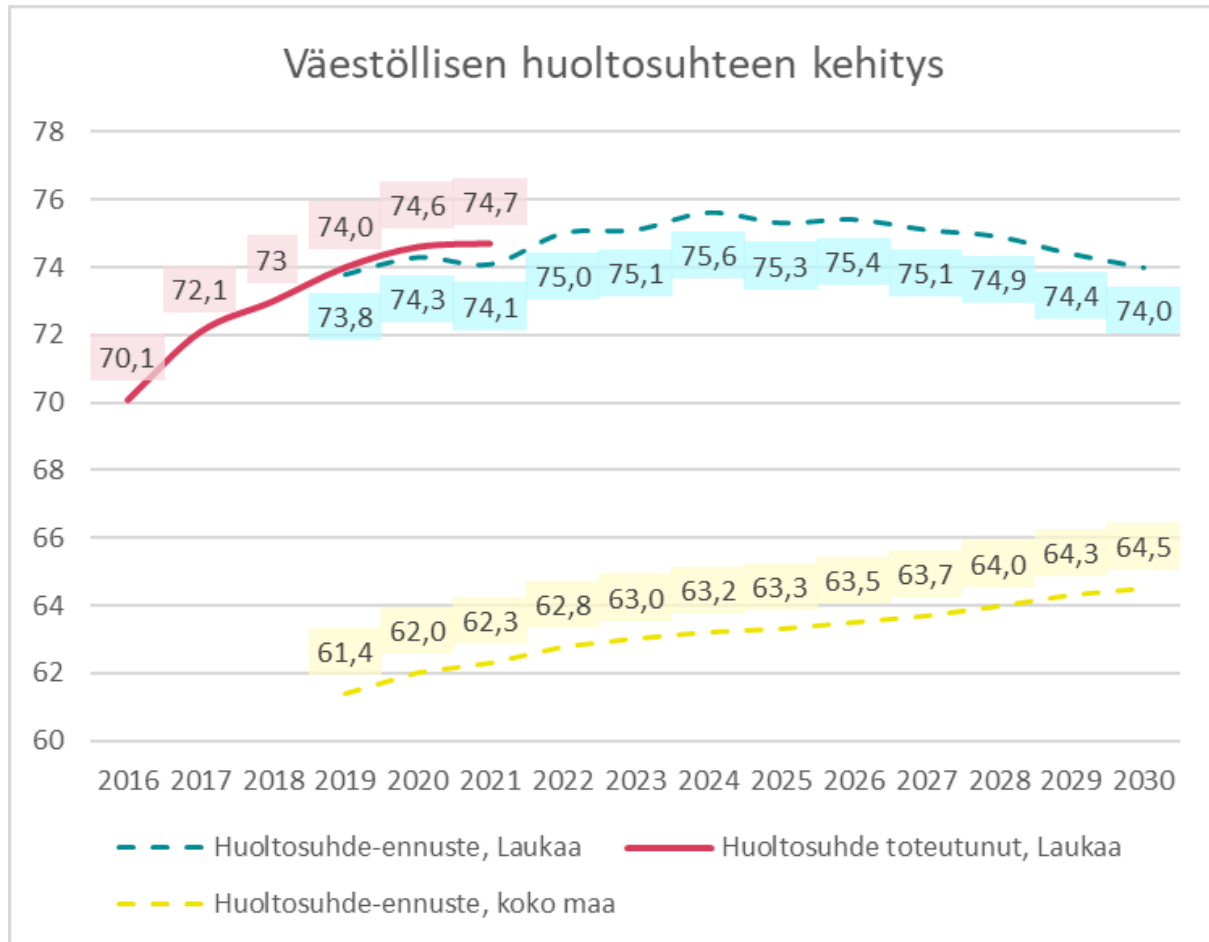
Seuraavissa graafeissa on kuvattu Laukaan kunnan väestömuutoksia 2000-luvulla sekä väestöllistä huoltosuhdetta ja sen kehitysnäkymiä vuoden 2021 väestöennusteen mukaan.

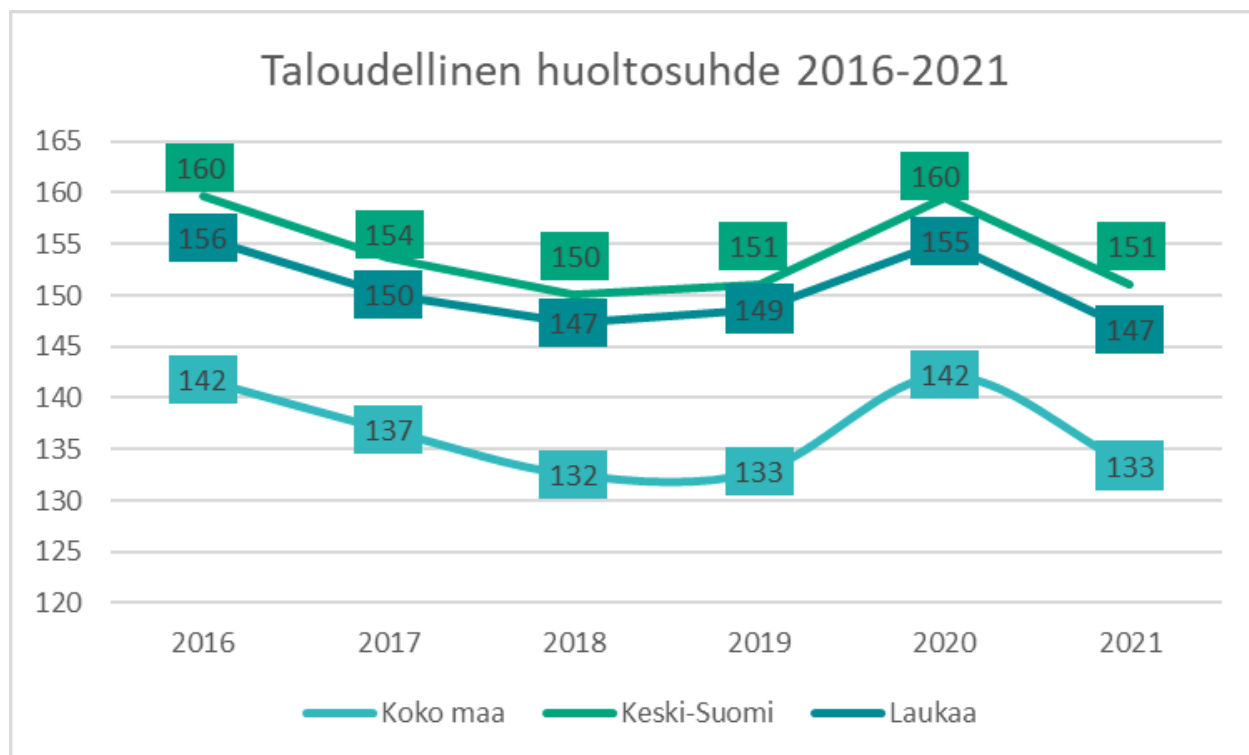

Lähde: Kuntaliitto, kustannusaikasarja

Taloudellinen huoltosuhde kuvastaa työttömien ja työvoiman ulkopuolisten määrää sataa työllistä kohden. Tunnusluku auttaa väestöllisen huoltosuhteen rinnalla hahmottamaan kunnan väestörakenteen merkitystä kunnan taloudelle. Laukaan taloudellinen huoltosuhde on hieman Keski-Suomen keskiarvoa parempi, mutta jää selvästi koko

Suomen tasosta, vaikka Laukaan työttömyysaste on hyvällä tasolla. Tämä kertoo siitä, että hyvästä työllisyysilanteesta huolimatta työllisten määrä ei ole yhtä suuri kuin kunnissa keskimäärin. Väestörakenne ja väestöllinen huoltosuhde heijastuu siten myös taloudelliseen huoltosuhteeseen.

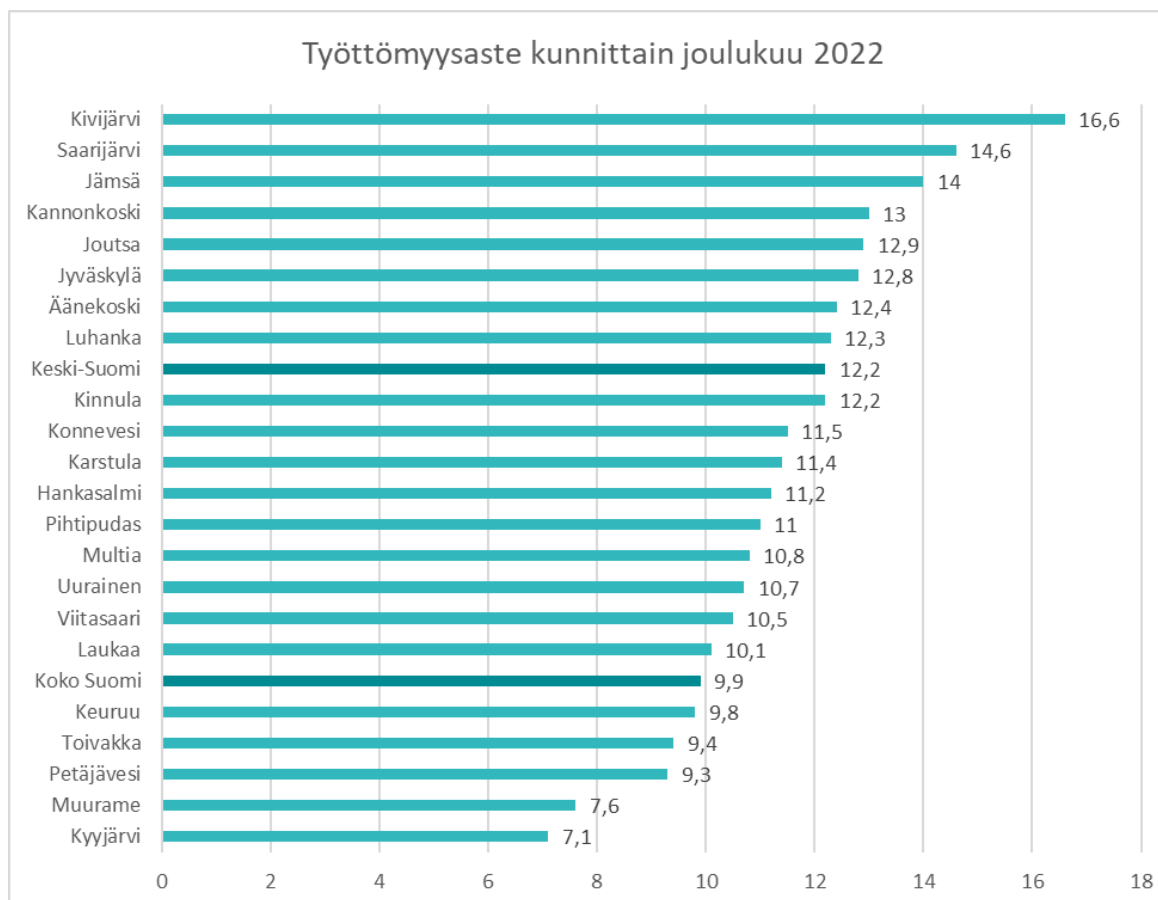
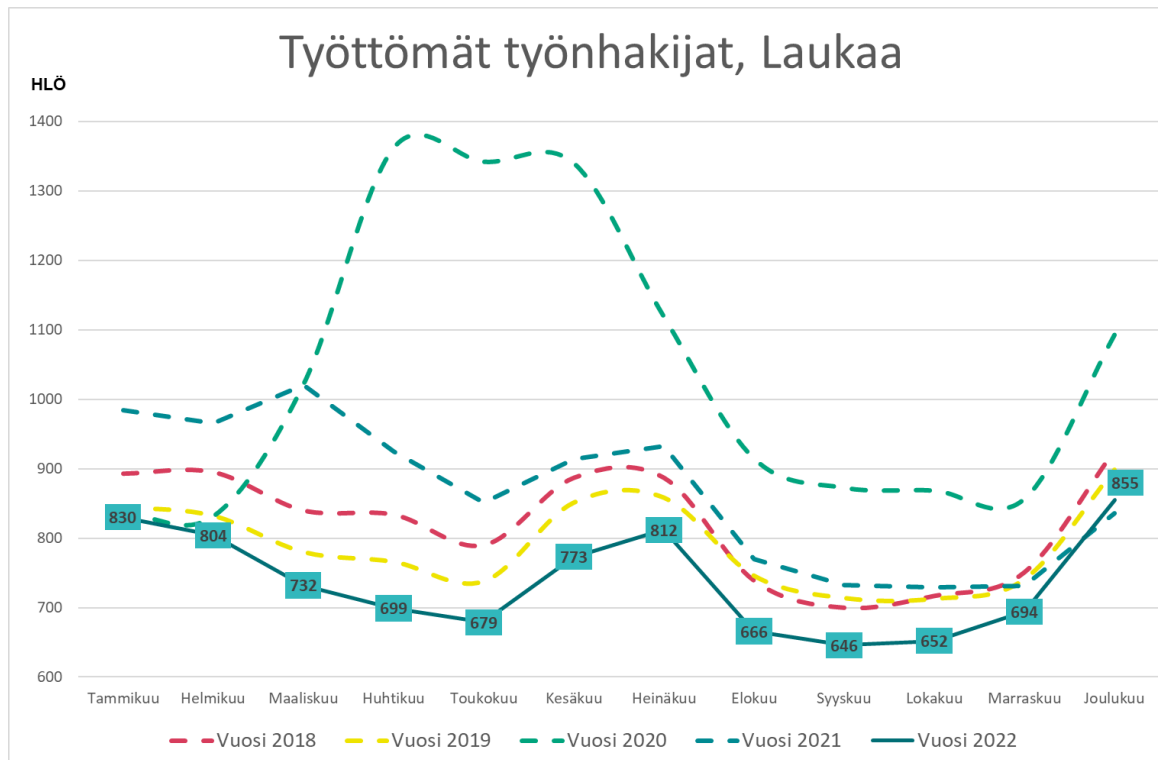

Keski-Suomen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan Keski-Suomessa oli joulukuun lopussa yhteensä 15.171 työtöntä työnhakijaa. Se on 862 (-5,4 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyysprosentti oli 12,2.

Laukaan työttömyysaste oli joulukuun lopussa 10,1 prosenttia. Työttömiä työnhakijoita oli vuoden päättyessä 855 henkilöä, kun vuotta aikai-

semmin vastaava luku oli 836. Työttömiä työnhakijoita on ollut edellisen kerran yhtä vähän kuin vuonna 2021 vuonna 2008, eli vuoden 2022 työttömyysaste on edelleen alhainen.

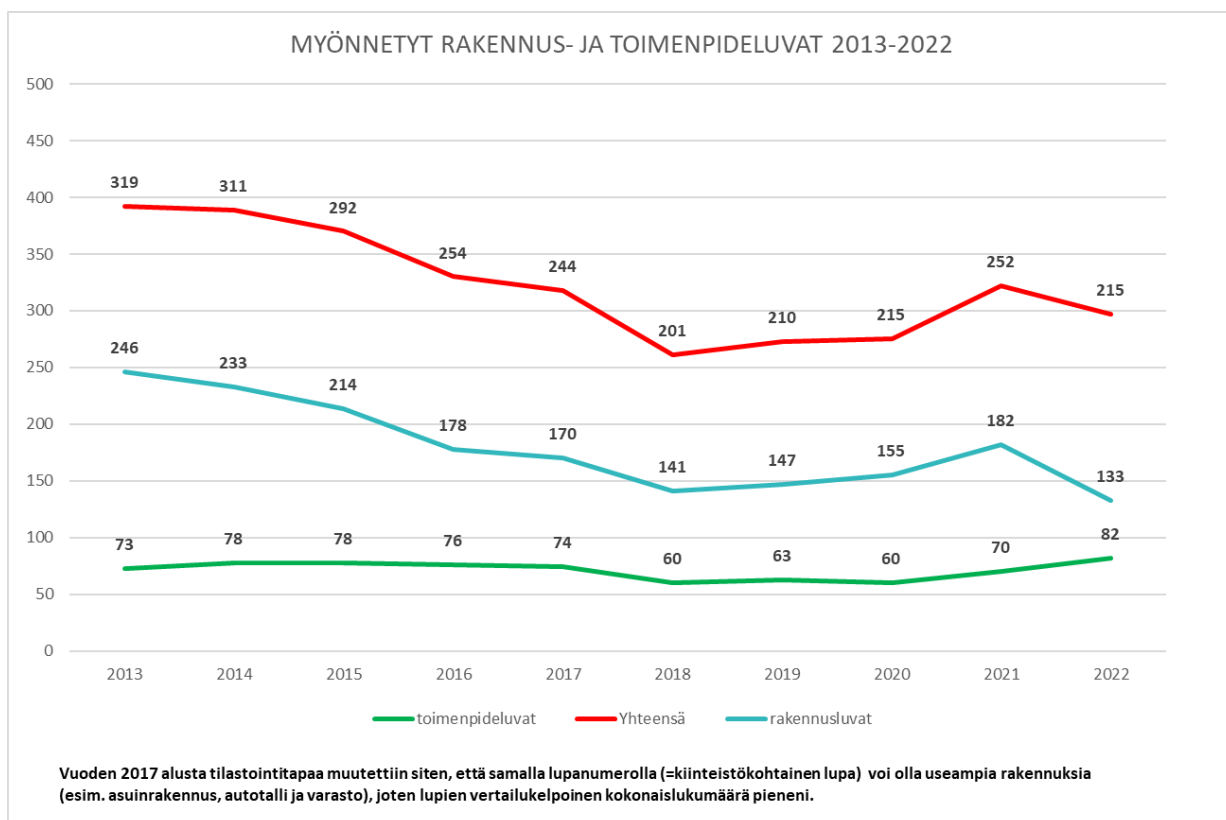
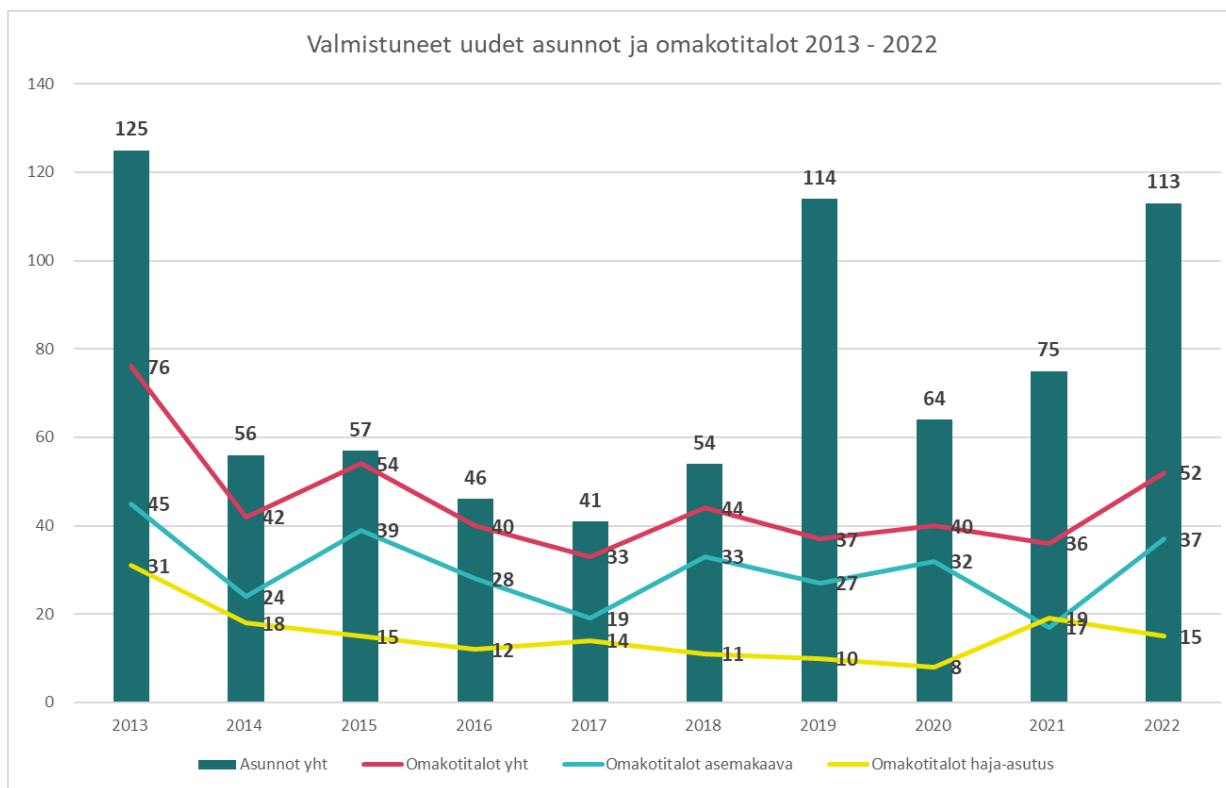
Alla olevissa kuvissa on kuvattu Laukaan työttömien työnhakijoiden määrän kehitystä ja maakunnan työttömyysastetta. Laukaan työttömyysaste on selvästi muita saman kokoisia tai suurempia kuntia pienempi.

Uudisrakentaminen Laukaassa kasvoi vuonna 2022 edellisten vuosien tasosta. Uusia asuntoja

valmistui yhteensä 113 kappaletta. Omakotitaloja valmistui yhteensä 52 kappaletta, joista 37 sijaitsi asemakaava-alueella ja 15 haja-asutusalueella.

Rakennuslupien määrä kääntyi suhdannetilanteesta johtuen laskuun. Sen sijaan toimenpidelupien määrä kasvoi edellisistä vuosista.

Laukaan talouden kehityspiirteitä

Laukaan kunnan taloudellisena haasteena on ollut vertaiskuntiin verrattuna heikko tuloperusta. Kunnan palvelut ovat kustannustehokkuudesta huolimatta laadukkaita ja niihin ollaan tyytyväisiä, mutta heikon tuloperustan vuoksi korkean palvelutason ylläpitäminen on haasteellista. Verotulojen ja valtionosuuksien eli verorahoituksen määrä asukasta kohden on pitkään ollut maan ja saman kokoluokan kuntien keskiarvoa matalampi. Kunnan tuloista 55 prosenttia koostuu verotuloista, ja 33 prosenttia valtionosuuksista. Verorahoituksen kehityksellä on näin ollen merkittävä rooli kunnan tulojen muodostumisessa.

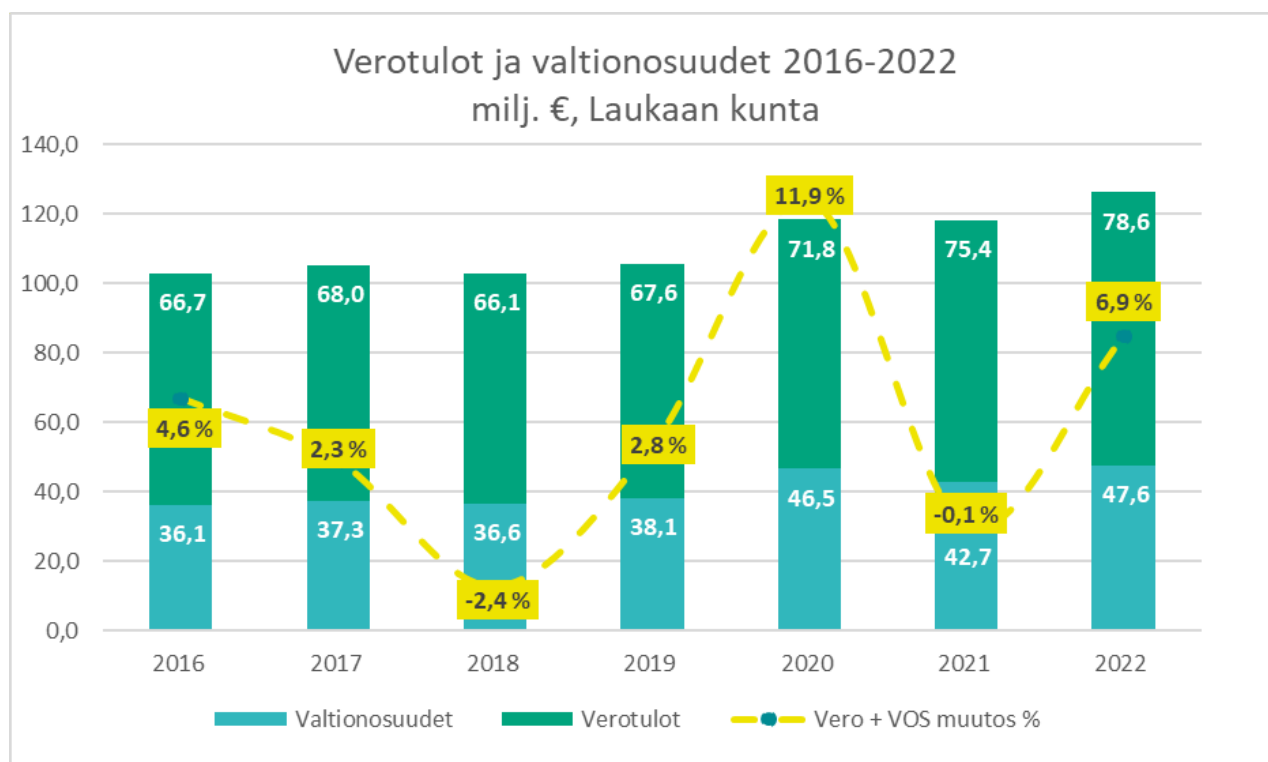
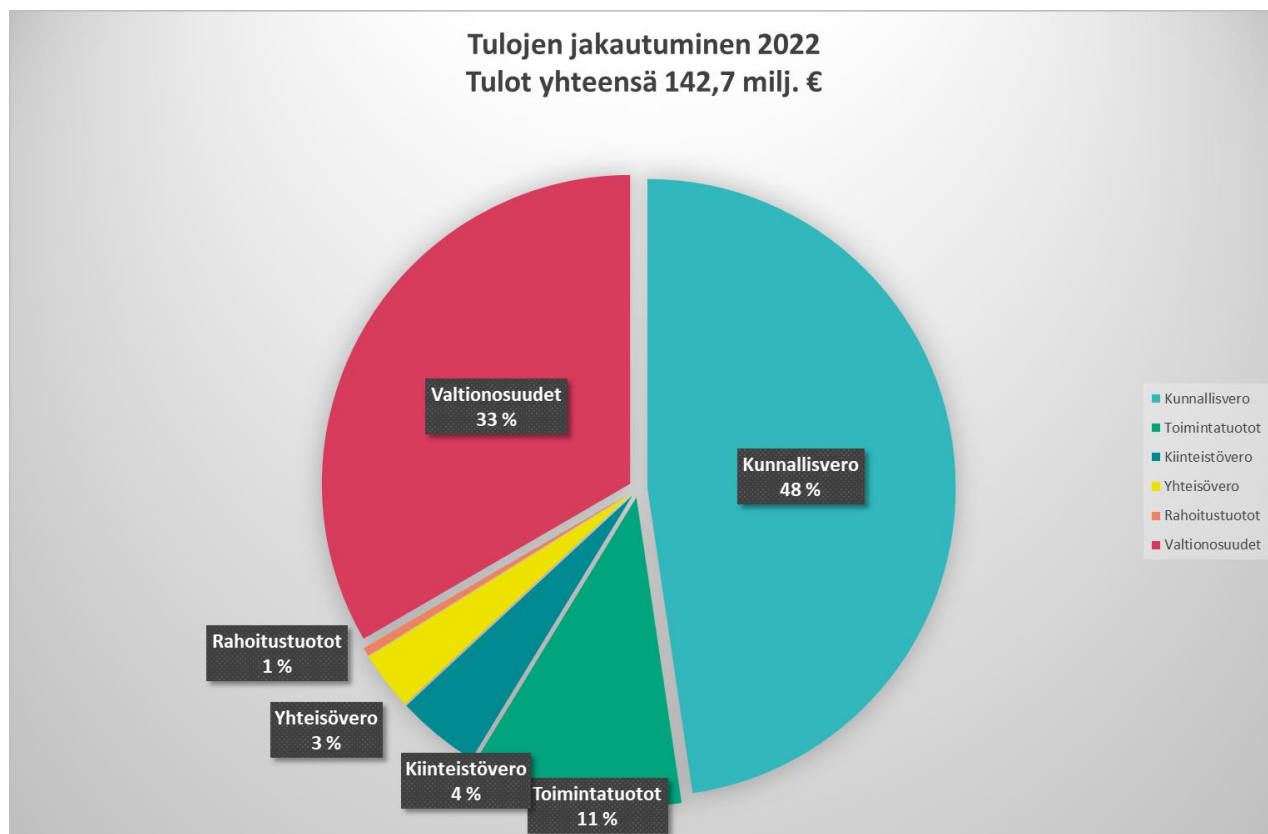
Vuoden 2022 verotulojen kehitys oli suotuisaa. Verotulojen positiivisen kehityksen taustalla oli etenkin työllisyyden myönteinen kehitys. Valtakunnallisesti verotulot kasvoivat 5,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Myös Laukaan kunnassa verotulot kehittyivät myönteisesti, mutta hieman valtakunnallista keskiarvoa heikommin. Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,2 prosenttia. Vuoden kuluessa alkuperäisen talousarvion verotuloihin tehtiin 2,7 miljoonan euron korotus talousar-

viomuutoksena. Verotulot ylittivät tämän muutetun talousarvion vielä 0,2 miljoonalla eurolla. Kunta sai verotuloja yhteensä 78,6 miljoonaa euroa, joista 68 miljoonaa euroa oli tuloveroa, 4,4 miljoonaa euroa yhteisöveroa ja 6,2 miljoonaa euroa kiinteistöveroa.

Valtionosuuksia Laukaan kunta sai 47,6 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien määrä nousi 11,6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin yksittäinen tekijä valtionosuuksien kasvuun edelliseen vuoteen nähden oli kunnan saama harkinnanvarainen valtionosuus, 1,0 miljoonaa euroa. Ilman harkinnanvaraisen valtionosuuden määrää valtionosuudet kasvoivat 9,2 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Valtakunnallisesti valtionosuudet kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 6,4 prosenttia. Kasvu johtui muun muassa hallitusohjelman mukaisista kuntien tehtävänlaajenuksista, valtionosuuksien tason korotuksista ja indeksitarkistuksista.

Kokonaisuutena kunnan verorahoitus kasvoi 8,1 miljoonaa euroa eli 6,9 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Seuraavissa kuvissa näkyy Laukaan vuoden 2022 tulojen jakautuminen eri tulolajeihin sekä verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 2016-2022.

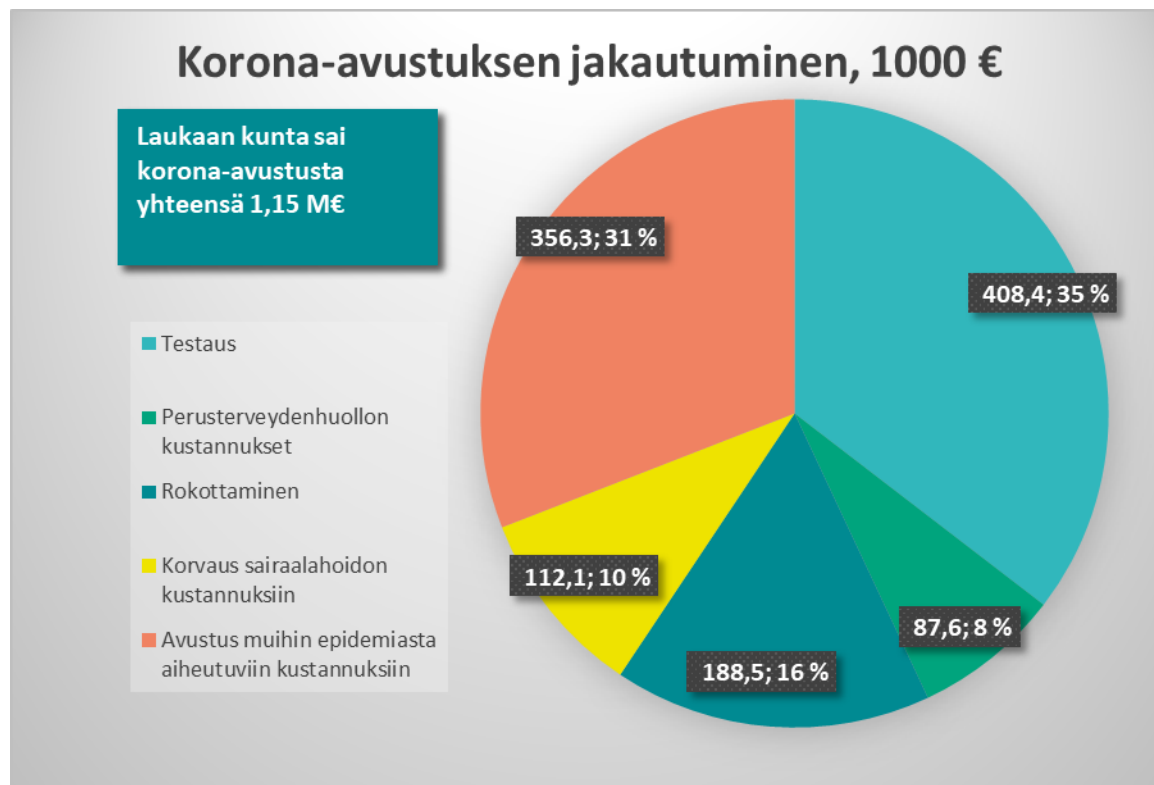

Kunnan tuloista 11 prosenttia kertyi toimintatuloista. Valtion korona-avustukset vaikuttivat myönteisesti kuntien ja kuntakonsernien tulojen muodostumiseen. Laukaan kunnan korona-avustukset vuonna 2022 olivat 1,15 miljoonaa euroa.

Korona-avustusten määrä kuitenkin laski edelliseen vuoteen nähden, jolloin korona-avustusten määrä oli 2,49 miljoonaa euroa. Koronakorvausten pienenemisen vuoksi toimintatulot laskivat edelliseen vuoteen nähden 0,1 miljoonaa euroa.

Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan saaman koronakorvauksen jakautuminen vuonna

2022. Suurin osa korvauksesta saatiin testaamiseen ja muihin epidemiasta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Kunnan ulkoiset toimintakulut kasvoivat 7,8 prosentilla eli 10,1 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna. Valtakunnallisesti kuntien toimintakulut kasvoivat tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan 4,2 prosenttia. Toimintakulujen kasvu oli suurinta edelliseen vuoteen verrattuna palkkoissa ja palkkioissa sekä palvelujen ostoissa.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alusta kuntien velvollisuudeksi tuli kattaa sairaanhoitopiirin alijäämät. Alijäämien kattaminen näkyy palvelujen ostojen kasvuna. Sairaanhoitopiiri laskutti alijäämiä vuoden 2022 kuluessa kolmessa erässä: ensimmäinen erä 1,1 miljoonaa euroa kohdistui vuoden 2021 alijäämään. Toinen erä oli suuruudeltaan 3,2 miljoonaa euroa ja kolmas erä 1,7 miljoonaa euroa. Yhteensä laskutukset olivat noin 6 miljoonaa euroa. Laukaan kunta oli edellisinä vuosina varautunut Sairaanhoitopiirin alijäämien kattamiseen pakollisten varausten avulla. Näitä tehtyjä pakollisia varauksia purettiin

vuonna 2022 2,9 miljoonaa euroa. Näin ollen Sairaanhoitopiirin alijäämien kattamisesta 3,1 miljoonaa euroa tehtiin tulosvaikutteisesti vuonna 2022.

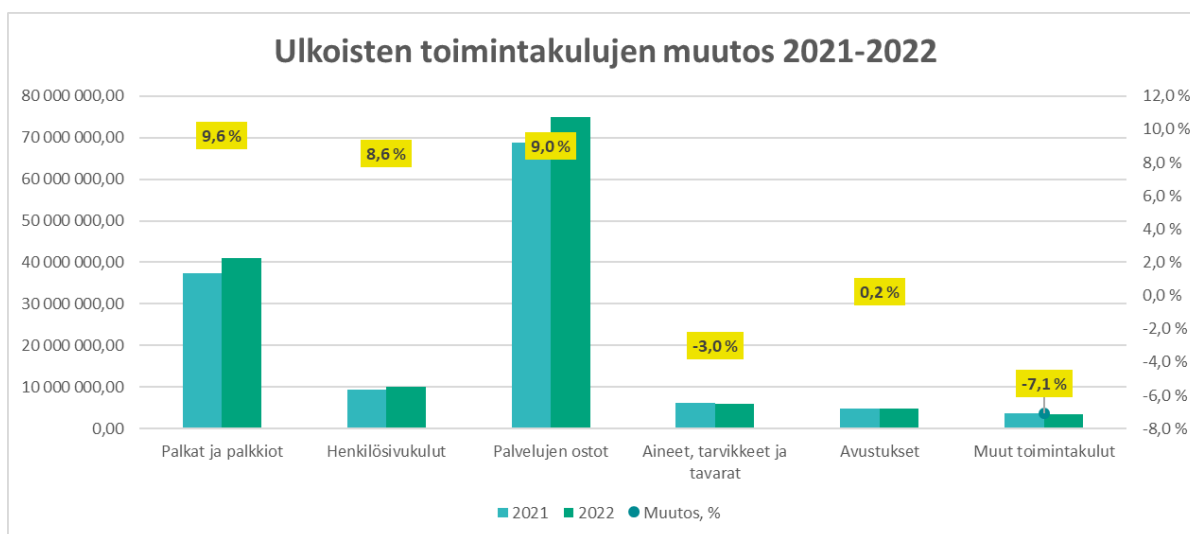
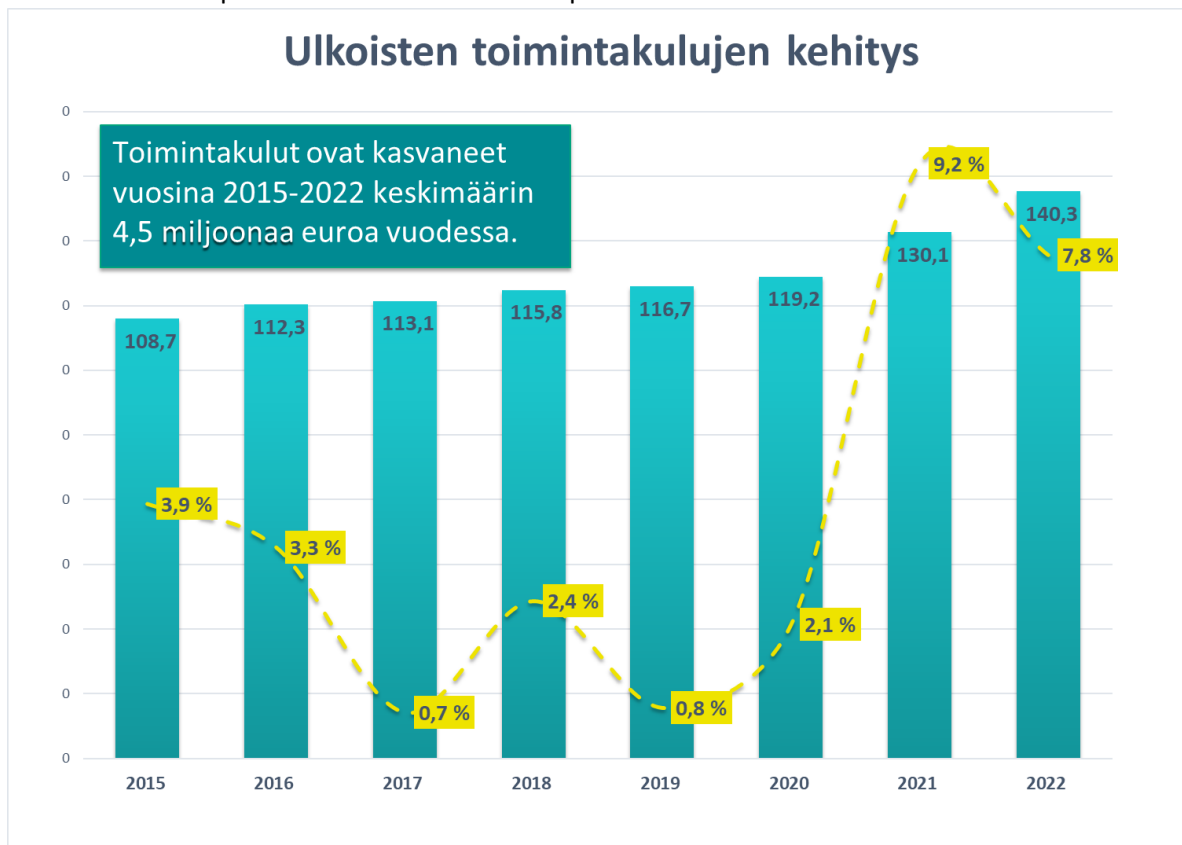
Kunnat kattoivat Seututerveyskeskuksen syntyneet alijäämät tasauskassituksen yhteydessä. Laukaan osuus alijäämän kattamisesta oli 2,4 miljoonaa euroa.

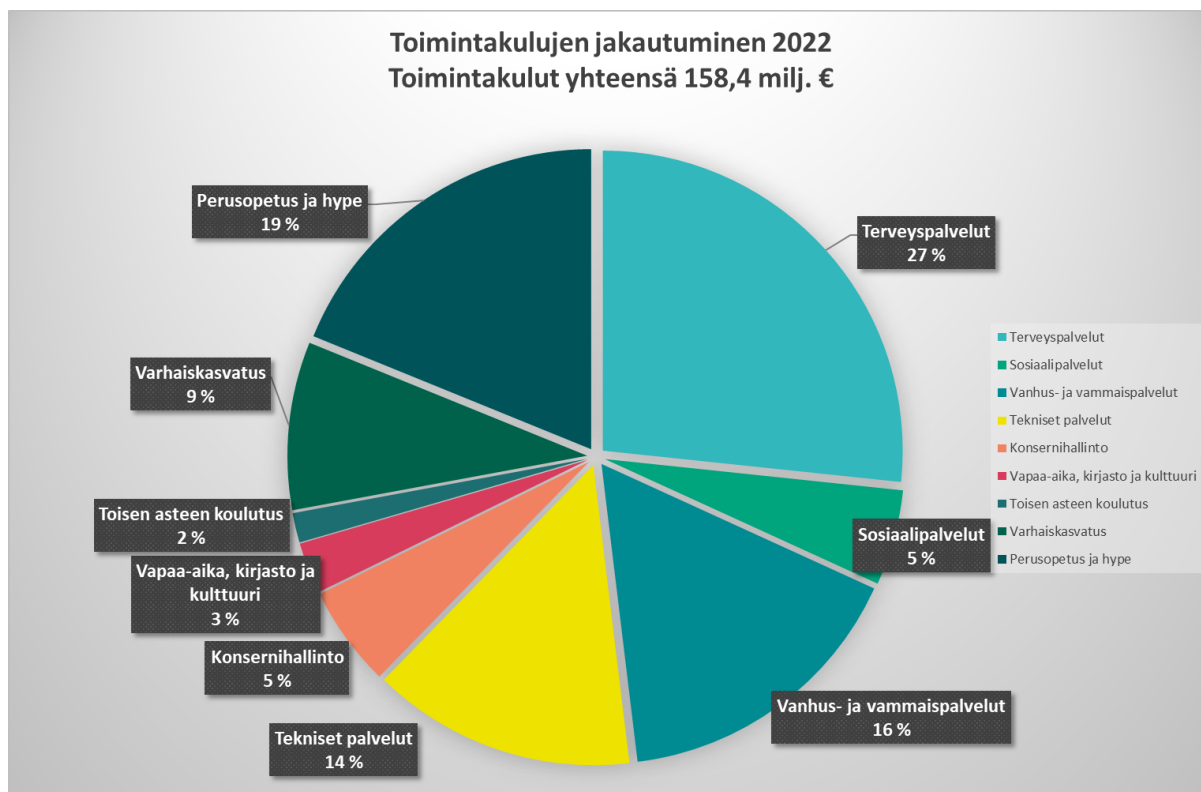
Sairaanhoitopiirin ja Seututerveyskeskuksen alijäämien kattaminen heikensi Laukaan kunnan tilikauden 2022 tulosta yhteensä 5,5 miljoonaa euroa.

Laukaan kunnan toimintakate heikkeni toimintamenojen kasvun myötä 9,0 prosenttia eli 10,3 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Muutettuun talousarvioon verrattuna toimintakate toteutui 4,75 miljoonaa euroa heikompana. Verotulojen ja rahoituserien myönteisen kehityksen myötä sekä poistojen toteuduttua ennakoitua pienempinä tilikauden tulos oli 4,6 miljoonaa euroa

alijäämäinen. Tulos oli 2,7 miljoonaa euroa muuttettua talousarviota heikompi. Seuraavissa kuvi-
ossa on esitetty ulkoisten toimintakulujen kehitys
2015-2022, ulkoisten toimintakulujen muutos
2021-2022 ja toimintakulujen jakautuminen
vuonna 2022 eri palveluille. Toimintakuluista pe-

rusturvapalveluiden osuus oli 48 prosenttia, sivi-
tyspalveluiden 33 prosenttia, teknisten palvelui-
den 14 prosenttia ja konsernihallinnon 5 prosent-
tia.

Toimintakulut sisältäen sisäiset erät.

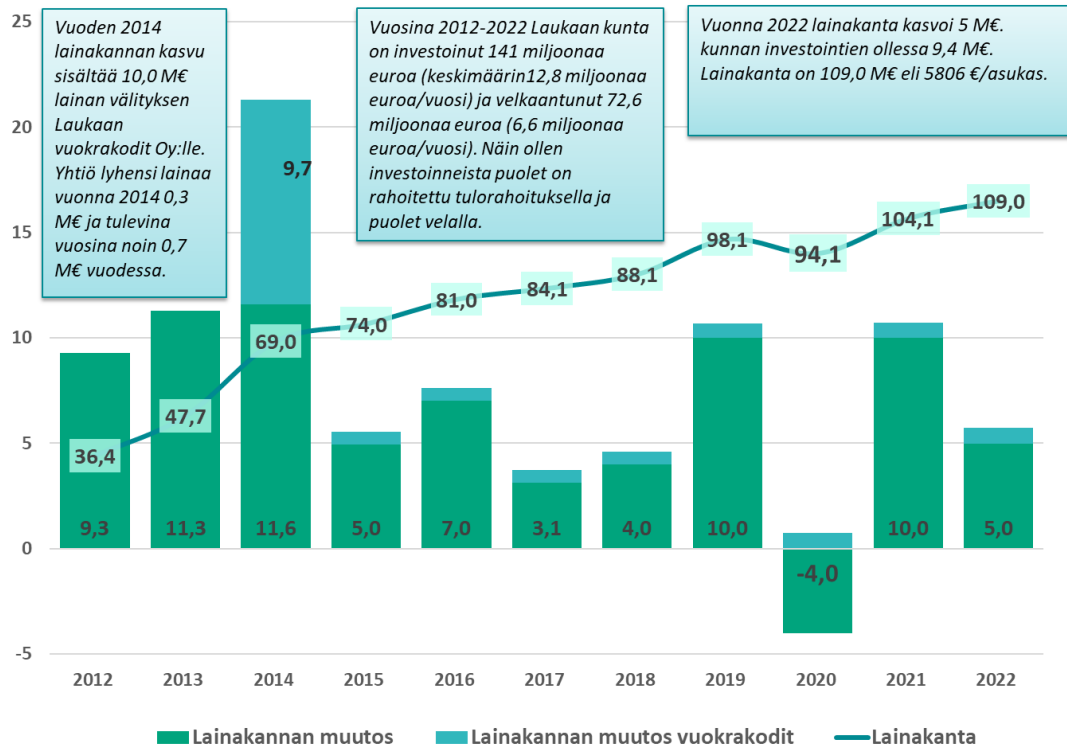
Laukaan kunnan lainakanta kasvoi vuonna 2022 5,0 miljoonaa euroa. Kunnan lainakanta on verrattain korkea: vuoden 2022 jälkeen lainaa on yhteensä 109,0 miljoonaa euroa eli 5.806 euroa asukasta kohden. Koko maan keskiarvo vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden mukaan on noin 3.392 euroa asukasta kohden. Kuntatalouden tarkastelu on kuitenkin siirtymässä jatkuvasti enemmän kohti kuntakonsernien tarkastelua ja konsernitasolla Laukaan velkamäärä on lähempänä koko maan keskiarvoa.

Vuonna 2022 konsernin lainakanta kasvoi 4,0 miljoonaa euroa. Vuoden päättyessä konsernin lainakanta oli yhteensä 165,9 miljoonaa euroa eli 8836

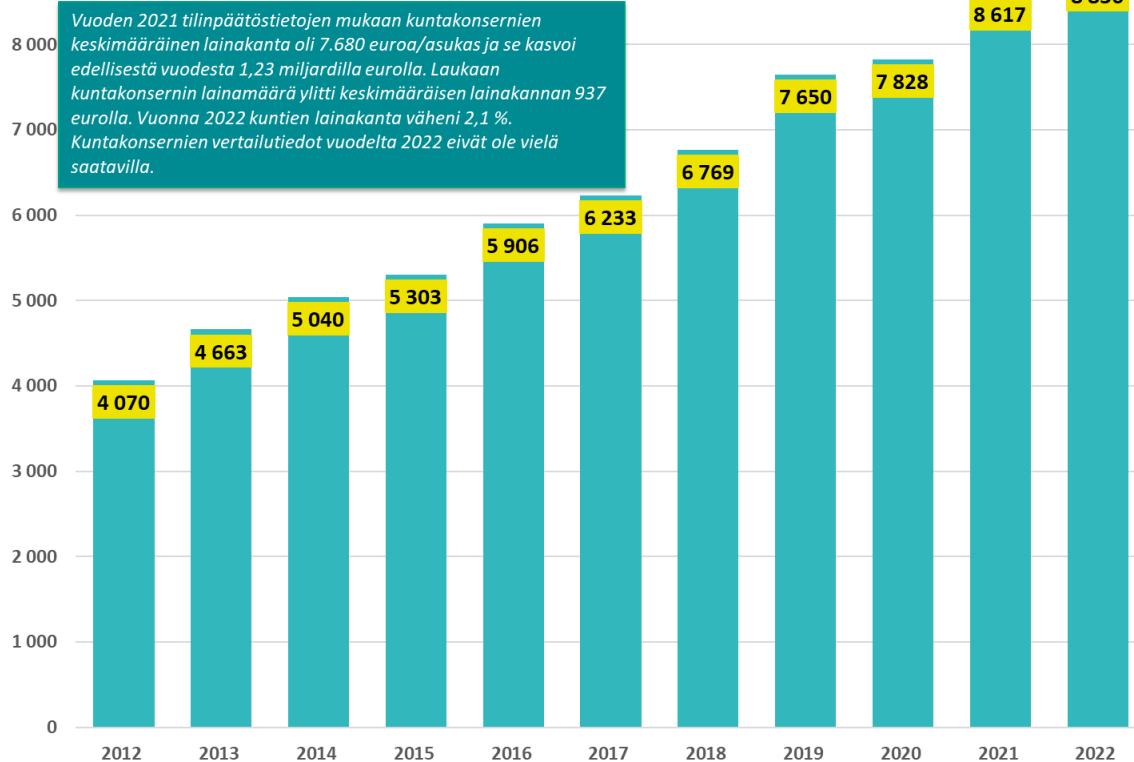
euroa asukasta kohden. Konsernin lainakantaa on viime vuosina kasvattanut peruskunnan lisäksi erityisesti sairaanhoitopiirin Sairaala Nova –investointi. Seuraavassa kuviossa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin lainakannan kehittymistä.

Lainojen lisäksi viime vuosina on kiinnitetty kuntien ja kuntakonsernien välisessä vertailussa huomiota leasing- ja vuokravastuiden määrään. Laukaan kuntakonsernin lainojen ja vastuiden yhteismäärä oli vuonna 2022 10.934 euroa asukasta kohden ja se kasvoi 960 euroa asukasta kohden edellisestä vuodesta. Vuonna 2021 lainojen ja vastuiden koko maan keskiarvo oli 9.065.

Lainakanta ja lainojen vuosimuutos

Konsernilainakanta €/asukas

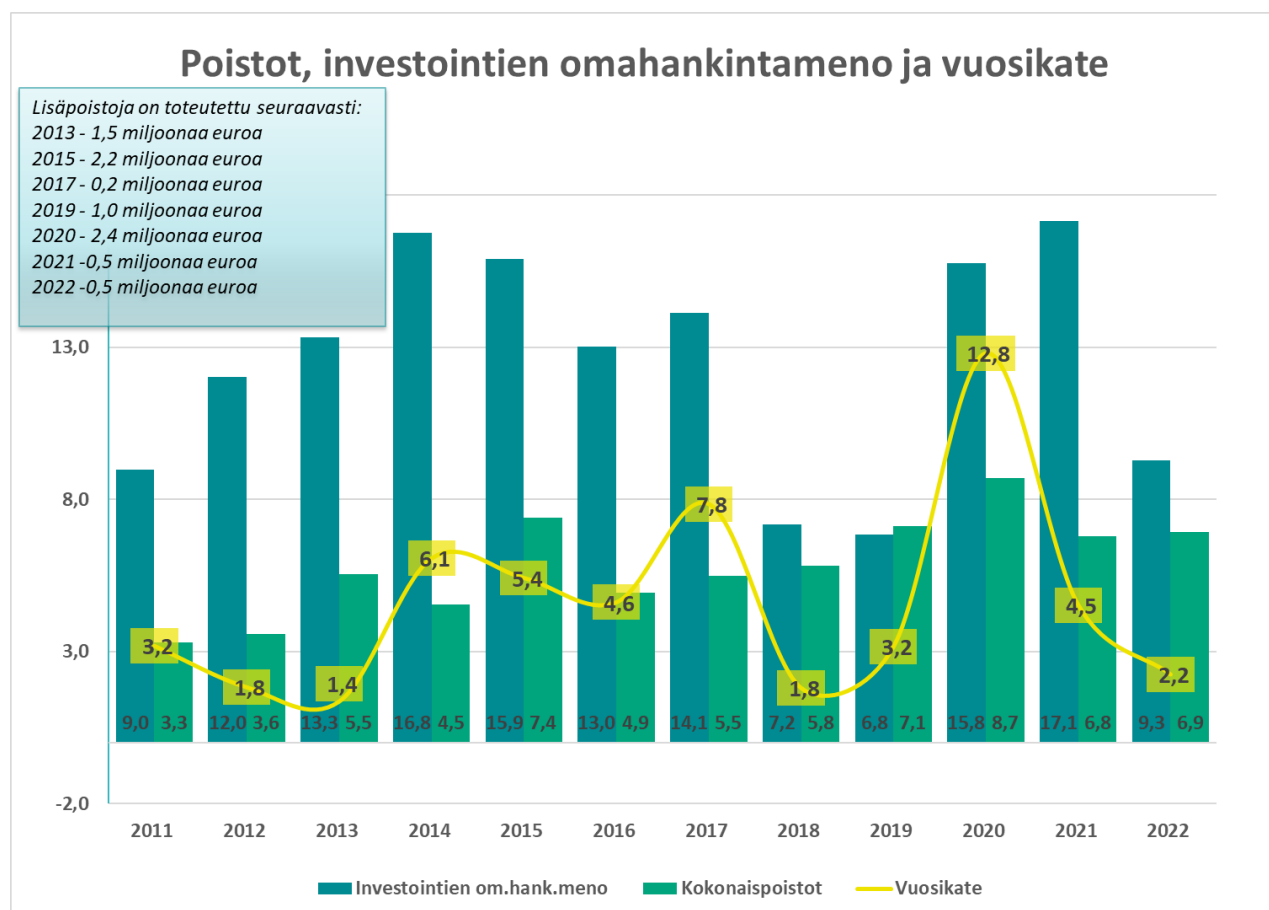

Kunnan vuosikate on viimeisen kymmenen vuoden aikana vaihdellut noin 1,4 miljoonan euron tasosta lähes 13 miljoonaan euroon. Perusoletus on, että vuosikate on riittävä, jos se kattaa poistot. Vuoden 2022 vuosikate 2,2 miljoonaa euroa ei riittänyt kattamaan 6,9 miljoonan euron poistoja.

Tarkastelujaksolla 2011-2022 Laukaan kumulatiivinen vuosikate on noin 54,8 miljoonaa euroa ja poistot noin 69,9 miljoonaa euroa. Tulorahoitus ei ole toisin sanoen riittänyt poistojen kattamiseen, minkä lisäksi kunnan poistotaakka on korkeasta investointitasosta johtuen noussut tarkastelujaksolla huomattavasti.

Vuosikate ei ole yhtenäkkään tarkasteluvuonna kattanut koko investointikuormaa. Vuosikatteen jäädessä investointeja pienemmäksi, joudutaan osa investoinneista pääsääntöisesti rahoittamaan lainarahalla. Kunta on vuodesta 2012 alkaen investoinut 141 miljoonaa euroa ja velkaantunut yhteensä 72,6 miljoonaa euroa. Näin ollen investoinneista noin puolet on rahoitettu tulorahoituksella ja puolet ottamalla velkaa.

Alla olevassa kuvioissa verrataan vuosikatteen, poistojen ja nettoinvestointien kehitystä Laukaassa 2011-2022.

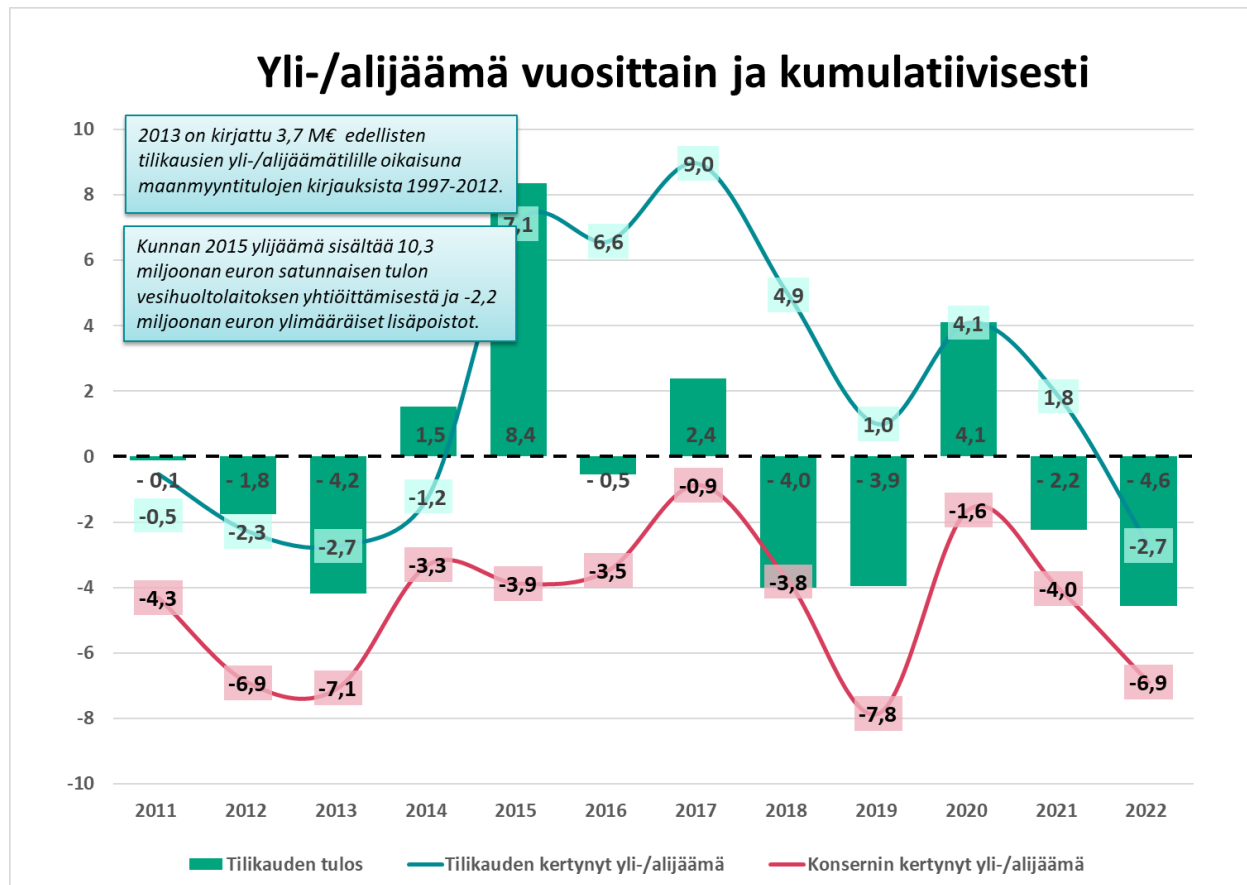
Kunnan tulos muodostui vuonna 2022 4,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tulosta rasitti 5,5 miljoonan euron kirjaukset sairaanhoitopiiriin ja seututerveyskeskuksen alijäämän kattamiseksi. Tulokseen sisältyy myös noin 0,46 miljoonan euron lisäpoistot.

Valtio tuki kuntia korvaamalla koronan aiheuttamia välittömiä kustannuksia. Laukaan kunnan korona-avustukset olivat vuonna 2022 yhteensä 1,15 miljoonaa euroa.

Alijäämäisen tuloksen myötä Laukaan kunta kääntyi kumulatiivisesti alijäämäiseksi. Vuoden 2021

lopussa kertynyt ylijäämä oli 1,8 miljoonasta euroa, joten tilikauden 2022 jälkeen taseessa on alijäämää 2,7 miljoonaa euroa.

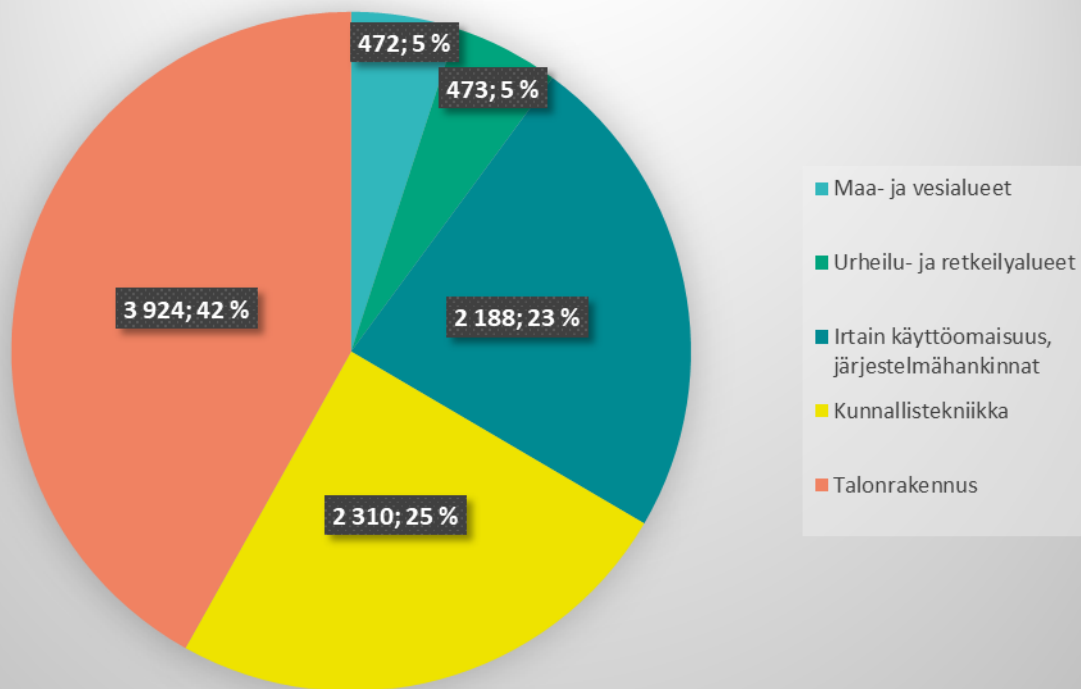
Laukaan kuntakonsernin tilinpäätös oli 3,0 miljoonaa euroa alijäämäinen. Konsernin alijäämä oli vuoden 2022 jälkeen 6,9 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa noin 367 euroa asukasta kohden.

Laukaan kunta investoi yhteensä 9,4 miljoonalla eurolla. Investoinneista 3,9 miljoonaa euroa kohdistui talonrakennusinvestointeihin. Kunnallistekniikkaa rakennettiin 2,3 miljoonalla eurolla. Irtaimen käyttöomaisuuden hankintaa sekä järjestelmähankintoja toteutettiin 2,2 miljoonalla eurolla.

Irtaimen omaisuuden hankinnoista 0,6 miljoonaa euroa muodostui Vihtavuoren koulukeskuksen kalustamisesta ja 1,0 miljoonaa euroa Kirkonkylän koulun kalustamisesta. Maa- ja vesialueisiin kohdistuvia investointeja sekä urheilu- ja retkeilyalueisiin kohdistuvia investointeja oli molempia 0,5 miljoonaa euroa seuraavan kuvion mukaisesti.

Investointimenojen jakauma, 1000 €

Laukaan kuntastrategia

Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 6.6.2022 § 24 kuntastrategian vuosille 2022-2030.

Strategia rakentuu kolmen pääperiaatteen varaan, jotka kuvaavat tavoiteltavaa toimintakulttuuria Laukaan kunnassa. Nämä kolme ”peatä” ovat 1) pidemmälle, 2) positiivisesti ja 3) palvelleen. Periaatteet on kuvattu tarkemmin seuraavassa kuvassa.

STRATEGIAMME

kolme toimintaperiaatetta

PIDEMMÄLLE

Näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä. Tavoitteenamme on laukaalaisten menestys ja hyvinvointi.

POSITIIVISESTI

Toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuuksistamme aktiivisesti. Ratkaisemme ongelmia rakentavasti.

PALVELLEN

Meillä on kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Tavoitteenamme on rakentaa asukkaillemme parasta mahdollista arkea.

Periaatteiden lisäksi strategiassa on kolme keskeistä kärkiteemaa, jotka ovat 1) asukas, 2) henkilöstö ja 3) yrittäjät. Kullekin kärkiteemalle on asetettu kolme strategista tavoitetta sekä kuvattu tavoiteltua toimintakulttuuria kunkin kärkiteeman näkökulmasta. Strategisille tavoitteille on asetettu

mittarit, joiden toteutumista seurataan strategia-kaudella.

Strategiset tavoitteet ja niiden seuranta ja mittaaminen on koostettu yhteen seuraavassa kuvassa. Strategian seuranta raportoidaan osana tilinpäätöstä vuodesta 2022 alkaen.

Tavoitteet, seuranta ja mittaaminen

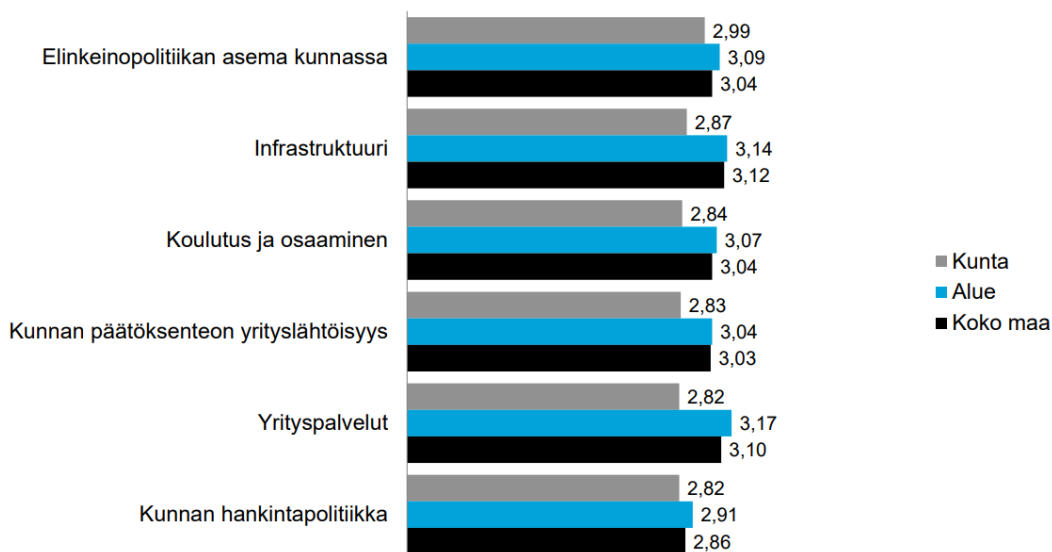

Vuosi 2022 oli uuden strategian käynnistämisvuosi. Talousarviotavoitteet vuodelle 2022 oli laadittu vanhan kuntastrategian pohjalta ja niiden toteutuminen on raportoitu palvelualueiden toimintakertomusten yhteydessä. Talouden tavoite kunnan ja kuntakonsernin ylijäämästä ei toteutunut vuoden 2022 tilinpäätöksessä. Taloustavoitteen saavuttamiseksi kunta on käynnistänyt talouden tasapainottamisohjelman laatimisen alkuvuodesta 2023. Uuden kuntastrategian muista mittareista

toteutettiin henkilöstön hyvinvointikysely ja Suomen yrittäjien kuntabarometri. Hyvinvointikyselyn tuloksia käsitellään erillisessä henkilöstöraportissa. Kuntabarometrin tulosten mukaan Laukaan elinkeinopolitiikka sai hieman koko maan ja Keski-Suomen keskiarvoja heikomman kokonaisarvosanan. Alla on kuvattu tutkimuksen osa-aluekohtaiset tulokset Laukaassa (kunta), Keski-Suomessa (alue) ja koko maassa.

Elinkeinopolitiikan 6 osa-alueen keskiarvot (asteikko 1–5), (Laukaa, N=74)

Yrittäjät

6

Kuntabarometri 2022, Kuntaraportti, 18.5.2022

Uuden kuntastrategian toteutumisen mittaaminen edellyttää tiedon keräämistä ja uusienkin mitaustapojen kehittämistä. Toimenpiteitä asukas- ja asiakastytytyvyyden, henkilöstön aloitteellisuuden ja rekrytointien onnistumisen mittaami-

sen kehittämiseksi toteutetaan vuoden 2023 aikana. Asumisen ohjelman, ilmasto-ohjelman ja elinkeino-ohjelman valmistelu on käynnissä ja ohjelmien valmistuttua ne viitoittavat myös strategian seuranta ja mittaamista.

3.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuonna 2022 Venäjän käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaan heikensi talouden näkymiä. Korkean inflaation vuoksi korot alkoivat nousta nopealla tahdilla. Korkeiden nousu ei näkynyt olennaisesti kunnan korkomenojen kasvuna vielä tilikaudella 2022. Työllisyys säilyi hyvällä tasolla koko vuoden ajan.

Verotulot ovat kunnan suurin tuloerä. Vuoden 2022 verotulojen kehitys oli suotuisaa. Verotulojen positiivisen kehityksen taustalla oli etenkin työllisyyden myönteinen kehitys. Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,2 %. Vuoden kuluessa alkuperäisen talousarvion verotuloihin tehtiin 2,7 miljoonan euron korotus talousarviomuutoksena. Verotulot ylittivät tämän muutetun talousarvion vielä 0,2 miljoonalla eurolla. Verotuloja kertyi yhteensä 78,3 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet muodostavat toiseksi merkittävimmän tulonlähteen Laukaan kunnalle. Valtionosuudet ylittivät alkuperäisen talousarvion 1,7 miljoonaa euroa. Valtionosuuksista 1,0 miljoonaa euroa muodostui harkinnanvaraisesta valtionosuudesta.

Tilinpäätöksessä on joitakin olennaisia poikkeamia talousarvioon nähden, joita kunnanvaltuusto ei hyväksynyt tilikauden aikana. Käyttötaloudessa oli koko kunnan osalta nettoarvoltaan noin 4,75 miljoonan euron (4,0 %) negatiivinen poikkeama muutettuun talousarvioon verrattuna. Talousarvion sitovuustasolla eli tulosityksiköiden toimintakatteen osalta toteutui seuraavia olennaisia yli 100.000 euron ylityksiä.

Perusturvapalvelun palvelualueella toimintakate ylittyi kokonaisuudessaan 4,4 miljoonaa euroa. Hallinto- ja terveystalouden toimintakate ylittyi

3,2 miljoonaa euroa ja vanhus- ja vammaispalvelun toimintakate ylittyi 1,2 miljoonaa euroa. Molempien yksiköiden tulot sekä menot ylittivät talousarvion, mutta menojen ylitys oli suurempi.

Sivistyspalveluissa kokonaisuudessaan toimintakate ylitti muutetun talousarvion 0,6 miljoonalla eurolla. Suurin ylitys oli perusopetuspalveluissa, jossa toimintakate ylittyi 0,7 miljoonaa euroa. Perusopetuspalveluiden tulot alittuivat ennakkoidusta 0,17 miljoonaa euroa ja menot ylittivät ennakkoidun 0,54 miljoonalla eurolla.

Teknisellä palvelualueella toimintakate toteutui hieman muutettua talousarviota paremmin. Yhdyskuntateknisissä palveluissa oli ylitystä 0,26 miljoonaa euroa, mutta hallinnon, suunnittelun ja paikkatietopalveluiden sekä ruoka- ja puhtauspalveluiden toimintakatteen toteutuminen talousarviota paremmin säilytti teknisen palvelualueen kokonaisuuden noin 50.000 euroa talousarvion toimintakatetta parempana.

3.1.5 Henkilöstö

Kunnan henkilöstöpolitiikkaa on ohjannut valtuuston 18.3.2019 hyväksymä henkilöstöstrategia sekä siihen perustuvat erillisohjeet, jotka on koottu kattavasti henkilöstön saataville henkilöstön käsikirjaksi. Vuonna 2022 hyväksyttiin uusi kuntastrategia, jossa henkilöstö on yhtenä keskeisenä painopistealueena. Uuden kuntastrategian lisäksi ei laadita erillistä henkilöstöstrategiaa, koska henkilöstöä koskevat strategiset tavoitteet on viety suoraan kuntastrategiaan.

Kuntastrategian toimintaperiaatteet antavat vakaan pohjan henkilöstöpolitiikalle ja henkilöstöön liittyvälle päätöksenteolle. Strategiassa on kolme läpileikkaavaa toimintaperiaatetta, jotka ovat

PIDEMMÄLLE

POSITIIVISESTI

PALVELLEN

Strategian periaatteita on käsitelty kattavammin luvussa 3.1.4 strategiaa käsittelevässä osiossa.

Konsernihallinto alitti muutetun budjetin 0,2 miljoonaa euroa. Alitus oli elinkeinopalveluiden tulosityksikössä.

Tulosityksiköt raportoivat toiminnan ja talouden toteutumisesta ja poikkeamista tarkemmin toimintakertomusten yhteydessä.

Investointimenot olivat 4,0 miljoonaa euroa muutettua talousarviota pienemmät. Rahoitusosan sitovista eristä muutetun talousarvion mukainen lainamäärä alittui 2,1 miljoonaa euroa.

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole tilinpäätöksen valmistumiseen mennessä tehty talousarvionmuutoksia vuodelle 2022. Sitovien erien ylitykset tuodaan valtuustolle takautuvasti hyväksyttäväksi tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Henkilöstö on yksi uuden kuntastrategian kolmesta kärkiteemasta tai -kohderyhmästä. Henkilöstön osalta strategian visiona ovat hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt. Uusi kuntastrategia jatkaa siten samalla linjalla vuoden 2019 henkilöstöstrategian kanssa nostaen henkilöstön tärkeäksi voimavaraksi, johon on tavoitteena panostaa.

Vakinaisen henkilöstön määrä (tilanne 31.12.2022) säilyi ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Määräaikaisen henkilöstön määrä kasvoi 47 henkilöllä ja henkilötyövuosia kertyi 79 edellisvuotta enemmän. Kunnan väestö- ja palvelurakenteen muutos näkyy henkilöstömäärässä, sillä henkilötyövuosien kasvu tulee perusturva- ja sivistyspalveluista muiden palveluiden henkilötyövuosien pysyessä ennallaan tai laskiessa. Perusturvapalveluiden henkilötyövuosien määrä kasvoi jopa 27 prosentilla ja sivistyspalveluiden 5 prosentilla edellisestä vuodesta.

Tavanomaisen asiakasmäärän ja palvelutarpeen kasvun lisäksi perusturvapalveluihin siirtyi vuoden

2021 lopussa liikkeen luovutusten myötä yksityisiltä palveluntuottajilta yhteensä 21 työntekijää vanhus- ja vammaispalveluihin, minkä lisäksi uusien yksiköiden henkilöstömitoitusta täydennettiin vuoden 2022 aikana.

Henkilöstökulut olivat 51,0 miljoonaa euroa ja ylittivät talousarvio 0,89 miljoonaa euroa eli 1,8 prosenttia. Edelliseen vuoteen verrattuna henkilöstökulut kasvoivat 4,4 miljoonaa euroa eli 9,4 prosenttia. Vakinaisten ja vakinaisuusteisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkat kasvoivat 9,5 prosenttia ja sijaisten 10,8 prosenttia. Sivukulut kasvoivat 0,8 miljoonalla eurolla.

Sairauspoissaolot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 2364 kalenteripäivällä. Yhteensä sairauspoissaolopäiviä oli 16,7 henkilötyövuotta kohden, mikä oli 0,9 päivää henkilötyövuotta kohden enemmän kuin edeltävänä vuonna. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi eniten konsernihallinnon palvelualueella. Lyhyiden, alle 10 päivää kestävien sairauspoissaolojen määrä oli selvästi edellistä vuotta suurempi ja 10-90 päivää kestävien sairauspoissaolojen määrä edellistä vuotta pienempi.

Henkilöstön työterveyshuollon on vuoden 2018 alusta lukien tuottanut Pihlajalinna Oy. Vuonna 2022 henkilöstön työkyvyn ja työhyvinvoinnin tukemiseksi toteutettiin useita toimenpiteitä. Osana

Liikkuva Laukaa -hanketta järjestettiin Virtaa palvelutaloudesta -verkkovalmennus esihenkilöstölle ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Kunta osallistui Jyväskylän yliopiston MEANWELL-hankkeeseen, jossa tarkastellaan ja kehitetään työn merkityksellisuuden kokemusta organisaatioissa. Kunta sai Keivan työelämän kehittämisrahaa ja käynnisti POLKU-hankkeen, jossa kehitetään ennakoivaa työkyky- ja työurajohtamista. Lisäksi kunnassa otettiin käyttöön mielen hyvinvoinnin palvelu Auntie. Käyttöön otettiin myös uusina henkilöstöetuuksina ravintoetu, työsuhdepolkupyöräetu ja hierontaetu. Henkilöstön muistamiskäytännöt uusittiin. Työnantajamielikuvaa panostettiin muun muassa videoviestinnällä ja rekrytointimessuille osallistumalla.

Yhteistoimintaelimenä ja työsuojelutoimikuntana toimiva kunnan yhteistyöryhmä kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

Henkilöstöä ja henkilöstöpolitiikan tavoitteiden toteutumista tarkastellaan yksityiskohtaisesti erillisessä henkilöstöraportissa.

Seuraavissa taulukoissa on kuvattu eräitä keskeisiä henkilöstötunnuslukuja sekä henkilöstösuunnitelman toteutuminen koko kunnan tasolla.

Henkilöstön määrä kuukauden viimeisenä päivänä

	Vakinaiset		Määräaikaiset		Koko henkilöstö 31.12.2022	
	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	Yhteensä	%/koko henk.
Konsernihallinto	35	36	47	47	83	7,1 %
Perusturvapalvelut	208	210	65	65	275	23,5 %
Sivistyspalvelut	443	437	177	224	661	56,4 %
Tekniset palvelut	133	136	17	17	153	13,1 %
Yhteensä	819	819	306	353	1172	100,0 %

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina (htv) 2020 - 2022

	2020		2021		2022	
	htv	%/henk.	htv	%/henk.	htv	%/henk.
Konsernihallinto	55	5,1 %	83	7,6 %	60	5,1 %
Perusturvapalvelut	247	23,1 %	256	23,3 %	326	27,7 %
Sivistyspalvelut	622	58,2 %	614	55,9 %	644	54,7 %
Tekniset palvelut	145	13,6 %	145	13,2 %	147	12,5 %
Yhteensä	1069	100,0 %	1098	100,0 %	1177	100,0 %

Sairauspoissaolot 2020-2022

	2020		2021		2022	
	pv	pv/htv	pv	pv/htv	pv	pv/htv
Konsernihallinto	693	12,6	940	11,3	986	16,4
Perusturvapalvelut	4895	19,8	5669	22,1	6192	19,0
Sivistyspalvelut	8739	14,0	8063	13,1	10354	16,1
Tekniset palvelut	2491	17,2	2676	18,5	2180	14,8
Yhteensä	16818	15,7	17348	15,8	19712	16,7

KOKO KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
Vakituiset	764,38	821,15	812,28	-8,87
Määräaikaiset	328,79	341,62	364,45	22,83
Yhteensä	1093,17	1162,77	1176,73	13,96

Palkat ja palkkiot 2020-2022 (1000 €)

	2020	2021	2022
Vakinaiset	32 680	34 660	37 960
Sairaus- ja äitiyslomasijaiset	870	1 004	1 201
Vuositiloma ja muut sijaiset	1 311	1 671	1 762
Yhteensä	34 861	37 335	40 924
Sivukulut	8 634	9 302	10 098
Yhteensä	43 495	46 637	51 022

3.1.6 Ympäristöasiat

Vuoden 2017 alusta alkaen jätehuolto on järjestetty seudullisesti Laukaan, Jyväskylän ja Muuramen alueella. Jätehuollon palvelutehtävistä vastaa kuntien omistama jäteyhtiö Mustankorkea Oy. Jätehuollon viranomaistehtävät ovat Jyväskylän seudun jätelautakunnan vastuulla ja valvontatehtäviä hoitaa Laukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja Keski-Suomen ELY-keskus.

Vuoden 2022 aikana Laukaan kunnan alueella ei tapahtunut merkittäviä ympäristöön liittyviä onnettomuuksia. Onnettomuudet olivat pienimuotoisia öljy- tai polttoainevuotoja.

Haarlan sellutehtaan jäljiltä jääneen Lievestuoreen Laajalahdessa olevan O-kuitujätteen maisemointihanke on keskeytynyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen johdosta. Maisemointin loppuun saattaminen ja mahdolliset pinnoit-

teiden uudelleen sijoittamisella voi olla merkittäviä ennakoimattomia kustannusvaikutuksia, jotka tarkentuvat, kun hankkeen eri vaihtoehdoille saadaan lainvoimaiset luvat. Lupien muu-
tosta on haettu.

Torikan saastuneen pohjavesialueen kunnostussuunnitelma on vireillä, mutta kustannuksista ja toimenpiteiden aikatauluista ei ole vielä tarkempaa tietoa.

Laukaan kunnalla ei ole tiedossa muita kunnan alueella olevia saastuneita maa-aineksia tai muita välittömiä ympäristön suojeluun liittyviä kohteita, joihin kohdistuviin toimenpiteisiin kunta varautuisi.

Laukaan kunnassa on käytössään kunnanhallituksen 11.11.2013 § 61 hyväksymä ilmastonsuojelusuunnitelma. Vuoden 2023 aikana on käynnistetty uuden ilmasto-ohjelman laatiminen.

Laukaa on mukana kunta-alan energiatehokkuussopimuksessa ja Keski-Suomen ilmastotyöryhmässä. Laukaan kunnassa toimii oma energia- ja ilmastotyöryhmä.

Laukaan ympäristönsuojelumääräykset päivitettiin vuoden 2022 aikana. Uudet määräykset ovat lainvoimaiset ja voimassa.

Ympäristöasioita on käsitelty lisää luvun 4 tehtäväkohtaisessa toimintakertomuksessa ympäristövalvonnan osiossa.

3.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Korruptio, lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäytöstä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Korruption erilaisia esiintymismuotoja voivat olla esimerkiksi:

- virka-aseman väärinkäyttö, lahjonta sekä lahjusten lupaaminen, pyytäminen ja ottaminen
- petos, kavallus, varastaminen ja yhteisten varojen väärinkäyttö
- uhkailu ja väkivallalla pakottaminen
- luottamuksellisen tiedon väärinkäyttö
- suosinta ja suosikkijärjestelmän ylläpito
- lakien ja määräysten kiertäminen
- tosiasioiden vääristely
- laitton seuranta ja tarkkailu
- velvollisuuksien laiminlyönti ja asioiden viivittely
- huonon hallinnon suojele ja salailu
- välinpitämättömän johtamistyyli
- epäreilujen ja epäasiallisten keinojen käyttäminen alaisiin.

Kuntaliitto on yleiskirjeessä 17/2017 ja ohjeessaan ”Korruptio ja eettisyys kunnassa” antanut ohjeita ja määritelmiä korruptiosta ja epäeettisestä toiminnasta kunnissa. Korruption erityisiä riskikohteita kunnissa ovat julkiset hankinnat, maankäyttö ja rakentaminen sekä poliittinen toimintaympäristö yleisesti.

Eettisyyttä voidaan edistää ja korruptiota ehkäistä esimerkiksi:

- Johdon omalla käytöksellään antama esimerkki ja johtamisosaamisen lisääminen
- Henkilöstön ja luottamushenkilöiden kouluttaminen

- Sisäinen tarkastus
- Eettisistä periaatteista keskusteleminen
- Arvojen määrittäminen ja niistä tiedottaminen
- Eettisten ohjeiden laatiminen
- Etiikasta vastaavan henkilön nimeäminen organisaatiossa.

Hyvän hallinnon periaatteita noudattaen Laukaan kunnassa torjutaan korruptiota ja lahjontaa avoimella ja läpinäkyvällä päätöksentekomenettelyllä. Lisäksi pienehkössä kunnassa päättäviä viranomaisia on rajallinen määrä ja päätöksentekoa on mahdollista valvoa yksityiskohtaisellakin tasolla. Riskinä on, että pieni joukko päätöksentekijöitä on mukana tekemässä päätöksiä eri intressiryhmissä. Esteellisyysien ja sidonnaisuuksien merkitys ja huomiointi ovat siksi tärkeässä roolissa Laukaan kunnan päätöksenteossa.

Edellä mainituista eettisyyttä edistävistä toimenpiteistä Laukaan kunnassa korostuu laadukas johtamisosaaminen ja panostus henkilöstön ja luottamushenkilöiden osaamiseen. Lisäksi kuntastrategiassa on selvästi määritelty organisaation keskeiset toimintaperiaatteet ja niiden mukaisen toimintakulttuurin jalkauttamiseen panostetaan osana strategista johtamista. Kunnassa ei ole erikseen laadittu eettisiä ohjeita tai nimetty etiikasta vastaavaa henkilöä. Toiminnan laillisuudesta ja eettisyydestä on kuitenkin huolehdittu muun muassa huolellisella hankintaohjeistuksella ja hankintaosaamista kehittämällä. Sisäisen valvonnan kehittämiseen panostetaan lähivuosina, mikä on omiaan varmistamaan toiminnan eettisyyttä.

Suomen lakien nojalla Laukaan kunnan toiminta on ihmisoikeuksia kunnioittavaa ja vaalivaa. Avoin toiminta- ja päätöksentekokulttuuri varmistavat ihmisoikeuksia loukkaamattoman toiminnan.

Vuonna 2021 Laukaan kunta päätti hankkia ja ottaa käyttöön anonyymin ilmoituskanavan eli niin sanotun whistleblowing-kanavan. Kanavan käyt-

töönotto toteutuu vuoden 2023 aikana ja se edistää eettisen toimintakulttuurin toteutumista ja valvontaa.

3.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Talouden näkökulmasta vuosi 2022 poikkesi Laukaassa kuntakentän yleisestä linjasta jonkin verran. Kunnan tulos oli yleistä linjaa heikompi ja kunnan kustannukset kasvoivat yleistä linjaa enemmän. Tuloskehityksen takana on toisaalta kunnan talouden rakenteelliset haasteet, joiden korjaamiseksi on tehty töitä jo aikaisempina vuosina ja toisaalta Keski-Suomen sairaanhoitopiirin heikko taloustilanne, mikä on heikentänyt kaikkien Keski-Suomen kuntien taloustilannetta olennaisesti hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä.

Kuntatalouden toimintaympäristö on vaikeasti ennustettavassa tilanteessa. Koronavuodet ovat heikentäneet kuntatalouden tunnuslukujen läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta muun muassa, kun valtion avustustoimet ovat vaikuttaneet valtionosuuksien ja verotulojen kehitykseen. Lisäksi korona-aika on vaikuttanut palvelutoimintaan ja –tarpeeseen ja sen myötä kustannuksiin. Hyvinvointialueuudistuksen lopulliset talousvaikutukset selviävät vasta tulevina vuosina ja seuraavaa suurta uudistusta työllisyyspalveluiden siirtämisestä kuntien vastuulle valmistellaan vuoden 2025 alusta lukien.

Kuntakentän omien muutosten lisäksi maailmantaloudessa on monia muutos- ja epävarmuustekijöitä. Korkea inflaatio on pakottanut vuoden 2022 aikana keskuspankit nopeisiin toimenpiteisiin korkojen nostamiseksi. Korkojen nousu voi aiheuttaa tulevina vuosina vielä ennakoimattomia uusia häiriöitä. Alkuvuodesta 2023 on nähty joidenkin pankkien ajautuneet vaikeuksiin, mikä on aiheuttanut hermostuneisuutta rahoitusmarkkinoilla.

Korkotason nousu näkyy myös Laukaan kunnan taloudessa. Kunnan lainasalkussa on suuri määrä

suojaamattomia lainoja, minkä vuoksi kunnan korkokustannukset ovat nousseet merkittävästi ja tulevat pysymään korkeina korkotason pysyessä ennustetulla 2-4 prosentin tasolla tulevina vuosina.

Ukrainan sota heikentää taloustilannetta ja on aiheuttanut merkittäviä markkinahäiriöitä useilla toimialoilla, joista merkittävimpänä Euroopan energiamarkkinat.

Epävarman näkymät lisäävät Laukaan kunnan tarvetta varautua tulevaan myös taloudellisesti. Kunnan talouden tasapainottaminen vaatii edelleen tulevina vuosina määrätietoista sopeuttamistyötä. Investointien tasoa on pystyttävä laskemaan ja vuosikatteen tasoa kasvattamaan, jotta lainojen lyhentäminen käynnistyisi. Talouden tasapainottamiseksi kunta laatii vuonna 2023 talouden tasapainottamisohjelman, jonka tavoitteena on, että vuoden 2027 tilinpäätöksessä taseessa ei ole kerettyneitä alijäämiä ja lainamäärä ei kasva vuoden 2023 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Viime vuosien väestökehityksen ja uusimpien väestöennusteiden mukaan Laukaan väkiluvun kasvu on tullut tiensä päähän. Kunnan kehitys on viime vuosikymmeninä nojannut vahvasti tasaiseen kasvuun. Tulevana vuosikymmenenä on kyettävä kehittymään uudenaikaisessa toimintaympäristössä. Toisaalta ennusteita vasten tavoitellaan edelleen kasvua ja toisaalta mikäli ennusteet toteutuvat, palveluiden ja talouden sopeuttamisen väestörakenteen muuttuessa on oltava tehokasta ja oikea-aikaista.

Kunta on investoinut 2010-luvulla valtavasti ja nyt sen tulee kyetä hyödyntämään tehtyjä investointeja elinvoiman ylläpitämiseksi. Investointien ja kiinteistöleasing-hankkeiden myötä poistot ja toimintakulut kasvavat ja lisäksi suuri lainamäärä tuo

riskin kasvavista korkokustannuksista. Toisaalta kunnan rakennuskanta on erinomaisessa kunnossa ja korjausvelkaa on verrattain vähän.

Kouluinvestoinnit ovat parantaneet kunnan edellytyksiä vastata tulevaisuuden palvelutarpeisiin, mutta samalla kasvattavat taloudellista taakkaa ja riskiä. Omaan taseeseen rakennettavat koulut lisäävät kunnan poistotaakkaa ja rahoitusriskejä. Lisäksi kaksi kouluhanketta on toteutettu kiinteistöleasingrahoituksella, joka nostaa käyttötalouden kustannuksia merkittävästi. 2020-luvulla kunnan velkaantumisen trendi kääntyy laskuun, mutta poistojen kokonaismäärä pysyy korkeana ja käyttötalouden kulurakenne muuttuu, kun kahden suuren kouluhankkeen leasingmaksut käynnistyvät. Investointitarpeet eivät kuluvalle vuosikymmenellä ole kuitenkaan loppuneet vaan kunta tulee investoimaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoon vielä tulevinakin vuosina palvelutarpeen kasvaessa tietyillä alueilla.

Hyvinvointialueuudistus siirsi vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuun kunnalta hyvinvointialueelle. Uudistuksella on olennaisia ja pysyviä vaikutuksia kunnan toimintaan ja talouteen. Kunnan rahoitus määräytyy uudistuksen jälkeen uudella tavalla ja käyttötalouden koko karkeasti puoliintui. Uudistuksen taloudelliset vaikutukset on pyritty rajaamaan lainsäädännöllä pieneh-

köksi. Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin alijäämäinen talous ja epäonnistunut talouden sopeuttaminen aiheuttavat uudistuksen yhteydessä Keski-Suomen kunnille merkittäviä talousvaikutuksia. Kunnat kattavat sairaanhoitopiiriin alijäämät ja lisäksi sote-sektorin nopea kustannusten kasvu vuosina 2021-2022 heikentävät pysyvästi kuntien valtionosuuksia uudistuksen jälkeen.

Maaliskuussa 2023 Keski-Suomen hyvinvointialue ilmoitti, että se ei toteuta Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin lainvoimaista päätöstä 24 miljoonan euron alijäämän kattamisesta peruspääomaa alentamalla vaan laskuttaa aikaisemmin ilmoitettujen alijäämien lisäksi kunnilta vielä 24 miljoonaa euroa. Laukaan kunnan osalta vuodelle 2022 kohdistuva lisäkustannus olisi noin 1,7 miljoonaa euroa. Lisäksi kunnan valtionosuudet heikkenisivät pysyvästi vuosittain noin puolet kustannuksesta. Kustannuksen toteutuminen on vielä epävarmaa, koska hyvinvointialueen päätös on kiistanalainen sen ollessa ristiriidassa sairaanhoitopiiriin valtuuston lainvoimaisen päätöksen kanssa. Kustannuksella on olennainen merkitys Laukaan kunnan talouden tasapainottamisen näkökulmasta.

Haasteita kunnan talouden tasapainolle aiheutuu myös, mikäli verotulojen kehitys ei ole suotuisaa joko väestön ja elinkeinotoiminnan heikosta kasvusta johtuen tai muista kunnan kehittymisestä riippumattomista syistä. Ukrainan sodan vaikutukset kuntataloudelle selviävät pikkuhiljaa.

3.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriötömyydestä. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida, hallita ja raportoida toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta käsittää

kuntakonsernin lyhyen ja pitkän aikavälin **strategiset, taloudelliset, toiminnalliset** ja **vahinkoriskit**, jotka voivat olla ulkoisia tai sisäisiä.

Strategiset riskit

Valtuusto hyväksyi Laukaan kunnalle uuden strategian kesällä 2022. Strategian läpileikkaavina periaatteina ovat PIDEMMÄLLE, POSITIIVISESTI ja PALVELLEN. Strategiassa on valittu kolme kärkiteemaa, jotka ovat asukas, henkilöstö ja yritykset.

Periaatteisiin pohjautuen jokaiseen kärkiteemaan liittyen on asetettu tavoitteita. Lisäksi strategiaan sisältyy talouden tasapainotavoite.

Epäsuotuisa väestökehitys ja väestöennustamisen epäonnistuminen muodostavat kunnalle merkittävän strategisen riskin. Väestökehitys vaikuttaa olennaisesti kunnan talouteen. Talouden tasapainottaminen edellyttää onnistunutta oikeaan tietoon perustuvaa sopeuttamista.

Kuntien rahoitus muuttui hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä. Kuntien valtionosuusperusteet korreloivat entistä heikoimmin väestörakenteen kanssa. Väestörakenteeltaan nuorekkaat kunnat näyttävät joutuvan taloudellisesti tiukalle rahoituksen uusjaossa. Keski-Suomen kunnat kärsivät terveydenhuollon viime vuosien kustannusten kasvusta pysyvästi valtionosuusleikkausten muodosssa. 2025 alusta toteutuva TE-palveluiden uudistus vaikuttaa kuntatalouteen ja alustavien arvioiden mukaan Keski-Suomi ei ainakaan erityisesti hyödy taloudellisesti uudistuksesta. Laukaan strategisena riskinä on, että kuntien rahoitusjärjestelmää ei uudisteta riittävän ajoissa ja kunnan talous painuu entistä heikompaan tilaan.

Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena myös kunnan omistukseen jääneet sosiaali- ja terveyspalvelujen käytössä olevat kiinteistöt aiheuttavat uuden strategis-taloudellisen riskin. Hyvinvointialue ei ole tehnyt kuntien kiinteistöihin pitkiä vuokrasopimuksia. Riskinä on, että hyvinvointialue ei jatka kaikkien kunnan omistamien tilojen käyttöä, jolloin kunnalle aiheutuu taloudellisia menetyksiä.

Taloudelliset riskit

24.2.2022 Venäjä käynnisti sotilaalliset toimenpiteet Ukrainassa muuttaen sekä Euroopan, että maailman turvallisuuspoliittista tilannetta hyvin merkittäväällä tavalla. Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut sodan seurauksena selvästi heikompaan suuntaan. Sota on välittömästi ja välillisesti aiheuttanut merkittäviä häiriöitä ja vaikutuksia globaaliin talousjärjestelmään.

Vuonna 2022 epävarmuus rahoitusmarkkinoilla lisääntyi huomattavasti. Korkoympäristö muuttui

nopeasti, inflaatio nousi globaalisti ja levisi osittain myös palkankorotuksiin. Vuoden 2023 alussa pankkisektorilla on nähty pankkien kriisiytymistä ja pelko laajemmasta pankkikriisistä on kasvanut. Inflaatio ei ole useista koronnostoista huolimatta laantunut. Talous näyttää painuvan taantumaan suuressa osassa maailmaa.

Laukaassa on toteutettu laajaa investointiohjelmaa ja sen seurauksena kunnan lainakanta on kasvanut. Taloudellisia riskejä lisää laajan investointiohjelman läpivienti sekä investointien myötä lisääntynyt lainakanta ja sen rahoituskustannukset. Viime vuosina kuntien rahoituskustannukset ovat olleet erittäin matalalla tasolla. Nyt korkotason noustua korkoriskit toteutuvat ja suojaamattomien lainojen osalta korkokustannukset nousevat olennaisesti.

Kunnan lainasalakusta 31.12.2022 pitkäaikaista rahoitusta oli 51 prosenttia ja lyhytaikaista rahoitusta 49 prosenttia. Lainasalkun pääomasitoumus oli 31.12.2022 keskimäärin 1,66 vuotta.

Lyhytaikaiseen rahoitukseen liittyy korkoriski äkillisistä korkomuutoksista johtuen, sekä jälleenrahoitusriski rahoitusmarkkinahäiriöistä johtuen. Lainasalkun lyhytaikaisen rahoituksen määrä on ollut korkomarkkinatilanteesta johtuen perusteltua. Vuoden 2022 toteutunut keskiporko lainasalkulle oli 0,05 %. Vuoden 2022 alkanut korkotason nousu realisoi lyhytaikaisen rahoituksen korkoriskiä, mikä näkyy vuonna 2023 olennaisesti kasvavina korkokuluina.

Korkoriskien suojaamiseksi kunnanhallitus hyväksyi lainasalkun korkosuojauspolitiikan 31.8.2015 § 181. Korkosuojauspolitiikan mukaan lainasalkun suojausaste tulee olla 10-80 %. Korkosuojauspolitiikan mukaisesti lainasalkusta on 50,44 prosenttia korkosuojattu tai sidottu pitkäaikaisiin kiinteisiin korkoihin. Vuokra- ja leasingvastuut mukaan lukien 58,4 prosentin korkosuojaus on korkoriskipolitiikassa määritellyn suojausasteen mukainen. Rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteet on valmis-teilla valtuuston hyväksyttäväksi. Sen yhteydessä päivitetään myös korkoriskipolitiikka.

Kunnan antolainojen määrä oli 19,8 miljoonaa euroa ja siinä on vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna 0,7 miljoonaa euroa. Suurimmat antolainat ovat konsernin sisäisiä rahoitusjärjestelyjä, eli 15,265 miljoonan euron antolaina Laukaan Vesi-huolto Oy:lle ja 4,5 miljoonan euron antolaina Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Edellä mainittujen lisäksi Laukaan kunnalla on pieni laina Väentupa Ry:lle, sekä yksittäisiä EU-rahoitteisten hankkeiden välirahoituksia paikallisille yhdistykselle.

Myönnettyjen takauksien yhteenlaskettu määrä oli vuoden 2022 päättyessä 20,8 miljoonaa euroa ja se laski 2,2 miljoonaa euroa edellisen vuoden tasosta. Uusia takauksia myönnettiin tilivuoden 2022 aikana 0,2 miljoonan euron edestä kunnan omistamalle Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Takauksista 18,3 miljoonaa euroa on myönnetty Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Jyvässeudun puhdistamo Oy:lle myönnettyjä takauksia on 1,8 miljoonaa euroa, Laukaan Vesi-huolto Oy:lle 0,7 miljoonaa euroa, Vesiosuuskunnille 0,5 miljoonaa ja Laukaan asumispalvelusäätöille 0,1 miljoonaa euroa. Takausmaksuja myönnettyistä takauksista kunta peri yhteensä noin 58.000 euroa.

Vuoden 2023 alusta vastuu sosiaali- ja terveystalveluista sekä pelastustoimesta siirtyi valtion rahoitettavaksi ja hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvointialueuudistuksen talousvaikutusten arviointi on toistaiseksi hyvin haastavaa. Vuosien 2021 ja 2022 talous vaikuttaa pysyvästi kunnan talouteen vuodesta 2023 alkaen. Laskentatavat, joilla kuntien verotuloja ja valtionosuuksia siirretään, aiheuttavat sen, että uudistuksen pysyvät vaikutukset voivat olla yksittäisissä kunnissa suuria. Tarkempi vaikutusten laskeminen on mahdollista vasta kesällä 2023.

Valtakunnallinen ja paikallinen sote-kustannusten nopea kasvu vuosina 2021-2022 on nostanut ennakkolaskelmiin verrattuna hyvinvointialueille siirtyvää rahoitusosuutta, joka leikataan kunnilta. Hyvinvointialueille on ennakkoarvioiden mukaan siirtymässä noin 600 miljoonaa euroa enemmän rahoitusta kuin etukäteen arvioitiin.

Keski-Suomen kuntien osalta olennaiseksi muodostuu Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin alijää-

mien kattamisvelvollisuus. Sairaanhoitopiiriin valtuuston lainvoimaisen päätöksen mukaan 24 miljoonaa alijäämistä katetaan peruspääomaa alentamalla. Keski-Suomen hyvinvointialue on kuitenkin ilmoittanut kunnille valmistelevansa sairaanhoitopiiriin tilinpäätöksen mainitun päätöksen vastaisesti eikä toteuta peruspääoman alentamista. Mikäli hyvinvointialueen päätös sairaanhoitopiiriin päätöksestä poikkeavasta tilinpäätöksestä saa lainvoiman, tulee kuntien katettavaksi vielä 24 miljoonaa euroa lisää sairaanhoitopiiriin alijäämiä. Laukaan kunnan osuus maksusta on noin 1,7 miljoonaa euroa. Vaikutus kertaantuu hyvinvointialueuudistuksen valtionosuuksien tasausjärjestelmän kautta tulevana vuosina ja vaikuttaa vuosittain noin puolet koko summasta. Ratkaisulla on siten vuosien 2022-2026 tilinpäätöksissä Keski-Suomen kunnille yhteensä noin 70 miljoonaa euron taloutta heikentävä vaikutus ja Laukaan kunnan osalta noin 5 miljoonan euron vaikutus. Laukaan kunta on tehnyt tilinpäätökseensä kyseistä erää koskevan pakollisen varauksen. Tilinpäätöksen laatimishetkellä hyvinvointialue ei ole tehnyt asiasta päätöstä, jolla olisi lainvoima. Laukaan kunta katsoo kustannuksen toteutuvaksi vasta, mikäli Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin tilinpäätös vahvistetaan ilman peruspääoman alennusta.

Riskien ja epävarmuustekijöiden näkökulmasta on merkitystä myös sillä, että kuntien menot ja tulot pienenevät Sote-uudistuksen seurauksena, mutta velat ja vastuut pääosin säilyvät. Myös poistot pysyvät ennallaan. Tulojen ja kulujen pienentyessä emokunnan osuus kuntakonsernissa pienenee.

Toiminnalliset riskit

Henkilöstöriskit

Henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen. Laukaan kunnassa keskeisissä tehtävissä työskenteleville on nimetty sijainen, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävissäkin tilanteissa.

Henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle

lähtevän poistumista. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on kiinnitetty huomiota. Hyvin laajalla joukolla esimiehistä on johtamiskoulutusta, esimerkkinä viime vuosina suoritettua johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnot.

Henkilöstön saatavuutta on tarkkailtu vuosittain muun muassa esimiehille tehdyillä määrämuotoisilla kyselyillä. Saatavuus on viime vuosina selvästi heikentynyt ja eräillä aloilla saatavuusongelma näkyy jo resurssivajeena tai kustannusten kasvuna. Erityisesti sote-alan henkilöstön saatavuus heikentyi vuosien 2021-2022 aikana. Myös varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on vaikeutunut. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuutta pyritään vahvistamaan muun muassa palkkausjärjestelmää kehittämällä. Kunnan on lisäksi kehitettävä joustavaa henkilöstöpolitiikkaa ja harvittava esimerkiksi etätyömahdollisuuksien laajentamista soveltuvien osien henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Henkilöstön valintatilanteissa selvitetään valittavan henkilöstön taustat. Vakinaisen henkilöstön valinnan suorittaa pääsääntöisesti vähintään kolmen henkilön ryhmä. Valitun henkilön osalta tarkistetaan pätevyys- ynnä muut. todistukset. Ennen viran/toimen vaalin vahvistamista vaaditaan lääkärin antama hyväksyttävä todistus terveydentilasta. Lain määrittämässä tehtävissä vaaditaan rikosrekisteriote.

Tietojärjestelmä- ja tietosuojariskit

Nykyorganisaatiot toimivat entistä enemmän tietojärjestelmien varassa ja tietojärjestelmien pettäminen voi heikentää tai lamauttaa täysin organisaation tai sen osan. Tietojärjestelmäriskeihin luokituu laite-, ohjelmisto- ja tietoliikennetiedot sekä uhka ulkopuolisista hyökkäyksistä. Tietojärjestelmäriskejä hallitaan hyvällä valvonnalla ja varautumisella poikkeustilanteisiin, erilaisin varmistustoiminnoin sekä hyvällä ohjeistuksella ja käyttäjäopastuksella. Kunta huolehtii tietohallinnon riittävästä resursoinnista, jotta tietojärjestelmäriskit pystytään hallitsemaan.

EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen tietosuojariskit ovat nousseet entistä suuremmin

esille. Tietosuoja-asetuksen vaatimien toimintamallien käyttöönotto kunnassa helpottaa hallitsemaan tietosuojariskejä. Tietosuojariskit voivat olla operatiivisia, mutta ne voivat myös aiheuttaa taloudellista haittaa sekä mainehaitan kautta olla jopa strategisia riskejä. Laukaan tietosuojavastava valvoo aktiivisesti tietosuojan toteutumista ja toimintamalleja kunnassa.

Vahinkoriskit

Ennakoitavissa olevat vahinkoriskit ovat rajallisia. Kunnan kiinteistöihin kohdistuvat mittavat vahingot, kuten tulipalot tai laajat vesivahingot voisivat vahingoittaa huomattavasti kunnan toimintaa varsinkin vahingon kohdistuessa palvelutuotantotiloihin, kuten koululle tai päiväkotiin, sillä korvaavia tiloja on lyhyellä aikavälillä rajallisesti saatavilla. Palvelutuotannon tiloihin kohdistuvat vahingot voivat aiheuttaa myös henkilöstöön ja asiakkaisiin sekä kuntalaisiin kohdistuvia uhkia.

Vakuutukset

Kunnanhallitus hyväksyi kunnan vakuutusperiaatteet 15.9.2014 § 180. Vakuutusperiaatteissa määritellään kunnan vakuutusten vastuut, millä periaatteilla kuntalaiset, henkilökunta, toiminta ja omaisuus vakuutetaan, kuinka vakuutukset hankintaan sekä kuinka henkilöstöä tiedotetaan.

Kunnan lakisääteiset vakuutukset ovat työtapa-turma- ja ammattitautivakuutukset, jotka kattavat henkilöstön, oppilaat ja erityisryhmät, ryhmätapa-turvavakuutus, joka kattaa mm. päiväkodeissa tapahtuvat lasten tapaturmat ja leireillä ja muissa kunnan järjestämissä tilaisuuksissa sattuvat tapaturmat. Lisäksi siviilipalvelusta suorittaville otetaan tarvittaessa terveysturvavakuutus.

Kunnan vapaaehtoiset vakuutukset kattavat kunnan omaisuusturvan, ajoneuvot, kunnan työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja oppilaiden matkaturvan, metsäturvan, julkisyhteisön vastuuturvan ja julkisyhteisön hallinnon vastuuturvan. Lisäksi kunnan omat rakennus- ja korjaushankkeet vakuutetaan tapauskohtaisesti.

Omaisuus- ja vastuuvakuutusten omavastuu on pääsääntöisesti 20.000 euroa. Ajoneuvot on vakuutettu lakisääteisellä liikennevakuutuksella. Matkaturvan matkustaja- ja matkatavaravakuutuksissa omavastuuta ei ole, mutta matkavastuu- ja oikeusturvavakuutuksissa on 10 % / 150 euron omavastuu. Metsäturvassa omavastuu on 2000 euroa.

Vuoden 2016 alusta lukien vakuutukset on keskitetty Pohjola Vakuutukseen / OP Vakuutukseen. Vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2022, mutta vakuutusyhtiö ei kilpailutuksen jälkeen muuttunut. Uudet vakuutussopimukset tulivat voimaan vuoden 2023 alusta lukien.

Oikeudenkäynnit

3.6.2019 § 39 valtuusto päätti hyväksyä Leppäveden liikuntapuiston monitoimihallin ja ylipainehallin toteutussuunnitelman julkisena hankintana, jossa kunta sitoutuu vuokraamaan rakennettavat tilat ja edelleenvuokraamaan ne varsinaiselle operaattoriyritykselle. Valtuuston päätöksestä valittiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valituksessa vaadittiin päätöksen toimeenpanon kieltämistä ja kumoamista, koska se oli syntynyt väärässä järjestyksessä ja oli kuntalain vastainen.

Kunnanhallitus antoi hallinto-oikeudelle vastineen valitukseen ja pyysi päätökselle toimeenpanolupaa. Hallinto-oikeus päätti myöntää toimeenpanoluvan, mutta päätöksestä valitettiin Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus

hylkäsi valituksen ja toimeenpanolupa astui voimaan. Toimeenpanoluvan saatuaan kunnanhallitus teki asiassa hankintapäätöksen, jonka nojalla valtuuston linjauksen mukaiset sopimukset on laadittu ehdollisina. Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi asiassa tehdyn valituksen päätöksellään 7.12.2020. Hallinto-oikeuden päätöksestä valittiin Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. 7.2.2022 kunnanhallitus vastasi Korkeimman hallinto-oikeuden lausuntopyyntöön asiassa. Korkein hallinto-oikeus päätti 19.9.2022, että se ei myönnä asiassa valituslupaa ja kunnanvaltuuston päätös tuli lainvoimaiseksi. Myös kunnanhallituksen hankintapäätös ja siihen perustuvat hankinta-, vuokra- ja osakassopimukset tulivat lainvoimaiseksi ja sitovaksi Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen myötä. Hankkeen valmistelu etenee tehtyjen päätösten ja sopimusten mukaisesti.

Lievestuoreen Laajalahdessa sijaitsevan O-kuitualltaan maisemointihankkeeseen ei tällä hetkellä liity keskeneräisiä oikeudenkäyntejä, mutta Vaasan hallinto-oikeuden antaman päätöksen seurauksena hankkeesta voi koitua merkittäviä ennakkoimattomia kustannuksia tulevina vuosina. Asiasta on kerrottu tilinpäätöksen luvussa 3.1.6 Ympäristöasiat.

Kunnalla ei ole käynnissä muita toiminnallisesti tai taloudellisesti olennaisia oikeudenkäyntejä.

3.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Hallintosäännön 9. ja 10. luvun määräykset muodostavat perustan kunnan hallinnon ja talouden tarkastukselle ja sisäiselle valvonnalle. Lisäksi kunnanvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 15.2.2021 § 1.

Ulkoinen valvonta on toimivasta johdosta riippumaton. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti.

Palvelualuejohtajien sekä tulosyksiköiden esimiesten velvollisuutena on ylläpitää toiminnan tehokkuutta, taloudellisuutta ja talousarvion noudattamista kuvaavia seurantajärjestelmiä ja raportteja. Tämän sisäisen valvonnan tarkoituksena on pitää lautakunta, kunnan johto, kunnanhallitus ja valtuusto riittävän tietoisena kunnan ja sen eri toimialojen tilasta, erityisesti talousarviossa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen suhteen.

Talousarvion toteutumisesta kunnassa seurataan osavuositarkastuksin ja kuukausiraporttein. Laaja osavuositarkastus ja konserniraportti laaditaan huhtikuun ja elokuun lopun tilanteesta. Heinäkuusta alkaen laaditaan kuukausittainen talousraportti, jossa päivitetään tilinpäätösennuste. Katsaukset käsitellään talouden vuosikellon mukaisesti johtoryhmässä ja kunnanhallituksessa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta operatiivisena toimintana kuuluvat kunnanhallitukselle, kunnanjohtajalle sekä kunnan muulle johdolle. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntalain 39 §:ssä kunnanhallitukselle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon vastuutehtävää. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntakonsernin johtamisjärjestelmää, jolla parannetaan päämäärien ja tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyttä varmistumalla siitä, että:

- toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on oikeaa, riittävää ja luotettavaa
- lakeja, viranomaisohjeita, sääntöjä, toimielinten päätöksiä ja johdon ohjeita noudatetaan

- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta eivät kosketa vain kunnan omaa toimintaa, vaan myös konsernia ja ostopalveluita. Laukaan kunnan tytäryhtiöiden valvonta on järjestetty controller-järjestelmän kautta. Kunnanjohtaja voi nimetä tytäryhtiölle controllerin, joka toteuttaa valvontaa ja yhteistyötä yhteisön osalta. Tämän lisäksi merkittävimmistä toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista ja investoinneista keskustellaan ennen päätöksentekoa konsernijohtoon kanssa. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat antavat talouden vuosikellossa ennakolta määrättyinä päivinä kaksi kertaa vuodessa toiminnallisen ja taloudellisen raportin konsernijohtolle. Konsernivalvonnan periaatteet ja toimintatavat määritellään konserniohjeessa.

Laukaan kunta on myös mukana vähemmistöosakkaana seudullisia palveluita järjestävissä yhteisöissä, kuten Mustankorkea Oy, Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy, Jyväseudun Ajoharjoittelurata ja Jykia Oy. Yhtiöiden hallintoelimisissä on Laukaan edustaja, jolloin vähemmistöosakkaan tiedonsaanti yhtiön toiminnasta ja mahdollisuus osallistua päätöksentekoon on turvattu.

Vuodesta 2013 alkaen toimintakertomuksen laatimisen yhteydessä on toteutettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointimenettely yhdenmukaisella arviointilomakkeella. Arviointilomake täytetään palvelualueittain. Arviointilomake koostuu viidestä teemasta: 1. johtamistapa ja valvontakulttuuri, 2. Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta, 3. valvontatoimenpiteet, 4. tiedonkulku ja raportointi ja 5. seuranta. Arviointiasteikko koostuu neljästä portaasta 1 = välttävä, 2 = tyydyttävä, 3 = hyvä ja 4 = erinomainen.

Kokonaisarvio sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta oli 3,0, eli hyvä. Kokonaisarvio heikkeni edellisestä vuodesta. Parhaat arvioinnit saivat johtamistapa ja valvontakulttuuri sekä valvontatoimenpiteet. Tavoiteasetanta ja organisaatorakenteen selkeys koettiin erityisen hyväksi samoin kuin

määrärahojen seuranta ja prosessien kontrollien suunnittelu.

Heikoimmat arviot saivat riskien tunnistamiseen, arviointiin ja hallintaan liittyvät asiakohdat. Erityisesti parantamisen varaa nähtiin riskienhallinnan vastuiden ja hallintamenettelyiden määrittelyssä ja riskienhallinnan toimivuuden säännöllisessä arvioinnissa. Nämä asiakohdat ovat nousseet heikkoina kohtina esiin jo useampana vuonna ja niihin tullaan jatkossa kiinnittämään entistä enemmän huomiota.

Arvio seurannan onnistumisesta heikentyi tuloksista eniten edelliseen vuoteen verrattuna. Tulosten perusteella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta ei arvioida riittävän järjestelmällisesti. Tuloksen perusteella vaikuttaa siltä, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeille ja vakioituille toimintamalleille on tarvetta ja niitä tulee kehittää.

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet päivitettiin vuoden 2021 alussa. Niiden lisäksi ei ole hyväksytty tarkempia ohjeita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja

toteuttamisesta. Sisäisen valvonnan arvioinnin perusteella on todettavissa, että käytännön toimien tasolla valvonta on johdon näkemyksen mukaan monelta osin hyvällä tasolla, mutta valvonnan järjestelmällisyys, systemaattisuus ja dokumentointi on puutteellista. Vuoden 2021 aikana käynnistettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen valmistelu. Ohjeessa annetaan perusteita selkeämmät käytännön ohjeet toimielimille, viranhaltijoille ja konsernin yhtiöille siitä, miten valtuuston antamat tehtävät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta toteutuvat.

Riskiarviointi on otettu vahvemmin osaksi talousarviota ja tilinpäätöstä. Tilinpäätöksessä on jokaisen palvelualueen omassa toimintakertomuksessa osio, jossa palvelualue arvio sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa omassa toiminnassaan. Lisäksi talousarvioon on vuodesta 2020 alkaen lisätty osio, jossa palvelualueet ennakoivat toimintansa ja taloutensa kannalta olennaisimpia riskejä. Lisäksi tavoitteena on kehittää ja ottaa käyttöön riskien arvioinnin työkaluja päätöksenteon valmistelijoille. Merkittävissä päätöksissä on tavoitteena edellyttää jatkossa systemaattisen riskiarvioinnin tekemistä osana valmistelua.

Sisäisen valvonnan arviointi 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos
Johtamistapa ja valvontakulttuuri	3,1	3,2	3,3	3,2	3,3	0,0
Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	0,0
Valvontatoimenpiteet	3,2	3,1	3,3	3,3	3,3	0,0
Tiedonkulku ja raportointi	3,0	2,8	3,1	3,1	3,1	-0,1
Seuranta	2,9	3,0	3,0	3,1	2,8	-0,3
Yhteensä, keskiarvo	2,9	2,9	3,1	3,0	3,0	

3.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelmassa esitetään tilikaudelle kuuluvat tuotot ja kulut miljoonina euroina. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin nähden osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

TULOSLASKELMA	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos	
<i>Milj. €</i>						€	%
Toimintatuotot	13,7	13,5	13,2	15,9	15,8	-0,1	-0,9 %
Toimintakulut	-115,8	-116,7	-119,2	-130,1	-140,3	-10,1	7,8 %
Toimintakate	-102,2	-103,3	-106,0	-114,2	-124,5	-10,3	9,0 %
Verotulot	66,1	67,6	71,8	75,4	78,6	3,2	4,2 %
Valtionosuudet	36,6	38,1	46,5	42,7	47,6	4,9	11,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	1,3	0,8	0,6	0,6	0,5	-0,1	-21,2 %
Korkotuotot	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,0	-1,4 %
Muut rahoitustuotot	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0	-1,0 %
Korkokulut	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,1	-0,1	675,9 %
Muut rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	338,0 %
Vuosikate	1,8	3,2	12,8	4,5	2,2	-2,3	-50,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-5,8	-7,1	-8,7	-6,8	-6,9	-0,1	2,1 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-5,8	-6,1	-6,3	-6,3	-6,5	-0,1	2,2 %
Lisäpoistot	0,0	-1,0	-2,4	-0,5	-0,5	0,0	0,0 %
Arvonalentumiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0 %
Tilikauden tulos	-4,0	-3,9	4,1	-2,2	-4,6	-2,3	102,6 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4,0	-3,9	4,1	-2,2	-4,6	-2,3	102,6 %
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	11,8	11,5	11,1	12,3	11,3	-1,0	-8,0 %
Vuosikate/Poistot	30,9	44,5	147,1	66,8	32,5	-34,3	-51,3 %
Vuosikate, euroa/asukas	95,1	167,1	680,2	241,0	119,7	-121,3	-50,3 %
Asukasmäärä	18 929	18 903	18 823	18 788	18 781	-7	0,0 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintatuotottojen suhde toimintakuluihin on 11,3 prosenttia vuonna 2022. Laukaan kunnan toimintatuottojen osuus kulujen rahoituksesta oli 1,0 miljoonaa euroa eli 8,0 prosenttia pienempi kuin edellisenä vuonna johtuen pääosin vuoden 2022 toimintakulujen kasvusta ja vuoden 2021 vuotta 2022 suuremmista korona-avustuksista.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä,

mikäli poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Poistot ovat kohteen (rakennus, kone, kalusto) arvonalentumista kuvaava luku. Vuonna 2022 tehtiin 0,46 miljoonan euron lisäpoistot. Vuosikate kattoi 32,5 prosenttia poistoista, eli tulorahoitus ei riittänyt kattamaan poistoja.

Vuosikate, Euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkaan voida asettaa johtuen eroista kuntien toimintojen organisoinnissa sekä palvelutoiminnan laajuudessa. Kun lukua verrataan muihin kuntiin, on huomioitava erot myös veroprosenteissa. Laukaan kunnan vuosikate asukasta kohden vuonna 2022 oli 119,7 euroa.

3.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma kertoo kunnan rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, oman pääoman lisäykset ja –palautukset. Rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kunnan rahavarat toiminnasta ja investoinneista johtuen. Seuraavassa rahoituslaskelma on esitetty miljoonina euroina.

RAHOITUSLASKELMA	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos	
Milj. €							€	%
Vuosikate	7,8	1,8	3,2	12,8	4,5	2,2	-2,3	-50,3 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät	-0,4	-0,5	-1,2	0,3	-0,5	-1,7	-1,3	272,9 %
Toiminnan rahavirta	7,4	1,3	1,9	13,1	4,1	0,6	-3,4	-84,9 %
Investointimenot	-14,8	-7,2	-6,9	-16,4	-17,3	-9,4	8,0	-46,0 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,7	0,0	0,0	0,7	0,2	0,1	-0,1	-53,2 %
Pysyvien vastaavien höydykkeiden luovutustulot	0,8	0,9	1,8	1,5	1,4	0,6	-0,8	-57,3 %
Investointien rahavirta	-13,3	-6,3	-5,0	-14,3	-15,7	-8,7	7,1	-44,9 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5,9	-5,0	-3,1	-1,2	-11,7	-8,1	3,6	-31,0 %
Rahoituksen rahavirta								
Antolainauksen muutokset	0,6	0,6	0,8	0,8	0,7	0,7	0,0	-5,2 %
Antolainasaamisten lisäykset	-0,1	-0,1	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	105,8 %
Antolainasaamisten vähennykset	0,8	0,7	0,8	1,0	0,8	0,8	0,0	-1,9 %
Lainakannan muutokset	3,1	4,0	10,0	-4,0	10,0	5,0	-5,0	-50,1 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6,7	0,0	-10,0	35,0	20,0	0,0	-20,0	-100,1 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3,5	4,0	20,0	-29,0	-10,0	5,0	15,0	-150,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	2,0	0,4	-3,9	0,7	1,4	4,8	3,4	252,3 %
Rahoituksen rahavirta	5,8	5,0	6,9	-2,5	12,1	10,5	-1,6	-13,5 %
Rahavarojen muutos	-0,1	0,0	3,8	-3,7	0,4	2,4	2,0	507,6 %
Rahavarat 31.12.	1,4	1,4	5,1	1,4	1,8	4,2	2,4	129,4 %
Rahavarat 1.1.	1,5	1,4	1,4	5,1	1,4	1,8	0,4	27,1 %
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT								
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-28,9	-21,9	-15,2	-23,2	-26,8	-29,0		
Investointien tulorahoitus, %	55,6	25,1	46,1	81,2	26,4	24,2		
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,2	0,3	1,1	0,3	0,2		
Kassan riittävyys, pv	4	4	16	4	5	11		
Asukasmäärä	18 978	18 929	18 903	18 823	18 788	18 781	-7	0,0 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä on viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Laukaan kunnan tunnusluku on -29,0 miljoonaa euroa. Tilikaudella 2022 tunnusluku on heikentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Tunnusluku on ollut negatiivinen viime vuosina laajasta investointiohjelmasta johtuen.

Investointien tulorahoitus, %

$= 100 \times \text{vuosikate} / \text{Investointien omahankintamenot}$

Investointien tulorahoitus- tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien tulorahoitusprosentin tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Jos tunnusluku on alle 100 prosenttia, erotus on rahoitettu myynteillä, lainoituksella ja kassavaroilla. Laukaan kunnan investointien tulorahoitusprosentti oli 24,2 prosenttia, eli investointeja jouduttiin rahoittamaan lainarahalla.

Laskennallinen lainanhoitokate

$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Vuonna 2022 lainanhoitokate on 0,2, eli tulorahoitus ei riittänyt kattamaan laskennallista lainanhoitokatetta.

Kassan riittävyys (pv)

$= 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Tunnusluku kertoo, että kunnan rahavarat riittivät vuoden lopussa 11 päivän kassasta maksuihin.

3.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettujen tunnuslukujen avulla. Taseesta lasket-
tavat tunnusluvut kuvaavat omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2021	2022	VASTATTAVAA	2021	2022
<i>Milj. €</i>			<i>Milj. €</i>		
PYSYVÄT VASTAAVAT	155,1	156,6	OMA PÄÄOMA	34,2	29,7
Aineettomat hyödykkeet	0,1	0,0	Peruspääoma	32,4	32,4
Aineettomat oikeudet	0,1	0,0	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	4,1	1,8
Aineelliset hyödykkeet	121,3	123,7	Tilikauden yli-/alijäämä	-2,2	-4,6
Maa- ja vesialueet	16,9	17,3	PAKOLLISET VARAUKSET	2,9	1,7
Rakennukset	65,0	63,9	Muut pakolliset varaukset	2,9	1,7
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13,0	14,1	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0,4	0,3
Koneet ja kalusto	1,8	3,4	Lahjoitusrahastojen pääomat	0,1	0,0
Enn. maksut ja keskene. hank.	24,7	24,9	Muut toimeksiantojen pääomat	0,3	0,3
Sijoitukset	33,6	32,9	VIERAS PÄÄOMA	123,4	133,0
Osakkeet ja osuudet	12,6	12,6	Pitkäaikainen	56,4	56,3
Muut lainasaamiset	20,5	19,8	Joukkovelkakirjalainat	25,0	25,0
Muut saamiset	0,5	0,5	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	28,0	28,0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,0	0,0	Muut velat/Liitt.maksut ja muut velat	3,3	3,3
Lahjoitusrahastojen varat	0,0	0,0	Lyhytaikainen	67,0	76,7
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5,8	8,0	Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	46,0	56,0
Vaihto-omaisuus	0,2	0,2	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5,0	0,0
Aineet ja tarvikkeet	0,2	0,2	Saadut ennakot	0,0	0,0
Saamiset			Ostovelat	8,4	12,1
Lyhytaikaiset saamiset	3,8	3,6	Muut velat/Liitt.maksut ja muut velat	0,8	0,9
Myyntisaamiset	1,4	1,8	Siirtovelat	6,8	7,6
Muut saamiset	0,6	0,9	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	160,8	164,6
Siirtosaamiset	1,7	0,9	TASEEN TUNNUSLUVUT	2021	2022
Rahoitusarvopaperit	0,0	2,0	Omavaraisuusaste, %	21,3	18,0
Rahat ja pankkisaamiset	1,8	2,3	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	92,0	93,6
VASTAAVAA YHTEENSÄ	160,8	164,6	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 841	-2 715
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	98	-145
			Lainakanta 31.12., 1000 €	104 052	109 034
			Lainakanta 31.12., €/asukas	5 538	5 806
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000 €	126 013	144 975
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	6707	7719
			Lainasaamiset, 1000 €	20 487	19 781
			Asukasmäärä	18788	18781
			<i>Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.</i>		

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä uusista sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70%:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Laukaan kunnan omavaraisuusaste vuonna 2022 on 18,0 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan tilikauden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Kuntien välisessä vertailussa suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku, sillä pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus ja poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo- ja rahoituksella. Laukaan kunnan suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2022 on 93,6 prosenttia. Tavoitetasona tunnusluvussa voidaan pitää alle 50 prosenttiyksikön tasoa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Laukaan kunnalla on kertynyttä alijäämää -2,7 miljoonaa euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden

päätymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Laukaan kunnan kertynyt alijäämä asukasta kohden on 145 euroa.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoina sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla. Laukaan kunnan lainakanta vuoden lopun tilanteessa on 109 miljoonaa euroa.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päätymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Laukaan kunnan asukaskohtainen lainakanta on 5806 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Vuodenvaihteen tilanteessa lainat ja vuokravastuut ovat yhteensä 145 miljoonaa euroa.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvouden päätymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa. Asukaskohtainen lainan ja vuokravastuun määrä on Laukaassa 7719 euroa.

Lainasaamiset 31.12.

= $\text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Laukaan kunnalla on lainasaamia vuodel 2022 lopussa 19,8 miljoonaa euroa.

3.3.4 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo- ja meno –käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

TULOT	2022	%
Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	15 806 562,36	11,0
Verotulot	78 602 990,90	54,7
Valtionosuudet	47 605 299,00	33,1
Korkotuotot	361 246,71	0,3
Muut rahoitustuotot	284 662,36	0,2
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-522 949,07	-0,4
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	94 271,00	0,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	593 649,39	0,4
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennys	752 350,63	0,5
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-10 936,00	0,0
Satunnaiset erät	112 154,27	0,1
Kokonaistulot yhteensä	143 679 301,55	100,0
MENOT	2022	%
Varsinainen toiminta		
Toimintakulut	140 262 369,78	96,0
Korkokulut	94 731,50	0,1
Muut rahoituskulut	55 178,65	0,0
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pakollisten varausten lisäys	1 226 140,52	0,8
Investoinnit		
Investointimenot	9 366 898,96	6,4
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	46 876,73	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	9 632,04	0,0
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	-5 002 652,00	-3,4
Kokonaismenot yhteensä	146 059 176,18	100,0

3.3.5 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain 6 § mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

- 1) enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiöosimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen
- 2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu ääntenenemmistö.

Kunta kirjanpitolain mukaisineen tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Laukaan kuntakonserni muodostuu Laukaan kunnasta, Laukaan Vesihuolto Oy:stä (100 %) Laukaan Vuokrakodit Oy:stä (100 %) ja Laukaan Kehitysytio Oy:stä (100 %). Kuntakonserni tarkoittaa yhteisöjä, joissa kunta voi käyttää tosiasiallista päätösvaltaa.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään kuntakonsernin lisäksi kuntayhtymät peruspääoman mukaisessa suhteessa. Konsernitilinpäätöksessä kuntakonsernin vuositulouden toimintatuotoista ja -kuluista Laukaan kunta muodostaa noin 80 %, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri noin 10 % ja loput yhteisöt noin 10 %.

Konserniin kuuluvien yhteisöjen lisäksi Laukaan kunnalla on omistuksia yhtiöissä, jotka eivät kuulu Laukaan kuntakonserniin. Yli 20 % osakkuusyhteisöjä ovat Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy ja Jyväskylän Liikenneturvallisuuskeskus Oy. Lisäksi Laukaan kunta on vahvasti sidoksissa Laukaan asumispalvelusäätiöön. Kunnalla on lisäksi pienomistuksia useissa eri yhtiöissä. Näistä toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimpiä ovat:

- Laukaan Virastosydän Oy

- Jykia Oy
- Mustankorkea Oy
- Jyväskylän puhdistamo Oy
- Midinvest Oy
- Sakupe Oy

Konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet on raportoitu yhtiöiden toimittamien tietoihin perustuen käyttäen soveltuvin osin liikennevalotarkastelua seuraavasti:

Värikoodi	Värikoodin selitys
	Tavoite toteutui.
	Tavoite toteutui osittain.
	Tavoite ei toteutunut.

Laukaan Vesihuolto Oy

Laukaan vesihuolto Oy:n yhtiömuotoinen toiminta on käynnistetty vuoden 2016 alusta lukien. Vesihuoltoyhtiö toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriverien poisjohtamisesta ja käsittelystä. Hyvä palvelutaso tuotetaan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla, liiketaloudellisesti kannattavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminta-ajatuksen mukaan vesihuoltoyhtiön ydintehtäviin kuuluvat vesihuoltotoiminnan strateginen johtaminen ja kehittäminen sekä asiakassuhteet ja palvelujen hinnoittelu. Toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ydintehtäviin kuuluvat myös vesihuoltoverkostojen pitkäaikainen hallinta, vedenhankinnasta, -käsittelystä ja jäteveden poisjohtamisesta huolehtiminen. Laukaan Vesihuolto Oy tekee yhteistyötä JS-Puhdistamo Oy:n kanssa jätevesien puhdistamisen osalta ja Alva Oy:n kanssa jätevesien johtamisen osalta.

Yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutuminen:

Laukaan vesihuolto oy		
Tavoitteiden toteutuminen 2022	Tavoite	Toteutumisen kuvaus
	Laukaan Vesihuolto Oy:n toiminnan ja uusien toimintatapojen kehittämisen	<i>Yhtiön hallitus on hyväksynyt strategian ja työjärjestyksen vuoden 2021 alussa ja sitä on toteutettu hallituksen kanssa. Kirjanpito- ja tilitoimistona toimii Azets Insight Oy, joka hoitaa myös asiakkaiden laskutuksen. Käytännön vedentuotanto ja siihen liittyvät palvelut ovat jatkuneet saumattomasti riippumatta yhtiöittämisen vaikutuksista, jotka ovat enemmänkin hallinnollisia. Toimintamalli on pääosiltaan vakiintunut. Viestintää ja asiakaspalvelua on kehitetty edelleen. Some viestinnässä on oltu aktiivisempia ja asiakkaiden palvelua on kehitetty käynnistämällä etäluettavien mittareiden asennus.</i>
	Vesihuollon palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.	<i>Taloudellisuuteen kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Kiristävät määräykset ja sitä kautta esim. yhteistoimintasuuksista maksettavat maksut ovat lisääntyneet. Tämä luo entisestään kustannuspaineita veden hintaan omien korjausinvestointien ohella. Tehokuutta on haettu mm. yhteistyösopimuksilla toisten vesilaitosten kanssa. Asiakaslähtöisyyttä parantavia työkaluja ja käytäntöjä on otettu käyttöön mm. verkoston paikkatietopalvelu ja häiriötilanteiden tiedotusjärjestelmä. Myös kirjallista viestintää asiakkaille on kehitetty. Asiakkaille kohdentuvaan viestintään on myös kohdistettu kehittämistoimenpiteitä. Etäluennan kehittäminen aloitettiin vuoden 2020 lopulla. Mittareista on asennettu reilu neljäsosa. Etäluenta helpottaa laskutusta ja antaa asiakkaalle paremmat mahdollisuudet vedenkulutuksen ja laskutuksen hallintaan.</i>
	Kuntalaisilta perittävillä maksutuotoilla katetaan varsinaisen toiminnan lisäksi poistot ja pääomakulut. Vesihuoltoyhtiön ei ole tarkoitus tuottaa voittoa, mutta tuloksen tulee olla pitkällä aikavälillä positiivinen.	<i>Vuoden 2022 tuloksessa ei päästy tavoitteeseen. Yhtiön tulos oli n. 254.000 € tappiollinen. Tulos oli talousarviota huonompi, jossa tuloksen ennustettiin olevan 48.000 euroa voitollinen. Yhtiöllä on myös aiemmilta vuosilta kertynyttä alijäämää. Talouden saamisessa ylijäämäiseksi on tulevinakin vuosina haasteita johtuen yhteistoimintasuuksien kasvusta ja investointitarpeista verkostossa. Yhtiön toiminnasta on tehty talousmallinnus, jolla pystytään ennakoimaan vesimaksuihin kohdistuvaa painetta ja jakamaan se paremmin pidemmälle aikavälille.</i>
	Laitoksen omaisuuden arvo ja käyttökunto ylläpidetään jatkuvan korjauksen periaatteella ja peruskorjaustoiminnalla.	<i>Laitoksen korjausvelkaa on kartoitettu kuntotutkimuksilla ja saneerauksia verkosto-osien osalla tehdään jatkuvasti. Esimerkiksi venttiilien järjestelmällinen uusiminen on käynnissä. Käytössä oleva verkostonhallintajärjestelmä parantaa verkoston kunnon dokumentointia ja auttaa</i>

		<i>korjausten suunnittelussa. Ongelmana peruskorjausten nopeuttamisessa on taloudellisten resurssien rajallisuus.</i>
	Toiminnassa otetaan huomioon energiatehokkuus kunnan hyväksymän strategian mukaisesti. Kestävän kehityksen ja ympäristöarvojen periaatteet huomioidaan.	<i>Energiatehokkuutta mietitään kaikissa investointihankkeissa. Automaation uudistamisen investointihankkeella parannettiin pumppaamojen energiatehokkuutta ja veden johtamisen toimitusvarmuutta. Pumppaamoja on uusittu 2-3 kpl vuosivauhdilla energiatehokkaampiin malleihin. Yhtiössä on käytössä 1 kpl biokaasukäyttöinen huoltoauto, jolla halutaan korostaa energia- ja ympäristötietoisuutta. Energian kulutus on merkittävä osa vesihuollon tuotantokustannuksista, joten siihen on kiinnitettävä jatkossakin huomiota. Myös aurinkopaneelien käyttöä tutkitaan kohdekohtaisesti.</i>
	Yhtiö jatkaa teollisuustoimijoiden kanssa teollisuusjätevesisopimusten seurantavaihetta.	<i>Teollisuusjätevesisopimuksia on yhteensä 4 kpl. Seurantaa pitää vielä tehostaa.</i>
	Vesihuollossa on otettu käyttöön uusia digitaalisia välineitä liittyen viestintään, automaatioon ja verkostonhallintaan. Niiden käyttöä ja digitaalista osaamista kehitetään edelleen.	<i>Pisara Häti –tiedotepalvelun käyttöönottoa on markkinoitu asiakkaille, jotka ovat enenevässä määrin ottaneet sitä käyttöön. Viestinnässä on käytössä sähköisiä kanavia mm. facebook, nettisivut ja digitaaliset julkaisut, joita on käytetty enenevässä määrin. Printtimediaa hyödynnetään jatkossa laajemmin. Etäluennan kehittäminen on hyvässä vauhdissa ja ensimmäiset mittarit on jo asennettu. Myös automaatiouudistus on osa digitaalisuuden kasvattamista.</i>

Laukaan Kehitysyhtiö Oy

Laukaan Kehitysyhtiö Oy on kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö, joka tuottaa elinkeinopalveluja Laukaan kuntastrategian ja elinkeinostrategian tavoitteiden mukaisesti. Vuonna 2022 Laukaan kunta osti Laukaan Kehitysyhtiö Oy:ltä palveluita elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi 137 500 eurolla, 42 500 eurolla vähemmän kuin talousarviossa.

Kehitysyhtiön tavoitteena vuodelle 2022 oli Laukaan yrityspalveluiden palvelu- ja johtamismallin uudistaminen yhteistyössä kunnan kanssa. Tavoite toteutui.

Kehitysyhtiön hallitustyöskentelyä kehitettiin ja uudistettiin yrityksille suunnattuja palveluja. Laukaan kunnan elinkeinotoimen ja Laukaan Kehitysyhtiön yrityksille tarjoamat palvelut koottiin Laukaan yrityspalvelut -brändin alle, josta ne ovat

saatavilla yhdestä osoitteesta. Asiakkuudenhallintajärjestelmä tukee yhden luukun palveluperiaatteen toteuttamista.

Kehitysyhtiö otti käyttöön yritysrahoituksen suunnittelu- ja asiakkuushallintatyökalu Granted AI:n ja aloitti yrityspalvelusetelikokeilun yritysten pieniin kehittämishankintoihin. Kokeilusta saatiin hyvää palautetta ja yrityspalveluseteli todettiin toimivaksi kehittämisinstrumentiksi.

Kehitysyhtiö valmisteli yritysten yhteisöllisen tilan, Co working –tilan perustamista Laukaan keskustaan.

Laukaan kehitysyhtiö oy		
Tavoitteiden toteutuminen 2022	Tavoite	Toteutumisen kuvaus
	Laukaan yrityspalveluiden palvelu- ja johtamismallin uudistaminen yhteistyössä kunnan kanssa.	<i>Toteutuminen kuvattu toimintakertomuksessa edellä.</i>

Laukaan Vuokratodit Oy

Laukaan Vuokratodit Oy käsittää 49 kohdetta, joissa on noin 650 asuntoa. Lisäksi yhtiö omistaa yksittäisiä osakehuoneistoja. Vuokratolokohteita on kunnan neljässä taajamassa. Yhtiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-

asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvonsäilymisestä. Tavoitteena on vastata kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Laukaan Vuokratodit oy		
Tavoitteiden toteutuminen 2022	Tavoite	Toteutumisen kuvaus
	Kohteiden vuokrataso on yleisten markkinavuokrien tasolla	Aran tilastoon perustuen Laukaan Vuokratodit oy:n keski-vuokra 10,79 €/m ² on Laukaan alueen keskivuokraa (11,34 €/m ²) alhaisempi ja alueen markkinavuokrien kanssa samalla tasolla (vaihteluväli 9,14-12,58 €/m ²).
	Käyttökateprosentti yli 35 %	39 %
	Käyttöaste keskimäärin yli 97 %	97,5 %
	Yhtiö laatii kohdekannasta PTS:iä (pitkän tähtäimen suunnitelma) talousarvion sallimissa rajoissa	
	Uudistuotantoa suunnitellaan vain mikäli markkinoilla ennakoitaa alitarjontaa	
	Hoitokatteeltaan heikoimpien kohteiden osalta laaditaan myyntisuunnitelma ja tutkitaan myynnin vaikutukset yhtiölle ja vuokra-asuntomarkkinoille, kohteiden myynnistä annetaan erillinen omistajaohjaus	Laukaan kunnalle luovutettu purkukuluja vastaan 1 kiinteistö ja yksi kiinteistö on myynnissä.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kuntakonsernin omistajapolitiikan ja konserniohjauksen merkitystä on korostettu kuntien toimintaa ohjaavassa sääntelyssä. Kuntalaki edellyttää,

että kunnilla on yksi kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista ja omistajapolitiikasta.

Edelleen kuntalain 14 § mukaisesti valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 23.4.2018 § 6 kuntakonsernin omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen. Kuntakonsernin toiminnan ohjaus perustuu konserniohjeeseen.

Konserniohjeessa on kuvattu toimivallan jako konserniohjaukseen liittyvissä asioissa sekä määrätty toimintatapoja konsernijohtoon ja konserniyhteisöjen väliselle raportoinnille ja tiedonkululle. Ohjeessa määritellään talouden suunnitteluun ja seurantaan liittyvät periaatteet. Konserniohjeessa on myös ohjeistettu rahoituksen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat kiinteä osa tytäryhtiöiden hallitusten ja toimitusjohtajien tehtäviä. Konsernijohtolla on toimivalta järjestää tarvittavat neuvottelut konsernivalvonnan, raportoinnin ja riskienhallinnan järjestämiseksi.

Laukaan kunnalla on omistajana konsernin tytäryhtiöihin hyvin välitön yhteys sekä hallinnollisesti että toiminnallisesti kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kautta.

Konserniohjeen lisäksi tytäryhtiöille on talousarviossa asetettu toiminnallisia tavoitteita ja yhtiöt raportoivat konsernijohtolle toiminnasta ja taloudesta hyväksytyn talouden vuosikellon mukaisesti.

Konsernivalvonnan kehittämiskohteina tulevaisuudessa ovat omistajaohjauksen käytänteet ja konserniohjeen päivittäminen. Konsernijohtolla ei nykyään ole selkeää menettelyä omistajaohjauksen toteuttamiseen yhtiökokousasioiden käsitteilyn lisäksi. Konserniohje ei ole kaikilta osin yksiselitteinen, minkä vuoksi joitakin sen osia tulisi tämentää. Konserniohjeen päivitystyötä ei ole toistaiseksi käynnistetty eikä siihen ole osoitettu määrärahoja vuodelle 2023.

Yhteenveto konsernitiilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Laukaan kunta		KUNTAKONSERNI	KONSERNITIILINPÄÄTÖKSEN YHDISTELY	
Tytäryhteisöt (yli 50 % omistusosuus)				Kotipaikka
Laukaan Vuokrakodit Oy	Laukaa			
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	Laukaa			
Laukaan Vesihuolto Oy	Laukaa			
Kuntayhtymät				
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä			
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä			
Keski-Suomen Sairaanhoidopiiri	Jyväskylä			
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	Äänekoski			
Osakkuusyhteisöt (20 % - 50 % omistusosuus)				
Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy	Laukaa			
Jyvasseudun Liikenneturvallisuuskeskus Oy	Laukaa			
Säätiöt (ei kuulu konserniin eikä yhdistellä konsernitiilinpäätökseen)				
Laukaan asumispalvelusäätiö	Laukaa			

3.3.6 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (Milj. €)	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos	
						€	%
Toimintatuotot	42,9	42,7	43,0	45,9	50,4	4,4	9,7 %
Toimintakulut	-147,6	-149,1	-150,8	-164,2	-175,7	-11,5	7,0 %
Osuus osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta)	0	0	0	0	0	0,0	0,0 %
Toimintakate	-104,7	-106,4	-107,8	-118,3	-125,3	-7,0	5,9 %
Verotulot	66,1	67,6	71,8	75,4	78,6	3,2	4,2 %
Valtionosuudet	43,7	45,1	54,2	50,2	55,2	5,0	10,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,6	0,2	-0,1	0,2	-0,1	-0,3	-149,9 %
Korkotuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-25,5 %
Muut rahoitustuotot	0,8	0,3	0,3	0,6	0,5	-0,1	-12,4 %
Korkokulut	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	-0,5	-0,2	58,6 %
Muut rahoituskulut	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	11,1 %
Vuosikate	5,8	6,4	18,0	7,5	8,4	0,9	12,0 %
Poistot ja arvonalentumiset	-9,2	-10,3	-11,8	-10,3	-11,5	-1,2	11,5 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-9,2	-9,3	-9,4	-9,9	-11,1	-1,2	12,1 %
Lisäpoistot ja arvonalentumiset	0,0	-1,0	-2,4	-0,5	-0,5	0,0	-0,1 %
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,6	0,5	-0,1	-11,8 %
Tilikauden tulos	-3,5	-3,9	6,2	-2,3	-2,6	-0,4	15,9 %
Tilinpäätössiirrot	0,1	-0,3	-0,2	-0,3	-0,4	-0,1	45,0 %
Tilikauden verot	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1	-100,0 %
Laskennalliset verot	0,0	-0,2	-0,1	0,1	0,1	0,0	10,8 %
Vähemmistöosuudet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3,4	-4,4	5,9	-2,3	-3,0	-0,6	26,8 %

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	29,1 %	28,6 %	28,5 %	28,0 %	28,7 %		
Vuosikate/Sumu-poistot, %	62,7 %	68,8 %	191,9 %	75,9 %	75,8 %		
Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset %	62,7 %	62,1 %	152,2 %	72,5 %	72,8 %		
Vuosikate, euroa/asukas	306	337	957	399	447		
Asukasmäärä	18 929	18 903	18 836	18 788	18 781	-7	0,0 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintakate on toimintatuottojen ja –kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuus toimintakuluista kuvataan tunnusluvulla: Toimintatuotot/Toimintakulut, %.

Vuonna 2022 luku oli 28,7 prosenttia ja tunnusluku kasvoi 0,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Näin ollen Laukaan kuntakonsernin toimintatuottojen osuus kulujen rahoituksesta oli hieman suurempi kuin edellisenä vuonna.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / (\text{Suunnitelman mukaiset poistot} + \text{Arvonalentumiset})$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä

vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet. Vuonna 2022 Laukaan kuntakonsernin vuosikate oli 75,8 % suunnitelman mukaisista poistoista ja 72,8 % kaikista poistoista ja arvonalentumisista.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntakonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Muun muassa konserniyhteisöjen toimintojen sisältö vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa.

Vuosikate asukasta kohden vuonna 2022 oli 447 euroa ja se kasvoi edellisestä vuodesta 48 euroa /asukas.

3.3.7 Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA (Milj. €)	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos	
						€	%
Vuosikate	5,8	6,4	18,0	7,5	8,4	0,9	12,0 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,6	0,5	-0,1	-11,8 %
Tilikauden verot	-0,1	-0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1	-100,0 %
Tulorahoituksen korjauserät	-0,1	-1,1	-1,4	-1,2	-0,6	0,6	-53,0 %
Toiminnan rahavirta	5,7	5,2	16,6	7,0	8,4	1,4	19,9 %
Investointimenot	-18,1	-17,2	-28,2	-22,4	-15,5	6,9	-30,9 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,0	0,1	0,7	0,2	0,1	-0,1	-36,0 %
Pysyvien vastaavien höydykkeiden luovutustulot	1,0	1,7	2,1	3,9	0,8	-3,1	-80,1 %
Investointien rahavirta	-17,2	-15,4	-25,4	-18,3	-14,6	3,7	-20,4 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-11,5	-10,2	-8,8	-11,3	-6,2	5,1	-45,1 %
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	0,3	0,8	0,8	0,8	0,7	0,0	-6,2 %
Antolainasaamisten lisäykset	-0,4	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	510,8 %
Antolainasaamisten vähennykset	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,1	9,0 %
Lainakannan muutokset	9,2	15,7	2,1	13,7	3,1	-10,6	-77,3 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5,6	-1,0	38,5	27,7	0,0	-27,7	-100,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2,2	-2,2	-10,9	-1,2	-2,9	-1,8	151,5 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5,7	18,8	-25,6	-12,8	6,1	18,8	-147,3 %
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,1	0,3	-74,7 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	1,0	-1,0	0,8	0,3	0,5	0,1	33,5 %
Rahoituksen rahavirta	10,5	15,5	3,7	14,4	4,2	-10,2	-71,1 %
Rahavarojen muutos	-1,0	5,2	-5,1	-3,1	-2,0	1,0	-33,6 %
Rahavarat 31.12.	5,7	11,3	6,2	9,3	7,2	-2,0	-22,1 %
Rahavarat 1.1.	6,7	6,1	11,3	6,2	9,3	3,1	49,8 %
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-44,4	-45,9	-47,8	-49,9	-48,1		
Investointien tulorahoitus, %	32,0	37,3	65,5	33,8	54,8		
Laskennallinen lainanhoitokate	0,4	0,3	1,0	0,4	0,3		
Kassan riittävyys, pv	12	24	12	18	14		
Asukasmäärä	18 929	18 903	18 836	18 788	18 781	-7	0,0 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta- välituloksen tilipäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoituksivaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Laukaan kuntakonsernin tunnusluku on -48,1 miljoonaa ja tunnusluku on ollut negatiivinen useana vuonna laajasta investointiohjelmasta johtuen.

Investointien tulorahoitus, %

$= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintamenot}$

Investointien tulorahoitus- tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai lainavarojen määrää vähentämällä. Investointien tulorahoitusprosentin tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Vuonna 2022 kuntakonsernin investointien tulorahoitus % - tunnusluku oli 54,8 prosenttia.

Lainanhoitokate

$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan konserniyhteisöjen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2- ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Laukaan kuntakonsernin lainanhoitokate oli 0,3.

Kassan riittävyys (pv)

$= 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Tunnusluku kertoo, että Laukaan kuntakonsernin rahavarat riittivät vuoden lopussa 14 päivän kassasta maksuihin.

3.3.8 Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2021	2022	VASTATTAVAA	2021	2022
Milj. €			Milj. €		
PYSYVÄT VASTAAVAT	203,2	207,2	OMA PÄÄOMA	31,4	28,7
Aineettomat hyödykkeet	3,5	2,8	Peruspääoma	32,4	32,4
Aineettomat oikeudet	3,5	2,8	Arvonkorotusrahasto	0,3	0,3
Muut pitkävaikutteiset meno	0,0	0,0	Muut omat rahastot	2,9	2,9
			Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1,7	-3,9
Aineelliset hyödykkeet	193,0	197,5	Tilikauden yli-/alijäämä	-2,3	-3,0
Maa- ja vesialueet	19,0	19,4	VÄHEMMISTÖOSUUDET	0,0	0,0
Rakennukset	114,5	117,2			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	28,0	29,3	PAKOLLISET VARAUKSET	0,9	1,1
Koneet ja kalusto	3,9	5,2	Muut pakolliset varaukset	0,9	1,1
Muut aineelliset hyödykkeet	1,1	1,1	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0,9	1,5
Enn.maksut ja keskener. han	26,5	25,2			
			VIERAS PÄÄOMA	187,5	196,1
Sijoitukset	6,8	6,9	Pitkäaikainen	109,3	108,0
Osakkuusyhteisöosuudet	0,4	0,4	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	107,3	105,3
Muut osakkeet ja osuudet	5,5	5,5	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1,9	1,8
Muut lainasaamiset	0,1	0,1	Laskennalliset verovelat	0,8	0,9
Muut saamiset	0,8	0,9			
			Lyhytaikainen	78,2	88,1
Toimeksiantojen varat	0,6	1,2	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	54,6	60,6
	0,6	1,2	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	22,9	27,5
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17,0	19,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	220,9	227,4
Vaihto-omaisuus	0,6	0,6	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2021	2022
Saamiset	7,2	11,2	Omavaraisuusaste, %	14,2 %	12,6 %
Pitkäaikaiset saamiset	0,1	0,1	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	109,3 %	106,5 %
Lyhytaikaiset saamiset	7,1	11,1	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-4 026	-6 895
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-214	-367
			Lainakanta 31.12., 1000 €	161 900	165 947
Rahoitusarvopaperit	1,1	2,5	Lainakanta 31.12., €/asukas	8 617	8 836
Rahat ja pankkisaamiset	8,2	4,8	Lainat ja vastuut 31.12.	187 460	205 356
			Lainat ja vastuut, €/asukas	9 978	10 934
VASTAAVAA YHTEENSÄ	220,9	227,4	Lainasaamiset, 1000 €	830	963
			Asukasmäärä	18 788	18 781

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusasteen tavoitetasona voidaan pitää 50%:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. Laukaan kuntakonsernin omavaraisuusaste vuonna 2021 oli 12,6 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$= 100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2022 oli 106,5 prosenttia, kun tavoitetasona voidaan pitää alle 50 %-yksikön tasoa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Laukaan kuntakonsernilla oli kertynyttä alijäämää vuoden 2022 lopussa 6,9 miljoonaa euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

$= [\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Laukaan kuntakonsernilla oli kertynyttä alijäämää asukasta kohden 367 euroa.

Konsernin lainakanta 31.12.

$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Laukaan kuntakonsernin lainakanta 31.12.2022 oli 165,9 miljoonaa euroa.

Konsernin lainat, euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Laukaan kuntakonsernin asukaskohtainen lainakanta 31.12.2020 oli 8836 euroa.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrää. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konserniti-linpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Kuntakonsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä oli 205,4 miljoonaa euroa.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa. Lainojen ja vuokravastuiden määrä/asukas oli 10.934 euroa.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

$= \text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset}$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Laukaan kuntakonsernilla oli lainasaamisia vuoden 2022 lopussa 0,9 miljoonaa euroa.

3.3.9 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 § mukaisesti kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelman tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Kunnanhallitus esittää, että tilikauden alijäämä 4.556.586,96 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan yli-/alijäämätileille.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi (kuntalaki 115 §).

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (kuntalaki 110 §).

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos kuntalaissa 118 § tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytykset täyttyvät. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;

2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;

3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;

4) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Näitä kuntalain uusia arviointikriteerejä käytetään ensimmäisen kerran vuonna 2022 perustuen vuosien 2020-2021 tunnuslukuihin.

Laukaan kunnan taseessa 31.12.2022 on kertyneitä alijäämiä 2,7 miljoonaa euroa (145 euroa/asukas) ja kuntakonsernin taseessa kertyneitä alijäämiä 6,9 miljoonaa euroa (367 euroa/asukas). Näin ollen kunnalle muodostuu vuoden 2022 tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen lakisääteinen velvollisuus alijäämien kattamiseen vuoteen 2027 mennessä. Kunta on käynnistänyt talouden tasapainottamisohjelman laatimisen alkuvuodesta 2023 ja ohjelman on määrä valmistua syksyllä 2023, jotta se voidaan huomioida osana taloussuunnitelmaa vuodesta 2024 alkaen.

Kunnan voimassaolevaan taloussuunnitelmaan sisältyy taloutta tasapainottavia keinoja, mutta niiden laajuus ei riitä muuttuneessa tilanteessa kattamaan taseeseen tilinpäätöksessä 2022 kertyviä alijäämiä.

Vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösten perusteella kuntalain arviointikriteereistä taseen alijäämäehto ei täyty. Muista kriteereistä täyttyy vuosikatteen ja poistojen suhdetta sekä laskennallista lai-

nanhoitokatetta koskevat kriteerit. Tuloveroprosentin osalta kriteeri ei täyty ja lainojen ja vuokravastuiden osalta vertailutietoa ei ole vielä saatavilla.

4 Toteumavertailu ja tavoitteiden toteutuminen

4.1 Käyttötalouden toteutuminen

Tässä osiossa kuvataan kootusti talousarvion sitovien taloudellisten tavoitteiden toteutuminen. Talousarvion sitovia eriä käyttötalouden osalta ovat toimintakatteet tulosityksiköittäin. Seuraavissa kuvissa on kuvattu tulosityksiköiden toimintatuotot,

toimintakulut ja toimintakatteet alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna. Taloudellisten tavoitteiden toteutumista ja poikkeamia on selitetty auki yksikkökohtaisesti seuraavissa toimintakertomuksissa.

TOIMINTATUOTOT 1 000 euroa	TP 2021	TA 2022	Talousarvio- muutokset	TA/M2022	TP 2022	Muutos euroa	TA/M-TP 2022 %
Konsernihallinto	4 081,2	3 853,3	-101,0	3 752,3	3 578,0	-174,3	-4,6 %
Hallintopalvelut	1 312,4	1 378,4	-11,0	1 367,4	1 260,6	-106,9	-7,8 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	318,1	347,3	0,0	347,3	287,0	-60,3	-17,4 %
Elinkeinopalvelut	2 450,6	2 127,5	-90,0	2 037,5	2 030,4	-7,1	-0,3 %
Perusturvapalvelut	6 411,2	4 083,5	200,0	4 283,5	6 094,4	1 810,9	42,3 %
Hallinto- ja terveystaloudet	2 349,3	0,0	0,0	0,0	912,7	912,7	0,0 %
Sosiaalityö	225,6	131,1	0,0	131,1	758,9	627,8	478,9 %
Vanhus- ja vammaispalvelut	3 836,3	3 952,4	200,0	4 152,4	4 422,8	270,5	6,5 %
Sivistyspalvelut	3 062,7	3 198,2	404,1	3 602,3	3 691,1	88,8	2,5 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	14,3	12,1	0,0	12,1	19,7	7,6	0,0 %
Varhaiskasvatus	1 011,2	761,2	0,0	761,2	944,4	183,2	24,1 %
Perusopetuspalvelut	1 159,0	1 591,1	322,1	1 913,2	1 741,7	-171,5	-9,0 %
Lukio	56,9	74,0	13,0	87,0	95,7	8,7	10,0 %
Kansalaisopisto	200,7	142,0	0,0	142,0	109,3	-32,7	-23,0 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	17,6	21,7	0,0	21,7	36,5	14,8	68,3 %
Vatti	510,4	512,2	0,0	512,2	598,3	86,1	16,8 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	92,6	83,9	69,0	152,9	145,4	-7,5	-4,9 %
Tekniset palvelut	19 048,1	19 266,7	1 265,6	20 532,3	20 591,0	58,7	0,3 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	133,5	96,8	10,0	106,8	158,3	51,5	48,2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	492,5	425,5	24,5	450,0	509,4	59,4	13,2 %
Tilapalvelut	13 017,1	13 126,3	1 065,3	14 191,6	14 128,8	-62,8	-0,4 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 599,0	4 785,8	165,8	4 951,6	4 957,2	5,6	0,1 %
Ympäristövalvonta	805,9	832,3	0,0	832,3	837,3	5,1	0,6 %
YHTEENSÄ	32 603,2	30 401,6	1 768,7	32 170,3	33 954,4	1 784,1	5,5 %

TOIMINTAKULUT 1 000 euroa	TP2021	TA 2022	Talousarvio- muutokset	TA/M2022	TP 2022	Muutos TA/M-TP euroa	2022 %
Konsernihallinto	8 757,0	8 903,3	69,8	8 973,1	8 582,6	390,5	4,4 %
Hallintopalvelut	2 412,6	2 480,8	23,4	2 504,1	2 402,8	101,4	4,0 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 413,2	2 489,9	-15,4	2 474,5	2 390,3	84,2	3,4 %
Elinkeinopalvelut	3 931,2	3 932,6	61,9	3 994,5	3 789,5	205,0	5,1 %
Perusturvapalvelut	68 569,1	66 404,5	3 553,7	69 958,2	76 147,9	-6 189,7	-8,8 %
Hallinto- ja terveystalvet	38 963,4	36 721,7	1 403,8	38 125,5	42 235,4	-4 110,0	-10,8 %
Sosiaalityö	7 031,0	7 563,2	26,5	7 589,7	8 157,8	-568,1	-7,5 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	22 574,6	22 119,6	2 123,4	24 243,0	25 754,6	-1 511,7	-6,2 %
Sivistyspalvelut	48 608,0	49 497,7	899,8	50 397,5	51 123,9	-726,4	-1,4 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	343,0	290,2	5,9	296,1	334,4	-38,3	-12,9 %
Varhaiskasvatus	13 703,8	14 633,5	-506,0	14 127,5	14 250,6	-123,1	-0,9 %
Perusopetuspalvelut	27 480,5	27 061,8	1 229,2	28 291,0	28 832,8	-541,9	-1,9 %
Lukio	2 262,2	2 401,9	61,0	2 462,9	2 510,9	-48,0	-1,9 %
Kansalaisopisto	646,2	686,3	-3,0	683,3	704,0	-20,7	-3,0 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	985,9	1 010,1	9,5	1 019,6	1 021,5	-1,9	-0,2 %
Vatti	2 401,5	2 618,2	21,6	2 639,7	2 622,5	17,3	0,7 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	784,9	795,8	81,7	877,5	847,3	30,3	3,4 %
Tekniset palvelut	20 855,3	21 042,3	1 504,5	22 546,8	22 555,9	-9,1	0,0 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 070,7	3 275,6	16,0	3 291,6	3 193,8	97,8	3,0 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 295,1	2 006,0	307,7	2 313,7	2 633,1	-319,4	-13,8 %
Tilapalvelut	9 488,2	9 112,4	1 057,0	10 169,4	10 134,0	35,4	0,3 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 298,1	4 774,3	138,3	4 912,7	4 768,6	144,0	2,9 %
Ympäristövalvonta	1 703,0	1 874,0	-14,5	1 859,5	1 826,3	33,2	1,8 %
YHTEENSÄ	146 789,4	145 847,7	6 027,8	151 875,6	158 410,2	-6 534,7	-4,3 %

TOIMINTAKATE 1 000 euroa	TP 2021	TA 2022	Talousarvio- muutokset	TA/M2022	TP 2022	Muutos TA/M-TP euroa	2022 %
Konsernihallinto	-4 675,8	-5 050,0	-170,8	-5 220,8	-5 004,6	216,2	4,1 %
Hallintopalvelut	-1 100,2	-1 102,3	-34,4	-1 136,7	-1 142,2	-5,5	-0,5 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	-2 095,1	-2 142,6	15,4	-2 127,1	-2 103,3	23,8	1,1 %
Elinkeinopalvelut	-1 480,5	-1 805,1	-151,9	-1 957,0	-1 759,1	197,9	10,1 %
Perusturvapalvelut	-62 157,8	-62 321,0	-3 353,7	-65 674,7	-70 053,5	-4 378,8	-6,7 %
Hallinto- ja terveystalvet	-36 614,1	-36 721,7	-1 403,8	-38 125,5	-41 322,8	-3 197,3	-8,4 %
Sosiaalityö	-6 805,4	-7 432,1	-26,5	-7 458,6	-7 398,9	59,7	0,8 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	-18 738,3	-18 167,2	-1 923,4	-20 090,6	-21 331,8	-1 241,2	-6,2 %
Sivistyspalvelut	-45 545,3	-46 299,5	-495,7	-46 795,3	-47 432,8	-637,6	-1,4 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	-328,7	-278,1	-5,9	-284,0	-314,7	-30,7	-10,8 %
Varhaiskasvatus	-12 692,6	-13 872,3	506,0	-13 366,3	-13 306,2	60,1	0,4 %
Perusopetuspalvelut	-26 321,5	-25 470,7	-907,1	-26 377,8	-27 091,1	-713,4	-2,7 %
Lukio	-2 205,3	-2 327,9	-48,0	-2 375,9	-2 415,2	-39,3	-1,7 %
Kansalaisopisto	-445,5	-544,3	3,0	-541,3	-594,7	-53,4	-9,9 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	-968,3	-988,4	-9,5	-997,9	-985,0	13,0	1,3 %
Vatti	-1 891,1	-2 106,0	-21,6	-2 127,5	-2 024,1	103,4	4,9 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	-692,3	-711,9	-12,7	-724,6	-701,8	22,8	3,1 %
Tekniset palvelut	-1 807,2	-1 775,6	-238,9	-2 014,5	-1 964,9	49,6	2,5 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	-2 937,2	-3 178,8	-6,0	-3 184,8	-3 035,5	149,3	4,7 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	-1 802,6	-1 580,5	-283,2	-1 863,7	-2 123,8	-260,1	-14,0 %
Tilapalvelut	3 528,9	4 013,8	8,4	4 022,2	3 994,8	-27,4	0,7 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	300,9	11,5	27,5	39,0	188,5	149,6	-383,7 %
Ympäristövalvonta	-897,1	-1 041,7	14,5	-1 027,2	-989,0	38,2	3,7 %
YHTEENSÄ	-114 186,2	-115 446,2	-4 259,1	-119 705,3	-124 455,8	-4 750,6	-4,0 %

4.2 Toimintakertomukset yksiköittäin

4.2.1 Konsernihallinto

Konsernihallinnon organisaatio koostuu kolmesta tulosityksiköstä, jotka ovat

1. Hallintopalvelut, sisältäen hallinto-, viestintä- ja tietohallintopalvelut sekä maaseututoimen
2. Talous- ja henkilöstöpalvelut, sisältäen talous- ja omistajaohjauksen, henkilöstöhallinnon sekä hankintojen ohjauksen ja kehittämisen
3. Elinkeinopalvelut, sisältäen elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäytön

Palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa kuntakonsernin johtamisen ja palvelutuotannon

kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja sekä kunnan kasvua ja elinvoimaa tukevia palveluita. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä.

Konsernihallinnon talousarvion kokonaisuudessa esitetään määrärahat myös keskusvaalilautakunnalle sekä tarkastuslautakunnalle. Konsernihallinnon toimintatulot olivat vuonna 2022 yhteensä noin 3,6 miljoonaa euroa ja toimintakulut 8,6 miljoonaa euroa. Toimintakate oli -5,0 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkeni edellisestä vuodesta noin 0,3 miljoonaa euroa.

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tulosityksikön toimintakertomus sisältää toimielimistä valtuuston ja kunnanhallituksen toiminnan. Kunnanhallituksen alaiset vaikuttamistoimielimet kuten vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuuston sekä veteraaniasiain neuvottelukunnan toiminta sisältyvät tähän osioon. Tulospaikoista hallinto ja viestintä, tietohallinto, henkilöstöhallinto ja maaseututoimi ovat osa hallintopalvelujen kokonaisuutta.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukaiset tavoitteet huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä. Valtuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Valtuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet.

Vuonna 2022 valtuusto kokoontui 6 kertaa ja käsiteli 59 asiaa. Kokouspaikkoina toimivat Jyväskodit Oy:n kokoustilat, Vihtavuoren koulu. Yksi kokouksista pidettiin koronapandemian vuoksi etäyhteydellä, sekä osassa kokouksissa oli mahdollisuus etä-

osallistumiseen. Vihtavuoren kokouksen yhteydessä järjestettiin kuntalaisten kyselytunti. Kokousten yhteydessä järjestettiin valtuutetuille miniseminaareja muun muassa hallintosäännöstä, kuntastrategiasta, Laukaan MTK:n toiminnasta, Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskuksen toiminnasta (HyPe), hyvinvointisuunnitelmasta, kunnan maankäytöstä- ja kaavoituksesta. Merkittävimpiä toimintaa ohjaavia päätöksiä vuonna 2022 valtuustolla oli kuntastrategian hyväksyminen vuosille 2022-2030, kaavoitusohjelman hyväksyminen vuosille 2021-2025, talouden tasapainottamisohjelman käynnistäminen ja uuden hallintosäännön hyväksyminen.

Maankäytön suunnittelun osalta merkittävin päätös oli Keski-Laukaan yleiskaavan pohjoisosa, osa-alue III (Kirkonkylä -Vihtavuori) hyväksyminen, mikä mahdollistaa noin 2500 uuden asukkaan sijoittumisen alueelle. Huhtikuussa valtuustossa siirryttiin käyttämään sähköistä kokousjärjestelmää, joka mahdollistaa sähköiset äänestykset, läsnäoloilmoitukset, puheenvuorot, että esityksien tekemisen sähköisesti.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo lautakuntia, palvelujen järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kunnanhallitus kokoontui vuonna 2022 yhteensä 17 kertaa ja käsitteli 283 asiaa. Kunnanhallitus perusti kulttuuriohjelmatyöryhmän ja maankäytön rakennemallin ajantasaistamisen ohjausryhmän vuoden aikana. Päätöksenteossa oli muun muassa henkilöstön muistamisen periaatteet, Ukrainaan suunnattu humanitaarinen avustus, Työterveys Laine Oy:n osakkeiden myynti, Keski-Suomen kuntien, Keski-Suomen liiton ja hyvinvointialueen puitesopimus yhteistyörakenteiden ja toimintatapojen periaatteiksi, Tervämäen koulun myynti, kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen, valtuuston päätösten valmistelua, useiden kaavaprosessien eteenpäin vientiä, valtuustoaloitteiden käsittelyä, edunvalvontaa lausuntojen ja vastineiden antamisina, merkittävämpinä lausunto korkeimmalle hallinto-oikeudelle Leppäveden liikuntapuiston sisäliikuntatilojen toteutusta koskevassa asiassa.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä, joiden tarkoitus on valvoa ja ajaa kohderyhmiensä etuja kunnan päätöksenteossa. Laukaalaisten veteraanitunnusten omaavien henkilöiden ja sotaveteraanijärjestön etuja valvoo yhteistoimintaelin, veteraaniasiain neuvottelukunta.

Vanhusneuvosto kokoontui vuonna 2022 9 kertaa. Vanhusneuvostossa hyvinvointialueelle siirtyminen oli vahvasti esillä ja seurannassa. Neuvosto valitsi edustajansa Keski-Suomen hyvinvointialueen vanhusneuvostoon. Vanhusneuvosto käytti aktiivisesti vaikuttamismahdollisuuksiaan ja pyrki pitämään vaikuttamisen teemaa muutenkin näkyvästi esillä. Vuoden aikana neuvostossa oli useita asiantuntijavierailijoita, joilta saatiin tietoa hyvinvointialueuudistuksen lisäksi muun muassa Laukaan vanhuspalvelujen tilanteesta ja ennaltaehkäisevän työn merkityksestä.

Vammaisneuvosto kokoontui vuonna 2022 7 kertaa. Vuoden teemoina olivat esteettömyyden huomioiminen muun muassa rakentamisessa ja kunnan kanssa käytävän yhteistyön vahvistaminen.

Nuorisovaltuusto kokoontui vuonna 2022 10 kertaa. Nuvalla oli edustus sivistyslautakunnassa, perusturvalautakunnassa, teknisessä lautakunnassa, Hyphen ohjausryhmässä, julkisen taiteen työryhmässä, Keski-Suomen nuorisovaltuustossa, Laukaan kunnan hyvinvointityöryhmässä, ilmasto- ja energiatyöryhmässä, nuorten palveluohjausverkostossa ja Laukaan kunnan maankäytön rakennemallin ajantasaistamisohjausryhmässä. Vuoden pääteemoina olivat moposuoran ja skeittiparkin edistäminen sekä nuvan myöntämisen hankerahan valmistelutyö.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa kunnan hallinnon ja talouden arviointia sekä järjestää hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut. Tarkastuslautakunta toteutti tehtävänsä antamalla arviointikertomuksen, jonka valtuusto käsitteli 6.6.2022/22. Kunnanhallitus käsitteli arviointikertomusta kokouksessaan 31.10.2022/225 ja antoi lausuntonsa valtuustolle 7.11.2022/40 kunnanhallitukselle esitettyihin kysymyksiin. Vuoden 2022 aikana tarkastuslautakunta kokoontui 10 kertaa.

Keskusvaalilautakunta vastaa sille kuuluvista vaaleihin liittyvistä järjestelyistä ja päätöksistä. Vuonna 2022 pidettiin aluevaalit ja keskusvaalilautakunta kokoontui kaikkiaan 5 kertaa vuoden 2022 aikana.

Hallinnon ja viestinnän tulospaikka tuottaa kunnalle yleishallinnollisia palveluja kuten valmistelee valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa ja vastaa näiden päätösten toimeenpanosta. Tämän lisäksi kunnan viestinnän koordinointi, neuvontapalvelut, keskusarkistopalvelut, asianhallintapalvelut sekä osallistuminen yhteiskuntasuhteiden hoitoon kuuluvat hallinnon ja viestinnän tulospaikalle. Palvelut tuotettiin ulkoisille ja sisäisille asiakkaille kuuden henkilön voimin. Vuodelle 2022 keskeisiä tehtäviä olivat hallintosäätöuudistus, uuden asianhallintajärjestelmän, sähköisen allekirjoituspalvelun ja sähköisten lomakkeiden käyttöönotto,

sekä luottamushenkilöille otettiin käyttöön sähköinen kokousjärjestelmä.

Tietohallinnon tulospaikka tuottaa kuntaorganisaation tarpeita vastaavia digitaalisia palveluita. Näitä ovat muun muassa tieto- ja viestintätekniikan laitteiden ja palveluiden kehitys, toteutus ja ylläpito sekä käytön koulutus. Toiminta koostuu käyttäjätuesta, uusien palvelujen käyttöönoton suunnittelusta ja toteutuksesta, laitteiden ja ohjelmistojen hankinnasta ja asennuksesta, koulutuksesta, infrastruktuurin (tietoverkot) ylläpidosta ja rakentamisesta, tietoteknisestä asiantuntija-avusta sekä tietoturvasta huolehtimisesta.

Vuonna 2022 työllistivät Laukaan kirkonkylän koulun sekä Vihtavuoren koulun laajennukset. Keski-Suomen hyvinvointialueen valmistelutyössä Laukaan kunnan tietohallinto oli aktiivisesti mukana. Tietohallinnon verkossa ja ylläpidossa oli vuoden 2022 lopussa noin 3800 laitetta: 240 pöytäkoneetta, 1500 kannettavaa, 900 tablet -laitetta, 70 virtuaali-palvelinta ja 8 fyysistä palvelinta, 85 monitoimilai-

HALLINTOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	16,16	15,7	15,37	-0,33
Määräaikaiset	5,97	1,4	2,47	1,07
Yhteensä	22,13	17,1	17,84	0,74

tetta / tulostinta, 880 puhelinta ja 130 muuta valvonta-/verkkolaitetta. Tietoverkoissa käytettävien laitteiden määrä kasvoi noin 8 prosentilla vuoteen 2021 verrattuna. Tietohallinnon laskennallinen henkilöstömäärä vuonna 2022 oli 5,2 henkilötyöpäivää.

Maaseututoimen tulosityksikkö vastaa seudullisesti Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Muuramen, Toivakan, Uuraisten ja Laukaan maaseutuelinkeinohallinnon viranomaistehtävistä. Toimintakulut katetaan kuntien maksuosuuksilla. Maksuosuudet määräytyvät edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen määrien perusteella. Aktiivisia tiloja vuonna 2022 oli 884. Tukihakemuksia vuoden 2022 aikana tuli käsittelyyn 4350 kappaleitta, joista osan käsittely siirtyi vuodelle 2023. Vuoden aikana todettiin 8 petovahinkoa. Karhut ja sudet aiheuttivat suurimman osan vahingoista ja ne kohdistuvat koottuun satoon, eläinvahinkoihin sekä hunajatuotantoon. Maaseututoimen laskennallinen henkilöstömäärä oli 4.6 henkilötyöpäivää.

Talous- ja henkilöstöpalvelut

Taloushallinto ja –suunnittelu sekä **hankinnat ja kehittäminen** ovat tärkeitä perustoimintoja, mutta myös merkittäviä tukipalveluita koko kuntaorganisaation tulokselliselle toiminnalle. Taloushallinnon ja –suunnittelun tehtävänä on huolehtia kunnan talousarvion laadinnasta ja osallistua kunnan taloussuunnitteluun. Tulospaikalla koostetaan konserni- ja kuukausiraportit, joilla seurataan talousarvion toteutumista. Taloushallinnon- ja suunnittelun tulospaikalla toteutetaan kunnan pääkirjanpito ja tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen, sekä taloustilastointiin vaadittava aineisto. Taloushallinto- ja suunnittelu vastaa lisäksi ostoreskontran-, maksuliikenteen- ja rahoituksen hoidosta sekä takauksista, perinnästä ja kunnan yleislaskutuksesta.

Vuonna 2022 kuntien talousraportoinnin muutokset ja hyvinvointialueuudistuksen valmistelu korostuivat taloushallinnon tehtäväkentässä. Myös keskitetty hankintojen ohjaus ja hankintaneuvonta ja -koulutus sekä kunnan hankintatyöryhmän koordinaatio kuuluvat talous- ja omistajaohjauksen vastuulle. Vuonna 2022 edistettiin sopimusjohtamista hyvinvointialueuudistuksen siirtyvien sopimusten kartoituksen ja sopimustietojärjestelmän käyttöönoton myötä. Taloushallinto ja hankintatoimi ovat lisäksi avainasemassa sisäisen valvonnan kehittämisessä.

Henkilöstöhallinnon tulospaikka valmistelee yhteistyössä henkilöstöpolitiikan peruslinjaukset ja

luo työvälineitä ja ohjeita henkilöstöjohtamisen käytännön toteuttamiseen. Tällaisia osa-alueita ovat mm. henkilöstösuunnittelu, henkilöstön rekrytointi, palkkaus- ja palvelussuhdeasiat, henkilöstön kehittäminen, henkilöstöpalvelut, työterveys-huolto, työsuojelu, yhteistoiminta ja työhyvinvointi sekä ammattitaitoisen henkilöstön saannin turvaaminen. Henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan henkilöstön palkanlaskennasta.

Vuonna 2022 henkilöstöhallinnossa toteutettiin useita työhyvinvoinnin ja työkyvyn tuen kehittämistoimia. Hyvinvointialueuudistuksen valmistelu ja henkilöstön saatavuushaasteet erityisesti perusturvassa työllistivät henkilöstöhallintoa. Henkilöstöohjeiden päivitystyötä jatkettiin. Tiivistä yhteistyötä Kevan ja työterveyshuollon kanssa sekä henkilöstöhallinnon ja työsuojelun välillä jatkettiin työkykyjohtamisen kehittämiseksi.

TALOUS- JA HENKILÖSTÖPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	11,25	11,26	12,27	1,01
Määräaikaiset	1,92	3	2,85	-0,15
Yhteensä	13,17	14,26	15,12	0,86

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelujen tulosityksikköön on keskitetty kunnan kasvulle ja kehittymiselle olennaisia palveluja. Elinkeinopalvelut koostuvat elinkeino- ja työllisyyspalvelujen sekä maankäytön tulospaikoista. Elinkeinopalvelujen tulosityksikköä johtaa kunnanjohtaja.

Elinkeinotoimessa vuonna 2022 aloitti kaksi uutta työntekijää, yritysasiantuntija ja hankeasiantuntija. Elinkeinotoimen tulosityksikön henkilöstömäärä säilyi ennallaan, koska samaan aikaan tapahtui eläköityminen ja elinkeino- ja työllisyyspalveluista vastanneen elinkeinojohtajan tehtävät siirtyivät kunnanjohtajan vastuulle elinkeinojohtajan siirtyessä pois kunnan palveluksesta.

Elinkeinotoimessa valmisteltiin uuden kuntastrategian mukaista elinkeino-ohjelmaa sekä sitä tukevaa hankeohjelmaa. Laukaan Kehitysyhtiöltä ostettavia elinkeinopalveluja pienennettiin talousarvioon määritellystä 180 000 eurosta 142 500 euroon.

Elinkeinotoimen ja Laukaan Kehitysyhtiön yrityksille tarjoamat palvelut koottiin Laukaan yrityspalvelut -brändin alle, josta ne ovat saatavilla yhdestä osoitteesta. Verkostoitumisen ja yhden luukun periaatteen toteuttamiseksi otettiin käyttöön asiakkuudenhallintajärjestelmä ja julkaistiin verkossa Laukaan yritysten toimitila- ja yrityshakemistot.

Vuonna 2022 panostettiin kohtaamiseen, palvelutarpeiden kartoittamiseen ja yhteistyösuhteiden vahvistamiseen yritysten kanssa. Yrityksille pidettiin säännöllistä vastaanottoa ja avoimia yritystilaisuuksia, verkostoitumis- ja kehittämistilaisuuksia sekä koulutuksia, joista laajimpana oppisopimusrahoitteinen SammonTakoajat Laukaa -koulutus. Yrityspalveluille perustettiin omat sosiaalisen median kanavat vuorovaikutuksen vahvistamiseksi yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Yritysten palvelutarpeita kartoitettiin kyselyin ja yritystytyväisyystutkimuksen avulla.

Yritysten sijoittumista edistettiin yhteistyössä Jyväskylän kanssa. Yritystonttien ja omakotitonttien myyntiä edistettiin sähköisin markkinointikampanjoin. Elinkeinotoimi käynnisti kaksi elinkeinotoimintaa tukevaa kehittämishanketta, Laukaa-areenan master plan -hankkeen sekä Maatilojen ja yritysten uudet yhteistyömahdollisuudet -hankkeen, joihin saatiin ulkopuolista rahoitusta 154 902 euroa toteuttamisvuosille 2022 - 2023. Omien hankkeiden lisäksi yrityspalvelut osallistui OmistajaKS- ja KasvuPilotti-hankkeisiin osarahoituksella. Lisäksi käynnistettiin useiden hankkeiden suunnittelu ja annettiin rahoitusneuvontaa yritysten investointi- ja kehittämishankkeissa. EU-rahoituskauden vaihtumisen vuoksi sekä maaseutu- että rakennerahastojen

haut olivat pääosin suljettuina, mikä jarrutti erityisesti yrityshankkeiden käynnistämistä.

Kuntamarkkinoinnin ja matkailun edistämisen näkyvimmit toimenpiteet olivat Kokeile asumista Laukaassa -kampanja, kumppanuus MM-rallien kanssa sekä matkailumarkkinointiyhteistyö Visit Jyväskylä Regionin kautta.

Työllisyyspalvelujen osalta Laukaa on mukana Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa

1.3.2021 alkaneessa Jyväskylän seudun työllisyyden kuntakokeilussa. Alueen kokeilu on osa valtakunnallisia työllisyyden kuntakokeiluja, joiden päättymisaikaa siirrettiin jatkumaan 31.12.2024 saakka. Kokeilujen ajaksi osa TE-palvelujen asiakkaista on siirretty kuntakokeilujen asiakkaiksi. Samaan aikaan on valmistelussa työllisyyden hoidon siirto pysyvästi kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta alkaen.

TE-palveluista siirtyi kuntakokeilun alkaessa kaksi asiantuntijaa Laukaan toimipisteeseen. Vuoden 2022 alusta määrä kasvoi neljään TE-asiantuntijaan. Kuntakokeilun omavalmentajina työskenteli vuoden alusta alkaen yhteensä 8 omavalmentajaa. Lisäys johtui 1.5.2022 voimaan tulleesta uudesta palvelumallista, jossa työnhakijan ja asiantuntijan kohtaamisten ja yhteydenottojen määrässä tapahtui oleellinen lisäys. Palvelumallissa ensimmäinen kohtaaminen tapahtuu jo viiden arkipäivän kuluttua työnhaun alkamisesta. Tapaamisia varsinkin työttömyyden alkuvaiheessa on tiiviisti.

Työllisyyspalvelut muuttivat maaliskuussa kolmesta eri työpisteestä uusiin yhteisiin, esteettömiin toimitiloihin Laukaan keskustassa ja palvelujen saavutettavuus parani. Kuntakokeilun omavalmentajien lisäksi tiloissa työskentelee 2 etsivää nuorisotyöntekijää, työllisyyskoordinaattori, työkykykoordinaattori, palvelupäällikkö ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Lokakuusta alkaen Kelan toimipiste on sijainnut keskiviikkoisin samoissa tiloissa. Koko verkosto on nopeasti hyödynnettävissä asiakkaan tarpeisiin.

Työllisyyspalveluita haastoivat lakimuutosten lisäksi lisääntynyt asiakasmäärä ja useat henkilöstövaihdokset. Kuntakokeilun omavalmentajan tehtä-

vät vaativat laajaa usean lain tuntemusta ja työntekijän perehdyttämisjakso on suhteellisen pitkä ennen kuin uusi työntekijä kykenee itsenäiseen työhön.

Koronarajoitusten hellittäessä keväällä 2022 asiakkaat alkoivat päästä kesken jääneisiin terveysseelityksiin ja erilaisiin aktivointitoimenpiteisiin ja ohjauksen tarve lisääntyi. Työmarkkinat piristyivät ja työllistymisiä tapahtui entistä enemmän. Työttömyysprosentti laski vuoden aikana ja oli ennätysellisen alhainen 7,6 % syyskuussa 2022. Koko vuoden työttömyysaste Laukaassa oli keskimäärin 8,7 % (10,2% vuonna 2021). Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä putosi 951 222 euroon (1 227 981 € vuonna 2021). Kunnan maksaman työllistämisen kuntalisän käyttö lisääntyi merkittävästi. Kuntalisää hyödynsivät entistä enemmän yritykset. Työllistämisen kuntalisän määrärahat lopuivat kesken.

Palkkatuella palkkaaminen kunnan yksiköihin hiipui vuoden loppua kohden. Tämä johtui suurelta osin hyvinvointialueuudistuksesta, sillä hyvinvointialueelle siirtyi useita suuria yksiköitä, jotka eivät enää työllistäneet uusia henkilöitä syksyn 2022 aikana.

Toiminnalliset tulokset:

Työttömyysprosentti laski vuoden aikana ja oli ennätysellisen alhainen 7,6 % syyskuussa 2022. Koko vuoden työttömyysaste Laukaassa oli keskimäärin 8,7 % (10,2% vuonna 2021).

Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä putosi 951 222 euroon (1 227 981 € vuonna 2021).

Asiakastyytyväisyys oli korkealla. Asiakastyytyväisyyskyselyyn vastanneiden asiakastyytyväisyyden keskiarvio oli 9 kouluarvosanalla 4-10.

Työntekijät ovat kehityskeskustelujen sekä Laukaan kunnan syksyllä 2022 toteuttaman henkilöstön tyytyväisyyskyselyn perusteella varsin tyytyväisiä.

Työttömyysprosentti			
	2020	2021	2022
Tammi	9,8	11,5	9,8
Helmi	9,8	11,3	9,5
Maalis	12	12	8,7

Huhti	15,9	10,9	8,3
Touko	15,7	10	8
Kesä	15,6	10,8	9,1
Heinä	13,1	11	9,6
Elo	10,7	9,1	7,9
Syys	10,2	8,6	7,6
Loka	10,1	8,6	7,7
Marras	10	8,6	8,2
Joulu	12,8	9,8	10,1
Keskiarvo	12,4	10,2	8,7

Maankäyttöyksikön tehtävänä on kehittää kunnan aluerakennetta ja maankäyttöä, huolehtia linjakaasta maapolitiikasta sekä kunnan metsätilojen laadukkaasta hoidosta. Maankäyttöyksikkö koostuu kolmesta tulospaikasta; kaavoitus, maaomaisuus ja metsätilat. Toimintaa johtaa kaavoitusjohtaja, jonka alaisuudessa työskenteli vuoden 2022 lopussa 6 henkilöä.

Syksyllä 2021 allekirjoitetun Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimuksen yhtenä keskeisenä toimenpiteenä oli laatia kaupunkiseudun maankäyttöä, asumista ja liikennettä yhteen sovittava kaupunkiseudun kehityskuva 2030+. Paikkatietopohjainen kehityskuva laadittiin vuoden 2022 aikana ja se valmistui joulukuussa 2022. MAL-liikenneverkkoon liittyvänä KUHA-hankeena käynnistettiin polkupyörien liityntäpysäkkien suunnittelu vt 4 Vehniän ja Lentoaseman eritasoliittymien kohdille sekä st 637 Vihtavuoren kohdalle.

Maankäyttö osallistui myös Laukaan kehitysyhtiön ja Jyväskylän kaupungin yhteishankkeeseen, jossa laadittiin Jyväskylän lentoaseman ja Laukaanportin alueen kehittämissuunnitelma. Kehittämissuunnitelman esiselvitystyö toteutettiin kevään aikana ja varsinainen suunnitelma syksyllä 2022. Työssä tarkasteltiin mm. alueen kehittämispotentiaali, profiloitumista sekä pohdittiin jatkotoimenpiteitä kehittämiselle.

Kunnan alueella oli vuoden 2022 lopussa vireillä 23 asemakaavahanketta, kolme yleiskaavahanketta sekä seitsemänä yksityisen maanomistajan vireille laittamaa ranta-asemakaavaa. Yleiskaavoista vuoden 2022 aikana hyväksyttiin Keski-Laukaan poh-

joisosan yleiskaava, osa-alue III (Kirkonkylä-Vihtavuori). Asemakaavaa hyväksyttiin yhteensä 35 ha alueella.

Talousarvion investointiosaan maa- ja vesialueiden hankkimiseen varattiin 700 000 euroa. Vuoden 2022 aikana käytiin neuvotteluja mm. Laukaanportin yritysalueen (Vehniä), Laukaan sataman vesialueen ja Mörkökorven materiaalikeskuksen alueen maanhankinnasta, mutta yhtään vapaaehtoista kauppaa ei toteutunut. Maanhankintaan käytettiin noin 64 000 euroa ja se kohdistui Rokkakankaan yritysalueen katualueiden lunastamiseen.

Sorajyvän yritysalueen tonttien myyntiä edistettiin toteuttamalla noin 5 ha alueelle tonttien esirakentaminen. Esirakentamisen kustannukset olivat noin 93 000 euroa, jotka aktivoitiin maa- ja vesialueiden taseeseen.

Maa- ja vesialueiden hankintamenoihin aktivoitiin noin 50 000 euroa kiinteistötoimitusmaksuja ja kirjaamiskuluja. Lisäksi tontteja saatettiin rakentamiskelpoiseksi uudisrakennusta varten purkamalla rakennuksia Vihtavuoren koulukeskuksen alueelta ja Jokiniementie 9 kohdalla Laukaan kirkonkylässä. Rakennusten purkukustannuksia aktivoitiin maa-alueiden hankintamenoksi yhteensä noin 260 000 euroa.

Uudelta Leppäveden Korpelan pientaloalueelta oli keväällä haettavana 14 omakotitalon rakennuspaikkaa, joista ensimmäisellä hakukierroksella varattiin kaikki haettavana olleet rakennuspaikat. Syksyyn mennessä tonttivarauksia peruuntui kaksi ja yksi uusi tontti saatiin rakentamiskelpoiseksi. Syksyllä kolmesta tontista järjestettiin avoin huutokauppa. Kokonaisuudessaan uusia pientaloasumiin tarkoitettuja rakennuspaikkoja luovutettiin rakennettavaksi 24 kpl, joista 10 myytiin ja 14 vuokrattiin. Vuokra-alueita myytiin vuokralaisille 5 kpl. Vihtavuoresta myytiin yksi uusi yritystontti.

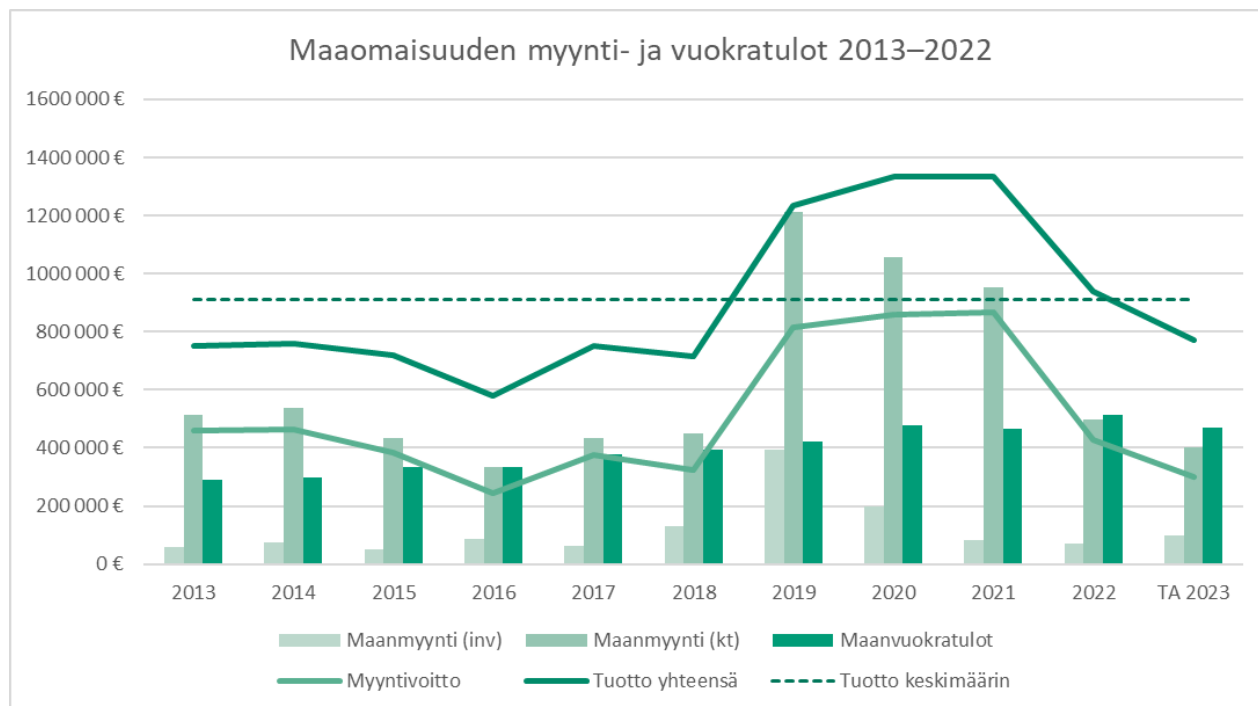
Metsistä myytiin puuaineista yhteensä noin 10 600 m³. Suurimmat hakkuumäärät painoutuivat talousmetsiin, mutta kokonaiskertymässä ovat mukana muiden hankkeiden yhteydessä poistettuja puita. Hakkuutuloiksi kertyi noin 501 100 euroa. Hakkuuta varten tehtäviä ennakkoiraivauksia tehtiin noin 27 ha ja taimikonhoitotöitä noin 45 ha. Uutta metsää

perustettiin noin 17 ha. Metsänhoito ja –parantamiskustannukset olivat yhteensä noin 38 000 euroa.

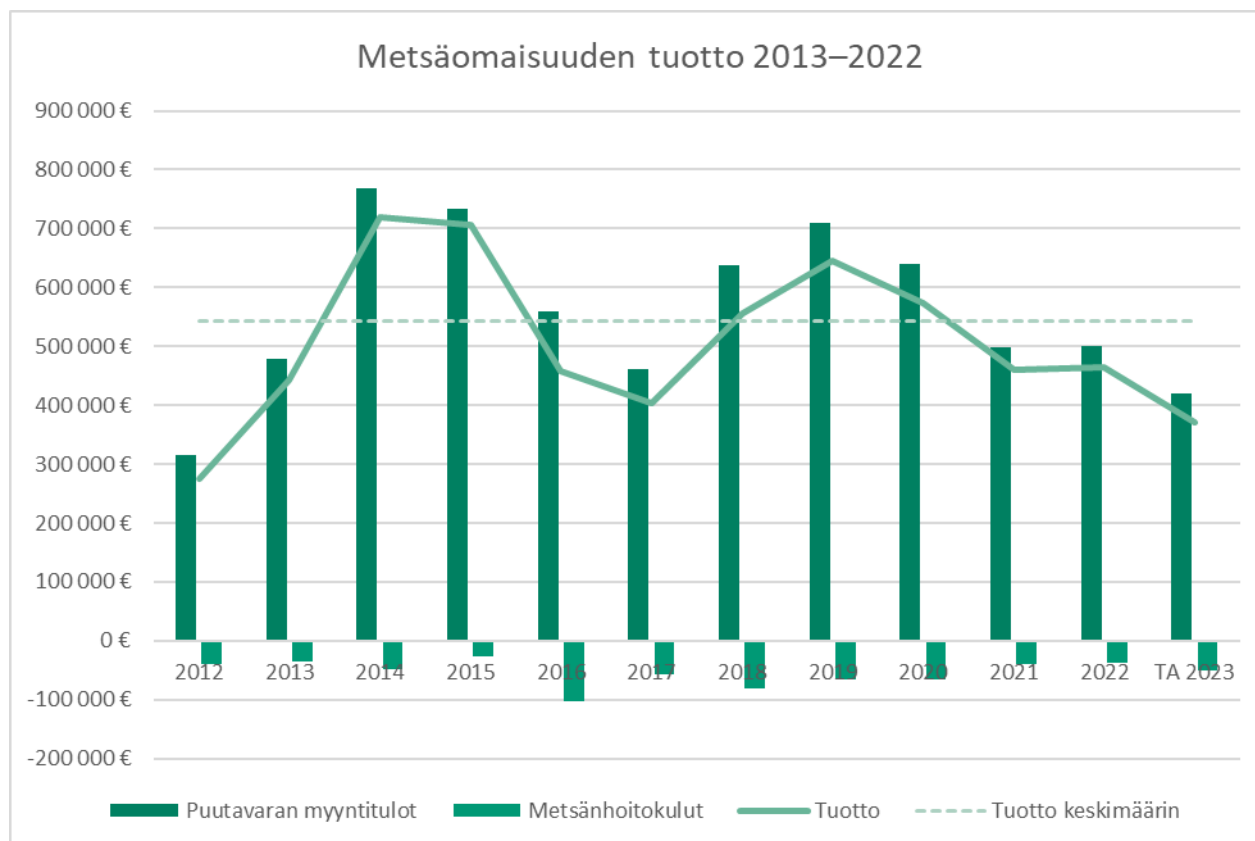
ELINKEINOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	5,24	13,56	12,43	-1,13
Määräaikaiset	15,42	10	14,98	4,98
Yhteensä	20,66	23,56	27,41	3,85

Maankäytön tunnusluvut	TA 2022	TA-M 2022	TP 2022
Hyväksytyt asemakaavat, ha	150	150	35
Hyväksytyt yleiskaavat, ha	1500	1500	530
Maanhankintamenot, euroa	700 000	700 000	64 000
Maanmyyntitulot (myyntivoitto), euroa	630 000	545 000	498 023
Maanvuokratulot, euroa	450 000	450 000	513 082
Hakkuutulot, euroa	400 000	520 000	501 131
Metsänhoitomenot, euroa	50 000	43 000	37 471

Maaomaisuuden tulot (käyttötalous- ja investointitulot) ja menot vuosina 2013–2022 sekä talousarvioluku vuodelle 2023.

Metsäomaisuuden tuotto vuosina 2012–2022 sekä talousarvioluku vuodelle 2023.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tässä osiossa raportoidaan talousarvioon kirjattujen valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Työllisyyden kuntako- keilu käynnistyi alkupe- räisiä suunnitelmia myöhemmin 1.3.2021. Kokeiluja seurataan useilla eri mittareilla, joiden avulla saadaan laaja kuva kokeilun on- nistumisesta. Kokeilun tavoitteena on edistää erityisesti heikossa työ- markkina-asemassa olevien työllistymistä. Kokeilun toisena vuonna Laukaan osalta	Erilliskyselyjen avulla mitataan: 1) Kokeilujen kohderyh- män tyytyväisyys kun- nasta saatuun palve- luun ja asiakasosalli- suus 2) Kohderyhmän hyvin- voinnin tai työmarkki- navalmiuksien kehitys kokeilun aikana 3) Kokeiluihin siirtyvän henkilöstön työtyyty- väisyys	Kuntakokeilut alkoivat 1.3.2021, joten koko- naisen vuoden lähtöta- sotietoa kaikille mitta- reille ei ole. 4) työttömyysaste Lau- kaassa vuonna 2020 oli 12,1 % ja Keski-Suo- messa 14,1 % ja vuonna 2021 Laukaassa 10,2 %. 5) työmarkkinatuen kuntaosuus vuonna 2020 oli 1,10 M€ ja	Tavoitteet toteutuivat kaikilla mittareilla. 1) Asiakastyytyväisyys oli korkealla. Asiakastyyty- väisyyskyselyyn vastan- neiden asiakastyytyväi- syyden keskiarvio oli 9 kouluarvosanalla 4 - 10. 2) Kohderyhmän hyvin- voinnin tai työmarkki- navalmiuksien kehitys ko- keilun aikana parani edel- liseen vuoteen nähden.

tavoitellaan ensimmäisen vuoden tapaan erityisesti palvelujen kohderyhmän ja henkilöstön tyytyväisyyttä ja hyvinvointia. Lisäksi seurataan työttömyysasteen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitystä sekä arvioidaan kuntakokeilun vaikutusta niihin.	Lisäksi seurataan: 4) työttömyysaste vuoden aikana keskimäärin (%) 5) työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä (€) 6) laadullinen arvio kuntakokeilun merkityksestä kohtien 4 ja 5 kehitykselle.	vuonna 2021, 1 227 981 €).	Koronarajoitusten poistuttua henkilökohtaisten tapaamisten määrä kasvoi oleellisesti ja se lisäsi asiakkaiden ohjautumista työllistymistä edistäviin ja muihin palveluntarpeen mukaisiin palveluihin. 3) Työntekijät ovat kehityskeskustelujen sekä Laukaan kunnan syksyllä 2022 toteuttaman henkilöstön tyytyväisyyskyselyn perusteella varsin tyytyväisiä. 4) Työttömyysprosentti laski vuoden aikana ja oli ennätyksellisen alhainen 7,6 % syyskuussa 2022. Koko vuoden työttömyysaste Laukaassa oli keskimäärin 8,7 %. 5) Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä putosi 951 222 euroon.
Elinkeinopalvelujen palvelumallin uudistaminen. Kunnan ja Laukaan kehitysytio Oy:n yrityspalveluiden yhtenäistäminen yhdeksi palvelukokonaisuudeksi. Laukaan yrityspalveluiden palvelukuvausten laatiminen.	1) yritysasiakkaiden asiakastyytyväisyys/palautte	Lähtötaso: kunnan elinkeinotoimi ja Laukaan kehitysytio oy eivät muodosta selkeää yrityspalveluiden kokonaisuutta. Yhteinen palvelukuvaus puuttuu. Tavoitetaso: kunnan ja Laukaan kehitysytio oy:n palvelut muodostavat yhtenäisen palvelukokonaisuuden toiminnallisesti ja viestinnällisesti.	Tavoite toteutunut: Elinkeinotoimen ja kehitysytion yrityksille tarjotut palvelut koottiin Laukaan yrityspalvelut -brändin alle, josta ne ovat saatavilla yhdestä osoitteesta. Elinkeinotoimen ja kehitysytion työnjako on entistä selkeämpi ja yrityksiä palvellaan yhden luukun periaatteella. Yhden luukun periaatetta tukee käyttöön otettu asiakkuudenhallintajärjestelmä. Tavoite parantaa yritysasiakkailta saatua pa-

			lautetta ja asiakastytyvääsyyttä toteutui osittain. Suora asiakkailta saatu laadullinen palaute yritysneuvonnasta ja kehittämispalveluista oli pääosin kiittävää. Sen sijaan valtakunnallisen Kuntabarometrin 2022 tulokset heikentyivät edelliseen, vuonna 2020 toteutettuun kyselyyn verrattuna. Suomen yrittäjien kahden vuoden välein toteuttamassa Kuntabarometrissä (entinen Elinkeinopoliittinen mittaristo) yrittäjät antoivat Laukaan kunnan elinkeinopoliittikan kokonaisarvosanaksi 2,99 asteikolla 1–5, kun Keski-Suomen kuntien keskiarvo oli 3,12 (3,05 vuonna 2020). Sen sijaan toista tavoitetta, yrittäjien vastausaktiivisuutta (n=74) saatiin kasvatettua (8,5 % kasvua vuoteen 2020). Koronavuosisien vaikutus yritysten talouteen ja kehittämistarpeisiin saattaa osaltaan vaikuttaa Kuntabarometrin tuloksiin.
Kehitetään ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämistä kunnan kehittämässä.	1) Konsernihallinnon alaisten toimintojen saaman hanke- tai muu avustusrahoituksen määrä, joka tosiasiallisesti vahvistaa kunnan taloutta. 2) Laukaan kunnan alueella toimivien yhteisöjen kehittämishankkeiden määrä, joissa kunta osallisena suunnittelussa ja/tai hallinnoinnissa.	Lähtötaso: Elinkeinotoimessa ei ollut käynnissä omia ulkopuolista rahoitusta saavia hankkeita vuonna 2021. Tavoitetaso: Kasvattaa ulkoista rahoitusta elinkeinojen kehittämiseen.	Tavoite toteutui. Julkista hankerahoitusta myönnettiin elinkeinotoimen hallinnoimiin hankkeisiin 154 902 €. Rahoitus kohdentuu vuosille 2022–2023. Lisäksi henkilöstöhallinnon työkykyjohtamisen kehittämiseen ja hyvin-

			vointia tukeviin palveluihin myönnettiin hankerahoitusta noin 40.000 euroa.
<i>Edistetään henkilöstötuottavuutta johtamista, esimiestyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla. Talousarviovuoden tavoitteena on selkeyttää henkilöstöjohtamisen tavoitteita ja sujuvoittaa esihenkilöstön työtä laadukkaan johtamisen turvaamiseksi sekä tukea henkilöstön työkykyä ja hyvinvointia valituilla aloilla.</i> <i>Henkilöstötuottavuuden johtamisen tavoite on pitkäaikainen ja sen seuranta jatketaan useana vuonna.</i>	<i>1) Henkilöstötuottavuusindeksi</i> <i>2) Esimiesten johtamisaktiivisuuden taso</i> <i>3) Luottamus johtoon</i> <i>4) Työhyvinvointikyselyn tulokset vrt. ed. vuosi</i> <i>5) Esimiesten arviointi prosessista</i>		Tavoite toteutui. Vuoden 2022 osalta arvioidaan mittareita 3-4. Työhyvinvointikyselyn tulokset olivat kautta linjan parempia kuin edellisenä vuonna. Hyvinvointikyselyssä (asteikko 1-5): 1) tyytyväisyys organisaation johtamistapaan oli parantunut 3,0 → 3,2 2) arvio johtamisen avoimuudesta oli parantunut 3,1 → 3,3 3) luottamus esihenkilöön oli parantunut 3,9 → 4,1
<i>Edistetään digitaalisten palvelujen kehittämistä ja hyödyntämistä kunnassa. Kehittämällä tahdetaan työn sujuvuuden lisääntymiseen, työntekijäkokemuksen parantumiseen sekä asiakaspalvelun laadun parantumiseen.</i> <i>Vuonna 2022 painotus on digipalveluihin liittyvän osaamisen kehittämisessä ja työntekijäkokemuksen parantamisessa.</i>	<i>Työntekijäkokemus työn sujuvuudesta ja digipalvelutaidoista.</i> <i>Laadullinen itsearviointi.</i>		Tavoite toteutui. Digipalveluiden kehittämisen osalta kunnassa otettiin käyttöön sähköiset lomakkeet ja sähköiset allekirjoituspalvelut aiempaa laajempaan. Sähköistä asiointia pystyttiin lisäämään vuoden aikana ja hallintopalvelut järjestivät ylimääräisiä koulutuksia työntekijöille uuden asianhallintajärjestelmän käytöstä.
<i>Kunnan tonttien luovutuksessa onnistutaan.</i>	<i>1) Leppäveden Korpealan alueen uusien tonttien varausten määrä</i>	<i>1) Tavoitetaso: 75 % tonteista varataan ensimmäisellä hakukierroksella</i>	Tavoite toteutui.

	<i>ensimmäisellä haku- kierroksella. Lisäksi seurataan seu- raavia indikaattoreita: 2) Luovutettujen yritys- tonttien määrä (kpl, ha) 3) käynnissä olevien si- joittumisneuvottelujen määrä</i>	<i>Lähtötaso: 2021 kirkon- kylän uusien tonttien ensimmäisen kierrok- sen varaukset 77 %. 2) seuranta, ei varsi- naista tavoitetasoa 3) seuranta, ei varsi- naista tavoitetasoa</i>	1) Tonteista 100 % varat- tiin ensimmäisellä haku- kierroksella. 2) 1 kpl 3)
--	---	---	--

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Konsernihallinnon tulosityksiköiden taloudelliset tavoitteet suhteessa valtuustoon toteutuivat. Hallintopalveluiden toimintakate ylitti talousarvion 5.500 eurolla, mutta ylitystä ei voida pitää olennaisena poikkeamana. Talous- ja henkilöstöpalveluiden ja elinkeinopalveluiden toimintakatteet alittivat talousarvion ja koko palvelualueen toimintakate alitti talousarvion 0,2 miljoonalla eurolla eli 4,1 prosentilla.

Talousarviomuutokset pienensivät konsernihallinnon tuloja 101.000 euroa ja kasvattivat kuluja 70.000 euroa. Talousarviomuutosten vaikutus toimintakatteeseen oli 171.000 euroa.

Investointien osalta muodostui budjetoimattomia kustannuksia asianhallintajärjestelmän käyttöön-otosta noin 9000 euroa. Kyseessä oli vuodelle 2021 budjetoitu investointi, jonka kustannukset alittuivat tilinpäätöksessä 2021 noin 11000 euroa. Investointi toteutui siten kokonaisuutena ennakkoarvion mukaisesti.

Maanmyynnin tulot alittivat tavoitteen investointiohjelmassa noin 30.000 eurolla. Yleinen taloustilanteen heikentyminen heikensi tonttien kysyntää. Tonttivarauksia myös peruuntui ja myyntitulot jäivät tavoitteesta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Konsernihallintoon on keskitetty organisaation johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja ja tukipalveluita. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Lisäksi konsernihallinnon alaisuudessa on kunnan kasvuun ja kehittämiseen liittyviä palveluita, kuten maankäyttö-, elinkeino- ja työllisyyspalvelut.

Näistä työllisyyspalvelujen osalta on tapahtumassa olennaisia muutoksia, kun työllisyyspalveluita valmistellaan siirrettäväksi kokonaan kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta alkaen. Laukaa valmistautuu uudistukseen osallistumalla työllisyyden kuntakokeiluun, joka tuo kunnalle laajemman vastuun ja mahdollisuudet työllisyydenhoidossa jo ennen varsinaista uudistusta. Kuntakokeilussa raken-

netaan uutta alueellista tuloksellista työllisyydenhoidon mallia yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa. Muutos koskettaa välillisesti myös muita toimintoja kuten sosiaali- ja terveyspalveluja, joilla on useita rajapintoja työllisyyspalveluihin. Työllisyyspalvelujen uudistus tulee vaati-
maan kunnalta lisäresursointia työllisyyden hoitoon. Tulevat työllisyydenhoidon yhteistoiminta-alueet ja uudistuksen vaikutus kunnan rahoitukseen selviää tarkemmin vuoden 2023 kuluessa.

Konsernihallinnon ydintoiminnot on turvattava tulevaisuudessakin. Konsernihallinnon resurssit on talouden sopeutusten myötä ajettu tiukalle. Tavoitteiden ja resurssien tasapainosta on huolehdittava ja henkilöstön kuormitusta seurattava. Keskeisenä muutosvoimana konsernihallinnon toiminnalle on palvelujen digitalisoituminen.

Digitalisaatio ajaa erilaisia palveluita ja toimintoja muutokseen. Konsernihallinnon osalta digitalisaatio näkyy monessa toiminnossa. Tietohallinto toimii koko organisaation tukipilarina digitalisatiossa. Lisäksi muun muassa talous- ja henkilöstöhallinto sekä asiakirjahallinto ja tiedonohjaus ovat digitalisaatioon liittyvän muutoksen keskiössä. Tulevaisuudessa entistä suurempi osa perinteisestä henkilöstöstä näillä aloilla automatisoituu ja henkilöstön työtehtävät muuttuvat. Tässä muutoksessa kunnan on oltava ajan tasalla ja tehtävä ratkaisuja, jotka edistävät työn tuottavuutta ja organisaation toiminnan sujuvuutta.

Yksi suurimmista konsernihallintoa koskevista tulevien vuosien hankkeista on asiakirjahallinnon ja arkistoinnin digitaalisten ratkaisujen hankinta ja paperiarkistojen muuntaminen digitaaliseen muotoon. Hanke tulee vaatimaan lisäresursointia ja konsernihallinnon mittakaavassa merkittäviä investointeja.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Konsernihallinnolla on sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa korostunut rooli ja vastuu, koska kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Lisäksi konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjaamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet päivitettiin KH 18.1.2021 § 9.

Konsernihallinnossa laaditaan ohjeita eri toimintojen ja prosessien toteuttamiseksi oikein ja lainmukaisesti sekä valvotaan näiden prosessien toteutumista. Muun muassa talous- ja henkilöstöhallinto ohjeistavat palvelualueita toimintatavoista, joilla pidetään huoli siitä, että toiminta on lain- ja asianmukaista ja kunnan toiminnan kannalta olennaiset ydinprosessit toimivat sujuvasti. Talousarvio- ja tilinpäätösprosesseja on kehitetty kunnassa jatkuvasti, jotta talouden johtaminen ja hallinta tukisi kunnan strategisia tavoitteita. Taloushallinnon täsmätykset tehdään ja dokumentoidaan ajantasai-

Konsernihallinnon toimintaympäristöön vaikuttavat tulevaisuudessa koko julkisen sektorin tehtävien järjestely ja rahoitus. Hyvinvointialueuudistuksella on olennaisia vaikutuksia muun muassa kunnan henkilöstömäärään ja talouden laajuuteen ja sen myötä erilaisten organisaation sisäisten palvelujen laajuuteen. Konsernihallinnolla on korostunut rooli koko kunnan muutoksen johtamisessa ja organisaatioon liittyvien muutosten valmistelussa. Tämä edellyttää konsernihallinnon riittävää resursointia tulevina muutosvuosina.

Vuoden 2023 aikana kunnassa laaditaan talouden tasapainotusohjelma. Konsernihallinnolla on korostunut rooli ohjelman laadinnassa ja sen toimeenpanon johtamisessa. Kunnan on katettava tilinpäätöksessä 2022 kertyneet alijäämät vuoteen 2027 mennessä. Talouden tasapainottaminen tulee merkittävästi leimaamaan konsernihallinnon toimintaa tulevina vuosina.

sesti. Henkilöstö- ja asiakaskyselyitä laaditaan johtamisen tueksi ja heikkojen signaalien esille saamiseksi.

Talousarvion toteutumisesta ja tilikauden tulos- ja rahoituslaskelman toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle esitettävillä kuukausiraporteilla talouden aikataulun mukaisesti kuusi kertaa vuodessa. Raporteista kaksi on laajempia osavuosi-katsauksia, jotka käsittelevät koko kuntakonsernin taloudellisten sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Raportin avulla tarkastellaan säännöllisesti, onko pysytty tavoitteissa vai havaitaanko poikkeamia. Poikkeamien kohdalla selvitetään, mistä ne johtuvat ja pohditaan, pitääkö tavoitteita asettaa uudelleen ja voidaanko tehdä korjausliikkeitä poikkeamien estämiseksi.

Kunnan hankintaohjeet ovat ajan tasalla ja konsernihallinnon hankinta- ja kehittämispäällikkö on palvelualueiden käytettävissä asiantuntijana hankinta-asioissa. Viime vuosina kunnassa on myös kehitetty sopimusjohtamista. Sopimusjohtamisen kehittäminen on olennainen toimenpide sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vahvistamiseksi. Vuoden 2021

aikana kunnassa on otettu käyttöön keskitetty sopimusten hallintajärjestelmä vahvistamaan sopimusohjausta ja –valvontaa.

Myös tietoturva- ja tietosuoja-asioiden ohjeistus on konsernihallinnon vastuulla. Tietosuojavastavan osaamisesta huolehditaan, jotta organisaation sisäinen ohjeistus ja käytännöt pysyvät ajan tasalla.

Tietohallinnon riittävä resursointi varmistaa tietohallinnon mahdollisuudet pitää yllä tietoturvallista digitaalista toimintaympäristöä.

Ylimmän päätöksenteon laadukas valmistelu on riskienhallinnan kannalta tärkeää. Riskien ennakointi ja arviointi osana päätöksenteon valmistelua parantaa päättäjien mahdollisuuksia arvioida päätöksen vaikutuksia oikeaan tietoon perustuen.

Kunnassa ei ole käytössä systemaattista mallia päätösten vaikutusten arviointiin. Erilaisia työkaluja ja toimintatapoja vaikutusarviointien tekemiseen on olemassa ja tulevaisuudessa tulisi harkita uusien toimintatapojen käyttöönottoa myös Laukaassa.

Kunnan tulee toimissaan kyetä pysymään ajan tasalla lukemattomien lakien ja säädösten määräyksistä. Lainmukaisen toiminnan ylläpitäminen vaatii henkilöstön säännöllistä kouluttamista, minkä lisäksi erilaisissa tapauksissa ostetaan asiantuntijapalveluita lainmukaisuuden varmistamiseksi.

4.2.2 Perusturvapalvelut

Perusturvapalvelun toiminnan tavoitteena on edistää kunnan asukkaiden hyvinvointia, itsenäistä selviytymistä, terveyttä ja sosiaalista turvallisuutta. Toiminnan tarkoituksena on asiakaslähtöinen ja osallistava toiminta.

Palvelualueella päättynyttä talousarviovuotta haastoi edelleen koronapandemia ja koronasta johtuvat poissaolot kuormittivat tulosityksiköitä. Kuitenkin asiakaspalvelu pystyttiin järjestämään pääsääntöisesti säädettyissä määräajoissa.

Lisäksi merkittävä henkilöstön saatavuuden heikkeneminen ja työtaistelutoimet aiheuttivat suurta haastetta toimintavuoteen erityisesti vanhuspalveluissa. Henkilöstön saannin ongelmat vaikeuttivat työn suunnittelua ja toivat lakisääteisten palveluiden toteuttamiseen epävarmuutta sekä kuormittivat olemassa olevaa henkilöstöä. Perusturvan palvelualue pystyi kuitenkin tehtävien järjestelyillä, tilapäisillä siirroilla ja työvoiman ostopalvelua käyttämällä huolehtimaan palvelutehtävistään.

Palvelualueella toteutettiin palvelurakenteen ja toimintamallien uudistamistyötä ja huomioitiin hyvinvointialueelta tulevat muutokset muun muassa palvelun myöntämisperusteisiin ja palveluiden kehittämiseen. Lisäksi erityisenä painopisteenä oli henkilöstön työhyvinvoinnin vahvistaminen, palveluiden oikea-aikaisuus sekä varhainen reagointi.

Lakisääteiseen hyvinvointityöhön liittyen laadittiin hyvinvointikertomuksen vuosiraportti vuodesta 2021, mikä hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa, lisäksi laadittiin hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2022-2025, joka hyväksyttiin valtuustossa syyskuussa. Hyvinvointialueuudistukseen liittyen vastuu lakisääteisen hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön koordinoinnista siirtyi perusturvapalveluilta sivistyspalveluille 1.1.2023 alkaen.

Hyvinvointialueen suunnittelu jatkui maakunnallisissa uudistusta tukevissa hankkeissa sekä maakunnallisissa työryhmissä. Talousarviovuoden lopussa merkittävä työpanos hallintopalveluissa kohdistui hyvinvointialueelle siirtymisen valmisteluihin.

Hallinto- ja terveyspalvelut

Perusturvapalvelujen hallinto- ja terveyspalvelut -tulosityksikköön kuuluvat perusturvalautakunta, perusturvapalvelujen yhteinen hallinto ja sosiaalipalvelujen valvonta sekä perusterveydenhuolto- ja erikoissairaanhoitopalvelut.

Perusterveydenhuollon palvelut laukaalaisille tuottaa sairaanhoitopiirin alainen liikelaitos Keski-Suomen seututerveyskeskus. Vuonna 2022 laukaalaisten perusterveydenhuollon suoritteet olivat 117 039 suoritetta, jossa on laskua edellisestä vuodesta -17,3 %. Suoritteista kohdistui koronan testaukseen, jäljitykseen, rokotuksiin ja hoitoon 13 090 suoritetta (37 486 vuonna 2021). Avoterveydenhuollon käynnit laskivat -21,0 % vuodesta 2021 ollen 92 281 käyntiä. Laukaalaisten laitoshoidon hoitopäivät nousivat 7,8 % edellisestä vuodesta ollen 6 213 hoitopäivää. Suun terveydenhuollon suoritteet nousivat 3,7 % vuodesta 2021 ollen 17 776 suoritetta.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tuottaman erikoissairaanhoidon perustehtävänä on tarjota kansallisiin ja kansainvälisiin suosituksiin perusturva, luotettavaa, turvallista ja vaikuttavaa hoitoa potilaan parhaaksi. Lähtökohtana on sairaala, jossa annetaan potilaiden tarvitsema tutkimus, hoito ja kuntoutus kokonaisvaltaisesti ja tehokkaasti. Vuosi 2022 oli ensimmäinen sairaala Novan täysi toimintavuosi.

Sairaanhoitopiirin hoitopäivien määrä vähentyi edellisvuoden tapaan, muutos -2,4 %. Läheteiden määrä vuonna 2022 oli 0,5 % enemmän kuin vuonna 2021. Hoidettujen potilaiden määrä oli 4,3 % enemmän kuin vuonna 2021. Hoitotakuussa pysymistä vaikeutti työtaistelut ja palvelujärjestelmän kriisiytyminen. Vuoden lopussa yli puoli vuotta odottaneiden potilaiden osuus oli 10,7 %. (Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, ennakkotietoja vuoden 2022 tilinpäätöksestä). Laukaalaisten lähetet erikoissairaanhoitoon vähenivät vuodesta

2021 163 kappaletta. Läheteiden määrä vuonna 2022 oli 3 444 kappaletta.

Perusturvalautakunta kokoontui vuonna 2022 kahdeksan kertaa käsitellen 65 julkista asiaa ja 26 yksilöasiaa.

HALLINTO- JA TERVEYSPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	3	3	3	0
Määräaikaiset	0	0	0	0
Yhteensä	3	3	3	0

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Sosiaalityö

Sosiaalityössä vaikutti talousarviovuonna edelleen koronan tuomat vaikutukset niin asiakkaiden arkeen kuin tulosityksikön palvelutuotantoon. Työs-kentelyssä oli edelleen huomioitava tavanomaisen asiakastyön rinnalla myös muita tapoja palvella asiakkaita. Samaan aikaan erityisesti kevään 2022 aikana henkilöstössä oli vajetta ja tehtäviä hoidettiin sijaisjärjestelyin.

Perheneuvolassa toimintaa vahvistettiin perheneuvolapalveluissa talousarvioin mukaisesti sekä kahden perheneuvolan työntekijän aloittaman pari- ja perheterapiakoulutuksen avulla. Työntekijöitä perheneuvolassa oli vuonna 2022 kaksi psykologia ja sosiaalityöntekijä. Perheneuvolan palvelut ovat olleet kysyttyjä matalan kynnyksen palveluita kuntalaisille. Ilmoittautuneita asiakasperheitä oli toimintavuoden aikana 129 (139 vuonna 2021).

Lastensuojelussa lastensuojeluilmoituksia vastaan otettiin vuonna 2022 577 (606 vuonna 2021). Edellisiin vuosiin verrattuna määrä on hieman laskenut. Vuonna 2022 lapsia koskevia palvelutarpeenarviointeja tehtiin 273 (263 vuonna 2021). Sijoituksia tehtiin vuonna 2022 39 (54 vuonna 2021), joista kiireellisiä sijoituksia 21 (27 vuonna 2021). Uusia huostaanottoja tehtiin 5 (7 vuonna 2021). Yhteensä huostaanotettuja lapsia vuonna 2022 oli 33 (30 vuonna 2021). Huostaanottoja myös päättyi toimintavuoden aikana 4. Avohuollon asiakkuu-

dessa vuonna 2022 oli 221 (215 vuonna 2021). Yhteensä lapsia asiakkuudessa oli vuonna 2022 254 (245 vuonna 2021).

Perhesosiaalityössä asiakkaina olevien lasten ja perheiden määrä oli vuonna 2022 214. Perhesosiaalityön sosiaaliohjausta vahvistettiin keväällä 2022 määräaikaisella sosiaaliohjaajalla tarkoituksena kohdistaa enenevässä määrin tukea varhaiseen tukeen. Koronapandemian jälkiseuraamukset näkyivät lastensuojelussa ja perhesosiaalityössä erityisesti lasten ja nuorten psyykkisenä pahoinvointina, käytöshäiriöinä, lapsen psyykkisinä oireiluna sekä päihteiden käyttönä.

Nuorten sosiaalityössä tuettiin nuoria asumisen sekä koulutukseen ja työllistymiseen liittyvissä asioissa. Laukaassa toimii Ohjaamo-hanke, joka moniammatillisesti tukee nuorten elämiseen liittyvissä asioissa ja nuorten sosiaalityöntekijä on mukana Ohjaamossa viikoittain. Nuorten sosiaalityöntekijä vastasi myös jälkihuollon toteutumisesta.

Aikuissosiaalityössä sosiaalinen kuntoutus on vaikiintunut osaksi palvelurakennetta. Tuen avulla on saatu tuettua asiakkaita heidän omiin koteihin ja lyhennettyä sekä ehkäistystä laitosasumisjaksoja sekä vähennettyä palveluasumisyksiköiltä ostettuja kohtiin annettavia liikkuvan tuen palveluja. Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaita oli vuonna 2022 kaikkiaan 33.

Toimintavuoden alusta alkaen aikuissosiaalityössä vastattiin psykiatrisen palveluasumisen järjestämisestä. Yhteistyö Seututerveyskeskuksen mielenterveyspalvelujen kanssa on ollut tiivistä. Sosiaalihuoltolain mukaisissa asumispalveluissa (tehostettu, palveluasuminen ja tuettu asuminen) oli vuoden 2022 aikana kaikkiaan 78 asiakasta.

Laukaan kunnan työllisyyden kuntakokeiluun liitetty OTSO-palvelu jatkui vuoden 2022 aikana. Hankkeen avulla pyrittiin tiivistämään Laukaan kunnassa työllisyyspalvelujen, sosiaalityön sekä terveyspalvelujen yhteistyötä ja tuomaan palvelut lähemmäs kuntalaisia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ulosottoviranomaisen sekä Talous- ja velkaneuvonnan kanssa yhteistyössä järjestetty talousneuvola jatkui vuoden 2022 puolella. Tässä asiakkaille maksettomassa palvelussa kävi yhteensä 19 asiakasta. Talousneuvolapalvelun ideaa pyritään jatkossa soveltamaan sosiaalityössä.

Sosiaalityön tulosityksikkö on osallistunut TASOS-taloudellinen toimintakyky ja sosiaalinen osallisuus – hankkeeseen talousarviovuonna. TASOS-hanketta koordinoi Jyväskylän yliopiston Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. TASOS-hankkeen tavoitteena on vahvistaa työelämän ulkopuolella olevien työikäisten sosiaalista osallisuutta ja parantaa heidän taloudellista toimintakykyään ja kehittää sosiaalityön prosesseja myös hyvinvointialueilla toteutettavaksi.

Päihdelaitoskuntoutusjaksoja myönnettiin 14 henkilölle. Laitosmuotoiselle päihdekuntoutuksen tarve näyttäytyi aiempia vuosia suuremmalta ja päih-teistä ongelmointuneiden asiakkaiden elämäntilan-teet haastavimpina. Koko Keski-Suomessa näyttäy-tynyt kovien huumausaineiden käytön ja saatavuuden lisääntyminen näkyi myös Laukaassa ja aiem-paa nuorempien asiakkaiden huumausaineiden käytön kasvuna. Päihdehuollon avopalvelut toteu-tettiin yhteistyössä Seututerveyskeskuksen kanssa.

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen pää-töksiä tehtiin noin 600.

Perhetyö on vuoden 2022 alussa edelleen jatkanut palveluiden tuottamista kotiin annettavina palve-luina korona-pandemiasta huolimatta. Kuitenkin palvelua tarvitsevien perheiden määrä laski mutta palvelua saaneiden perheiden osalta haasteet ovat yhä monimutkaisempia. Perheissä vallitseva ah-dinko on päässyt ”suljetun” yhteiskunnan takia li-sääntymään huomattavasti. Tämä näkynyt muun muassa työparityön tarpeen lisääntymisenä työ-skentelyn ollessa haasteellisempaa ammattilaisille-kin.

Perhetyön asiakkuudessa oli vuoden 2022 aikana yhteensä 133 perhettä (184 vuonna 2021). Lisäksi toteutettiin ammatillisena tukihenkilötyönä palve-luita 25 lapselle ja nuorelle. Perhetyön yksikkö muutti huhtikuun 2022 lopussa muun sosiaalitoi-miston yhteyteen Virastotalolle.

Sosiaalityön tulosityksikössä oli tarkasteluvuoden aikana ollut useita virkoja sekä toimia avoinna ja sosiaalityöntekijöiden rekrytoinneissa on ollut haasteita. Tehtäviä on hoidettu sijaisjärjestelyin sekä ostopalveluiden avulla ja henkilömuutokset ovat kuormittaneet työyhteisöä ja perehdyttämi-nen on vienyt aikaa perustehtävältä. Sosiaalityön-tekijöiden vaihtuvuuden määrä väheni keväästä 2022 alkaen ja myös perhetyön rekrytoinneissa on-nistuttiin lisäämään tiimin moniammatillista osaa-mista. Osaltaan muutokset hidastivat hetkellisesti asiakasprosessien eteenpäin viemistä ja aikataulu-jen toteuttamista. Laukaan sosiaalityön tulosityksi-kön työntekijät osallistuivat vuoden 2022 aikana tiiviisti Keski-Suomen hyvinvointialueen valmiste-lun eri tasoihin työryhmiin.

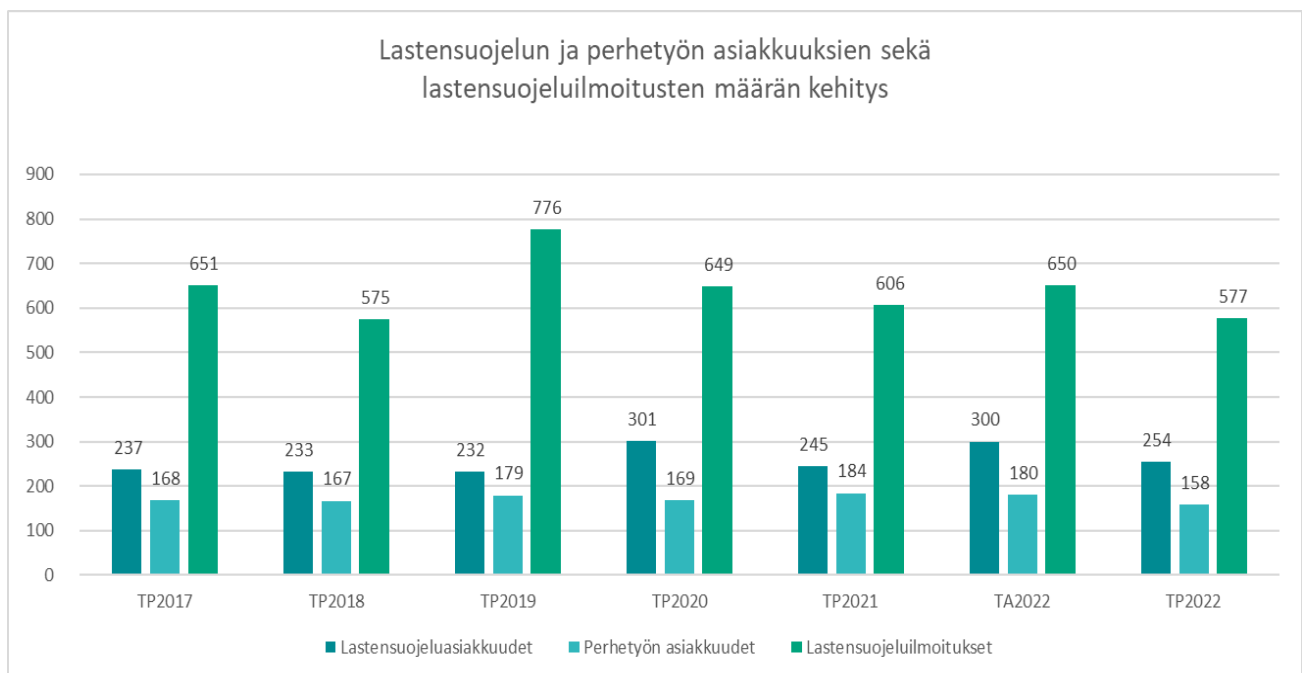
Asiakkaiden palvelutarpeen arviointiin pystyttiin kuitenkin pääsääntöisesti vastaamaan laissa sääde-tyissä aikatauluissa.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

SOSIAALITYÖ

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	34,41	34,41	32,35	-2,06
Määräaikaiset	10,64	10,64	13,06	2,42
Yhteensä	45,05	45,05	45,41	0,36

Vanhus- ja vammaispalvelu

Vanhus- ja vammaispalveluiden toimintavuotta haastoi pitkittynyt koronaepidemia sekä työtaistelutoimet. Tuloksikkoo onnistui kuitenkin tuottaa ja toteuttaa inhimillistä ja voimavaroilähtöistä toimintaa. Lakisääteiset palvelut ovat pääasiallisesti toteutuneet vanhus- ja vammaispalveluissa. Koronan vuoksi sulkuja jouduttiin toteuttamaan alkuvuodesta 2022 ikääntyneiden päivätoiminnassa.

Koronavuosi 2022 on ollut henkilöstölle vaativa. Koronan vaikutukset näkyvät henkilöstön runsaina poissaoloissa ja altistusten, testausviiveiden ja testitulosten odottaminen on vaatinut erilaisia

järjestelyjä sekä sijaisten lisääntynyttä tarvetta. Vanhus- ja vammaispalvelujen asiakastyössä vaaditaan koronan ennaltaehkäisyä ehdotonta oireettomuutta. Huomattavan henkilöstövajeen vuoksi vanhus- ja vammaispalveluissa on jouduttu käyttämään ostopalveluja riittävän ja lain edellyttämän henkilöstömäärän turvaamiseksi.

Varahenkilöstö käynnistettiin kesällä 2022 uudestaan (7 toimea), joista vuoden 2022 aikana saatiin 5 toimea loppuvuodesta täytettyä. Kotihoidossa ja ryhmäkodeissa normaalin asiakastyön lisäksi henkilökunnan työmäärää ovat kasvattaneet asiakkaiden koronarokotukset ja testaukset.

Lakien muutokset, laki Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali-

ja terveyspalveluista sekä asiakasmaksulaki, näkyivät osaltaan toimintamenojen lisäyksenä tukipalveluissa sekä ateriapalveluiden kustannuksissa. Toimintatuotot eivät kasvaneet siinä määrin, kun toimintamenot lisääntyivät.

Vanhuspalveluissa talousarviovuoden tavoitteena on ollut jatkaa hallitusti ympärivuotisen hoidon vähentämistä ja kotiin annettavien palvelujen vahvistamista sekä kuntouttavan ja ennakoivan työn lisäämistä. Ympärivuorokautisessa tehostetussa palveluasumisessa yli 75-vuotiaista kuntalaisista asui 134 (7,7%). Vuonna 2022 ostopalveluissa Laukaalaisia ikääntyneitä asui 66 (vuonna 2021 ostopalveluissa asui 84 Laukaalaista ikääntynyttä).

Asiakasohjauksessa toimi vuonna 2022 kaksi työntekijää. Toisen, määräaikaisena toimineen asiakasohjaajan virka täytettiin vuonna 2022 julkisen haun kautta asiakasohjaus- sekä palvelutarpeen arviointityöhön. Asiakasohjaus palvelee kuntalaisia puhelimitse, tekee palvelutarpeen arviointeja asiakkaiden luona kodeissa, sairaalan osastoilla sekä lyhytaikaisosastoille.

Kuntoutustiimi on tehnyt vuonna 2022 ennaltaehkäisevää työtä kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi. Syksyllä 2021 aloittanut Voimaa vanhuuteen-hanke jatkui edelleen vuonna 2022. Hankkeen tarkoituksena on koota ikääntyneille palveluja tuottavia toimijoita yhteen kannustamaan ikääntyviä kuntalaisia liikkumaan.

Omaishoidon tuen piirissä toimintavuoden aikana oli yhteensä 134 omaishoidettavaa. Omaishoitajien tärkeä työ on vaatinut koronavuonna voimavaroja. Omaishoitajille järjestettiin yhteinen tapaaminen syksyllä 2022. Valmennukset ja koulutukset omaishoitajille eivät ole toteutuneet suunnitellusti koronasta johtuen.

Kotihoidon asiakkaita oli 31.12.2022 yhteensä 259 asiakasta (luku sisältää kuntouttavan arviointijakson asiakkaat). Kotihoidon asiakasmäärä vaihtelee 250-350 asiakkaan välillä. Kotihoidon käyntejä v. 2022 oli 34 959. Kotihoidon asiakkaiden palveluntarve on lisääntynyt ja kotihoidossa

hoidetaan entistä huonokuntoisempia asiakkaita. Asiakkaissa on lisääntyvästi myös nuorempia vakavasti sairastuneita kuntalaisia.

Maakunnallisena yhteistyönä toteutettava etähoiva on vuoden aikana otettu osittain käyttöön (esimerkiksi lääkeautomaatteja), ja palvelua kehitetään edelleen osaksi kotihoidon palveluntarjontaa.

Vanhusneuvosto kokoontui 7 kertaa vuonna 2022. Vanhusneuvoston rooli ikäihmisten äänen tuomisessa esiin niin suunnittelussa kuin päätöksenteossa aktiivisen keskustelun myötä oli myös vuonna 2022 merkittävä. Vammaisneuvosto kokoontui 8 kertaa. Vammaisneuvosto järjesti vuonna 2022 esteettömyyskierroksen kunnan virkamiehille.

Henkilökohtaisen avun asiakkaita oli yhteensä 267. Vuonna 2022 palkattiin määräaikaisesti kolmas kunnan oma avustaja mahdollistamaan avustajien poissaolojen sijaisuuksia.

Vammaispalveluissa määrärahasidonnaisten tukitoimien hakeminen on ollut aktiivista vuonna 2022. Asunnon muutostöiden tarve lisääntyi.

Vammaisten kuljetuspalveluissa varatut määrärahat ylittyivät. Vammaisten henkilöiden liikkuminen lisääntyi kolmantena koronavuonna 2022. Taksien saatavuudessa Laukaassa on ollut haasteita, niin sanotut luokseajokorvaukset lisäsivät taksiliikenteen kustannuksia. Koronan vuoksi voimassa oleva yhdistelykielto on osaltaan lisännyt kuljetuskustannuksia. Yhdistelykielto poistui loppusyksystä 2022.

Vammaispalveluissa asumispalveluihin on vuonna 2022 ohjautunut uusia asiakkaita, vaikka ostopalveluista asiakkaita on muuttanut myös omiin yksiköihin. Lisääntyneen palvelutarpeen johdosta palvelujen ostohinnat ovat nousseet arvioidusta. Vuonna 2022 kehitysvammaisten kunnan omissa yksiköissä palveluasumisessa asui 38 asukasta ja ostopalveluissa 20 henkilöä. Vuonna 2022 asunnon muutostöitä on myönnetty 24 kuntalaiselle (vuonna 2021 12).

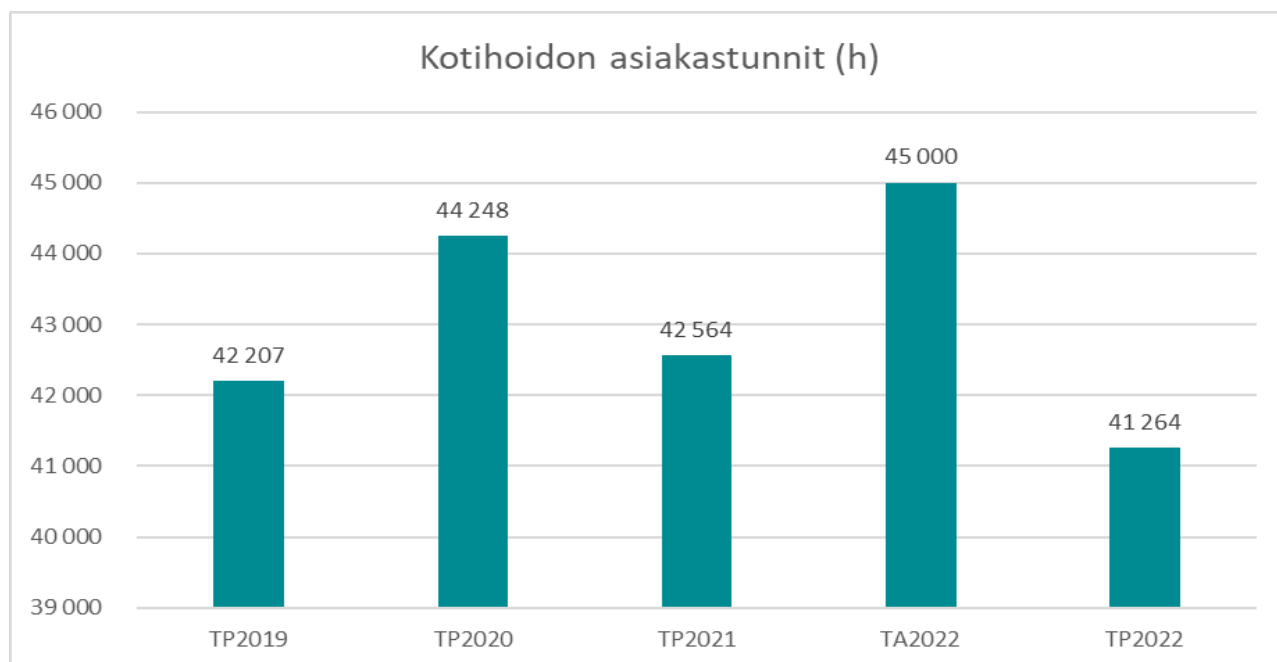
Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

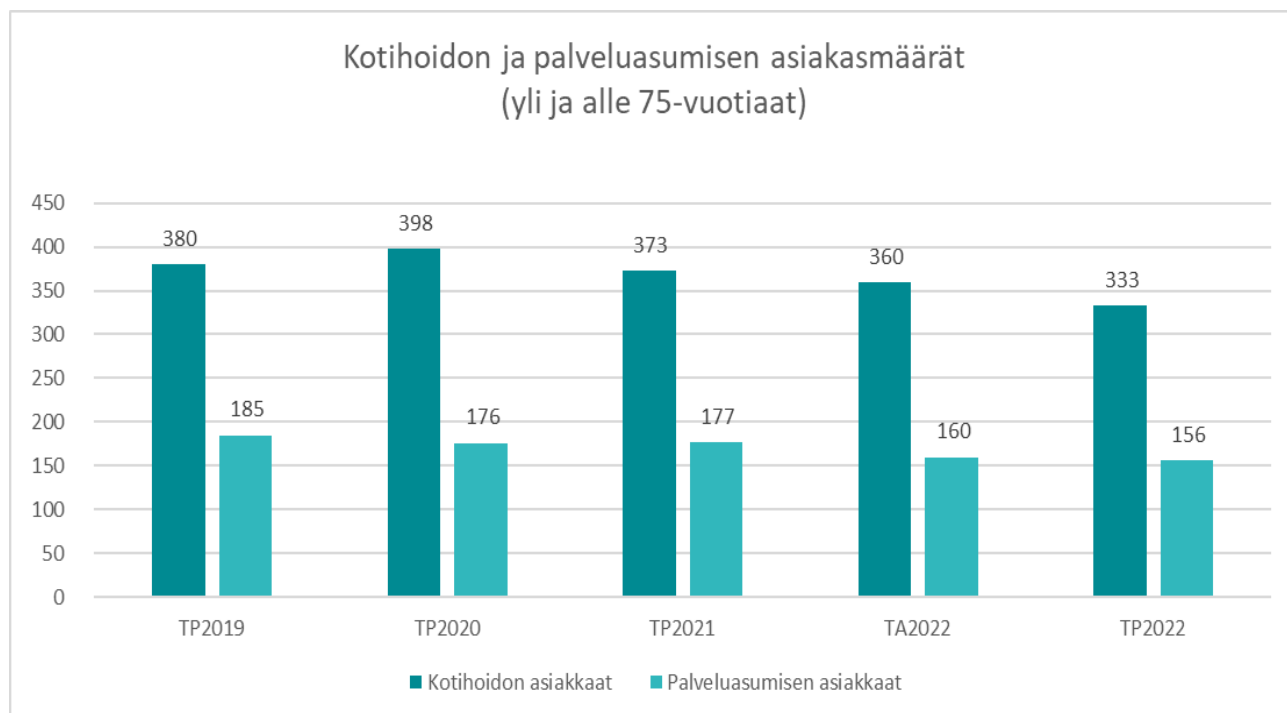
Henkilöstö on lisääntynyt kunnalle siirtyneen palveluyksikkö Sylvin ja turvahälytysten vuoksi, oppisopimuskoulutettavien rekrytoinnista sekä sijais- tarpeesta kasvaneisiin sairauspoissaoloihin. Talousarvion poikkeaman aiheuttaa vuoden 2021 lopussa kunnalle liikkeenluovutuksena siirtyneet asu- mispalveluyksikkö Sylvin henkilöstö sekä uusina toimina turvahälytysten siirto kunnan omaksi toiminnaksi.

Tilivuoden aikana kuntaan perustettiin uudelleen varahenkilöyksikkö. Vakinaisen henkilöstön rekry- tointi yksikköön ei onnistunut. Sijaistarvetta on hoidettu määräaikaisilla työsuhteilla.

VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	160,65	194,65	207,72	13,07
Määräaikaiset	42,87	48,87	69,18	20,31
Yhteensä	203,52	243,52	276,9	33,38

SUORITTEET, VANHUSPALVELUT	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
75-vuotta täyttäneet laukaalaiset	1601	1637	1700	1736
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet %:na (valtakunnallinen tavoite 92-93%)	90,6	91,7	92	92,3
Kotihoito				
Säännöllisen kotihoidon piirissä olevat yli 75-vuotiaat (%)	16,7	14,6	15,3	11,92
Kotihoidon asiakkaat, kaikki henkilömääränä	398	373*/313	360	333
Kotihoidon asiakkaat, alle 75-vuotiaat(sis. kaikki alle 75.v)	130	106*/90	90	94
Kotihoidon asiakkaat, alle 65-vuotiaat	59	45*/39	34	46
Kotihoidon tehokkuus, välittömän työajan osuus % työajasta	55	53	58	60
Ympäriverokautinen asuminen				
Asiakkaiden määrä, yli 75-vuotiaat	149	147	140	134
Asiakkaiden määrä, alle 75-vuotiaat	27	30	20	22
Palvelun piirissä olevat yli 75-vuotiaat %:na (valtakunnallinen tavoite 7-8%)	9,3	8,3	7,9	7,7
Lyhytaikaispaikat palveluasumisessa(asiakasmäärä)oma	195	190	184	193
Omaishoidon tuki				
Omaishoidon tuen saajat yhteensä	130**	110	94	153
Omaishoidossa olevat yli 75-vuotiaat	63	69	60	67
Omaishoidon tuen piirissä olevat, yli 75-vuotiaat %:na	3,9	4,2	3,5	3,9
Omaishoidettavat alta 75-vuotiaat	67	41	40	52
Päivätoiminnan asiakkaat, koko vuosi	66	7	66	51
* sisältää kuntouttavan arviointijakson asiakkaat/vain koti- hoidon asiakkaat				

** sisältää vanhus- ja vammaispalvelun omaishoidon tuet				
SUORITTEET, VAMMAISPALVELUT	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Henkilökohtainen apu/työnantajamalli	55	56	55	51
Palveluasuminen palvelutalossa	18	19	16	13
Intervallijaksoja (hlöä)	2	3	2	0
Palveluasuminen kotona	4	4	2	2
Asunnon muutostyöt	15	14	10	25
Kuljetuspalvelut	250	250	250	256
Omat palveluasumisen paikat kehitysvammaisille	28	28	39	38
Ostopalvelut	27	30	27	20
Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta/oma	53	63	60	67
Ostettu työ- ja päivätoiminta	12	16	12	18
Omaishoidon tukien määrä	**))	25	19	34
Perhehoito	3	4	3	4

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Asiakas pääsee palvelutarpeen arviointiin asetetussa määräjasssa. Oikea palvelu oikeaan aikaan. Uusia tekemisen tapoja kehitetään ja tiivistetään yhteistyötä eri toimijoiden kesken.	Kulunut aika yhteydenotosta Palveluasumisen odotusaika	Palvelutarpeen arvion aloitus 7 vrk kuluessa yhteydenotosta Tarvearvioon perustuva lastensuojelun selvitys 3 kk kuluessa ilmoituksesta Palveluasumiseen pääsy 3 kk kuluessa päätöksestä	Toteutunut täysin; Palvelutarpeen arviointi on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta aloitettu 7 vrk kuluessa ja selvitys tehty 3 kk kuluessa ilmoituksesta. Palveluasumiseen on päässyt 3 kk kuluessa päätöksestä. Toteutunut osittain; Uusia tekemisen malleja on kehitetty esimerkiksi perehdytykseen ja rekrytointiin. Mutta onnistuminen toteutunut vain osittain.

Kotiin menevä työ mahdollistaa asiakaan kotona asumisen ja avun saannin niin, ettei tilanne pahene.	75-vuotta täyttäneiden määrä tehostetussa palveluasumisessa	75-vuotta täyttäneiden määrä vähenee tehostetussa palveluasumisessa	Toteutunut osittain; Lastensuojelun sijoitukset ja vanhuspalvelujen asumisen asiakkain määrä laski mutta henkilöstötoitukseen ja kilpailutukseen liittyvä hintojen nousu nosti kustannuksia. Kehitysvammaisten raskaimmassa palvelussa (laitushoito) asiakkaiden määrä kasvoi ja kustannukset nousivat merkittävästi.
	Kotona asuvat 75-vuotta täyttäneet %:na	Kotona asuvat 75-vuotta täyttäneet määrä % kasvaa	
	Säännöllisen kotihoidon piirissä olevat yli 75-vuotiaat (%)	Säännöllisen kotihoidon piirissä olevat 75-vuotta täyttäneet % laskee	
	Raskaimpien palveluiden kustannukset	Ostopalvelukustannukset vähenevät raskaissa palveluissa	
	Perhetyön asiakastyön osuus % kokonaistyöajasta	Perhetyön asiakastyön osuus vähintään 70 % kokonaistyöajasta	Perhetyössä välittömän asiakastyön määrä lisääntynyt. Jonotusajat olleet alle 1 kk ja akuuteissa tilanteissa ei jonotusaikaa ole ollut.
	Jonotusaika perhetyöhön	Jonotusajat lyhenevät	
Henkilöstön pysyvyys paranee.	Kotihoidon välittömän työn osuus	Lähihoitajan välittömän työn osuus 58-60 %	Lähihoitajan välitöntä työaika on saatu lisättyä vuonna 2022. Ostopalveluilla varmistettu, että asiakkaiden palvelut on saatu turvattua.
	Henkilöstön vaihtuvuus	Vaihtuvuus vähenee	Toteutunut täysin; Henkilöstön vaihtuvuus vähentyi keväästä alkaen.
Avoimet virat ja toimet saadaan täytetyiksi.	Virkojen täyttöaste Hakijamäärät	Virat saadaan täytetyiksi pätevilla työntekijöillä	Toteutunut osittain; Pääasiassa virat ja toimet saatiin täytettyä. Haastetta sijaisten rekrytoinnissa.

Henkilöstön valmentaminen kohti hyvinvointialuetta.	Henkilöstökokemus	Työtyytyväisyys paranee	Toteutunut täysin; Kunnan toteutetun laajan työhyvinvointikyselyn mukaan työtyytyväisyys on kohonnut.
	Tiedotus ja yhteiset info-tapaamiset	Informaatio toteutuu Henkilöstö tuntee olonsa turvalliseksi hyvinvointialueelle siirtymisessä	Henkilöstölle on järjestetty säännöllistä tiedotusta hyvinvointialueelle siirtymisestä. Henkilöstö on osallistunut useisiin erilaisiin kehittämistyöryhmiin.
Omavalvonnan vahvistaminen; ajan tasalla olevat omavalvontasuunnitelmat ohjaavat toimintaa ja asiakas-turvallisuutta tukevaa riskienhallintaa.	Asiakaspalaute ja kokemus	Asiakkuuden kesto aika lyhenee Asiakastytytyväisyys kasvaa	Toteutunut täysin; Asiakastytytyväisyys kasvanut (THL:n kysely ja asiakaspalautteet)
	Muistutusten, hairpro-/poikkeamien, sosiaalihuoltolain 48§ mukaisien ilmoitusten määrä Omavalvonnan systemaattinen seuranta	Muistutukset ja kantelut vähenevät Omavalvonnan seuranta on dokumentoidusti toteutunut	Muistutukset ja kantelut vähenevät. Omavalvonnan suunnitelmat on tarkastettu ja toteutumisen seuranta on suoritettu yhdessä valvontakoordinaattorin kanssa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Perusturvapalvelujen palvelualueen toimintakate on 4,4 miljoonaa euroa heikompi, kuin muutetussa talousarviossa 2022. Toimintakatetta heikensi erityisesti Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ja Seutu-terveyskeskuksen talousarviolitykset ja alijäämät, jotka tulivat kuntien maksettavaksi ennen hyvinvointialueen aloittamista. Omassa toiminnassa toi-

mintakatetta heikensi erityisesti haasteet henkilöstön saamisessa. Suurelta osin koronaviruksen aiheuttamiin henkilöstön poissaoloihin jouduttiin hankkimaan omaa toimintaa täydentäviä palveluja, ostamaan vuokratyövoimaa sekä korvaamaan työvuorojen joustot omalle henkilöstölle maksettuina

erilliskorvauksina. Myös kevään ja syksyn työtaistelutoimet aiheuttavia lisäkustannuksia ostopalveluina.

Tilivuoden aikana talousarvioon on hyväksytty lisämäärärahoja ja sopeutusta 3,4 miljoonaa euroa (valtuustot 6.6.2022 § 27 ja 7.11.2022 § 41). Suurimmat lisämäärärahat myönnettiin terveydenhuoltoon, työvoiman vuokraukseen kotihoitoon sekä kehitysvammaisten palveluasumiseen ja laitoshoidon. Valtionavustusta Covid-19-kustannuksiin on palvelualueelle kirjattu 1,15 miljoonaa euroa. Avustus on kohdistettu kirjanpitoon kirjattujen kustannusten perusteella tulosityksiköittäin.

Hallinto- ja terveystalouden tulosityksikön toimintakatteen ylitys on 3,2 miljoonaa euroa. Toimintakatetta heikensi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ja Seututerveyskeskuksen tuottamien erikoissairanhoidon ja perusterveydenhuollon palvelujen talousarvioliitykset. Niiden ennusteiden mukaisesti ylityksiin oli tilivuoden aikana myönnetty jo 1,4 miljoonan lisämäärärahat. Toimintatuotot ylittivät Covid-19-kustannusten valtionavustuksesta.

Tilivuoden aikana maksettiin sairaanhoitopiirille aiempien vuosien alijäämiä 2,8 miljoonaa euroa ja vuoden 2022 alijäämää 3,2 miljoonaa. Alijäämät tulivat kuntien maksettaviksi ennen hyvinvointialueen aloitusta. Yhteensä alijäämiä maksettiin 6,0 miljoonaa euroa, josta pakollisen varauksen vähennyksen jälkeen jäi käyttötalouden kuluksi 3,1 miljoonaa euroa. Covid-19 –avustus ja lisämääräraha huomioiden Laukaan kunnan tilinpäätöksessä toimintakatteen ylitys erikoissairanhoidon osalta on 2,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 tilinpäätöksessä on kirjattu 2,9 miljoonan euron pakollinen varaus Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ennakoituun alijäämään.

Perusterveydenhuollon palvelut tuottavan Seututerveyskeskuksen osalta Laukaan tasauskasvu vuodelta 2022 oli 2,4 miljoonaa euroa. Alkuperäinen talousarvio, lisämääräraha ja Covid-19 –avustus huomioiden Laukaan kunnan tilinpäätöksessä perusterveydenhuollon kokonaisuuden toimintakatteen ylitys on 1,1 miljoonaa euroa. Terveystalouden menojen kehitystä on kuvattu graafissa 1.

Sosiaalityön tulosityksikön toimintakatteen alitus on 60 tuhatta euroa. Toimintakate sisältää 100 tuhannen euron lisämäärärahan lastensuojelun kasvaneisiin asiakastyön kustannuksiin. Lastensuojelun laitoshoidon vuorokausihintojen kustannukset nousivat maaliskuussa voimaan tulleen kilpailutuksen johdosta, mitä ei oltu osattu ennakoida talousarviossa täysmääräisesti.

Lastensuojelun henkilöstön vaihtuvuus, rekrytoinnin haasteet ja sairauspoissaolot erityisesti talousarviovuoden alkupuoliskolla, aiheuttivat tarpeen budjetoimattomalle palvelujen ostolle sekä sosiaalityön käyttötarpeen lakisääteisten veloitteiden täyttämiseksi. Lastensuojelun sijoituksissa näkyy asiakkaiden psykiatrin hoidon tarve ja ongelmien kompleksisuus. Lapsia on jouduttu sijoittamaan tämän vuoksi vuorokausihinnoiltaan kalliisiin erityislastensuojelulaitoksiin odottamaan pääsyä psykiatriseen hoitoon. Lastensuojelun jälkihuollon osalta kustannukset kaksinkertaistuivat talousarvioon nähden, sillä sijaishuollosta täysi-ikäistyneiden nuorten huonokuntoisuus ei mahdollistanut siirtymistä kevyemmän tuen palveluihin. Lastensuojelun ja perhetyön menojen kehitystä on kuvattu graafissa 2.

Sosiaalihuollon palveluissa toimintakuluja mielen-terveys- ja psykiatristen asumispalveluiden käytön osalta ei saatu sosiaalisen kuntoutuksen avulla vähennettyä toivotulla tavalla. Kasvava tarve laitoshuoltoiselle päihdekuntoutukselle näkyi talousarvion ylityksenä, sillä palvelua jouduttiin ostamaan vahvoissa kriisitilanteissa. Perhesosiaalityössä perheiden tuen tarve on edelleen kasvanut sekä perheiden ongelmat monimuotoistuneet, joten tukiperhepalvelua on tarvittu ennen raskaampia lastensuojelun palveluita.

Toimintatuottojen ylitys muodostui suurelta osin psykiatristen asumispalvelujen asiakasmaksuista.

Vanhus- ja vammaispalveluissa toimintakate ylittyi 1,2 miljoonaa euroa, vaikka tulosityksikköön oli hyväksytty tilivuoden aikana katevaikutukseltaan 1,9 miljoonan euron verran tuloarvion ja määrärahojen lisäyksiä.

Vanhuspalveluissa henkilöstön saatavuus sijaisuuksiin on ollut haasteellista. Talousarvion ylitykset kertyivät työvoiman vuokrauksen ja oman toiminta-

nan tukemiseksi ostettujen palvelujen kustannuksista sekä omalle henkilöstön maksetuista erillis-korvauksista, jotta henkilöstön riittävyys on saatu turvattua runsaiden sairauspoissaolojen vuoksi. Haasteellisin tilanne ja suurin ylitys on kohdistunut kotihoitoon mutta ylityksiä on kohdentunut lähes kaikille tulospaikoille.

Vammaispalveluissa toimintamenot ylittyivät asiakkaiden palvelutarpeen mukaisten välttämättömien

asumispalvelujen ostojen vuoksi. Lisäksi kuljetuspalvelujen kustannukset ylittyivät. Yksi kuljetuspalvelukustannuksia lisäävä tekijä on luokseajokorvausten kasvu.

Vuonna 2022 on Kehitysvammaisten virkistysrahaston varoja käytetty loput 7.238,07 euroa laukaalaisten kehitysvammaisten virkistystoimintaan. Rahasto perustettiin Toininrannan myynnistä saaduilla tuloilla tukemaan laukaalaisten kehitysvammaisten virkistystoimintaa.

Arvio tulevasta kehityksestä

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (L611/2021) määrittelee kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäviä ja neuvotteluita. Perusturvan palvelualueelta lähes kaikki tehtävät siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle vuoden 2023 alusta.

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on yhteiset asukkaat ja paljon asukas- ja asiakaskohtaisesti toteutettavaan palveluihin liittyviä yhdyspintoja ja yhteistyötarpeita.

Kuntien vastuulla säilyy asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen omassa toiminnassaan. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan avattava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet.

Yhteistyön rakenteet tulisi suunnitella siten, että yhteistyötä tehdään myös muiden julkisten toimijoiden, yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Lisäksi tulisi edistää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.

Valtionosuuslainsäädäntöön suunniteltu erillinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa (Hyte-kerroin) kannustaa kuntia ja hyvinvointialueita hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen entistä parempaan hoitoon.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Asiakkaiden lakisääteiset palveluun pääsyn määrät sekä henkilöstön riittävä lakisääteinen määrä, on ollut toimintavuonna keskeinen sisäisen valvonnan kohde. Saatavuuden ongelmat ovat heijastuneet niin palvelutuotantoon kuin myös palvelualueen talouteen. Kuitenkin pääsääntöisesti on henkilöstön määrä saatu pidettyä tavoitetasolla ja lakisääteisistä tehtävistä on pystytty huolehtimaan.

Taloudellisena riskinä toimintavuoden aikana ovat olleet työntekijöiden saatavuuden haasteet, lakimuutosten vaikutukset talouteen sekä kasvavat palvelutarpeet raskaimpien palveluiden osalta.

Sosiaalipalvelujen valvontaa toteutettiin perusturvalautakunnan (17.3.2022) päivittämän Laukaan kunnan sosiaalipalvelujen valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontasuunnitelmaan sisältyivät sekä

kunnan että yksityisten toimijoiden järjestämät sosiaalipalvelut.

Valvontasuunnitelman mukaiset tavoitteet vuodelle 2022 olivat; jokaisella sosiaalipalvelun yksiköllä on ajantasainen omavalvontasuunnitelma, omavalvonnan toteutumista seurataan systemaattisesti, jokaiseen yksityiseen sosiaalihuollon luvanvaraiseen ja ilmoituksenvaraiseen sekä kunnan omiin yksiköihin tehdään yksi suunnitelmallinen valvontakäynti vähintään kerran kahdessa vuodessa, tukipalvelutuottajien rekisteri päivitetään ja toteutetaan valvontaan liittyvä sähköinen kysely ja tuottajatapaaminen syksyllä. Lisäksi asiakkaiden hoito- ja palvelu- tai kuntoutussuunnitelmien ajantasaisuutta ja toteutumista tarkastellaan, sisältäen

myös asiakkaiden osallisuuden näkymisen asiakas-
kirjauksissa ja käytännön toteutumisen arvioinnin.

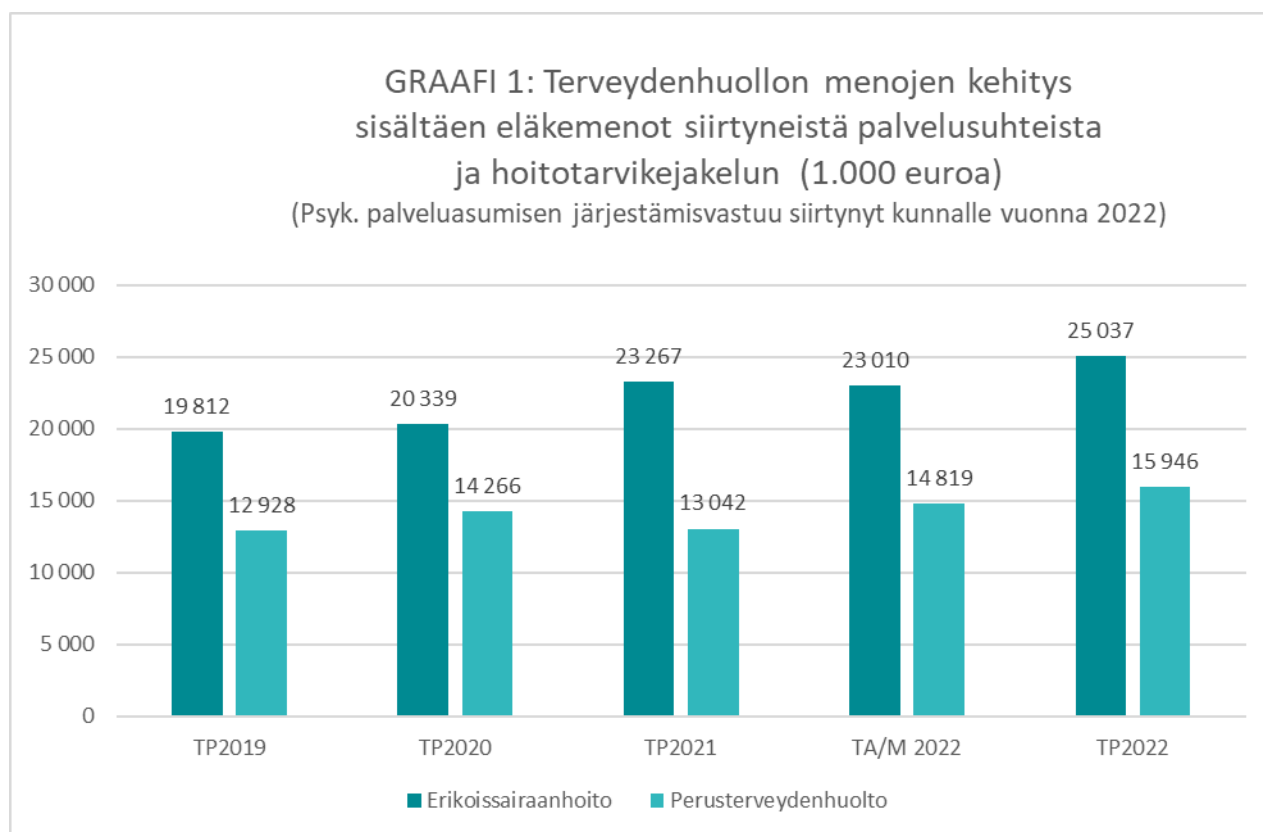
Tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti, pois lukien
tukipalvelutuottajien kysely, jonka jatkotyöstämi-
nen siirtyi vuodelle 2023. Tukipalvelutuottajaregis-
teri tuli päivittää 1.1.2023 alkaen sosiaalihuoltolain
muutokseen sekä hyvinvointialueen Palse -portaa-
liin siirtymiseen liittyen.

Vanhus- ja vammaispalveluissa tehtiin vuonna
2022 suunnitelmallista yhteistyötä Laukaan kunnan

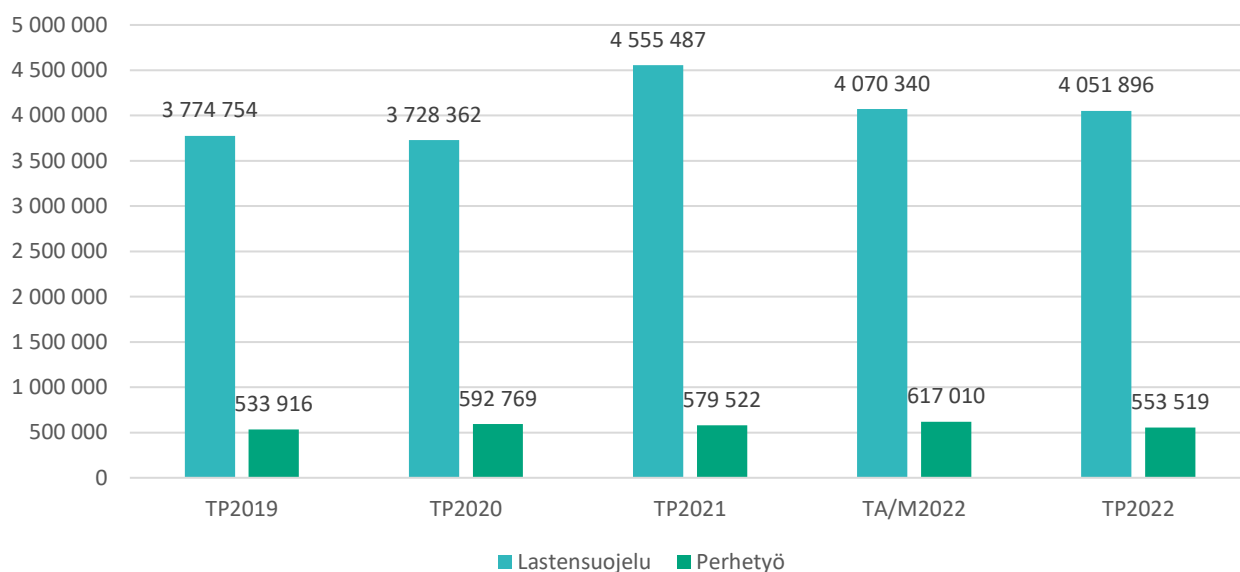
valvonnan kanssa. Omavalvontasuunnitelmat, pe-
lastus- ja turvallisuussuunnitelmat päivitettiin. Ko-
tihoidossa toteutettiin vuonna 2022 Aluehallintovi-
raston suunnitteleman sekä suunniteltu arvioin-
tikäynti.

Omavalvontaa seurattiin kuukausittain erillisellä
kyselyllä. Varautumista vahvistettiin jokaisen yksi-
kön laatimalla omalla varautumissuunnitelmalla.

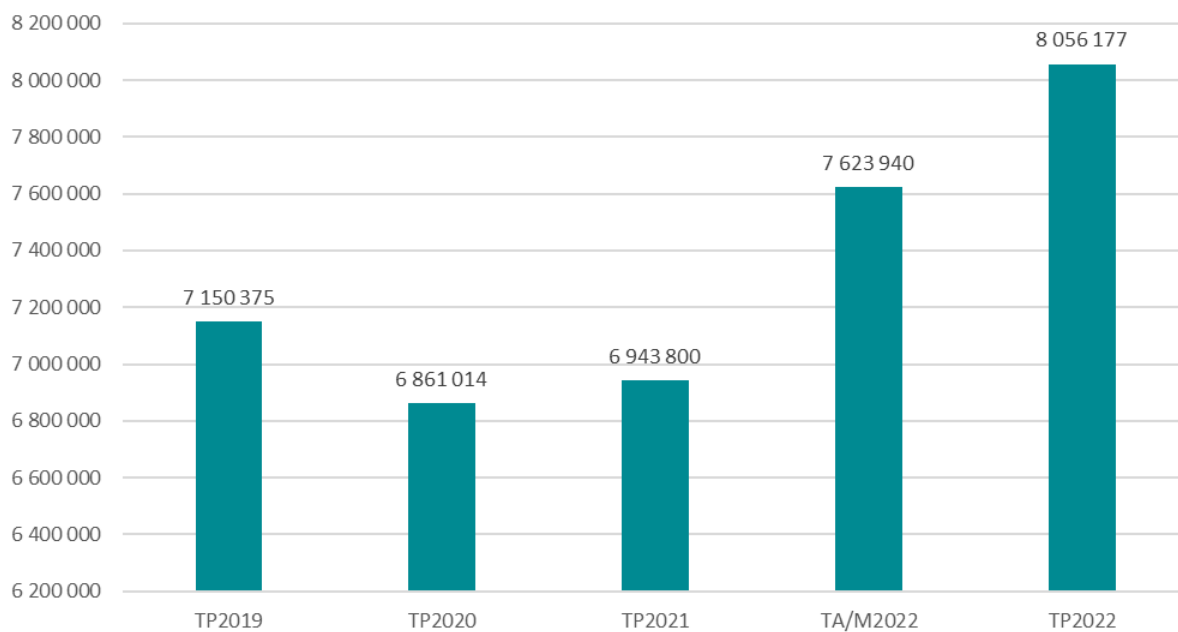
Graafit

GRAAFI 2: Lastensuojelun (sis. perheneuvola) ja perhetyön toimintakatteen kehitys (euroa)

GRAAFI 3: Vanhuspalvelujen palveluasumisen toimintakatteen kehitys (euroa)

Investoinnit

Perusturvan palvelualueella ei ole tehty investointeja vuonna 2022.

4.2.3 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kansalaisopisto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista.

Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen.

Hallinto- ja sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden hallinnossa hoidetaan varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, vapaa-aikapalveluihin sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liittyviä yhteisiä asioita ja hallintoa. Hallintopalvelussa valmistellaan ja pannaan täytäntöön sivistyslautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut

vastaa suunnittelu-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista. Sivistyspalveluiden hallintoon palkattiin puoleksi vuodeksi palkkatuella määrääkainen toimistosihteeri.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

HALLINTO- JA SIVISTYSPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	3,77	3	3	0
Määräaikaiset			0,36	0,36
Yhteensä	3,77	3	3,36	0,36

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen tehtävänä on tuottaa ja järjestää monipuolisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin perheiden tarve edellyttää. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään varhaiskasvatustilain sekä esiopetusta perusopetuslain mukaisesti.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoitona tai ryhmäperhepäivähoitona sekä kunnallisesti että yksityisesti. Kaikki kuusivuotiaat osallistuvat maksuttomaan esiopetukseen, jota järjestetään sekä päiväkotien että koulujen yhteydessä olevissa yksiköissä. Varhaiskasvatus tarjoaa

lisäksi kerhotoimintaa Leppävedellä, Vihtavuorella ja Kirkonkylällä. Tilapäistä varhaiskasvatusta tarjotaan niille lapsiperheille, jotka eivät säännöllisesti tarvitse hoitopaikkaa, enintään viisi päivää kerrallaan. Varhaiskasvatuksen seudullinen yhteistyö lähikuntien kanssa mahdollistaa varhaiskasvatuspalvelujen käytön yli kuntarajojen. Varhaiskasvatukseen kuuluu myös kotihoidon tuki. Kotihoidon tuen maksamisen edellytyksenä on, että lapselle ei ole myönnetty varhaiskasvatuspaikkaa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

VARHAISKASVATUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	120,76	125,13	122,78	-2,35
Määräaikaiset	45,47	44,63	62,93	18,3
Yhteensä	166,23	169,76	185,71	15,95

Perusopetuspalvelut

Laukaan 12 peruskoulua järjestävät perusopetusta koskevien lakien ja asetusten sekä opetussuunnitelman mukaista opetusta. Koulut luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehittymiselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi, sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden osaamista ja hyvinvointia. Vuonna 2022 pienimmässä koulussa oli oppilaita

39 ja suurimmassa 605. Yhteensä oppilaita Laukaan perusopetuksen luokilla 1-9 oli 2842, mikä oli 20 oppilasta enemmän kuin v. 2021. Lisäksi perusopetuksen yhteydessä toteutetaan esiopetusta, jota sai koulujen ryhmissä 87 oppilasta, mikä oli 7 oppilasta vähemmän kuin v. 2021. Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten esiopetus järjestettiin varhaiskasvatuksen yhteydessä.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

PERUSOPETUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	223,33	222,97	225,04	2,07
Määräaikaiset	98,32	99,83	110,03	10,2
Yhteensä	321,65	322,8	335,07	12,27

Toisen asteen koulutus

Lukiokoulutuksen tehtävä on järjestää ja kehittää laadukasta toisen asteen opetusta Laukaan kunnassa sekä jatkaa ja edistää toisen asteen koulu-

tuksen yhteistyötä Keski-Suomessa. Lukion toimintaa ohjaavat lukiolaki ja -asetukset, opetussuunnitelmien perusteet sekä tuntijaot ja ylioppilastutkintoa koskevat säädökset.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

LUKIO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	18,27	18,95	18,55	-0,4
Määräaikaiset	2,11	0,5	3,12	2,62
Yhteensä	20,38	19,45	21,67	2,22

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla

olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Opiston tarkoituksena on

vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toimialueensa asukkaiden kykyä ja halua jatkuvaan oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja.

Kansalaisopisto osallistuu ikääntyvien yliopiston lähiluentojen järjestämiseen yhteistyössä Laukaan seurakunnan kanssa sekä verkkoluentojen osalta Jyväskylän kesäyliopiston kanssa. Lisäksi opisto tarjoaa lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa.

KANSALAIPOISTO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
Vakituiset	4,17	4,4	3,96	-0,44
Määräaikaiset	31,68	31,22	30,43	-0,79
Yhteensä	35,85	35,62	34,39	-1,23

Opisto järjestää myös tilauskoulutusta ja osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin. Kunnan henkilöstöä opisto palvelee järjestämällä henkilöstökoulutusta. Koulutus- ja tarjonta räätälöidään vuosittain yhteistyössä henkilöstöjohtajan ja eri palvelualueiden esimiesten kanssa.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalvelujen tuotantoa.

Laukaan kirjasto koostuu pääkirjastosta, Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastoista sekä kirjastoautosta.

Kirjasto on hyvinvointipalvelu, jokaisen kuntalaisen portti virikkeen ja viihdykkeen äärelle. Se on olohuone tarjoten kokoelmiensa lisäksi myös tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjasto lisää yhteisöllisyyttä ja parantaa mahdollisuuksia aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kirjasto tukee kansalaisten tasavertaista oikeutta tiedonsaantiin ja lukemisharrastuksen pariin. Kirjaston verkkopalvelut ja laitteet antavat mahdollisuuden sähköisten palvelujen käyttöön kuntalaisille, joilla ei ole itsellään laitteita ja verkkoyhteyksiä.

Kirjasto on myös verkossa tarjoten kasvavan määrän digitaalisia lehtiä ja kirjoja. Se on osa Keskikirjastojen kirjastokimppaa, mikä tuo yli 50 kirjaston

kokoelmat ja yhteiset digitaaliset aineistot laukaalaisenkin käsiin.

Kirjasto tekee koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa läheistä yhteistyötä lukemisen ja monilukutaidon edistämiseksi. Monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä. Toimintaa rajoittaneiden koronavuosien jälkeen yhteistyö palasi vuonna 2022 kohti normaalia uusilla keinoilla, kuten tiedonha- kupelilla ja videovinkkauksilla höystettyinä.

Varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja kirjaston yhteinen Lukuintoa ja lukemista lapsille -hanke eteni päätökseen pääasiallisesti tehtävään rekrytoitun lukukoordinaattorin työpanoksella. Hanke edisti esikoulua käyvien ja 1.–2.-luokkalaisten lukutaitoa ja lukemisharrastusta lukuisin sanataidepajoin ja satutuokioin laajasti kunnan eri kouluissa ja päiväkodeissa.

Vihtavuoren uuden lähikirjaston käynnistyminen vuoden 2021 syksyllä näkyi ensi kertaa kokonaisen vuoden osalta toimipisteiden fyysisten kävijöiden määrän sekä aukioloaikojen kasvuna.

Päivitetty kirjastonkäytösäännöt ja palveluhinnasto otettiin käyttöön vuoden alussa. Alle 15-vuotiaille sallittiin lähikirjastojen käyttö omatoimikaan erityisehdoin.

Sivistyslautakunta hyväksyi maaliskuussa kirjaston kehittämistä lähivuotiksi linjaavan kehittämissuunnitelman. Vuodelle 2022 ajoitetuista toimenpiteistä ehdittiin toteuttaa kyseisenä vuotena viestintäsuunnitelma.

26 % Laukaan väestöstä asuu muualla kuin taajamissa, joissa kaikissa on kirjaston toimipiste. Vaikka kirjastoautolla on pysäkkejä myös taajamissa, nämä taajamien ulkopuoliset 4900 asukasta ovat kirjastoautopalvelun pääkohderyhmä kahdeksan kyläkoulun ja kuuden päiväkodin sekä kehitysvammaisten Taitojen Talon lisäksi.

Kehittämissuunnitelmassa pohdittiin vaihtoehtoja 20 vuotta vanhan Sarastus-auton seuraajaksi. Aiheesta toteutettiin keväällä myös asiakaskysely,

johon saatiin 128 vastausta. Suunnitelman ja kyselyn tulosten pohjalta päädyttiin esittämään ensisijaisesti uuden tai vähän käytetyn, monipalveluominaisuuksin varustetun ja esteettömän normaalikokoisen kirjastoauton hankintaa. Asia ei edennyt talousarvion tekoprosessissa sivistyslautakunnassa syksyllä 2022, vaan linjaukseksi tuli, että pidetään edelleen nykyistä autoa ajokunnossa.

Kirjasto toivotti tervetulleiksi ukrainalaispakolaiset hankkimalla ukrainankielistä kirjallisuutta ja laatimalla kirjastopalvelusta ukrainan- ja venäjänkieliset esitteet.

Kunnan talouden sopeutustoimenpiteisiin kirjasto osallistui pienentämällä aineistomäärärahaa 8 % (9750 €).

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	10,7	10,7	11,04	0,34
Määräaikaiset	1,36	1,8	1,35	-0,45
Yhteensä	12,06	12,5	12,39	-0,11

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on järjestää liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluja sekä työllistymistä tukevaa työpajatoimintaa Vattipajalla. Tavoitteena on edistää vapaa-ajantoimintojen harjoittamista, harrastamista ja palvelujen saatavuutta, lisätä vapaa-ajan palvelujen käyttöä sekä edistää asukkaiden hyvinvointia. Vattipajalla tapahtuvan työtoiminnan tavoitteena on työnteon ja siihen liittyvän valmennuksen avulla parantaa yksilöiden valmiuksia hakeutua työhön tai koulutukseen.

Liikuntapalveluiden perustehtävänä on luoda kuntalaisille liikuntaedellytyksiä ja siten edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Vapaa-aikapalveluiden ohjattu liikunta on tarkoitettu henkilöille, joilla on haasteita osallistua yleisesti tarjolla

oleviin liikuntaryhmiin (ikäihmiset, pitkäaikaissairaat, sosiaaliset haasteet, muu toimintakyvyn heikentyminen, liikuntarajoitteiset, kehitysvammaiset). Säännöllisesti viikoittain kokoontuvia ohjattuja liikuntaryhmiä oli 34. Ohjattua liikuntaa järjestettiin kuntosaleilla, liikuntasaleissa, uimahalleissa sekä ulkona eri puolilla Laukaata. Lisäksi ohjattua liikuntaa järjestetään loma-aikoina lapsille ja nuorille matalan kynnyksen periaatteella. Liikunta- ja hyvinvointitapahtumat ja tempaukset ovat olleet suosittuja eri ikäryhmissä. Kaikki vapaa-aikapalveluiden järjestämä liikunta on terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa.

Kolmevuotinen terveyttä ja hyvinvointia edistävä Liikkuva Laukaa -hanke päättyi 31.12.2022. Hank-

keen päätavoitteina oli kehittää ikäihmisten ja vähän liikkuvien lasten ja nuorten liikuntaa sekä soveltavaa liikuntaa ja luoda uusia toimintamalleja moniammatillisessa yhteistyössä. Hankkeen päätaavoitteet perustuivat valtakunnallisiin linjauksiin ja kunnan hyvinvointisuunnitelmaan. Hankkeen aikana kuntaan kehitetään liikunnan palveluketju, jossa asiakkaiden ohjautuminen liikuntapalveluihin eri ammattihenkilöiden välillä on sujuvaa. Tähän liittyen on käynnistetty maksuton liikunta-neuvonta ja liikunnan starttiryhmiä, joista asiakkaat voivat jatkaa vakituisiin ryhmiin tai omatoimiseen harjoitteluun. Lisäksi hankkeen avulla on käynnistetty uusia liikuntaryhmiä vastaamaan suurta kysyntää.

Nuorisotyö tukee ja auttaa nuorta erilaisissa elämäntilanteissa. Nuorisotyötä tehdään esimerkiksi nuorisotiloilla ja kouluilla. Nuorisotilatoiminnan tavoitteena on luoda nuorelle osallisuuden kokemuksia sekä tarjota turvallinen ympäristö ja paikka, jossa voi viettää vapaa-aikaa. Nuorisotilatoiminnan ytimessä on myös tukeminen päihteettömyyteen. Vuoden 2023 alusta alkaen nuorisotyötä tekevien vapaa-aikaohjaajien nimike muutettiin nuorisohjaajiksi sekä nuorisotilatyötä tekevien nimikkeet nuorisotilaohjaajiksi. Nuorisotyötä kehitettiin vuoden 2022 aikana ja toteutettiin Liikkuvaa nuorisotyötä eli jalkautuvaa toimintamallia (Nuokkaripaku) sekä digitaalista nuorisotyötä.

Kulttuuritoiminta siirtyi vuoden 2022 aikana kirjastolta vapaa-aikapalveluille. Kuntaan perustettiin poikkihallinnollinen kulttuuriryhmä keväällä 2022. Ryhmän tavoitteena on työstää kuntaan kulttuuriohjelma. Työtä aloitettiin ke-

väällä ja siihen liittyen on osallistettu kulttuuritoimijoita ja kuntalaisia. Lasten kulttuuria on edistetty opetussuunnitelman mukaisesti kulttuurilaukka-ohjelman puitteissa sekä järjestetty kaikille avoimia kulttuuritapahtumia, mm. jouluseikkailu ja Sararanta Raikuu kesän avaustapahtuma.

Vapaa-ajan tilojen tarjoaminen on yksi vapaa-aikatoimen tärkeistä tehtävistä. Vapaa-aikapalveluiden jakamilla vakiovuoroilla kunnan liikuntasaleissa oli 248 käyttövuoroa viikossa ja kuntosaleilla yli 19 000 käyntikertaa vuoden aikana. Nuorisotaloilla kirjattiin 7300 käyntikertaa. Luku on yli 2400 enemmän kuin vuonna 2021. Lisäksi Liikkuvaan Nuorisotyöhön, koulunuorisotyöhön, K12-toimintaan, pienryhmätoimintaan sekä verkkonuorisotyöhön kirjattiin yli 3900 kohtaamiskertaa. Multamäen leirikeskuksessa pidettiin vuoden aikana 30 leiriä. Leiriläisten määrä oli 523 henkilöä, mikä on edelleen hieman pienempi määrä kuin normaalivuotena ennen korona-aikaa. Multamäen leirikeskus oli käytössä yhteensä 190 päivänä. Covid 19 vaikutti vielä kevään 2022 varauksiin ja peruutuksiin. Leppäveden liikuntapuiston kehittämistä jatkettiin ja siellä käynnistyi yleisurheilu- ja tenniskenttien pohjatyöt. Koulunmäen lähiliikuntapaikkaa rakennettiin ja syksyllä 2022 sinne valmistui skeittipaikka.

Työpajatoiminta jatkui Vattipajalla Rokkakan-kaalla ja Lievestuoreella. Vuonna 2022 Vattipajalla oli valmentautujia yhteensä 177, joista 61 oli nuoria. Nuorten työpajatoimintaan saatiin rahoitusta aluehallintovirastolta. Vattipajalla tehdään tiivistä yhteistyötä työllisyysyksikön kanssa, ja suurin osa pajan valmentautujista tulee työllisyysyksikön kautta. Kesällä 2022 Nuorten startti siirtyi työllisyysyksiköltä vapaa-aikapalveluille.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

VAPAA-AIKAPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
Vakituiset	15,79	15,7	10,7	-5
Määräaikaiset	50,02	66,1	27,18	-38,92
Yhteensä	65,81	81,8	37,88	-43,92

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus (Laukaan HyPe) sovittaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat palvelut hallintokuntarajat ylittäen. Tavoitteena on tarjota ja kehittää saavutettavia ja oikea-aikaisia palveluja matalalla kynnyksellä ja asiakaslähtöisesti.

HyPe yhteensovittaa muun muassa lääkärin ja psykiatrisen sairaanhoitajan, neuvolan, varhaisen tuen asiantuntijan, nuorisotyön, nuorten aikuisten sosiaalityön, opiskeluhoollon, perheneuvolan ja lapsi- ja perhetyön palveluja. Työtä toteutetaan eri muodoissa: yksilötyönä, pienryhmätoimintana, vertaisryhminä, perhevalmennuksina, parisuhteen tuen työmuotoina, avoimina teemailtoina ja muina tilaisuuksina/tapahtumina perheille ja nuorille.

Palveluja on vuonna 2022 tuotettu monialaisessa ja -ammattillisessa verkostoyhteistyössä pääasiassa Laukaan kunnan sivistys- ja perusturvapalvelujen, Keski-Suomen seututerveyskeskuksen, Laukaan seurakunnan ja kolmannen sektorin, kuten MLL, kanssa. Palveluja tuottaa myös Jyväskylän seurakunnan perheasiainneuvottelukeskus.

Merkittävin tulosityksikköä koskeva muutos on vuonna 2022 ollut toimitilan siirtyminen uusiin tiloihin Kirkonkylän koulun viereen. Toimintaa päästiin käynnistämään uusissa tiloissa lokakuusta alkaen. Samoissa tiloissa toimii myös Kirkonkylän nuorisotilat sekä Ukrainasta paenneille lapsille perustettu valmistavan perusopetuksen ryhmä.

Vuotta on värittänyt myös Keski-Suomen hyvinvointialueen valmistelutyö. Perhekeskustoiminnan kehittämistä ja organisoitumista on tehty monissa eri työryhmissä.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIKESKUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	10,93	13	10,94	-2,06
Määräaikaiset	3,03	0,5	2,58	2,08
Yhteensä	13,96	13,5	13,52	0,02

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelma-vuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
VARHAISKASVATUS Elinvoima ja kilpailukyky: <i>Laadukkaiden varhaiskasvatuspalvelujen säilyttäminen</i>		Lähtötaso:	<i>Palvelun tarvetta on seurattu tarkoin ja määrän pienenemiseen tai kasvuun on reagoitu välittömästi.</i>

Sähköisten palvelujen ja sähköisen asiainnin kehittäminen. Hyvinvoiva, osaava henkilöstö laadukkaan palvelun tuottajana. Hyvinvointi: Inklusiivisen toimintakulttuurin edellytykset, toteuttaminen ja johtaminen. Lapselle järjestetään tarkoituksenmukaista kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Esiopetuksen ja nivelvaiheyhteistyön kehittäminen. Luonto ja elämykset: Lähellä olevaa luontoa hyödynnetään kestävästi peruspalveluita järjestettäessä	Laadullinen ja määrällinen arviointi erilaisten arviointikyselyjen avulla osana palvelujen kehittämistä. Palveluntarpeiden ja asiakasmäärien seuraaminen. Henkilöstölle toteutettavat vuosittaiset kehityskeskustelut ja kyselyt. Yksikkökohtainen ja kunta-kohtainen toiminta- ja kehittämissuunnitelma ja niiden arviointi. Hyvinvointipalveluiden laatua ja määrää mittaavat kyselyt, indikaattorit ja tutkimukset, asiakaspalaute, systemaattinen itsearviointi, toteutuneet yhteistyömuodot sekä yhteistyöpalaverit. Kehittämissuunnitelmaan kirjattujen konkreettisten toimenpiteiden toteuttaminen ja koonti. Asiakaspalauteet ja kyselyt. Toimintasuunnitelmat ja niiden arviointi.	Varhaiskasvatuspalvelujen riittävyys on ollut ajoittain haasteena. Tavoitetaso: Palvelujen tarve ja järjestämistapa ovat tarvetta vastaavalla tasolla. Lähtötaso: Toimivat peruspalvelut. Tavoitetaso: Käyttäjälähtöiset, tarpeen mukaiset, yhteistyössä kehitettävät ja kustannustehokkaasti järjestetyt palvelut. Yhteiset toimintamallit, uusia kehittämishankkeita. Digitaalisen palvelun kautta tavoitettavuuden ja tehokkuuden lisääminen. Lähtötaso: kestävän kehityksen ja luonnonläheisen tavoitteet ovat osa varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelua ja arkea. Tavoitetaso: kestävän kehityksen tavoitteet ja luonnossa liikkuminen	Sähköisiä palveluja on kehitetty työtä tukevien ja tehostavien järjestelmien avulla. Palveluja on sähköistetty työn sujuvoittamiseksi. Henkilöstölle on järjestetty täydennyskoulutusta työn tueksi ja kehittämiseksi. Inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämiseen on panostettu koulutuksella sekä riittävällä resursoinnilla. Käynnissä olevat hankkeet ovat tarjonneet tukea toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä resursoinnille. Varhaiskasvatuksen toiminnan yhtenä pedagogisena painopistealueena on luonto- ja liikuntakasvatus. Ne ovat näkyneet päivittäisessä toiminnassa lähiliikuntapaikkojen ja luonnon hyödyntämisinä. Luontoa hyödynnetään laajasti oppimisympäristönä ja esimerkiksi tapahtumien järjestämisessä.
---	--	--	--

PERUSOPETUS Elinvoima ja kilpailukyky Sivistyspalvelujen monipuolisuuden takaaminen huomioiden asiakkaiden eri palvelujen tarpeet. Oikein mitoitettu palveluverkko Sähköisten palvelujen ja sähköisen asiainkehittämisen. Hyvinvoiva, osaava henkilöstö laadukkaan palvelun tuottajana.	Laadullista ja määrällistä arviointia toteutetaan erilaisten arviointikyselyjen avulla osana palvelujen kehittämistä. Palvelutarpeen seuranta alueellisella tasolla ja kasvaviin tarpeisiin vastaamisen tarvittaessa poikkihallinnollisesti Palveluntarpeiden ja asiakasmäärien seuraaminen. Henkilöstön saatavuuden, työhyvinvoinnin ja osaamisen kehittäminen.	Lähtötaso: Sivistyspalveluiden tarjonnan riittävyys on ollut paikoitellen haasteena erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Tavoitetaso: Palveluntarve ja järjestämistapa on tarvetta vastaavalla tasolla Toimialakohtaiset itsearviointijärjestelmät, asiakas- sekä työntekijäkyselyt, osallistumisen tutkimustoimintaan ja kehittämishankkeisiin jotka tukevat perustehtävän hoitamista tai parantavat edellytyksiä siihen. Lähtötaso: Sähköiset palvelut ovat kehittyneet, mutta systemaattista tietoa käytössä olevista palveluista, ja kehittämisen edellytyksistä ei ole kerätty. Tavoitetaso: palveluissa hyödynnetään sähköisiä palvelumuotoja aina kun se on palvelun jär-	Palveluverkkosuunnittelu on perusopetuksen osalta käynnissä. Opetuksen määrää ja oppilaiden tukea on järjestetty tarpeen mukaan. Jatkossa palvelua joudutaan keskittämään enemmän, johtuen näkyvissä olevasta syntyvyyden laskusta. Perusopetuksen suorittamisaste, koulupudokkuus ja koulu-poissaolot ovat seurannassa, ja niihin on luotu seurantajärjestelmät. Koulut toteuttavat itsearvioinnin systemaattisesti lukuvuosisuunnitelman arvioinnin muodossa. Koko henkilöstö on osallistunut työhyvinvointikyselyyn, ja sen pohjalta on tehty yksikkökohtaiset työyhteisön kehittämissuunnitelmat. Perusopetuksessa on toteutettu yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa vuonna 2022 yhteistyöhanke, jossa panostettiin erityisesti koulujen henkilöstön hyvinvoinnin seurantaan ja parantamiseen. Lisäksi yhdellä koululla aloitettiin vuonna 2022 yhteishanke henkilöstöhallinnon kanssa työkyvyn sähköisen työkalun kehittämiseksi. Wilman käyttöä sähköisessä asiainkehittämisessä on lisätty. Kouluun ilmoit-
---	--	--	---

Hyvinvointi <i>Inklusiivisen toimintakulttuurin edellytykset, toteuttaminen ja johtaminen</i> <i>Lapsille järjestetään tarkoituksenmukaista kasvun ja oppimisen tukea hetimituen tarpeen ilmetessä.</i> <i>Esiopetuksen ja nivelvaiheen yhteistyön kehittäminen.</i> <i>Kolmiportaisen tuen toteutumisen vahvistaminen ja inklusioperiaatteen noudattaminen.</i> <i>Sivistyspalvelut tarjoaa opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia monipuolisesti koko lapsi- ja aikuisväestölle.</i> Luonto ja elämykset	<i>Hyvinvointipalveluiden laatua ja määrää mittaavat kyselyt, indikaattorit ja tutkimukset, asiakaslaute, systemaattinen itsearviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.</i>	<i>jestämisen kannalta perusteltua, järjestelmät on koordinoitu päällekkäisyyksien minimoimiseksi, asiakkaat ja käyttäjät osaavat käyttää järjestelmiä, ja ne tarjoavat palvelun järjestäjälle päätöksen teon ja toiminnan suunnittelun pohjaksi tietoa.</i> Lähtötaso: Toimivat peruspalvelut. <i>Tavoitetaso: Käyttäjälähtöiset, tarpeen mukaiset, yhteistyössä kehitettävät ja kustannustehokkaasti järjestetyt palvelut. Yhteiset toimintamallit, uusia kehittämishankkeita. Digitaalisen palvelun kautta tavoitettavuuden ja tehokkuuden lisääminen.</i> Lähtötaso: kestävän kehityksen tavoitteet	<i>tautuminen on vakiinutunut toteutettavaksi Wilman kautta, ja työn alla on koulukuljetus- ja avustushakemusten saaminen sähköiseen muotoon.</i> <i>Vuoden aikana luotiin poissoloihin puuttumisen malli, koulutettiin henkilöstö sen käyttämiseen ja saatiin järjestelmä, jolla systemaattisesti seurataan poissaolojen kertymistä oppilailla, puututaan niihin, ja saadaan myös kokonaisvaltaisemmin tietoa poissaoloista, niiden syistä ja toimivista puuttumisen tavoista.</i> <i>Lähtökohtana perusopetuspalveluissa on inklusiivinen toiminta, silloin kun se on lapsen etu, ja toiminta pystytään järjestämään kokonaisuus huomioiden tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti. Laukaan kunnan perusopetuspalvelut on järjestetty niin, että indikaattorit osoittavat hyvinvoinnin olevan esim. kouluterveyskyselyn perusteella verrokkeihin verrattuna hyvää tasoa, ja opetuksen järjestämiseen käytetyt kustannukset ovat verrokkeihin verrattuna matalat.</i> <i>Esiopetuksen ja perusopetuksen nivelvaiheen yhteistyötä on edelleen kehitetty yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa.</i> <i>Laukaan kunta on ollut aktiivisesti mukana perusopetuksen harrastamisen Suomen mallin toteuttamisessa. Koulujen yhteydessä tarjotaan lapsille ja nuorille harrastusmahdollisuuksia ja kerhotoimintaa tämän rahoituksen turvin.</i>
--	---	---	--

Lähellä olevaa luontoa hyödynnetään kestävästi peruspalveluita järjestettävässä.	Toimialakohtaisissa toimintasuunnitelmissa huomioidaan luonnon hyödyntäminen opetuksessa, kasvatuksessa ja muussa peruspalvelussa.	ovat osa sivistyspalveluiden toiminnan suunnittelua ja arkea. Tavoitetaso: kestävän kehityksen tavoitteet	Kouluissa annetaan opetussuunnitelman mukaista opetusta, toteutetaan retkiä ja muuta toimintaa lähellä olevaa luontoa hyödyntäen ja kestävästi. Kestävä kehitys on keskeinen osa opetussuunnitelman eri osa-alueita.
Toisen asteen koulu- tus Elinvoima ja kilpailukyky, hyvinvointi 1) Tarjoamme lämminhenkisiä ja kannustavia kohtaamisia niin opiskelijoille kuin opettajille lukion arjessa. 2) Työyhteisömme on rohkaiseva, myönteinen ja työntekijöitä arvostava.	1) Opiskelijoiden palautekyselyt (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kyselyt). 2) Opettajien vuosittainen työhyvinvointikysely (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kysymykset)	1) Tavoitteeseen pyritään mm. tarjoamalla opiskelijoille yliopiston tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta vuosittain. Opettajat osallistuvat vastaavaan koulutukseen lv 2021-22. 2) Tavoitteeseen pyritään kaikissa kohtaamisissa lukion arjessa.	1) Kouluyhteisön lämminkisyydestä ja kannustavuudesta on saatu palautetta lukuisissa lukuvuoden aikana kerätyissä oppiainekohtaisissa kyselyissä. 2) Tavoitteen toteutumisesta voidaan tehdä päätelmiä kyselyn perusteella mm. seuraavasti: Opettajat kokevat oman työnsä erittäin arvokkaana ja merkityksellisenä Laukaan lukiossa (4,7/5), he voivat vaikuttaa työtään koskeviin asioihin (4,2/5) ja että työyhteisössä vallitsee luottamuksellinen ilmapiiri (4,1/5). Lisäksi opettajat kokevat esihenkilön innostavaksi ja kannustavaksi työyhteisössään (3,6/5).
Kansalaisopisto Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä aikuisiin ali-edustetut ryhmät huomioiden	Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot	Lähtötaso: Systemaattinen kurssiarviointi ja asiakaspalautteen koostaminen käynnistetään loppuvuodesta 2021 Tavoitetaso: Asiakaspalautteen ja arvioinnin	Tavoite toteutui täysin: Asiakaskysely toteutettiin keväällä 2022, tulokset koostettiin ja niitä hyödynnettiin lv 2022-2023 opinto-ohjelman suunnittelussa.

Kansalaisopisto tarjoaa opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia monipuolisesti koko aikuisväestölle	Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.	tuloksia hyödynnetään seuraavan lukuvuoden ja opinto-ohjelman suunnittelussa. Lähtötaso: Monipuolinen kurssitarjonta eri ainealueissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnasta tiedottaminen olemassa olevissa tiedotuskanavissa. Tavoitetaso: Monipuolinen kurssitarjonta, jossa hyödynnetty aiempaa kohdennettumpaa arviointia ja tiedottamista. Kohdennetun tiedottamisen ja yhteistyön kehittämisen myötä huomioidaan aiempaa paremmin aikuisväestön erityistarpeita.	Tavoite toteutui täysin: Opinto-ohjelmassa oli tarjolla laajasti erilaisia kursseja eri ainealueissa ja eri puolilla Laukaata. Erityistarpeita huomioitiin tarjoamalla opinto-ohjelmassa toiveiden mukaisia kursseja mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tarjolla oli riskiryhmiä ajatellen etäkursseja koronapandemian edelleen jatkudessa.
Kestävän kehityksen mukaisten toimintatapojen ylläpitäminen ja vahvistaminen	Kehittämissuunnitelmaan kirjattujen konkreettisten toimenpiteiden toteuttaminen ja koonti	Lähtötaso: Toteutetaan kehittämissuunnitelmaan kirjattuja konkreettisia toimenpiteitä, joilla ylläpidetään ja vahvistetaan kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja resursseja huomioiden. Tavoitetaso: Toteutetaan ja arvioidaan suunnitellut kestävä kehitys edistävät toimenpiteet ja kirjataan ne vuoden 2022 toimintakertomukseen.	Tavoite toteutui täysin: Kurssitoimintaa on toteutettu ekologisesti (esim. tilat, laitteet, materiaalien käyttö ja kierrätys) mahdollisuuksien mukaan. Erityisesti taiteen perusopetuksessa on opetettu lapsille ja nuorille ympäristövastuullista toimintaa. Kehittämissuunnitelmaan kirjatut tavoitteiden toteutumista arvioitiin kesäkuussa 2022 henkilöstön kehittämispäivässä.
Kirjasto			

<i>kehittämissuunnitel- massa vuositavoit- teet 2022</i> <i>Huolehditaan, että tiedottaminen ja markkinointi tavoit- tavat laajasti asiak- kaat.</i> <i>Otetaan vuosittainen tiivis asiakaskysely käyttöön.</i> <i>Tarkastetaan oman varastokokoelman muodostuksen peri- aatteet.</i> <i>Uusitaan Leppäve- den lähikirjaston si- sustus ja saatetaan olosuhteet kuntoon.</i>			
Vapaa-aika Elinvoima ja kilpailu- kyky: <i>Sähköisten palvelu- jen ja viestinnän ke- hittäminen.</i>	<i>Sähköisten palvelujen ke- hittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä jär- jestö- ja yritysyhteistyötä.</i> <i>Monipuoliset viestintäka- navat palveluista tiedotta- miseen, palautteen kerää- miseen sekä asukkaiden osallistamiseen.</i>	<i>Arviointikyselyt ja asia- kaspalautteet.</i> <i>Palautepalvelun käyttö- määrät.</i> <i>Nettisivujen ja some-ka- navien kävijämäärät.</i> <i>Yksikköjen ja kuntata- son toiminta- ja kehittä- missuunnitelmat ja nii- den arvioinnit.</i>	<i>Vuonna 2022 otettiin käyttöön TIMMI-tilavarausjärjestelmä. Kaikki liikuntatilat varaukset teh- dään TIMMIN kautta.</i> <i>TIMMI-koulutuksia järjestettiin seuratoimijoille ja kuntalaisille syksyllä 2022 ja sen käyttöönotto on sujunut hyvin ja palaute ollut positiivista. Edelleen tarjotaan tu- kea myös puhelimitse ja sähköpos- titse tilojen varaamiseen liittyen.</i> <i>Lisäksi Hellewin käyttöä sähköi- senä ilmoittautumisjärjestelmänä ja tilastointiin on laajennettu eri kohderyhmiin.</i>

Hyvinvointi: Laadukkaat ja monipuoliset vapaa-ajan palvelut Luonto ja elämykset: Monipuoliset ulkoilu-reitistöt ja mahdollisuudet vapaa-ajan harrasteisiin luonnossa	Laadukkaat ja helposti käytettävät liikuntaolosuhteet. Monipuolinen nuorisotyö. Uutta kulttuuritarjontaa. Aktivoivat työpajapalvelut. Ylläpidetään ja kehitetään olemassa olevia reitistöjä sekä kota- ja laavuverkostoa. Päivitetään karttatarrjontaa. Parannetaan reittien opastuksia. Vastataan kysyntään ja monipuolistetaan luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia	Säännöllinen seuranta ja arviointi asiakastytyväisyyskyselyjen ja henkilöstölle suunnattujen kyselyjen avulla. Kunnossapitosuunnitelmat ja peruskorjaustarpeiden kartoittaminen. Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset. Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät. Asiakaspalaute, toteutuneet yhteistyömuodot, kehittämishankkeiden määrä. Asiakaspalauteet ja kyselyt. Reittien kävijämäärät. Kunnossapitosuunnitelmat ja peruskorjaustarpeiden kartoitukset. Tapahtumien määrä	Palautepalvelun kautta tulee runsaasti palautetta ja niihin vastataan ja viedään mahdollisuuksien mukaan eteenpäin. Monipuoliseen viestintään on panostettu ja kunnan nettisivut ja vapaa-aikapalveluiden some on otettu työntekijöiden toimesta aktiiviseen käyttöön tiedotuskanavana. Kuntalaisia on osallistettu erilaisiin työpajoin ja palautekyselyin toiminnan kehittämiseen (mm. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen työpajat, maastopyöräreitti-hankkeen esittelypaja, Kesänavaustapahtuman nimikilpailu, seurojen yhteistyöpalaverit jne) Palveluista ja tiloista on mahdollista antaa helposti palautetta ja niiden saavutettavuutta on kehitetty mm. lisäämällä palveluista ja tiloista tiedottamista. Kunnossapito- ja huoltotarpeita on kartoitettu ja aloitettu tekemään tarvittavia toimenpiteitä resursien sallimissa rajoissa. Tilojen ja palveluiden kävijämääriä seurataan ja tilastoidaan. Kävijämäärät ovat toteutuneet tavoitteiden mukaisesti, uusien tilojen ja laadukkaiden palveluiden myötä jopa yli odotusten. Yhteistyömuotoja kehitettiin ja tuettiin kolmannen sektorin toimintaa mm. järjestämällä seuroille suunnattuja koulutuksia, tapahtumayhteistyötä ym. Kehittämishankkeita on 6, joista kolmevuotinen Liikkuva Laukaa-hanke päättyi vuoden 2022 lopussa.
--	---	--	---

			Liikuntaolosuhteita on kehitetty mm. aloittamalla ulkoilureittien karttojen ja opasteiden uusimista. Reittien kävijämäärien mittaaminen Mustavuoren alueella ja kävijämittareiden suunnittelu jatkossa myös muihin kohteisiin. Ulkoilutapahtumia järjestettiin eri puolilla Laukaata (15x eri kohderyhmille suunnattuja)
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus HyPen verkoston ja sidosryhmien yhteistoiminnan ja sen rakenteiden selkiyttäminen ja lujittaminen, toiminnan arvioinnin kehittäminen ja palvelujen oikeanlainen kohdentaminen/resurssointi sote-uudistus huomioiden. Digitaalisten palvelujen kehittäminen osana toiminnan kokonaisuutta. Asiakaslähtöinen ja tarveperustainen	Asiakaspalaute, kyselyt. Asiakasmäärät. Koulujen arviointikertomukset, vuosikertomus, tilinpäätös ja opiskeluhuollon ohjausryhmän arviointityö. Työntekijäpalautteet, kehityskeskustelut.	Lähtötaso: Toimijaverkosto ja toiminnot vaikiintuneita, palvelurakenteen kuvaus käytössä. Vaikuttavuuden arviointi osin hankalaa, koska vaikutukset näkyvät viiveellä. Palvelujen vaikuttavuutta on arvioitu, palvelujen kohdentamista ja resurssointia kehitetty. Tavoitetaso: Palvelujen vaikuttavuutta arvioidaan jatkuvasti, palveluja kohdennetaan ja resurssoidaan oikein. Yhteistyö toimijaverkostossa sujuvaa. Rakenteet sote-uudistusta varten selkiytyneet ja yhteisistä käytänteistä eri toimijoiden kesken sovittu. Pystytään turvaamaan laadukkaat ja monipuoliset lasten, nuorten ja perheiden palvelut ja myös uusia digitaalisia palveluja hyödynnetään.	Tavoite toteutunut osittain. Maanittuja mittareita käytetty. Asiakaspalautetta kerätty ja erilaisia kyselyjä tehty, erityisesti kouluyhteistyössä. Palvelujen vaikuttavuuden arviointia osin, perustuu lähinnä kerättyihin asiakaskokemuksiin ja asiakasmäärien seurantaan. Etsivässä nuorisotyössä käytössä sosiaalisen vahvistumisen Sovarimittari. Perhekeskustoiminnan hyviä vaikuttavuusmittareita kaivataan edelleen. Palveluja ja resursseja kohdennettu erityisesti opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluihin: 1 kuraattori lisää ja 4. psykologitoimen täyttölupa. Psykologirekrytoinnit eivät ole onnistuneet, resurssivaje. Seututerveyskeskus rekrytoi HyPeen 3. psykiatrisen sairaanhoitajan. Rakenteet ja palvelut säilyneet ennallaan, hyvinvointialueen valmistelutyö kesken. Digitaalisten lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämistä tehty yhteistyössä hyvinvointialueen valmistelutyöryhmien kanssa. Kehitetty myös kuraattorin diginurkkaa ja koulujen hyvinvointityön vuosikelloa yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

palvelujen kohdentaminen. Asukkaiden ja asiakkaiden osallistaminen palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteutukseen. Painotus varhaisessa tuessa, erityisesti vanhemmuuden tuki. Myös lasten ja nuorten hyvinvoinnin ennalta ehkäisevä tuki. Oikeanlainen ja oikea-aikainen oppilaan/opiskelijan hyvinvoinnin tuki, koronapandemiasta palautuminen, koulunuorisotyön edelleen kehittäminen opiskeluhoultotyön tueksi, riittävät resurssit, tarkoituksenmukainen priorisointi.	Asiakaskyselyt/-palautteet. Lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon kustannukset, sijoitettujen lasten määrä, kouluterveyskyselyn tulokset, henkilöstön kehittämispäivien yhteenvedot. Lapset puheeksi –menetelmän käyttö. Oppilasmäärä ja koulujen määrä suhteessa kuraattori/psykologi vrt. suositukset. Oppimisvalmius- tutkimusten jono. Oppilashuollon kyselyjen tulokset, kouluterveyskyselyn tulokset, lakisääteisten aikamääreiden ylitysten seuraaminen, kirjaamisen ajantasaisuus. IPC-menetelmän käyttö.	Lähtötaso: Tarjotaan erilaisia tarveperustaisia, ennalta ehkäiseviä palveluja ja toimintaa. Tehdään kuitenkin paljon korjaavan vaiheen työtä. Asukkaita/asiakkaita osallistetaan kehittämiseen ja toiminnan toteuttamiseen satunnaisesti. Koronapandemian myötä tarve erilaisille mielenterveyttä tukeville palveluille kasvanut. Tavoitetaso: Tarjotaan tarveperustaisia, oikeita ja oikea-aikaisia palveluja oikeanlaisin ja riittävin resurssein. Vanhemmuuden tukea tarjotaan monialaisessa ja –ammattillisessa yhteistyössä. Toimintaa kohdennettu entistä vahvemmin ennalta ehkäisevään työhön. Asukkaiden ja asiakkaiden osallistaminen palvelujen ja toiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen on systemaattista. Lähtötaso: Opiskeluhoollon palveluille paljon tarvetta. Koronapandemia lisännyt tarpeita. Tutkittavien asiakkaiden määrä kasvussa. Koulupsykologityössä oppilas-/opiskelijamäärät suosituksia suuremmat per psykologi.	Tavoite toteutunut osittain. Ennalta ehkäisevät palvelut ja avoin toiminta lisääntyneet loppuvuotta kohden: perhekerho ja perhevalmennus Hypellä, kouluilla harrastuspäivät, jalkautuva nuorisotyö, nepsy-toiminnan kehittäminen ja hyvinvoinnin vuosikellon käyttöön-otto. Palveluja kohdennettu tarveperustaisesti ja resursseja osin vahvistettu. Palveluohjausta, neuvontaa ja tiedotusta perheille läpi vuoden. Toimijayhteistyössä esimerkiksi Joulupuu-keräys lasten ja nuorten hyväksi, Järjestöillat Hypellä. Pikkulapsiperheiden tuen tarve näkyy neuvoloissa – edelleen vahvistettava varhaisemman vaiheen tukea. Varhaisen tuen asiantuntijatyössä painotus ollut varhaiskasvatuksen ja alakoulujen henkilöstön hyvinvoinnin tuessa. Aloitettu varhaisen tuen tiimimallin kehittämistyötä. Lapset puheeksi –menetelmäkoulutusta varhaiskasvatuksessa, menetelmä käytössä osin. Asukkaiden/asiakkaiden osallistaminen kehittämiseen ja toiminnan toteuttamiseen ei vielä systemaattista. Tavoite toteutunut osittain. Asetettuja mittareita käytetty ja seurattu. Kuraattoriresurssia vahvistettu ja loppuvuonna koulualuejako muutettu mitoitusta vastaavaksi. Koulupsykologiresurssia ei riittävästi, tutkimusjonot kasvaneet. Opiskeluhoollon palveluja tuettu esimerkiksi jalkautuvan nuorisotyön ja psykiatristen sairaanhoidajien avulla. IPC-menetelmä otettu käyttöön.
--	--	--	--

Hyödynnetään luontoa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevana ympäristönä.	Toteutuneiden tilaisuuksien/tapahtumien ja niihin osallistuneiden määrä. Asiakaskyselyt. Työntekijäpalautteet.	Tavoitetaso: Opiskelu- ja huollon tukea tarjotaan oikea-aikaisesti, riittävin resurssein, tiiviissä yhteistyössä muun palveluverkoston kanssa. Lähtötilanne: Luontoympäristöä hyödynnetään osin asiakastyössä, ei kuitenkaan systemaattista. Tavoitetaso: Luontoympäristön käyttö lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävässä työssä on laajentunut koko toimijaverkostossa.	Tavoite toteutunut osittain. Luontoympäristön hyödyntäminen vahvistunut mutta edelleen on kehitettävää. Siimes-taide- ja luontoaistimustila pilottikäytössä HyPen toimitilalla joulukuusta 2022 alkaen Koske-yhteistyössä.
---	---	---	---

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sivistyspalveluiden toimintakate talousvuonna 2022 ylittyi 637.000 eurolla (101,4%). Sivistyslautakunnan toimintakulut ylittyivät 726.000 eurolla budjetoidusta (101,4 %) ja tuloja tuli 89.000 euroa arvioitua enemmän (102,5 %). Euromääräisesti merkittävimmät poikkeamat olivat vapaa-aikapalveluiden toimintakatteen alitus 103.000 euroa ja perusopetuksen toimintakatteen ylitys 710.000 euroa.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden toimintakate ylittyi 30.731 eurolla. Syynä tähän oli hallinnon henkilöstökulujen lisäys, joista lomapalkkavelan osuus noin 11.000 euroa, henkilöstön lisäresurssin palkkaaminen noin 8.200 euroa, vakituisten henkilöstön palkkakustannusten yleiskorotuksista ja kokouspalkkioista johtuva ylitys noin 11.000 euroa.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot toteutuivat vuonna 2022 kaikkiaan yli arvioidun. Syynä tälle olivat valtion myöntämät hanke- ja avustustuotot, jonka lisäksi varhaiskasvatusmaksuja kertyi yli arvioidun.

Päivähoitomaksut

Varhaiskasvatuksen maksutuottoja kertyi noin 71.000 euroa yli arvioidun, yhteensä 571.085 euroa. Syynä tälle oli perheiden työllistyminen koronajan jälkeen joka näkyi sekä varhaiskasvatuksen maksutuottojen lisääntymisenä, että lisääntyneinä palveluntarpeina.

Kotikuntakorvauksia kertyi miltei arvioitu määrä, yhteensä 108.580 euroa. Kotikuntakorvaukset koostuvat muille kunnille myytyjen varhaiskasvatuspaikkojen laskutuksesta.

Hankkeet ja avustukset

Hanke- ja avustustuottoja kertyi kaiken kaikkiaan vuonna 2022 yhteensä 520.790 euroa. Tämä oli reilusti yli arvioidun, sillä arvioitu määrä oli 100.000 euroa. Tämä johtui siitä, että kaikkia haettavissa olevia hankkeita ei ole ollut tiedossa talousarvion laadinta-aikaan vaan ne ovat avautuneet hakuun

Varhaiskasvatus

Vuonna 2022 lapsia arvioitiin olevan varhaiskasvatuksen piirissä yhteensä 1100 lasta. Vuoden 2022 lopussa lapsia oli yhteensä 1027 eli hieman arvioitua vähemmän. Lasten määrä vaihtelee vuoden aikana ja keväisin lapsia on varhaiskasvatuspalvelujen piirissä eniten.

Toimintatuotot

Varhaiskasvatuksen toteutunut toimintakate vuonna 2022 oli 13.306.158 euroa. Toimintakate oli noin 60.000 euroa alle arvioidun. Lokakuussa 2022 tehtiin talousarviomuutos, jossa varhaiskasvatuksen toimintakuluista vähennettiin 451.000 euroa. Vähennykset kohdentuivat palvelurahamenoihin, ostopalvelumenoihin ja kotihoidon tukeen, jotka arvioitiin kertyvän pienempinä vuonna 2022.

yksitellen vuoden 2022 aikana. Avustuksista ja jaksotettiin vuodelle 2023 yhteensä 312.651 euroa, koska osa avustusten käyttöajasta ja tarkoituksesta kohdentuvat vuoden 2023 talousarvioon.

Muita tuottoja kertyi esimerkiksi sisäisistä myyntituotoista tai palkkatuesta.

Toimintakulut

Henkilöstökulut ylittyivät yhteensä 376.451 euroa. Merkittävin syy ylitykselle oli määräaikaisen henkilöstön palkkaaminen kesken toimintavuoden. Kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja oli tarpeen lisätä Kirkonkylällä, Vihtavuorella, Lievestuoreella ja Vehniällä. Lisäksi Leppävedellä aloitti varhaiskasvatuksen kerhotoiminta toiminnan vuoden 2022 aikana yksityisen palveluntuottajan lopetettua toimintansa. Henkilöstön sairauspoissaolot erilaisten infektio- ja tautien vuoksi näkyivät vuoden 2022 taloudessa ja palkatun määräaikaisten sijaisten määrässä. Varhaiskasvatuksen ryhmissä oli myös määräaikaista palkattuja ryhmäavustajia.

Hankkeiden ja avustusten myöntämisen edellytyksenä ovat omavastuuosuudet näkyvät myös henkilöstökuluissa ennakkoimattomina ylityksinä. Omavastuuosuuksia kertyi vuodelle 2022 yhteensä noin

83.000 euroa. Omavastuuosuuksilla katetaan hankkeelle asetetut myöntämisperusteet. Huomioitavaa on, että hankkeiden avulla varhaiskasvatuksen lapsiryhmiin pystyttiin osoittamaan merkittävä määrä välttämätöntä lisäresurssia vuoden 2022 aikana, joka olisi muutoin näkynyt merkittävänä ylityksenä henkilöstökuluissa.

Henkilöstön lomapalkkavelan osuus varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2022 osalta noin 100.000 euroa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön vuosilomia on siirtynyt toiminnan luonteen ja sairauspoissaolojen vuoksi myöhemmin pidettäväksi. Asiaan tullaan kiinnittämään erityistä huomiota talousarviovuonna 2023.

Palvelujen ostot alittuivat yhteensä 300.697 euroa. Suurimmat säästöt syntyivät palvelurahamenoista. Vuoden 2022 aikana tapahtui yksityisen varhaiskasvatuksen toiminnan päättymistä sekä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä kerhotoiminnassa. Syntyvää säästöä ennakoitiin talousarviomuutoksen yhteydessä, jossa vähennettiin palvelurahamenoista yhteensä 341.000 euroa. Muutoin säästöä syntyi päiväkotien ruokakustannuksista yhteensä 63.633 euroa.

Avustukset toteutuivat muutetun talousarvion mukaan arvioidusti. Lokakuussa 2022 tehdyn talousarviomuutoksen yhteydessä avustuksista karsittiin 40.000 euroa, koska kotihoidon tuella olevien lasten määrä oli ennakoitua pienempi.

Aineet, tarvikkeet, tavarat- tiliryhmän osalta säästöä kertyi yhteensä 35.678. Säästöt syntyivät pääasiassa suunnitelluista sääntötoimenpiteistä hankintojen minimoimiseksi. Tämän lisäksi osa hankinnoista jätettiin toteuttamatta säästötoimien vuoksi.

Muut kulut ylittyivät yhteensä noin 83.500 euroa. Ylitys johtui sisäisten vuokrien noususta ja uusien tilojen käyttöönotosta alueilla, joissa vuoden 2022 aikana perustettiin lisää varhaiskasvatuspaikkoja palvelun tarpeen kasvun myötä.

Esiopetusta on vuonna 2022 järjestetty tiiviissä yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Tilat ja toiminta on suunniteltu ja jaettu yhdessä tarjoten lapsille samassa yhteydessä esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta lapsen ja perheen tarpeiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen toimintaa kehitettiin erilaisten koulutusten, yhteistyöryhmien ja verkostopalaverien muodossa. Kunnan esiopettajien säännölliset tapaamiset toteutuivat suunnitellusti Teams- yhteyden välityksellä. Esihenkilöille järjestettiin pedagogisia iltapäiviä, joissa käsiteltiin muun muassa esihenkilön toimintaa ammatillisuuden tukena sekä arvioinnin toteuttamista varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen tietovarantoon Vardaan on tallennettu tietoja Opetushallituksen aikataulun mukaisesti. Kansalliseen tietovarantoon on tallennettu tietoja varhaiskasvatustoimijoista, varhaiskasvatuksen toimipaikoista ja varhaiskasvatuksessa olevista lapsista sekä varhaiskasvatuksen henkilöstöstä.

Lapsen varhaiskasvatuksessa saamaa tukea ja tuen hallintopäätöstä koskeva lakimuutos astui voimaan 1.8.2022 alkaen. Tehostettua tai erityistä tukea saavien lasten määrä oli lähes sama kuin vuonna 2021. Varhaiserityiskasvatuksen kustannuspaikkojen henkilöstökulut ylittyivät johtuen lisähenkilöstön palkkaamisesta lapsiryhmien tarpeisiin nähden.

Varhaiskasvatukselle myönnettiin Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustusta kolmitasoisien tuen uudistamisen edistämiseen sekä pedagogisen johtamisen ja arvioinnin kehittämiseen vuosille 2022-2023. Molemmat hankkeet ovat tarjonneet ja mahdollistaneet henkilöstölle uusien työmenetelmien mallintamista, pedagogista tukea työhön ja lapsiryhmien työskentelyyn sekä esihenkilöille tukea yksikkökohtaiseen kehittämiseen.

Perusopetus

Perusopetuksessa annetun opetuksen määrää oli lisättävä. Erityisen tuen määrää oli lisättävä, oppilasryhmien pienentämiseen ja jakotuntien määrän lisäämiseen oli kohdistettava resurssia koko vuoden ajan, sekä koulunkäynninohjaajien määrää oli lisättävä.

Tuloja perusopetukseen kertyi 170.000 euroa ennakoitua vähemmän. Kotikuntakorvauksia saatiin n. 40.000 euroa alle arvioidun, ja lisäksi v. 2022 saatuja toiminta-avustuksia siirrettiin vuodelle 2023 n. 140.000 euroa.

Hankerahoitusta saatiin ja käytettiin perusopetuksessa kuitenkin vuonna 2022 700.000 euroa. Rahoitus käytettiin opetuksen ja siihen suoraan liittyvän tukitoiminnan rahoittamiseen.

Tärkeimpänä hankerahoituksena olivat valtion koronavaikutusten kompensointiin tarkoitettu avustus, sekä opetuksellisen tasa-arvon edistämiseen osoitettu tuki, sekä koulujen kerhotoimintaan sekä oppilaiden harrastamiseen kohdennetut avustukset.

Suurimmat talousarvioylitykset syntyivät henkilöstökuluissa, joissa ylitystä oli yhteensä 514.000 euroa. Merkittävin osuus ylityksissä on erilaisilla sairauspoissaolojen sijaiskuluilla, joissa ylitystä syntyi sivukuluineen n. 300.000 euroa. Opetuksen järjestämisessä pyrittiin toimimaan niin, että sijaisuuksia aiheuttaneet muut poissaolot minimoitiin. Sijaisten palkkaaminen sairauspoissaoloihin on kuitenkin ollut välttämätöntä. Lisäksi pitkään jatkuneet poikkeukselliset koulunkäynnin muodot ovat aiheuttaneet kasvavan tarpeen koulunkäynninohjaajien määrän lisäämiselle, johon jouduttiin vastaamaan palkkaamalla ohjaajia lukuvuoden aikana. Lisäksi vuoden aikana käynnistettiin ukrainalaisten maahanmuuttajien valmistava opetus, jonka henkilöstökulut olivat n. 75.000 euroa. Nämä kustannukset kompensoidaan kunnille jälkikäteen valtiosuosuslaskennassa.

Palvelujen ostoissa ylitystä tuli n. 340.000 euroa, joka koostui pääosin koulukuljetusten lisääntyneestä tarpeesta. Talousarviovaiheessa myös koulujen ennakointia vaikeutti taustalla olleet kuljetusten kannalta poikkeukselliset koronavuodet. Lisäksi avustuksissa käyttämättä jäänyt 75.000 oli tarkoitettu ulkopuolisten palveluntarjoajien aamu- ja ilta-päivätoiminnan järjestämiseen. Sen kulut on kuitenkin kirjattu kuluksi palveluiden ostoissa ja näkyvät siellä osana ylitystä. Vuokrissa säästy 231.000 euroa.

Toisen asteen koulutus

Laukaan lukion käyttötalouden toimintakate ylittyi 39.297 eurolla. Toimintakulut ylittyivät 47.991 eurolla. Toimintakulujen ylittymistä selittävät muun

muassa ennakoidut laite, materiaali- ja erityisesti sijaisuuskustannukset henkilöstösivukuluihin.

Toimintatuottoja kertyi lukiolle 95.693 euroa. Tulon reipasta kasvua selittäviä avustuksia olivat Tuella hyvinvoiva oppija –hanke, Tietoa ja toivoa lukiolaisen tulevaisuuden suunnitteluun –hanke ja Luodaan hyvinvointia yhdessä –hanke.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toimintakate jäi noin 53.400 euroa taloussuunnitelmaa heikommaksi. Tämä johtui ensinnäkin siitä, että vuonna 2021 myönnetty Laatu- ja kehittämisavustus jäi jaksottamatta vuodelle 2022, jolloin hankkeen kulut 31.100 euroa näkyvät toimintavuoden toteumassa ainoastaan kuluina.

Toiseksi ukrainalaisten maksuttoman suomen kielen opetuksen toteuttamisesta aiheutui kuluja ja saamatta jääneitä maksutuottoja yhteensä noin 7.600 euroa. Kolmanneksi vuonna 2020 myönnetystä korona-avustuksesta aiheutui takaisinperintäkuluja n. 19.400 euroa. Summa näkyy toimintatuotoissa miinusmerkkinä.

Varsinaiset toimintatuotot jäivät noin 13.300 euroa taloussuunnitelmaa heikommaksi. Kursseille osallistuneiden arvioitua vähäisempi määrä lukuvuonna 2021-2022 (koronan vaikutus) näkyi vielä kevätkauden 2022 kurssimaksutuotoissa. Lisäksi maksupalvelukoulutuksesta saatavat tuotot jäivät arvioitua pienemmiksi vähentyneen kysynnän vuoksi.

Kirjasto

Kirjastopalvelujen toteutunut toimintakate (985.000 euroa) alittui 1,3 % eli 13.000 euroa budjetoidusta. Toimintatuottoja kertyi enemmän kuin arvioitiin. Kulupuolella tuli eniten ennakoidutonta ja ylimääristä menoa kirjastoauton korjauskuiluista.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden toimintakate oli 2.024.122 euroa. Toimintakate alittui talousarvioon verrattuna 103.417 eurolla. Toimintatuotot ylittivät talousarviossa esitetyt tuotot 86.139 eurolla. Toimintakulut olivat lähes talousarvion mukaiset, eli reilu

2,6 miljoonan euron budjetissa kulut alittuivat 17.278 eurolla.

Toimintakatteen alijäämä johtuu pääosin lisääntyneistä vuokratuloista. Uusien hyvien liikuntatilojen myötä niiden käyttö on lisääntynyt ennakoitua enemmän. Toimintakulujen osalta henkilöstöresurssit alitettiin noin 120.000 eurolla. Alitus johtuu pääosin toteutumattomista henkilöstökustannuksista ja toisaalta useiden hankkeiden toteuttamisesta kokonaan tai osittain ostopalveluna. Keväällä ja kesällä 2022 toimintaan ja palveluihin vaikutti vielä koronan aiheuttamat toimenpiteet, jolloin osa-aikaisten työntekijöiden ja liikunnan tuntiohjaukseen varattua resurssia jäi käyttämättä. Lisäksi päteviä sijaisia ei löytynyt, eikä laajempaa varahenkilöstöjärjestelmää ehditty ottaa käyttöön. Ostopalvelua käytettiin vuonna 2022 mm. erilaisten hankkeiden toteuttamiseen (mm. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishanke, maastopyöräreitti-hanke, Liikkuva Laukaa-hanke) ja ulkoilualuetöiden toteuttamiseen. Ostopalvelut ylittivät n. 100.00 euroa arvioidusta.

Aineet, tarvikkeet tavarat ylittivät n. 58.000 euroa. Edellisvuonna erilaisia hankintoja tehtiin suunniteltua niukemmin ja sen takia välttämättömiä ostoja kertyi vuonna 2022 suunniteltua enemmän. Lisäksi kulujen ylitykseen vaikutti hintojen nousu.

Vapaa-aikapalvelut jakoi avustuksia 81.817,85 euroa. Uutena kohderyhmänä vapaa-aikapalvelut jakoi avustuksia myös kulttuurijärjestöille. Järjestöt hakivat avustuksia edelleen aiempia vuosia vähemmän, johtuen koronapandemian heikentämisestä toimintamahdollisuuksista ja tapahtumien järjestämisen vaikeudesta. Jäälajeille maksettu avustus maksetaan suoraan vuokratueksi jäähalliyhtiön myöntämille jäävuoroille, tuen määrä säilyi ennallaan.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toimintakate oli 701.807 euroa, mikä on budjetoituun vuosikatteeseen nähden 22.724 euroa (3,1 %) ylijäämäinen.

Henkilöstökulut olivat 56.176 euroa (7,8 %) arvioitua pienemmät, mikä selittyy vajailla henkilöstöresursseilla, erityisesti arvioitua pienemmällä koulupsykologien määrällä. Palvelujen ostot ylittivät 13.093 eurolla (11,7 %) johtuen lähinnä hankituista opiskeluhuollon tutkimusten ostopalveluista. Muissa toimintakuluissa sisäiset rakennusten vuokrat ylittivät 14.532 eurolla (34,7 %). Syynä on ollut muutto uuteen toimitilaan, joissa sisäisen vuokran osuus oli selkeästi arvioitua korkeampi. Käytettävissä olevien, remontoitujen tilojen neliömäärä kasvoi vanhoihin tiloihin verrattuna yli 2,5-kertaisesti. Myös energiakulujen kasvu lisäsi vuokratuloja.

Tilikauden toteutuneet toimintatuotot olivat 145.445 euroa. Vaikka toteuma näyttää 7.455 euroa (4,9 %) alijäämää budjetoituun nähden, ovat tuotot toteutuneet hyvin. Toukokuussa 2022 tehdyssä sivistyspalvelujen talousarviomuutoksessa oli opiskeluhuollon henkilöstön laajentamiseen saatua valtionavustusta kirjattu 8.100 euroa liikaa (kirjattu 69.000 euroa, oikea avustus 60,900 euroa). Toteutuneet tuotot olivat virheellinen kirjaus huomioiden jopa hieman arvioitua paremmat. Tuotot ovat muodostuneet etsivän nuorisotyön, opiskeluhuollon henkilöstön laajennuksen ja sitouttavan kouluyhteistyön valtionavustuksista sekä Laukaassa opiskelevien ulkopaikkakuntalaisten käyttämien opiskelu- huoltopalvelujen kotikuntalaskutuksesta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Hallinto

Hallintopalveluiden tuleva kehitys vaikuttaa tasaisesti. Muutokset tulevat enimmälti tulosyksiköiden

muutosten kautta. Kun tuloyksiköt muuttavat ja kehittävät toimintaansa, vaikuttaa se heidän tuen tarpeeseensa. Tuki suunnitellaan yhteistyössä tuloyksiköiden kanssa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten lukumäärän kehitystä seurataan erityisen tarkasti tulevina vuosina. Syntyvyyden alenemisesta huolimatta, Laukaaseen muuttaa vuosittain lapsiperheitä ja etenkin alle 3-vuotiaiden osallisuusaste varhaiskasvatuspalvelujen piirissä on noussut viime vuosina. Pienten lasten varhaiskasvatuksen järjestäminen edellyttää myös suurempaa henkilöstöresurssia. Viime vuosina perheiden palvelutarpeet ovat myös kasvaneet ja vaihtelevat koko ajan johtuen vallitsevista olosuhteista ja työllisyystilanteista.

Varhaiskasvatuspalveluissa on tärkeää myös jatkossa olla tarjolla erilaisia palveluvaihtoehtoja vastaamaan perheiden palvelujen tarvetta. Palvelujen tarvetta ja riittävyyttä tarkastellaan alueellisella tasolla huomioiden lapsilukumäärien ja palvelutarpeiden kehitys. Viime vuosina on ollut nähtävissä tukea tarvitsevien lasten määrällistä kasvua. Tähän on tärkeää kohdentaa myös jatkossa riittäviä resursseja turvaamaan lapsille riittävät varhaisen tuen, sekä kasvun ja oppimisen tuen palvelut. Myös sähköisiä palveluja on tarpeen kehittää tulevien vuosien aikana. Palvelut ovat verkossa myös tulevaisuudessa ja niiden käyttö yleistyy.

Perusopetus

Vuoden 2023 talousarvion toteutumiselle tulevat edelleen luomaan haastetta muuttuvat oppilasmäärät. Esiopetuksen oppilasmäärä tulee vähenevän, ja sen myötä esiopetusta järjestävien yksiköiden määrä myös vähenemään. Tämä tulee näkymään myös henkilöstökuluissa. Samoin luokkien 1-6 opetuksessa tulee jo näkymään lasten määrän väheneminen. Sen sijaan luokkien 7-9 opetuksen järjestämisessä tulee huomioida yläkoulujen oppilasmäärän lisääntyminen. Lisäksi jo alkuvuodesta 2023 näyttää siltä, että henkilöstön sairauspoissaoloista johtuvat sijauskustannukset ovat vaarassa ylittyä.

Valmistavan opetuksen järjestäminen tuotti kuluja vuonna 2022, ja valmistavaa opetusta järjestetään

edelleen vuonna 2023. Tämän opetuksen järjestämisestä koituvat kulut huomioidaan kunnille maksettavissa valtionosuuksissa, kuitenkin takautuvasti vasta vuodesta 2024 alkaen ja niiden tulot näkyvät kunnan taloudessa viiveellä.

Usean vuoden aikana tapahtunut menojen karsinta ja kohdentaminen vain välttämättömään, sekä pandemia-ajan aiheuttamat jäljet oppimisessa sekä oppilaiden hyvinvoinnissa aiheuttavat painetta henkilöstön määrän lisäämiseen, oppimateriaalien ja kaluston lisäämiseen. Näissä on merkittävästi tarvetta lisäresurssille tulevina vuosina. Toisaalta kouluun tulevien ikäluokkien pieneminen alkaa näkyä, ja toiminta on sopeutettava sen mukaisesti.

Lukio

Syksyllä 2021 voimaan astunut lukiokoulutuksen opetussuunnitelma haastaa Laukaan lukiota tiivistämään yhteistyötään työelämän ja erityisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyön käynnistäminen ei ole mahdollista ilman lukiokoulutukselle lisättäviä opetusresursseja.

Valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa edellytetään aiempaa tiiviimpää yhteistyötä oppiaineitten välillä. Uudistuksen tarkoituksena on, että opiskelija hallitsee oppiaineiden keskeiset sisällöt, mutta saa myös laaja-alaista osaamista. Lukiolaiselle laaja-alaisen osaamisen tavoite tarkoittaa aiempaa vahvempaa yleissivistystä, kestävän tulevaisuuden rakentamisen edellytyksiä ja parempia jatko-opintovalmiuksia. Tavoitteeseen päästään opettajien samanaikaisopetuksella ja oppianerajat ylittävällä työskentelyllä. Oppianerajat ylittävä yhteistyö tarkoittaa myös sitä, että yksittäisillä opetusryhmillä on samanaikaisesti apunaan kaksi eri opettajaa opetusresursseineen.

Kolmas uuden opetussuunnitelman ja säädetyn lukiolain asettama velvoite on opiskelijoiden aiempaa yksilöllisempi oppimisen tuki ja ohjaus. Velvoitteeseen vastaaminen ei pidemmän päälle ole mahdollista ulkopuolisella rahoituksella. Opiskelijoiden yksilöllisten oppimistarpeitten parempi huomioiminen edellyttää tulevaisuudessa aiempaa enemmän niin opetusresurssia kuin ja myös henkilöstä.

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopiston toiminta jatkuu mahdollisimman elinvoimaisena turvaamalla monipuolinen opetustarjonta, huomioimalla toimialueen asiakkaiden tarpeet sekä varmistamalla osallistumisen ”matala kynnyks”. Yhteistyötä tiivistetään edelleen mm. Lievestuoreen Setlementin/kansalaisopiston kanssa tavoitteena saada uusia asiakkaita alueen vapaan sivistystyön pariin. Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma määrittävät osaltaan kehittämistarvetta tuleville vuosille.

Yli kaksi vuotta jatkunut koronapandemia on vaikuttanut sekä kurssien toteutumiseen, että opiskelijamääriin heikentävästi. Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella. Tämän vuoksi on tärkeää saada opetustuntien määrä pidettyä ja osittain palautumaan pandemiaa edeltävien vuosien tasolle. Opiskelijamäärän palautuminen pandemiaa edeltävälle tasolle ja jopa sen kasvattaminen on tärkeää sekä kurssimaksuista saatavia tuottoja, että opiston elinvoimaisuutta ajatellen.

Valtionosuuden ja kurssimaksutuottojen tuottojen lisäksi toiminnan rahoituksen osana on kunnan oma rahoitusosuus. Kunnan tiukentunut taloudellinen tilanne heijastuu opiston toiminnan resursseihin sekä kasvavaan paineeseen nostaa kurssimaksuja. Riittävän kurssitoiminnan toteutumisen ja yhdenvertaisen osallistumismahdollisuuden näkökulmasta on tärkeää säilyttää kurssimaksut maltillisina.

Opisto toiminta keskittyy eri puolilla kuntaa sijaitseviin koulujen tiloihin ja lisäksi toimitilana on opistotalo Sararanta. Toiminnan turvaamisen kannalta on tärkeää huolehtia terveistä ja tarkoituksenmukaisista tiloista sekä ilta- että päiväkäytössä.

Kansalaisopistossa hankittu yksilön osaaminen halutaan tehdä näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä valtakunnallisesti. Vapaan sivistystyön kentällä kehityksen vahvana suuntana on, että opinnoista saatu osaaminen halutaan tunnistaa ja tunnustaa. Tiedot saavutetusta osaamisesta on ollut mahdollista kirjata kansalliseen opintasuoritusten

ja tutkintotietojen Koski-tietovarantoon elokuusta 2021 alkaen, ja taiteen perusopetuksen osalta vuoden 2023 alusta.

Opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen vaativat oppilaitokselta kurssien osaamisperusteista laadintaa sekä arviointia. Jotta uudistus voitaisiin käytännössä toteuttaa, tarvitaan siihen lisää taloudellisia resursseja. Laukaan kansalaisopisto seuraa tilanteen kehittymistä ja osaamisperusteisuuden toteuttamista sekä alueellisesti että valtakunnallisesti, ja lähtee mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan osaa kursseista sisällöltään osaamisperusteisiksi lähivuosina.

Kirjasto

Kirjastopalveluita arvioidaan käytettävän jatkossakin aktiivisesti ja monipuolisesti. Kirjastolaki määrittää kirjastolle laajan tehtäväkentän ja jokaisen tehtävän toteuttamiseen on paneuduttava tasaveroisesti, mikä on huomioitava kirjaston resurssoinnissa tilat ja henkilöstön osaaminen mukaan lukien.

Laukaan kunnankirjasto on tehtäviensä toteuttamisessa edelleenkin aktiivinen verkostotoimija, avainkumppaneinaan muut Keski-Suomen kirjastot ja sivistyspalvelun muut toimintayksiköt.

Kirjaston kehittämissuunnitelma (2022-2026) määrittää kuntastrategiaan nivoutuen tarkemmin, kuinka kunnan kirjastopalvelua on tarpeen kehittää. Tärkeimmät investointikohteet kyseisenä ajanjaksona ovat omatoimikirjastopalvelun toteuttaminen pääkirjastoon ja kirjaston tilojen muu kehittäminen sekä seuraajan hankkiminen Sarastus-kirjastoauton palvelulle.

Monilukutaidon edistäminen on merkittävä koko suunnittelukaudelle ulottuva kehittämistoiminnan kohde – etenkin nuorten lukutaidon heikkenemisestä on tullut hälyttäviä tutkimustuloksia. Digitaalisen ja etenkin some-maailman tietotulvassa pärjääminen edellyttävää kykyä tiedonlähteiden luotettavuuden arviointiin, etenkin kun tekoälyyn pohjautuvat tekstinmuodostuspalvelut ovat ottaneet kehitysharppauksia.

Suunnitelman mukaisesti asiakkaita ohjataan enemmän omatoimiseen kirjastopalveluiden käyt-

töön. Lisäksi kirjasto huolehtii myös osaltaan digineuvontatoiminnasta ja edistää kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Kokoelmia pidetään monipuolisina ja houkuttelevina. Lasten- ja nuorten aineistokokoelmaan panostetaan erityisesti.

Kuntien yhteinen e-kirjasto käynnistyy suunnitelmien mukaan vuonna 2024, ja kirjaston e-aineistotarjonta siirtyy pääosin sinne mahdollistaen kaikille tasavertaisen pääsyn laajaan sähköisten aineistojen kokoelmaan (vrt. kaupalliset ääni- ja e-kirjapalvelut). Sähköisten aineistojen hankintakustannusten arvioidaan pysyvän muutoksessa nykyisellä tasolla.

Fyysiset aineistot ovat edelleen merkittävässä roolissa kirjastoissa. Niiden saatavuus asiakkaiden moninaisiin tarpeisiin on oman hankinnan ja kirjastoyhteistyön vuoksi hyvä. Painettu kirja on helppo käyttää, mikä irrottaa digivilinästä ja ylläpitää keskittymiskykyä.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluissa on useita kehittämisen tarpeita tuleville vuosille. Palvelujen digitalisointi ja nykyaikaistaminen, liikuntapaikkaverkoston ja palveluiden saavutettavuuden edelleen kehittäminen, kävijämääräseurantatiedon kerääminen, palvelutarjonnan kehittäminen kunnan väestörakenteen mukaisesti (ikäntyneiden ja vähän liikkuvien määrän lisääntyminen), sekä vapaa-aikapalvelujen kokonaisuuden hallinnan parantaminen ovat seuraavien vuosien akuutteja kehittämiskohteita. Osaa näistä on aloitettu jo hyvin tuloksin, mutta kehittämiskohteet ovat laajoja kokonaisuuksia ja edellyttävät pitkäjänteisiä muutosprosesseja. Toimintaa kehitetään myös erilaisin hankkein.

Tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on noussut kunnassa viime vuosina, ja tähän pitää pystyä vastaamaan myös vapaa-aikapalveluissa. Nuorisotyön resurssit tulee kasvaa samassa suhteessa. Ikääntyvien määrän lisääntyessä kuntouttavan ja ennaltaehkäisevän liikuntatoiminnan kysynnän tarpeeseen on pystyttävä vastaamaan uusia ryhmiä perustamalla. Kasvavaa tarvetta indikoi kunnan väestörakenteen muuttumisen lisäksi mm. vapaa-aikapalveluiden saama palaute ja yhteistyöpyyntöjen kasvanut määrä sekä terveysliikuntaan osallistuneiden määrän selvä nousu. Päiväaikaiseen toimintaan

on saatava lisää tiloja, jotta tarjontaa voidaan lisätä. Yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa on kehitettävä edelleen.

Ulkoilun harrastamisen selvästi lisääntyessä reitistöjen kehittämistä on jatkettava eri palvelualueiden ja toimijoiden kanssa yhteistyössä. Opastusta ja viestintää on parannettava. Taajamien liikunta-alueiden hoidossa resursseja olisi saatava esimerkiksi arki-iltojen ja viikonloppujen palvelun parantamiseen, jotta olosuhteet kehittyisivät ja ilkeältä vähenisi.

Kulttuuripalveluiden toimintaa ohjaava kulttuuriohjelmaa valmistuu vuoden 2023 aikana ja se antaa suuntaviivat kulttuurin käytännön toimintaan.

Vattipajalla työskentelee vuoden aikana useita kymmeniä henkilöitä eri pituisissa työsuhteissa tukityöllistettyinä, kuntouttavassa työtoiminnassa ja työkokeilussa. Osalla työtoiminnan asiakkaista saattaa olla vaativia elämäntilanteita ja työhönvalmennus vaatii työvalmentajilta ammattitaitoa ohjata asiakkaita niin työelämässä, kuin arjen asioissa. Työvalmennukseen tarvitaan lisäresursointia ja tarjontaa on pystyttävä räätälöimään asiakkaille entistä paremmin. Yhteistyötä on edelleen kehitettävä hyvinvointialueen, elinkeinotoimen, työllisyysyksikön ja etsivän nuorisotyön kanssa.

Lasten- ja nuorten hyvinvointikeskus

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksissä tulevatkin kehitystoimet liittyvät hyvinvointialueuudistukseen. Kunnalla on vastuu moninaisista hyvinvointia ja terveyttä edistävästä tehtävistä. Tulosityksissä tehtävän työn painopiste on perhekeskuksen perustehtävät huomioiden entistä vahvemmin ennaltaehkäisevässä työssä. Pitkäjänteinen työ ennaltaehkäisevien palvelujen ja toimintojen tuottamiseksi siis jatkuu, jotta korjaavien palvelujen tarve voisi vähentyä.

Tämä on huomioitava tulosityksikön työntekijöiden tehtäväkuissa, työmuotojen kehittämisessä ja monitoimijaisessa verkostoyhteistyössä. Vaikka perhekeskustyötä jatkossakin toteutetaan yhdessä sote-toimijoiden kanssa, on tarpeen tiivistää yhteistyötä

kuntaan jäävien palvelualueiden sekä esimerkiksi järjestötoimijoiden ja seurakuntien kanssa. Vuosi 2023 on siirtymä kautta, jonka aikana hyvinvointialueen ja kunnan tehtävien vastuita, velvoitteita ja yhdyspintoja vielä selkiytetään ja kirkastetaan.

Laukaassa lasten ja nuorten määrä on vielä tulevia lähivuosiakin tarkastellen suuri. Erilaiset lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa kuvaavat indikaattorit osoittavat, että työtä esimerkiksi mielen hyvinvoinnin, liikkumisen ja sosiaalisen vahvistamisen parantamiseksi riittää. Huomioitavaa on myös tarvittavat toimet Laukaaseen saapuneiden pakolaisten kotouttamiseksi. Ennaltaehkäisevien toimien kohdentaminen pikkulapsiperheisiin ja nuoriin on siis perusteltua (kuten varhaisen tuen asiantuntijatyö, koulu- ja oppilaitosnuorisotyö sekä muu yhteisöllinen opiskeluhoitotyö).

Onnistuneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimien taloudellisena kannustimena toimii vuoden 2023 alusta alkaen käytössä oleva hyte-kerroin, joka osaltaan määrittää kuntaan tulevan valtionosuuden suuruutta.

Jatkossa tulee nähdä HyPen tärkeä rooli myös henkilöstön hyvinvoinnin vahvistamisessa ja työntekijöiden sitouttamisessa työhön. Vain hyvinvoivat ja työssään jaksavat työntekijät voivat tuottaa kuntalaisille terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluja.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sivistyspalvelut ovat hyvin pitkälle tarkkaan säädeltyjä. Toimintaa ohjaavat erilaiset lait ja asetukset sekä valtakunnallisesti määrätyt varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmat. Laukaan kunnan hallintosääntö ja sivistyslautakunnan päätökset ohjaavat päätöksentekoa. Palvelualueen esimiesten tehtäviin sisältyy valvontatehtävät ja luonnollisesti myös se, että toiminnassa noudatetaan lakia ja asetuksia sekä hyvää hallintotapaa. Kaikki viranhaltijapäätökset, salaisia päätöksiä lukuun ottamatta, tuodaan tiedoksi sivistyslautakunnalle, joka osaltaan suorittaa sisäistä valvontaa. Ulkoista valvontatehtävää toteuttavat mm. aluehallintovirastot.

Työsuojelun toimintaohjelman mukaiset riskienhallintaan liittyvät toimenpiteet ovat turvallisen toiminnan perustana. Samoin läheltä piti-tilanteet dokumentoidaan ja lähetetään palvelualueen esimiehille. Näitä seurataan mm. työsuojelutarkastuksilla.

Hallintopalveluiden riskit sijoittuivat ja rajoittuivat lähinnä Kuntalan väistötilojen toimivuuteen. Hallintopalveluiden toimintaan kohdistuvat riskit ovat infrastruktuurin toimintahäiriöistä johtuvat toimintakatkokset. Hallintopalveluiden taloudelliset riskit

ovat pieniä, sillä toimintatuotot ja menot ovat ennakoitavissa. Hallinto- ja talouspäällikkö irtisanoutui 2021 vuoden lopulla, ja virkaa ei ole täytetty. Henkilöstön väheneminen hallinnossa on tuottanut lyhyellä aikavälillä säästöjä, mutta tehtävien määrän säilyessä ennallaan tai kasvaessa tämä aiheuttaa riskejä hallinnon toiminnan ruuhkautumiselle.

Varhaiskasvatuksessa tehdään jatkuvaa sisäistä riskien arviointia ja hallintaa eri muodoissa. Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti sekä seurataan läheltä piti-ilmoituksia.

Varhaiskasvatuksen henkilöstösaatavuus erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien osalta on heikentynyt merkittävästi viime vuosina. Tämä on näkynyt myös vakituisten vakanssien täyttämässä. Kaikkia vakituisia toimia ei ole saatu täytettyä suunnitellusti.

Lasten tarvitsema tuki erilaisten tuen tarpeiden vuoksi on viime vuosina noussut. Tämä näkyy lisääntyneinä henkilöstöresurssien tarpeina, jotta turvallisuus varhaiskasvatuksen lapsiryhmissä voidaan turvata ja lapsille järjestää tarkoituksenmukaista tukea.

Edellä mainittujen riskien lisäksi myös vallitseva maailmantilanne heijastuu varhaiskasvatuksen toimintaan. Viime vuosina pandemia-aika ja sen jälkeiset seuraukset, energiakriisi sekä niistä johtuvat muutokset toiminnassa tai palveluntarpeissa heijastuvat varhaiskasvatuksen toimintaan.

Perusopetuspalveluiden taloudellinen riskienhallinta keskittyy kuukausittaiseen talouden toteuman seurantaan, jota toteutetaan muutaman kuukauden välein myös lautakunnan toimesta. Havaittuihin poikkeamiin puututaan, syyt selvitetään ja tarvittaessa reagoidaan toimintaa muuttamalla tai tekemällä talousarviomuutosesityksiä. Haasteita taloudelliseen riskienhallintaan on edelleen asettanut pandemiatilanne. Sen jäljiltä hoidetaan edelleen oppilaiden oppimisen ja sosiaalisen toiminnan tuen tarvetta, sijaistarvetta sekä henkilöstön kuormittumista. Myös esimerkiksi koulukuljetuskustannusten arviointi kahden pandemiavuoden jälkeen oli ongelmallista.

Toiminnallinen riskienhallinta perustuu siihen, että kaikki lakisääteiset ja muut tarvittavat suunnitelmat ja varautumisjärjestelyt ovat ajan tasalla. Niitä seurataan ja arvioidaan vuosittain niin, että koulut tekevät toiminnastaan kokonaisvaltaisen toimintasuunnitelman jotka hyväksyy sivistyslautakunta, ja lukuvuoden päättyessä toimintasuunnitelman toteutumisen arvioinnit, jotka hyväksyy sivistyslautakunta. Arviointitietoja käytetään seuraavan vuoden toimintasuunnitelman pohjana. Tämän vuoden toiminnallista riskienhallintaa on hallinnut täysin erillainen varautuminen ja sopeutuminen pandemiatilanteen aiheuttamiin vaatimuksiin.

Tukea tarvitsevien lasten määrä on noussut viime vuosina, tähän on vastattu kehittämällä rakenteita ja tarvittavin henkilöstöresurssein. Tätä on tärkeää kehittää myös tulevina vuosina.

Lukion Merkittävin lukiokoulutuksen sujuvuuteen, opettajien ja opiskelijoiden opetukseen, oppimiseen ja hyvinvointiin vaikuttanut tekijä on ollut pitkittynyt koronaepidemia. Koronatilanteesta on seurannut valtava määrä ennakoimatonta ja kiireistä työtä opetusratkaisujen kehittämiseksi alueellisten ja valtakunnallisten suositusten mukaisiksi.

Opettajien ja opiskelijoiden psyykkisen kuormituksen vähentämiseksi koulutyötä on pyritty järjestämään ensisijaisesti lähiopetuksena. Lisäksi kaikki opettajat ovat osallistuneet työnohjaukseen hankerahoituksen turvin. Opiskelijoille on myös pystytty tarjoamaan monipuolista oppimisen tukea hankerahoituksella. Lisäksi koulu yhteisön hyvinvoinnista on pyritty pitämään huolta yhteisöllisin tempauksin, juhlin ja tapahtumin koronaturvallisuutta unohtamatta.

Kansalaisopisto yleisesti ottaen toteuttaa säännöllisesti sisäistä riskien hallintaa ja arviointia toiminnassaan. Lakisääteisen turvallisuussuunnitelman lisäksi esimerkiksi opettajien turvallisuusohjeet päivitetään lukuvuosittain ja opetuksessa käytettävistä kemikaaleista pidetään ajantasaista luetteloa.

Vuonna 2022 kansalaisopiston toiminnan kannalta merkittävin riskitekijä oli yhä jatkunut koronapandemia, jolla oli kokonaisuudessaan edelleen vaikutusta opiskelijamäärään, kurssien toteutumiseen ja henkilöstön kuormittumiseen.

Pandemian aiheuttamia riskitekijöitä pyrittiin hallitsemaan ja vähentämään mm. sopeuttamalla toimintaa niin, että se saattoi parhaalla mahdollisella tavalla jatkaa rajoituksista huolimatta (mm. hygieni- ja väljyyssuosituksia). Myös henkilöstöä kannustettiin jaksamaan poikkeusajan yli. Henkilöstön jaksamista tuettiin toteuttamalla tyhy-hetkiä ja jakamalla työtehtäviä mahdollisuuksien mukaan joustavasti.

Kirjastopalvelun riskinä on vuonna 2002 hankittu Sarastus-kirjastoauto, joka on käyttöikänsä lopussa. Äkilliset rikkoontumiset tuovat käyttökatkoja palveluun ja aiheuttavat korjauskuluja. Riskiin varaudutaan mahdollisuuksien mukaan ennakoivilla huolto- toimenpiteillä ja kiirehtimällä seuraajan hankintaa. Kirjaston kehittämissuunnitelmassa on hahmoteltu vaihtoehtoja kirjastoauton tuottaman palvelun jatkolle tulevaisuudessa.

Vapaa-aikapalveluissa tehdään jatkuvaa sisäistä riskien arviointia ja hallintaa eri muodoissa. Turvallisuussuunnitelmia päivitetään säännöllisesti. Koronapandemia on vaatinut erityisiä järjestelyjä, minkä myötä on kehitetty tarkempia ohjeita esimerkiksi

hygieni- ja väljyyssuosituksiin, palaverikäytäntöihin sekä ryhmä- ja tapahtumatoimintaan.

Korona-aikana on kiinnitetty erityisesti huomiota henkilöstön työssä jaksamiseen, koska poikkeuksellisen aikana toimiminen on aiheuttanut ylimääräistä kuormitusta työssä. Henkilöstön hyvinvointia seurataan ja työn joustoja tarjotaan tarvittaessa. Kehittämispäiviä on järjestetty vapaa-aikapalveluiden kaikille työntekijöille yhteisesti kaksi kertaa vuodessa ja siellä käsitellään ajankohtaisia aiheita mm. turvallisuuskäsitteitä sekä työssä jaksamista.

Lasten- ja nuorten hyvinvointipalveluissa noudatetaan kunnan yleisiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksia sekä HyPen omaa turvallisuus- ja varautumissuunnitelmaa. Uuteen toimitilaan on laadittu ajantasainen pelastussuunnitelma, henkilöstöä on perehdytetty tähän ja suunnitelma on laitettu kaikkien käyttäjien saataville.

Investoinnit

Sivistyspalveluiden investoinneissa jäi käyttämättä 20.000 euron piha- ja leikkivälineisiin varattu summa. Pihoja korjattiin ja kehitettiin rakennushankkeiden yhteydessä tai tilapalvelun määrärahoilla.

Koulujen tieto- ja viestintätekniikan laitteiden päivittämistä toteutettiin 50.000 euron investointimäärärahalla yhdessä tietohallinnon kanssa. Kustannukset kohdentuivat sivistyspalveluiden ICT-infraan, av-välineistöön ja TVT-laitteiden lisälaitteisiin. Varsinaiset tietokoneet ja tabletit hankitaan sisäisellä vuokramallilla tietohallinnosta käyttötalouden kustannuksina.

Vihtavuoren koulukeskuksen kalustomääräraha alittui vuodelta 2022 34.000 euroa. Kokonaisuudessaan kalustohankintaan varattu määräraha ylittyi v. 2021-2022 20.000 euroa. Tämä johtui siitä, että alkuperäisessä kustannusarviossa ei ollut huomioitu kuntosalin, vapaa-aikatoimen tilojen sekä kirjaston kalustamista, jotka toteutettiin samassa yhteydessä koulun kanssa.

Lukion lähiliikuntapaikan rakentamisessa kunnalle kirjautui hankkeeseen myönnetty avustus 22.000

Työhön liittyvät turvallisuusriskit huomioidaan työn käytännön järjestelyissä. Myös tarvittavasta henkilöstökoulutuksesta huolehditaan.

Tautiriskejä minimoidaan hygieniatoimilla ja kiinnittämällä huomiota asiakasmääriin. Etätyöskentelyä suositetaan paitsi tarttuvien tautien ehkäisyssä myös työskentelyrauhaa vaativien tehtävien hoitamisessa.

Työntekijöiden jaksamisen ja hyvinvoinnin tukena hyödynnetään työnohjausta ja noudatetaan Laukaan kunnan varhaisen puuttumisen mallia.

euroa, ja hankkeen loppuunsaattamisesta koitui vielä kustannuksia 7.000 euroa.

Kirkonkylän koulun kalustohankinta toteutettiin 164.000 euroa alle tavoitehinnan. Tähän merkittävä syy on, että osa kalustohankinnasta oli toteutettu jo väistötiloihin siirtymisen yhteydessä, ja näin ollen väistötiloihin hankitut kalusteet pystyttiin hyödyntämään sellaisinaan siirryttäessä uusiin tiloihin.

Leppäveden kirjaston kalustamista toteutettiin 15.000 eurolla, ja siihen on saatu lisärahoitus vuodelle 2023.

Sydän-Laukaan koulun judosalin muutostöihin varattua määrärahaa ei käytetty.

Vapaa-aikapalveluiden investoinnit kohdistuivat vuonna 2022 Koulunmäen lähiliikunta-alueeseen, johon rakennettiin skeittipaikka sekä uusittiin kaukalo ja sen pohja. Kokonaisinvestoinnille oli varattu Koulunmäen osalta yhteensä 400.000 euroa ja käyttämättä jäänyt osa siirtyy vuodelle 2023. Lähiliikunta-alueen suunnitelmaan sisältyy mm. ulkokuntoilualueen rakentaminen skeittipaikan ja kaukalon läheisyyteen. Vuonna 2022 jatkettiin myös Leppäveden liikuntapuiston toteuttamista. Vuonna 2022 liikuntapuistossa aloitettiin yleisurheilun alueen ja

hiihtostadionin sekä tenniskenttien pohjatöiden rakentaminen. Tämä investointikokonaisuus jatkuu vuonna 2023.

Tunnusluvut

VARHAISKASVATUS	TP2019	TP 2020	TP2021	TA/M2022	TP2022
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1823	1708	1602	1555	1518
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1166	1108	1088	1100	1027
- % 0-6 vuotiaista	63,9%	64,8%	67,4%	70,7%	67,6%
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	573	535	529	550	555
- yksityisessä ostopalveluissa	53	37	38	40	41
- palvelurahalla	540	536	521	510	431
Esiopetus yhteensä	230	255	244	210	208
- kunnallisessa esiopetuksessa	123	129	131	110	107
- yksityisessä ostopalvelussa	24	6	13	10	8
- palvelurahalla esiopetuksessa	93			90	
-		120	100		93
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	82	56	71	80	60
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12.	379	345	345	270	206
*Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä ei sisällä kerhotoiminnassa olevia lapsia eikä pelkässä esiopetuksessa olevia lapsia.					
Henkilökunnan määrä 31.12.2022	164	167	152	168	176
Myydyt varhaiskasvatuspaikat	12	4	11	10	8
Ostetut varhaiskasvatuspaikat	4	4	9	9	7

PERUSOPETUS	TP2019	TP 2020	TP 2021	TA/M2022	TP 2022
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2.727	2.803	2.822	2.823	2.842
Vuosiviikkotunnit	4.841	4.934	5.078	5.078	5.303
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	98	71	94	90	87
Esiopetuksen kustannukset €/esiopetuksen oppilas	7.026	8.984	6.941	7.080	8.970
Iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden lukumäärä	239	208	212	230	218
Iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	17.023	13.435	20.941	18.500	21.676
Kuljetusoppilaiden määrä	928	949	959	923	1.018
Koulukuljetuskustannukset €/kuljetusopp	1.845	1.361	1.792	1.665	1.799
Kiinteistömenot €/oppilas	1.817	1.854	2.098	2.913	2.929
Ruokapalvelumenot €/oppilas	604	526	590	596	588
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,78	1,72	1,80	1,8	1,85
Kustannukset/vuosiviikkotunti	4.791	4.927	5.813	5.108	4.859
Perusopetuksen kustannukset €/oppilas	8.506	8.188	9.026	9.189	9.066

LAUKAAN LUKIO	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP2022
Opiskelijamäärä	273	248	369	281
Kurssien määrä (kokonaiskehys)	358	349	385	419
Kurssit/opiskelija	1,31	1,41	1,43	1,49
Kiinteistömenot euroa/opiskelija	1.410	1.623	2.315	2.566
Ruokapalvelumenot euroa/opiskelija	545	400	398	442
Kustannukset euroa/opiskelija	5.844	7.539	8.252	8.556

KANSALAIISOPISTO	TA/M 2022	TP 2022
Vaikuttavuusnäkökulma		
Opetustunnit yhteensä	6200	6316
Kurssilaisten määrä	2900	3005
Asiakasnäkökulma		
Opintoryhmien määrä	250	253
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	12	12

Prosessinäkökulma		
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	260.000	286.487
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)		156 (61)
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)		74 (29)
Taiteen perusopetus		
Vaikuttavuusnäkökulma		
Opetustuntien määrä	600	658
Kurssilaisten määrä	180	210
Asiakasnäkökulma		
Opintoryhmien määrä	19	21
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	9	10
Prosessinäkökulma		
Käyttökustannukset/ opiskelija		71
Kustannukset/oppitunti		22

KIRJASTO	TP2020	TP2021	TP2022
Kirjastokäynnit	114000	141000	147000
Aukiolotunnit	8000	1300	13000
Aineiston lainat (uusinnat mukaan lukien)	300000	337000	337000
Lainaajat	6700	6500	6700
Lainat / Asukas	16	18	18
Elektronisten aineistojen käyttökerrat	35000	41000	41000
Ryhmiä opetustunnit	73	47	242 koulutusten määrä
Tapahtumat	56	46	234
Kirjastoaineisto, kpl	113000	111000	108000
Vuosihankinta, kpl	5300	4700	4400

VAPAA-AIKAPALVELUT	TP 2021	TA2022	TP 2022
Hallinto			
Henkilökunta			
Vakinaiset	14,6	16,7	16,7
Määräaikaiset nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, latujen ajajat	48	40	37
Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	83	75	88
Järjestö avustukset/määrä	19	30	26
Jaetut avustukset/euroa	71.334	138.000	81.817
Terveysliikunta			
osallistuneet/määrä	13709	7500	13900
Leirit			
osallistuneet/määrä	600	650	530
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	2884	3000	2100
Vapaa-ajan tilapalvelut			
Liikuntasalit			
käyttövuorot/viikko	300	300	248
Kuntosalit			
käyntikerrat/vuosi	13172	25000	19 000
Multamäen leirikeskus			
käyttöpäivät/vuosi	218	280	190
Nuorisopalvelut			
Vapaa-aikatalot			
Käyttökerrat/nuorisotoiminta/vuosi	4852	8000	7300
Käyttökerrat, muut/vuosi	9490	16000	
Työpajatoiminta	7000	7000	5000

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIKESKUS	TP2021	TA/M2022	TP2022
HyPen ryhmämuotoisen toiminnan asiakkaat			
HyPen teemalliset nuorten illat ja nuorten toiminta, käyntiä (kyläillat, välkkäkurkat, nuortenkahvilat, jalkautumiset)	2000	1200	1000
Erityisnuorten illat, käyntiä	61	100	-
HyPen teemalliset avoimet illat perheille ja vanhemmille, käyntiä	47	300	110
Nuorten kohdennetut ryhmät/pienryhmät, käyntiä	30	300	30
Perhevalmennus ja muut vanhempien/aikuisten ryhmät, käyntiä (perhekahvila, -valmennus, vertaisryhmät yms.)	120	500	440
Asiakastapaamiset yksilö-, parisuhde- ja perhetyössä			
Varhaisen tuen asiantuntijan asiakastyö*			
Asiakastyö terapiaotteella lapsille ja perheille, asiakaskontaktia	-	20	
Konsultaatio, työssäjaksamisen tukeminen ja koulutus, asiakaskontaktia	637	650	635
Avoimet tilaisuudet, esimerkiksi vanhempainillat, asiakaskontaktia	-	400	
Etsivä nuorisotyö, ohjautunutta asiakasta (HyPen ja työllisyysyksikön etsivät, 4 hlöä)	136	160	165
Perhetyö HyPellä, tapaamista (esim. valvotut tapaamiset)	80	170	20
Erityisnuorisotyö			
ohjautunutta asiakasta	20	20	15
tapaamisia (toteutuneet)	130	160	60
Psykiatrinen sairaanhoitaja, Keski-Suomen seututerveyskeskus			
tapaamista		-	
asiakasta	587		674
Lasten ja nuorten päihdesairaanhoitaja	93	-	156
tapaamista			
asiakasta	688	-	578
Perhelääkäri	143	-	126
tapaamista			467
asiakasta	-	-	309
Perheneuvola			
perhettä (uusia ja jatkuvia)	139	-	129

Avoim puheterapiavastaanotto HyPellä, Keski-Suomen seututerveyskeskus, asiakasperhettä	20	-	50
Jyväskylän seurakunnan perheasiainneuvottelukeskus			
• laukaalaisasiakkaita yhteensä	57		
• tapaamista HyPellä	3		-
Opiskeluhoito			
• kuraattorit (5,5 hlöä): eri yksilöasiakasta	454	-	468
yksilötyön tapahtumat	2675	3800	2568
oppitunnit ja ryhmät, kerrat	310	380	402
• koulupsykologit (3 hlöä): asiakasta	360	370	390
tutkimukset	50		33

4.2.4 Tekniset palvelut

Teknisen toimen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa. Tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita ja tarkoituksenmukaisia toimitiloja sekä tarjota ruoka- ja puhtauspalveluja kunnan eri toimialoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota suunnitteluun ja rakentamisen laatuun sekä asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

Teknisen palvelualueen tehtäviin kuuluvat myös ympäristövalvonnan viranomaispalvelut. Ympäristöterveydenhuolto, ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta hoitavat valvontaviranomaisen tehtäviä, joilla varmistetaan lainsäädännön noudattaminen, luvan myöntämisen edellytysten täyttyminen sekä lupamääräysten valvonta kunnassa.

Tekninen palvelualue käsittää viisi tulosyksikköä: hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä ympäristövalvonta.

Teknisellä palvelualueella toimii kaksi lautakuntaa: tekninen lautakunta sekä lupa- ja valvontalautakunta.

kunta. Palvelualueen viidestä tulosyksiköstä hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, sekä ruoka- ja puhtauspalvelut kuuluvat teknisen lautakunnan toimialaan. Lupa- ja valvontalautakunnan toimialat muodostavat ympäristövalvonnan tulosyksikön.

Laukaan lupa- ja valvontalautakunta hoitaa vastuukuntaperiaatteella ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranomaistehtäviä myös Hankasalmen kunnan alueella. Ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävissä puolestaan Laukaa ja Konnevesi muodostavat yhteistoiminta-alueen, jossa vastuukuntana toimii Laukaa. Lupa- ja valvontalautakunnassa on Laukaan (4 jäsentä) lisäksi Hankasalmen (3 jäsentä) ja Konneveden (2 jäsentä) kunnan edustus.

Ympäristövalvonnassa yhteistyötä tehdään laajemminkin Keski-Suomessa eri osa-alueilla. Terveysvalvonnassa viranomaisyhteistyötä tehdään Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen kanssa ja eläinsuojeluvalvonnassa pohjoisen Keski-Suomen kanssa.

Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut

Hallinto ja talous –tulospaikka vastaa teknisen palvelualueen hallinto- ja talouspalveluista. Tehtäviin kuuluu teknisen lautakunnan päätöksen teon valmistelu ja päätösten toimeenpanotehtävät yhdessä palvelualueen yksiköiden kanssa. Yksikkö vastaa hallinnon ja talousasioiden koordinoinnista, talousseurannasta ja raportoinnin kehittamisestä. Hallinto- ja talous –yksikkö osallistuu myös seudullisena yhteistyönä hoidettavien joukkoliikenteen ja jätehuollon ohjausryhmien toimintaan.

Vuoden 2022 aikana teknisellä palvelualueella kilpailutettiin 15 rakentamiseen, kunnossapitoon ja palvelunhankintaan liittyviä hankintoja. Osa näistä hankinnoista oli rakentamisen suunnitteluun ja

kunnossapitoon liittyviä puitejärjestelyjä. Hankinnasta vastaa kukin yksikkö itse, mutta hankintojen yleinen koordinointi hoidetaan hallinnon ja talouden yksikössä. Samoin rakennuspalveluiden verottajailmoitukset.

Hankintajärjestelmän ja asianhallintajärjestelmän uusien versioiden käyttöönotto on edellyttänyt palvelualueen henkilöstön tavallista runsaampaa perehdyttämistä ja ohjaamista uusiin toimintatapoihin. Samalla käyttöön otettu sähköinen allekirjoitus ja sähköinen lupapalvelu ovat osaltaan sujuvoittaneet työskentelyä, vaikka eri ohjelmien integroimisessa on vielä paljon tehtävää. Jatkossa lomakkeiden muokkaaminen sähköisesti täytettä-

vään muotoon tulee helpottamaan mm. vene-
paikkojen ja yksityistieavustusten hakemista ja
käsittelyä.

Yksikön vastuulla ovat myös asuntoviranomaisen
tehtävät, joihin liittyy valvontaa, lausuntoja ja ti-
lastointia. Asumisoikeusasuntojen valinta- ja luo-
vutushintapäätökset siirtyvät uuden asumisoi-
keuslain mukaisesti vuoden 2023 lopulla Asumi-
sen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen hoidetta-
vaksi.

Yhdyskuntatekniikan suunnittelupalveluiden yk-
sikkö vastaa uusien alueiden ja peruskorjattavien
kohteiden suunnitelmista ja talousarvioista. Pe-
ruskorjattavan vesihuoltoverkoston suunnitte-
lusta ja toteutuksesta vastaa Laukaan Vesihuolto
Oy.

Uusia vesihuoltohankkeita toteutetaan yhteis-
työssä Laukaan Vesihuollon kanssa. Yhtiö ostaa
valmiit kohteet kunnalta. Suunnitteluyksikkö on
laatinut suunnitelmia myös vapaa-aikatoimen
hankkeisiin muun muassa Leppäveden liikunta-
puistoon. Suunnittelupalvelut toimii Ely-keskuk-
sen ja kunnan yhteisissä liikenneväylien suunnit-
telu- ja rakentamishankkeiden yhteistyötahona.

Ely-keskuksen ja kunnan yhteishankkeena toteu-
tettiin kävely- ja pyöräilyväylä mt 637:n varteen,
välille Hallaperäntie-Vaajakoskentie sekä mt
638:n varteen, välille Kauramaantie-Perttulan liit-
tymä. Hanke valmistui elokuussa 2022 ja Laukaan
kunnan rahoitusosuudeksi muodostui noin 1,02
miljoonaa euroa.

Vuonna 2022 uusia katusuunnitelmia laadittiin
Leppävedelle Hiekkapohjan alueelle, Hiekkapoh-
jantie (470 metriä) ja Korpelantie (165 metriä).
Katusuunnitelmat sisälsivät myös tarvittavat hule-
vesiviemäriverkostojen suunnitelmat.

Kirkonkylän alueelle uusia katusuunnitelmia laa-
dittiin Rokkakankaantielle (300 m) ja Kipparintien
paikoitusalueelle (kääntöpaikka ja p-alue).

Katujen saneeraussuunnitelmia tehtiin Kirkonky-
län Aikalanmäen alueelle. Saneerattavia katuja

ovat Ketomaantie, Ketokuja ja Ritokuja. Saneerat-
tavien katujen yhteispituus on noin 620 metriä.
Lievestuoreelle laadittiin Fannynkujan katusuun-
nitelma (70 metriä).

Vihtavuoren Kuhamäen alueelle on laadittu vesi-
huoltosuunnitelma Kuhamäenkadun varteen.
Uutta verkostoa on tarkoitus rakentaa noin 300
metriä.

Paikkatietopalvelut -yksikkö tuottaa ja ylläpitää
erilaisia karttaa-aineistoja sekä tuottaa mittaus-
palveluita kunnan omiin tarpeisiin sekä kuntalai-
sille. Lisäksi yksikkö vastaa kuntarekisteri- ja paik-
katietojärjestelmässä olevan aineiston ylläpidosta
ja kehittämisestä sekä ohjelmistoympäristön toi-
mivuudesta ja kehittämisestä omalta osaltaan.

Ukrainan sodan ja koronan vaikutuksesta uudisra-
kentamisen ja rakennusvalvontamittausten
määrä vähentyi edelliseen vuoteen verrattuna.
Vastaavasti energiakaivojen sijaintikatselmukset
ja uusintamerkitsemisten määrä kasvoivat. Toi-
mintatuottoja lisäsi osaltaan rakennusvalvonnan
taksojen tarkastus vuonna 2022.

Yksikössä tapahtui alkuvuodesta useita henkilös-
tömuutoksia ja uusien työntekijöiden perehdyttä-
minen on vienyt aikaa muilta tehtäviltä. Osin
tämä johtuen muun muassa Vehniä kantakartan
laatiminen jäi suorittamatta.

Paikkatietopalveluissa on meneillään pilotti-
hanke, jossa infrarakentaminen pyritään siirtä-
mään täysin koneohjattuun työskentelyyn. Pilo-
toinnin aikana on kerätty arvokkaita havaintoja
kustannustehokkaan toiminnan kehittämiseksi
tulevina vuosina yhteistyössä yhdyskuntatekni-
kan kanssa. Vuonna 2022 koneohjauksen hyödyn-
tämistä omilla infratyömailla on jatkettu, mutta
työskentelyn tehostaminen täysimääräisesti ei
vielä toteutunut.

Vuoden 2022 alkupuolella otettiin käyttöön säh-
köinen lupa-asiointipalvelu suunnittelutarve- ja
poikkeamislupien sekä yleisten alueitten lupien

sähköistä hakemista varten. Rakennusvalvon-
nassa lupapalvelu on ollut käytössä jo useamman
vuoden ajan.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

HALLINTO, SUUNNITTELU JA PAIKKATJETOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	7,3	7,3	6,3	-1
Määräaikaiset	0,08		0	0
Yhteensä	7,38	7,3	6,3	-1

Hallinnon ja talouden sekä suunnittelun yksi-
köissä ei tapahtunut henkilöstömuutoksia kulu-
neen vuoden aikana. Paikkatietopalveluissa oli
useampiakin henkilövaihdoksia. Yksikön kahdesta
kartoittajasta toinen eläköityi ja toinen vaihtoi
työnantajaa vuoden 2022 vaihteessa. Työvoiman
heikosta saatavuudesta ja hiljentyneen työtilan-
teen vuoksi yksikössä on työskennelty vajaalla
miehityksellä, yhden kartoittajan voimin. Raken-
tamisen palautuessa taas ennalleen, tarvitaan

palvelualueen tehtäviin kaksi kartoittajaa. Kartoit-
tajan rekrytointia on suunniteltu vuoden 2023 lo-
pulle.

Paikkatietopalvelujen yksikössä työskentelee
myös maankäyttösihteeri 50 prosentin työpanok-
sella. Yksikön henkilöstösuunnitelmaan maan-
käyttösihteeri on lisätty vuodesta 2023 lähtien.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikkö vas-
taa kunnan hallintaan kuuluvien katujen-, viher-,
satama- ja liikennealueiden sekä valaistuksen yllä-
pidosta sekä rakentamisesta. Tulosityksikkö jakaan-
tuu kolmeen tulospaikkaan: katujen kunnossapito,

Yhdyskuntatekniset palvelut vastaa myös kunnan
hulevesiverkostosta sekä rakentaa kunnallistekniik-
kaa Laukaan Vesihuolto Oy:lle.

Tulosityksikkö hoitaa kunnan sisäisiä varastopalve-
luita edullisesti ja täydentää urakoitsijoiden tuotta-
mia palveluita kunnan omalla konekalustolla. Sote-
toimintojen siirtyminen Keski-Suomen hyvinvointi-
alueelle 1.1.2023 vaikuttaa osaltaan myös kunnan
sisäisiin varastopalveluihin. Varaston aukioloaikaa
supistetaan ja vapautuvaa työpanosta ohjataan
työjärjestelyillä yksikön muihin tehtäviin.

puistot ja yleiset alueet sekä kunnallistekniikan ra-
kentaminen. Lähimetsien hoito on siirtynyt vuoden
2022 aikana puistopuolelta maankäytön tulositysik-
köön, mikä on helpottanut tulosityksikön uusia teh-
täväjärjestelyjä.

Vuoden 2022 aikana on toteutettu uudisrakenta-
mis- ja peruskorjauskohteita lautakunnan hyväksy-
män käyttösuunnitelman mukaisesti. Uudisraken-
taminen on kohdistunut erityisesti Leppäveden
Korpelan kaava-alueelle. Kirkonkylälle on raken-
nettu Kipparintien P-alue sekä Rokkakankaantie.
Lievestuoreella toteutettiin Haarlanrannan sata-
man läheisyyteen uusi Fannynkuja.

Laukaan sataman kehittämistä on jatkettu sataman
tarkennetun yleissuunnitelman mukaisesti. Sata-
man 2-laituri asennettiin syyskuun lopulla. Hank-
keen aikana ilmeni ongelmia vesialueen luvan
kanssa, minkä vuoksi laiturin loppuosa jäi tässä vai-

heessa asentamatta paikoilleen. Työ tehdään loppuun, kun lupa-asiat ovat kunnossa. Sataman kehittämis-toimenpiteitä jatketaan mm. pilssi- ja sepi-
tipisteen sekä polttoainejakelupisteen uusimisella.

Laukaan kuntaan on vuoden 2022 aikana laadittu koko kuntaa palveleva kävelyn- ja pyöräilyn edistämishjelma, jonka tarkoitus on parantaa kävelyn ja

pyöräilyn olosuhteita, turvallisuutta sekä houkuttelevuutta. Yhdyskuntatekniikka osallistuu ohjelman toteuttamiseen yhdessä maankäytön ja vapaa-ai-
katoimen kanssa. Ohjelman mukaiset toimenpiteet huomioidaan jatkossa yhdyskuntateknisten palvelujen investoinneissa.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	15,32	15,8	16,34	0,54
Määräaikaiset	3,21	8,21	2,9	-5,31
Yhteensä	18,53	24,01	19,24	-4,77

Yhdyskuntatekniikan tulosityksikössä on vuonna 2022 tehty työjärjestelyjä. Puistomestarin eläköity-
essä puistomestarin toimeen siirrettiin puutarhuri

ja puutarhurin toimi jätettiin täyttämättä. Samoin myös erikoisammattimiehen eläköityessä paikka jä-
tettiin täyttämättä.

Tilapalvelu

Tilapalvelun tulosityksikkö vastaa kunnan kiinteistö-
omaisuuden rakennuttamisesta, kiinteistönpi-
dosta ja tilahallinnasta. Tulosityksikkö muodostuu
kolmesta tulospaikasta: rakennuttaminen ja tila-
hallinta, kiinteistönhoito sekä kunnossapito.

Rakennuttamisen ja tilahallinnan tulospaikka vas-
taa palveluverkon tilatarpeista, tilojen vuokrauk-
sesta sekä teknisistä selvityksistä ja tulosityksikkö-
tason kehittämistehtävistä.

Kiinteistönhoidon tulospaikka vastaa rakennetun
kiinteistöomaisuuden elinkaaren aikaisista hoito-
ja huoltotehtävistä sekä huolehtii perustehtä-
viensä lisäksi energianhallinnan tehtävistä, raken-
nusautomaatiosta, turvallisuustehtävistä sekä
kiinteistönhoidon asiantuntijapalveluista.

Kunnossapidon tulospaikan vastuulla on huoleh-
tia rakennusten elinkaaren aikaisista korjaustehtä-
vistä. Tämän lisäksi tulospaikka toteuttaa muiden

palvelualueiden tilaamia toiminnallisia muu-
toskorjauksia ja pienimuotoisia investointihank-
keita.

Toimintavuoden 2022 keskeisimmät tavoitteet
saavutettiin; investointihankkeet toteutuivat kus-
tannusennusteen mukaisesti ja sovitussa aikatau-
lussa, olosuhdeilmoitusten vähäinen määrä ker-
too rakennusten terveellisyydestä ja käyttäjille
suunnattu asiakastytyväisyyskyselyn tulos oli jäl-
leen erittäin korkea. Kysely osoittaa, että tilapal-
velu on onnistunut tehtävässään erinomaisesti.
Vuonna 2022 tilapalvelua työllisti hyvinvointialu-
eelle vuokrattavien toimitilojen kiinteistöselytyk-
set ja vuokrasopimusten laadinta. Hyvinvointialu-
een vuokrajärjestely satoi tilapalvelun resursseja
ennakoitua enemmän.

Tilapalvelun tunnusluvut, menojen kehitys, sisäi-
set vuokrat ja tilamäärien kehitys kuvattu
graafeissa 2-5.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

TILAPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	19,85	22	17,72	-4,28
Määräaikaiset	3,51	0,75	3,77	3,02
Yhteensä	23,36	22,75	21,49	-1,26

Tilapalvelun tulosityksikön henkilöstösuunnitelmassa varauduttiin uudistuvan kiinteistökannan ylläpidon varmistamiseen sekä hyvinvointialueen käynnistymisen myötä uudenlaisen tilahallinnan johtamiseen. Uuden toimintaympäristön haltuun ottaminen edellyttää riittävää, ammattitaitoista

henkilöstöä. Toimintavuoden aikana vakinaistamisia ei toteutunut ennusteen mukaan, vaan tarpeeseen pyrittiin vastaamaan määräaikaisin työsuhtein. Eläkkeelle siirtymisten johdosta avoimiksi jääneitä toimia ei täytetty välittömästi. Vuoden 2022 aikana vakinaistettiin kiinteistönhoitaja sekä toimistosihtheeri.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Ruoka ja puhtauspalvelut tuottavat kunnan eri yksiköille sekä kunnan toimintaan liittyville ulkopuolisille asiakkaille ravitsemussuosituksen mukaiset ruokapalvelut ja tilojen tarkoituksenmukaisen puhtaustason.

Ruoka- ja puhtauspalvelun yhteisiä koulutuksia ei henkilöstövajauksen vuoksi järjestetty vuonna 2022.

Hävikkiruoan hyödyntämisessä on jatkettu yhteistyötä Väentupa ry:n Tuoja-hankkeen kanssa. Väentupa pyrkii yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa kehittämään Laukaaseen hävikkiruokajakelun mallin, jossa ruokaa on tarjolla heikossa asemassa oleville kuntalaisille.

Ruokapalvelukeskuksen hankesuunnittelu käynnistettiin syksyllä 2022. Ruokapalvelukeskuksen tilat eivät täytä enää tämän päivän vaatimuksia. Tilat ovat riittämättömät ja laitekapasiteetti tiensä päässä. Tilasta on tehty myös olosuhdeilmoituksia, joten uudet tilat ovat tarpeen. Suunnitteluun liittyen ruokapalvelussa on aloitettu ruokapalvelutuotannon vaihtoehtoisten tuotantoprosessien selvittely. Hankkeen edetessä selviää myös mah-

dollinen yhteistyö Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston kanssa ja sen vaikutus kunnan ruokapalvelutuotantoon.

Puhtauspalveluissa siivottavien kiinteistöjen puhtaustasoa on ylläpidetty tilojen toiminnan edellyttämällä ja sopimuksen mukaisella hyvällä tasolla.

Laadun toteutumista on seurattu Insta 800 siivouksen teknisen laadun mittaus- ja arviointijärjestelmällä ja käyttäjien suoraa palautetta kyselemällä. Saatu palaute on pääsääntöisesti ollut hyvää.

Kehityskohtena puhtauspalvelussa on toimintaprosessien tarkentaminen ja yhtenäistäminen kaikkien toimitilojen osalta.

Puhtauspalveluissa käytetään oman työn lisäksi ostopalveluita. Vuonna 2022 siivottavista neliöistä oman työn osuus oli 70 prosenttia ja ostopalvelun osuus 30 prosenttia. Osa kunnan ostopalvelusopimuksista siirtyy vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle. Kunta hoitaa sote-tilojen siivouksen vain niissä kiinteistöissä, joissa hyvinvointialueelle vuokrattua toimitilaa on hyvin vähän, kuten koulu-terveydenhoitajien tilat kouluilla. Ostopalvelun

osuus siivottavista neliöistä laskee muutoksen myötä 23 prosenttiin.

Perusturvan toimintojen siirtyminen Keski-Suomen hyvinvointialueelle vaikuttaa ruoka- ja puhtauspalvelujen toimintaan. Ruokapalvelukeskuksesta siirtyi kolme henkilöä hyvinvointialueen palvelukseen ja puhtauspalveluissa väheni siivottavien neliöiden määrä. Ruoka- ja puhtauspalvelujen tulosityksikössä on vuoden 2022 lopulla ryhdytty valmistelemaan organisaatiomuutosta, jossa ruoka- ja puhtauspalvelujen hallinto yhdistetään.

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

RUOKA- JA PUHTAUSPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	61,89	67,45	59,47	-7,98
Määräaikaiset	9,95	10,01	14,18	4,17
Yhteensä	71,84	77,46	73,65	-3,81

Ruoka- ja puhtauspalveluissa vakinaisten työntekijöiden määrään on vaikuttanut se, että avoimia toimia on hoidettu määräaikaisesti. Työvoiman saatavuus on ollut haasteellista ja varsinkin osaikaisiin ja määräaikaisiin toimiin hakijoita on ollut vähän tai ei ollenkaan.

Kolme ruokapalvelun työntekijää siirtyy vuoden vaihteessa aloittavan Keski-Suomen hyvinvointialueen palvelukseen. Ruokapalvelukeskus toimii jatkossa vain arkipäivisin ja Kuuselan ja Taitojen Talon keittiöt siirtyvät hyvinvointialueelle. Muihin ruokapalvelun yksiköihin muutoksella ei ole vaikutusta.

Ympäristövalvonta

Laukaan ja Hankasalmen kuntien ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranomaisyhteistyö käynnistyi 1.1.2021. Yhteisviranomaisena toimiva lupa- ja valvontalautakunta kokoontui suunnitelman mukaisesti 10 kertaa vuoden 2022 aikana. Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmien ja –ohjelmien yhtenäistäminen ja hyväksyminen toteutettiin vuoden aikana. Ympäristöterveydenhuollossa toteutettiin viranomaisyhteistyön laajentamista Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen kanssa terveysvalvonnan osalta. Myös eläinsuojeluvalvonnassa valmisteltiin koko maakunnan kattavaa yhteistyötä, ja jatkettiin jo aiemmin alkannutta yhteistyötä pohjoisen Keski-Suomen kanssa. **Rakennusvalvonta** edistää hyvää rakentamista ohjaamalla rakentamisen suunnittelua ja toteutusta lupakäsittelyn ja valvonnan avulla.

Rakentaminen Laukaassa on kääntynyt selkeään laskuun. Vuoden 2022 aikana myönnettyjen rakennuslupien määrä (133 kpl) on laskenut 27 prosenttia. Myönnettyjen toimenpidelupien määrä (82) on kuitenkin jatkanut kasvua (17 %). Tämä johtuu osittain maalämmön nousseesta suosiosta, kun öljylämmityksestä luovutaan valtion myöntämän tuen kannustamana. Ilmoituslupien määrä on supistunut radikaalisti, sillä keskimäärin ilmoituslupia on ollut noin 100 kappaletta/vuosi ja vuonna 2022 luku oli vain 78. Osa rakentajista odottaa rakentamislain muutosta, jolloin lupakynnyksen noustessa ilmoitusmenettely poistuu kokonaan. Osasyynä rakentamisen vähenemiseen on materiaalikustannusten nousu. Rakennuslupakatselmukset ovat myös vähentyneet 9 prosenttia myönnet-

tyjen lupien vähentyessä. Maailmantilanteesta aiheutunut korkojen nousu tulee vähentämään rakentamista myös tulevaisuudessa. (Graafi nro 6) Laukaassa valmistui 113 asuntoa vuonna 2022. Asuntojen määrä on ollut yhtä korkea viimeksi vuonna 2019. Tämä johtuu siitä, että vuonna 2022 valmistui kaksi kerrostaloa ja lisäksi omakotitalojen rakentaminen oli vilkasta ennen korkojen nousua. (Graafi nro 7)

Hankasalmen vuosina 2021 ja 2022 myönnettyjen rakennuslupien määrä (42 kpl) on laskenut vain 12 prosenttia ja toimenpidelupien määrä (39 kpl) on laskenut 5 prosenttia. Tosin muiden lupien ja ilmoitusmenettelyjen lupamäärä on laskenut 50 prosenttia. Kuitenkin rakennuslupakatselmusten määrä on noussut 17 prosenttia. (Graafi nro 8)

Hankasalmella valmistui vuonna 2022 valmistunut kaksi uutta omakotitaloa.

Ympäristönsuojelu valvoo ja edistää ympäristönsuojelua kunnan alueella siten kuin ympäristönsuojeluun, luonnonsuojeluun, vesiensuojeluun, maa-aines- ja naapurussuhdelakiin liittyvät säädökset ja määräykset kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta edellyttävät.

Lupapuolella tuli vuoden 2022 aikana uusia maa-aineslupia käsittelyyn 1 kappale, josta valitettiin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeudessa on ennestään yksi vuonna 2021 myönnetty lupa ratkaisematta. Ympäristölupia myönnettiin viisi kappaletta.

Valvonnassa toteutettiin valvontasuunnitelmien mukaiset valvontatoimet. Edellisvuosien tapaan haja-asutuksen jätevesien valvonta useine oikeusprosesseineen oli erittäin työllistävä. Yllättäen useasti tehtävien suorittamista vaikeutti ja hidasti paikallisen valtion viranomaisen epäjohtomukainen ja kankea toiminta. (Graafi nro 9)

Kunnan ilmastotyötä edistettiin muun muassa osallistumalla Keski-Suomen liiton ”Tukea Keski-

Suomen kuntien ilmastotyöhön” –hankkeeseen ja valtakunnalliseen energiansäästökampanjaan. Kuntaan perustettiin ilmasto- ja energiatyön ohjausryhmä, joka koostuu eri toimialojen osajista sekä luottamushenkilöistä. Ohjausryhmän tehtävänä on koordinoita, seurata ja edistää kunnan ilmastotyötä kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti, lisätä sisäistä ja ulkoista viestintää ilmasto- ja energia-asioista sekä tuoda esille kunnan ilmastotekoja. Ohjausryhmä toimii myös kunta-alan energiatehokkuussopimuksen (KETS), johon Laukaa on sitoutunut, seurantar ryhmänä. Energiatehokkuussopimus asettaa kunnalle tavoitteita energian tehokkaammasta käytöstä omistamissaan kiinteistöissä.

Ympäristöterveydenhuolto jakautuu terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon ja valvontaeläinlääkärin yksiköihin. Lupa- ja valvontalautakunta tuottaa Laukaan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueelle (Laukaa ja Konnevesi) lakisääteiset toimialan viranomaispalvelut. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään erityistä huomiota asiakaslähtöisyyteen ja taloudelliseen toimintatapaan.

Elintarvikevalvonnassa päästiin noin 74 prosentin toteumaan oman riskinarvioinnin mukaisesta valvontatarpeesta (mm. Oiva-tarkastukset). Terveystoimintalain mukaisessa valvonnassa päästiin noin 70 prosentin toteumaan suunnitellusta valvontatarpeesta (kohdentui voimakkaasti vesilaitosten riskinarviointien ohjaukseen, neuvontaan ja hyväksymisiin sekä valvontatutkimusohjelmien päivitykseen, mikä ei näy suunnitelmallisissa tarkastusluvuissa). Tupakkavalvonnassa päästiin noin 92 prosentin toteumaan suunnitellusta. Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi suunnitelman ulkopuoliset työtehtävät vievät paljon työaikaa vuosittain.

Eläinlääkintähuolto: yhteensä 3587 käyntiä (sis. pieneläin-, suurelän- ja päivystyskäynnit ja yhden kunnan eläinlääkärin työpanoksen myös Äänekosken alueella).

Henkilöstösuunnitelman toteutuminen

YMPÄRISTÖVALVONTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
HTV (palkallinen työpanos)				
Vakituiset	21,59	22,17	23,26	1,09
Määräaikaiset	3,23	4,16	3,25	-0,91
Yhteensä	24,82	26,33	26,51	0,18

Ympäristövalvonnan henkilöstössä ei vuoden 2022 aikana tapahtunut muutoksia. Taulukossa

näkyvät muutokset johtuvat vakituisten työntekijän kirjaamisesta määräaikaiseksi työntekijäksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Joukkoliikennepalvelujen ja kunnan sisäisen liikenteen kehittäminen. Lisää Laukaan ja seudun elinvoimaa ja tukee kunnan ilmasto- ja poliittista ohjelmaa.</i>	<i>Joukkoliikenteessä ja sisäisessä liikenteessä tehtyjen matkojen määrä. Asiakaspalautteet.</i>	<i>Tavoitetaso: joukkoliikenteessä 30 %:n nousu matkustajamääriin vuoden 2021 tasoon nähden.</i> <i>Kunnan sisäisessä liikenteessä pyritään 10 %:n nousuun suunnitelmakaudella.</i>	<i>Toteutui osittain. Joukkoliikenteessä tehtyjä matkoja tilastoitiin vuonna 2022 kaikkiaan 35 prosenttia edellisvuotta enemmän.</i> <i>Kunnan sisäisessä liikenteessä matkustajamäärissä vain 3 %: nousu edelliseen vuoteen verrattuna.</i>
<i>Kiinteistöjen ja infran korjaus- ja uudisrakentamisen investointi- ja työohjelmat toteutetaan suunnitelmien mukaisesti</i>	<i>Indikaattorit: tarveselvitysten kautta laaditut hankesuunnitelmat ja investointihankkeiden tavoitetasot.</i> <i>Mittarit: valtuuston hyväksymä investointiohjelma sekä lautakunnan hyväksymät työohjelmat.</i>	<i>Tavoitetaso: hankkeiden taloudelliset, laadulliset ja aikataululliset tavoitteet saavutetaan. Hankkeet toteutetaan turvallisesti ja terveellisesti.</i>	<i>Kouluhankkeiden suhteen tavoite toteutui täysin. Toisaalta, Uuden Kuntalan hankkeen edistämisen suunnitellusti ei toteutunut. Tapaturmia ei sattunut, eikä terveysvaikutteisia olosuhdeilmoituksia ole tullut.</i>
<i>Viihtyisän ja turvallisen rakennuskannan ja elinympäristön rakentaminen asukkaita osallistamalla</i>			<i>Toteutui osittain. Rakennushankkeiden hankesuunnittelu- ja toteutusvaiheen luonnokset esitellään laaja-alaisesti eri</i>

listamalla ja kuunnellen.			lautakunnille sekä esimerkiksi vammaisneuvostolle, jotka antavat kannanotonsa suunnitelmatasoon. Nämä kannanotot huomioidaan suunnitteluratkaisuissa. Dokumentaatio näistä kuulemisen kautta syntyneistä ratkaisuksista puuttuu.
Lupa- ja ilmoitusasioiden nopea ja laadukas käsittely asiantuntijoita konsultoiden ja asiakkaiden kanssa neuvotellen. Ripeä päätöksenteko nopeuttaa ja turvaa asiakkaan yritys- tai rakennushankkeen toteutumisen.	Indikaattorit: Päätösten lainmukaisuus, ja pysyminen valitusprosessissa eri oikeusasteissa	Tavoitetaso: Kaikki annetut päätökset täyttävät lakien vaatimukset, eivätkä kaadu mahdollisessa valitusprosessissa	Valituskierroksen jo käynteistä ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan päätöksistä yksi kallon murskausta koskeva päätös kaatui.
Turvallisuus keskiössä kaikessa toiminnassa: ruokapalvelu, terveet toimitilat ja katu-alueiden turvallisuus	Omavalvonta, Toiminnan suunnittelu viimeisintä tutkimustietoa hyödyntäen. Ilmoitukset epäkohdista ja ongelmista sekä tapaturmien määrä.	Omavalvontasuunnitelman toteuttaminen. Nopea reagointi havaituihin epäkohtiin.	Talonrakennushankkeissa ei turvallisuushäiriöitä ja työturvallisuutta indikoiva TR –luku on toteutunut tavoitteen mukaisena. Ei sisäilmakohteita ja olosuhdepoikkeamiin on puututtu viipymättä. Ruokapalvelussa tehdyissä oiva-tarkastuksissa ei ole ollut huomautettavaa.
Kokonaisenergiatarvetta säästävät ratkaisut.	Mittari: kunta-alan energiatehokkuussopimuksen edellyttämä kokonaisenergian säästö	Tavoitetaso: 7,5 prosentin kokonaisenergian säästö aikavälillä 2017-2025.	Ei toteutunut. Rakennusmassan lisäytymisen vuoksi kokonaisenergian kulutuksen määrä kasvaa.
	Keski-Suomen ilmastohankkeeseen osallistuminen / ilmasto ja ener-		Kuntaan perustettiin ilmasto- ja energiatyön ohjausryhmä, joka koostuu eri toimialojen osaajista

<i>Kunnan peruspalvelu- tuotantoon soveltumat- tomista tiloista luovu- taan aktiivisemmin.</i>	<i>giatyötyhmän työsken- tely</i> <i>Indikaattorit: tyhjät ti- lat, ylläpidon kokonais- arvo, tasearvo, myyn- tiarvo, purkukustannus- ten arvo. Huutokauppa- menettely.</i>	<i>Tavoitetaso: luovutaan soveltumattomista ti- loista, vähintään 500brm2/vuosi</i>	<i>sekä luottamushenkilöistä</i> <i>Ei toteutunut. Myyntilistalla olleita koh- teita ei saatu kaupaksi tai ne vedettiin listalta pois. Purku-urakoihin suunni- teltu määräraha leikat- tiin.</i>
<i>Sataman ja vesistöreit- tien kehittäminen</i>	<i>Retkeilijöiden sekä vie- rasveneyöpyjien mää- rän seuranta.</i>	<i>Lähtötaso: vierasve- neyöpyymiä vuonna 2021 oli 183 yöpymis- vuorokautta. Tavoitetaso: 200 yöpy- misvuorokautta 2022.</i>	<i>Tavoite ei toteutunut. Polttoaineiden hinnan nousu vaikutti vuonna 2022 vierasveneyöpyymi- ten määrään. Toteutunut määrä oli vain 147 vieras- veneyöpymisvuorokautta.</i>

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Teknisen palvelualueen taloudelliset tavoitteet suhteessa valtuustoon toteutuivat hyvin. Toimintakate alitti talousarvion 50.000 eurolla.

Hallinto, suunnittelu- ja paikkatietopalvelujen taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Tulosityksikön toimintakate jäi 149.000 euroa alle talousarvion.

Hallinnon ja talouden yksikössä suurin poikkeama talousarvioon nähden syntyi joukkoliikenteessä, jota hoidetaan seudullisena palveluna Jyväskylän kaupungin toimesta. Paikallisliikenne sai valtiolta lisätukea koronan joukkoliikenteelle aiheuttamiin asiakastulomenetyksiin ja liikennöintikustannusten nousuun. Tästä huolimatta liikennöintikustannukset ylittyivät polttoaineiden kustannusnousun takia. Talousarviossa Laukaan joukkoliikenteen maksusuuteen oli varattu 570.000 euroa, jonka ennakointiin hieman ylittyvän. Joukkoliikenteen toteutuneet kustannukset ylittivät lopulta talousarvion 26.000 eurolla. Laukaan osuus hallinnon kuluista (väkiluvun mukaan) oli 10,7 prosenttia ja liikenteen

kuluista (matkustuksen mukaan) 6,5 prosenttia. Joukkoliikenteen kuntaosuus asukasta kohden oli 31,6 euroa.

Paikkatietopalvelujen menot alittivat talousarvion 95.000 eurolla. Säästöä syntyi maastohenkilöstön palkkakuluista. Muutokset henkilöstössä aiheuttivat tavanomaista suuremman perehdytystarpeen eikä kaikkia suunniteltuja toimenpiteitä ehditty tehdä, joten palveluihin varattuja määrärahoja jäi käyttämättä.

Yhdyskuntateknisten palveluiden käyttötalousmenoihin haettiin vuoden 2022 keväällä lisämäärärahaa kaikkiaan 290.000 euroa. Suurin syy ylitykseen oli erittäin luminen ja kallis talvi 2021-2022.

Lisätalousarviosta huolimatta yhdyskuntateknisten palveluiden kustannukset ylittyivät budjetoidusta talousarviosta 320.000 euroa. Syitä ylitykseen ovat kallis alkutalvi 2022 ja talvihoitosopimuksen mukaiset indeksitarkastukset syksyllä 2022, jotka nostivat yhdyskuntatekniikan käyttötalousmenoja yli 18

prosenttia. Indeksien suureen nousuun on vaikuttanut kevättalvella alkanut Ukrainan sota ja sen myötä polttoaineiden hinnannousu.

Vastaavasti tulosityksikön käyttötalouden tuotot olivat noin 60.000 euroa suuremmat, mitä alun perin oli arvioitu. Tuloja saatiin nostettua muun muassa oman konekaluston käyttöä lisäämällä. Tulojen lisäyksestä huolimatta yksikön toimintakate jäi noin 260.000 euroa alle talousarvion.

Yksityistieavustuksiin oli vuoden 2020 talousarviossa varauduttu 160.000 euron määrärahalta, joka jaettiin hyväksyttyjen jakoperusteiden mukaisesti.

Tilapalvelun toimintakatetavoitteesta jäätii 27.000 euroa. Tilapalvelun toimintakate koostuu pitkälti kunnan sisäisistä vuokratuloista ja rakennuskannan ylläpitokustannuksista. Ulkoisten vuokralaisten osuus kokonaisuudesta on noin 5 prosenttia. Vuoden 2022 talousarvion laadinnan lähtökohtana oli menojen karsiminen. Tulopohjaan vaikutusmahdollisuuksia ei juuri ollut. Aiemmin suunnitellut asiantuntijapalveluita edellyttävät kehittämistoimet lakkautettiin ja toiminnan kehittämistä tehtiin omana työnä. Avoinna ollut rakennuttajainsinöörin virkaa tai rakennuttajasihteerin toimea ei täytetty ja kyseiset tehtävät jaettiin olemassa olevalle henkilöstölle.

Rakennuskannan uudistaminen ja tilamäärän kasvu on nostanut toimintamenoja suhteellisen maltillisesti ja toisaalta sisäisen vuokran määrä on vastavasti noussut. Valtuusto myönsi toimintavuoden aikana lisämäärärahaa tilapalvelun toimintamenoihin energiakustannusten nousuennusteen mukaisesti. Toimintakulut alittivat talousarvion 35.000 euroa. Toimintatuotot alittuivat talousarvioon verrattuna noin 63.000 euroa.

Vuoden 2022 talousarviossa ei oltu varauduttu kiinteistömyynteihin, eikä myyntituottoennustetta arvioon kirjattu. Käytöstä poistettujen rakennusten purku-urakoihin varattua määrärahaa leikattiin vuoden aikana. Vuoden 2022 aikana oli suunniteltu purettaviksi Laukaan asemalta kaksi rakennusta,

Laukaan Ratsutilalta asuinrakennus sekä Torronseläntieltä riihirakennus. Purku-urakka toteutettiin Laukaan aseman kohteessa, muilta osin purkamisiin ja näiden rakennuspaikkojen raivaukseen on varattava tulevaan talousarvioon määräraha.

Kiinteistöjen ylläpidon toimintakuluja nostivat ennakoituihin verrattuna erityisesti energiakustannukset sekä korjaus- ja kunnossapitokustannukset. Energiakustannusten kokonaisuus kattaa lämmityksen, sähkön ja veden kustannuksia.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden taloudelliset tavoitteet toteutuivat hyvin, kun toimintakulut alittivat reilusti toimintaan varatut määrärahat. Yksikön talousarvio laaditaan siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut, poistot ja vyörytykset. Ruoka- ja puhtauspalvelujen toimintakate oli poistojen jälkeen noin 150.000 euroa.

Ruokapalvelussa suurin säästö talousarvioon nähden saavutettiin henkilöstömenoissa, noin 90.000 euroa. Yksikön avoimia toimia on hoidettu määrärahoista, jolloin muun muassa koulujen loma-ajan palkkakustannukset ovat säästyneet. Ruokapalvelun ylijäämä poistojen jälkeen oli noin 110.000 euroa.

Puhtauspalveluissa siivouspalvelujen oston varauksissa määrärahoista jäi käyttämättä noin 60.000 euroa. Vastaavasti henkilöstökulut ylittivät noin 32.000 euroa. Puhtauspalvelujen tilikauden ylijäämä poistojen jälkeen oli noin 40.000 euroa.

Ympäristövalvonnan talous toteutui noin 38.000 euroa talousarviota paremmin. Toimintatuottojen määrä ylittyi arvioidusta noin 5.000 euroa. Tulosityksikön sisällä ympäristöterveyden tulot ylittivät talousarvion 45.000 euroa, kun lupa- ja valvontayksikössä tuloja saatiin 40.000 euroa arvioitua vähemmän. Kulusäästöjen ansiosta toiminnasta aiheutuneet kustannukset alittuivat tulosityksikössä kautta linjan. Kustannukset jäivät 33.000 euroa alle talousarvion.

Arvio tulevasta kehityksestä

Lähivuosina teknisen palvelualueen suurimmat haasteet liittyvät talouteen sekä palveluverkko- ja toimintaympäristömuutoksiin. Vuoden 2023 alusta aloittanut Keski-Suomen hyvinvointialue muuttaa toimintojen luonnetta myös teknisellä palvelualueella, kun perusturvan ja pelastuslaitoksen toiminnot siirtyvät hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvointialueen käynnistymisen myötä ruoka- ja puhtauspalveluissa sekä yhdyskuntatekniikan keskusvarastolla on toimintaa sopeutettu muuttuneeseen tilanteeseen. Ruoka- ja puhtauspalveluissa on päädytty yksiköiden hallinnollisten toimien yhdistämiseen samalla, kun siivouspäällikkö ja ruokapalvelupäällikkö jäävät pois kunnan palveluksesta. Keskusvaraston toiminnan supistuessa myös yhdyskuntateknisten palvelujen yksikössä on tehty työjärjestelyjä.

Toimintoja tullaan jatkossakin tarkastelemaan kriittisesti henkilöiden vaihtuessa. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden muuttaa toimintatapoja ja tehostaa toimintaa yli organisaatorajojen. Yhteistyö kunnan eri palvelualueiden ja yksiköiden välillä tulee entisestään lisääntymään yhteisten hankkeiden myötä. Myös tilaratkaisuissa yhteisten toimitilojen käyttö kunnan ulkopuolisten tahojen kanssa lisääntyy entisestään.

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa siirtyvät kunnan omistamat sote-kiinteistöt ja Laukaan paloasema hyvinvointialueen käyttöön kolmen vuoden vuokrasopimuksella. Sopimuksessa on lisäksi vuoden optio. Vuokrauksella ja sen ehdoilla voi olla merkittävä vaikutus kiinteistöomaisuuden talous- ja operatiiviseen johtamiseen. Vuokra-ajan päätyttyä palveluiden järjestämiseksi tarvittavan toimitilamäärän optimointi tulee toteutuessaan muuttamaan kiinteistöjen käyttöastetta.

Investointihankkeiden ohjaamisessa ja päätöksenteossa tulee kiinteistöstrategian muutostarve huomioida, koska Laukaan kunnan eri palvelualueiden tuottamat kuntalaispalvelut muuttuvat ja toimitilojen sekä tukipalveluiden tulee muuntautua tarvetta vastaaviksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä,

että tilatarve tulisi voida täyttää muilla ratkaisulla, kuin pysyvillä uudisrakennuksilla. Hankesuunnitteluvaiheessa tilaratkaisuvaihtoehdot arvioidaan kulloisenkin tarpeen ja palvelutuotannon kehitymisarvion perusteella. Vuosina 2022 ja 2023 käynnistyneiden kuuden hankesuunnitteluvaiheessa olevan kohteen osalta voidaan todeta, että näistä 1-2 tulee johtamaan uudisrakentamiseen ja muiden osalta tarve ratkaistaan joko toiminnan järjestämisellä toisin tai vuokratratkaisulla.

Tilapalvelussa lähivuosien keskeinen tavoite on luopua kunnan toimintaan soveltumattomista kiinteistöistä. Huoneistojen, rakennusten ja kiinteistöjen myynnin aktiivisuutta säätelee markkinatilanteen lisäksi kiinteistöistä luopumisstrategian noudattaminen. Tähän vaikuttaa suuresti maankäytön tai elinkeinopolitiikan kehityssuunnitelmat, joiden yhdistäminen kiinteistöstrategiaan on tulevien vuosien korkean prioriteetin tehtävä. Kiinteistöstrategia tulee päivittää.

Hyvinvointialueuudistuksen aikana on valmistunut sisäisen vuokralaskennan malli, joka perustuu valtioneuvoston asetukseen. Laskentamallin mahdollinen käyttöönotto Laukaan kunnan sisäisten vuokrien määrittelyssä voi tuoda muutoksia veloituseriaatteisiin, jolla on suoraa vaikutusta palvelualueiden taloussuunnitteluun.

Uudistuva rakennuskanta tulee lisäämään investointien poistokustannuksia ja oletettavasti myös muita toimintakuluja. Kiinteistöomaisuuden uudistuksessa kiinteistönpidolta tullaan vaatimaan uudenlaista osaamista.

Myös lainsäädännössä tapahtuvat muutokset muuttavat toimintatapoja. Uusi rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025 ja se tulee vaikuttamaan monella tavoin kunnallisen rakennusvalvontaviranomaisen tehtäviin. Uuden lainsäädännön vaikutukset selvinnevät kuluvan vuoden aikana.

Uusi rakentamislaki tuo ilmastonmuutoksen torjunnan kattavaksi osaksi rakentamisen lainsäädäntöä. Ilmastoasiat saavat tulevaisuudessa entistä

suuremman painoarvon kunnan ja teknisen toimialan toiminnassa, kun uuden ilmastolain mukainen kunnan ilmasto-ohjelma saadaan laadittua. Ohjelmassa kunnan ilmastotyölle laaditaan selkeät tavoitteet ja toimenpiteet. Esimerkiksi hankintatoimessa nousevat keskiöön kestävät julkiset hankinnat ja kestävyyskriteerien käyttö tarjouspyynnöissä.

Sähköisten palveluiden entistä laajempi käyttöön-otto etenee. Yleisten alueiden lupien sähköinen lupapalvelu on helpottanut ja nopeuttanut hakemusten käsittelyä. Koronan aikana kuntalaiset ovat oppineet käyttämään sähköisiä palveluita ja tähän kehitykseen kannattaa jatkossakin panostaa muun muassa sähköisiä lomakkeita ja ohjeistuksia kehittämällä. Eri järjestelmien yhteensopimattomuus ai-

heuttaa edelleen ylimääräistä työtä ja eri ohjelmien integrointi on entistä tärkeämpää, kun siirrytään kohti sähköistä arkistointia.

Ammattitaitoisen työvoiman rekrytointi on tulevaisuudessa haasteellista. Tällä hetkellä esimerkiksi ruokapalvelussa on vaikeuksia saada ammattitaitoista työvoimaa varsinkin sijaisuuksiin. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden varmistamiseksi yksikössä selvitetään erilaisia sijaisjärjestelyratkaisuja. Vaikeudet työvoiman saatavuudessa näkyvät myös muualla teknisellä toimialalla. Osaajia eläköityy enemmän kuin koulutusjärjestelmä tuottaa uusia. Myös työympäristöt muuttuvat entistä vaativammaksi uusien oppimis- ja työskentelytilojen sekä toimitilojen kasvavan laiteautomaation myötä. Ammattitaidon ylläpitoon tulee kiinnittää jatkossakin huomiota mm. koulutuksen avulla.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnan kiinteistökanta on tällä hetkellä melko uutta, kun uudisrakennushankkeita on toteutettu mittavissa määrin. Sitä kautta myös kiinteistöjen korjausvelka on vähäinen. Viimeisimpänä vuonna 2022 valmistui Kirkonkylän ja Vihtavuoren kouluhankkeet, jotka nostivat Laukaan kunnan kiinteistöjen kuntoluokan noin 90 prosenttiin.

Talonrakennusinvestointien hankesuunnitteluvaiheessa arvioidaan rakennushankkeen taloudelliset, henkilöturvallisuutta vaarantavat, ympäristöön vaikuttavat ja muut sellaiset riskit, joihin tulee erityisellä huolellisuudella varautua. Toteutussuunnitteluvaiheessa näiden riskien poistamiseksi laaditaan suunnitelmat ja seuranta järjestelmät. Hankesuunnittelu- ja urakkavaiheessa on luottamushenkilöedustus. Hankkeeseen osallistuvia hallintokuntia sekä tarvittaessa muita päätöksentekuelimiä tiedotetaan määräajoin hankkeen etenemisestä. Talonrakennusinvestoinneista laaditaan loppuraportit, joissa todetaan hankkeelle asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Talonrakennusinvestointien juoksu-tus on yleisesti hyväksytyn julkisen rakentamisen mallin mukainen.

Rakennetun kiinteistöomaisuuden ja niiden alueiden rakenteellisia riskejä arvioidaan kuntokartoitus-toiminnan avulla, mikä muodostaa lähtötiedon kiinteistöjen korjaus- ja kunnossapito-ohjelmia varten. Vuosittain tehtävillä kiinteistökierröksillä kartoitetaan yhdessä käyttäjien kanssa kunnossapitotarpeet ja toiveet, jotka siirretään työohjelmaan. Työohjelma ja sen taloudellinen sisältö käsitellään talousarvion yhteydessä.

Talonrakennuksen rakennushankkeiden työmaakouksissa on kaksi edustajaa teknisestä lautakunnasta.

Laissa (620/2010) ja asetuksessa (659/2010) tulvariskien hallinnasta on säädetty tulvariskien hallinnan suunnittelusta merkittävälle tulvariski alueille. Kunnan vastuulla on hulevesitulvariskien hallinta suunnittelualueellaan. Kunta on tehnyt arvioinnin hulevesitulvista aiheutuvista tulvariskeistä.

Suunnitelmassa esitetyn arviointimenetelmän ja käytössä olleiden tietojen perusteella kunnan alueella ei tunnistettu olevan alueita, joissa tulevaisuudessa mahdollisesti esiintyvä hulevesitulva voisi aiheuttaa yleiseltä kannalta merkittäviä vahingollisia seuraamuksia. Kuitenkin ilmastomuutoksesta

mahdollisesti lisääntyvä kosteus- ja vesirasitus infran rakenteille on otettava huomioon.

Hulevesien päätyminen viemäriverkostoon sen sijaan on riski jätevesiverkostolle ja sen toiminnalle kunnan alueella. Hulevedet aiheuttavat myös lisääntyvää virtaamaa JS-Puhdistamolla. Näin ollen hulevedet muodostavat taloudellisen riskin lisääntyvinä jätevesikustannuksina. Viemäriverkoston hulevesisaneerauksiin on panostettu menneinä vuosina ja tulokset näkyvät vesimäärien vähenemisenä. Hulevesien verkostoon pääsyn estämiseksi on tulevaisuudessa jatkettava verkostosaneerauksia ja sadevesiviemärintiä.

Kunnan vesihuollon järjestämiseen liittyy toiminnallisia riskejä. Vesihuollon palveluvelvoitteen täyttämistä huolehtii kunnan 100 prosenttisesti omistama vesihuolto-yhtiö Laukaan Vesihuolto Oy. Riskeihin varaudutaan suunnittelulla, joka tähtää käyttökelpoisen raakaveden riittävyyden varmistamiseen sekä valmiussuunnittelulla, jolla varaudutaan vesihuollon järjestämiseen häiriötilanteissa tai pidentämissä poikkeusoloissa. Water safety plan (wsp) on tehty. Vedenottamokapasiteettia on lisätty. Toramäkeen on valmistunut uusi vedenkäsittelylaitos, jonne vesi johdetaan uudesta vedenotto-kaivosta Valkolan Riikolanniemestä ja Toramäen kaivosta.

Jyväskylän seudulla on laadittu vesihuollon yleissuunnitelmat seutukunta-kohtaisesti ja kuntakohtaisesti. Kunnanvaltuustossa on hyväksytty vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitys Laukaan alueelle. Vesihuolto-yhtiössä on laadittu vuonna 2018 vesihuollon valmiussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti. Suunnitelma perustuu kattavaan riskien arviointiin ja sisältää yksityiskohtaisia toiminta-ohjeita mahdollisesti toteutuvien riskien varalta. Samalla laadittiin kriisiviestintäsuunnitelma. Suunnitelmaa päivitetään jatkuvasti.

Edellä mainitut suunnitelmat soveltuvat noudatettavaksi myös normaaliolojen häiriötilanteissa. Viime aikoina on sovittu lisättävän yhteistoimintaa seudun kuntien kesken häiriötilanteissa. Vesi- ja viemärilaitoksen häiriötilanteiden varalta työhön osallistuvaa henkilökuntaa, mukaan lukien aliurakoitsijat,

ohjeistetaan kirjallisilla työtapaohjeilla. Vuonna 2021 toteutettiin myös normaaliolojen häiriötilanneharjoitus yhteistyössä vesiosuuskuntien kanssa.

Vesihuoltoverkostojen ja katuverkoston ylläpidon ja uusimisen rahoitus tulee riittävällä tavalla huomioida pitkävaikutteisesti. Ellei näin tapahdu, aiheutuu tästä toiminnallinen ja taloudellinen riski, kun korjausvelka kasvaa. Vesihuoltoverkostojen saneerausinvestoinneilla ja katujen korjausinvestoinneilla korjausvelkaa on saatu vähennettyä. Katujen kunto-luokka on Laukaassa hiukan keskiarvon yläpuolella.

Sähkökatkosten varalle on vesihuoltolaitokselle hankittu neljä siirrettävää varavoi-makonetta. Kriittisimpiin kohteisiin, niin vesihuollon kuin kiinteistöjenkin puolella, on varauduttu kiinteällä varavoi-malla. Varavoima on pyritty mitoittamaan siten, että oleelliset toiminnot voidaan pitää käynnissä ilman valtakunnanverkon sähköä. Varavoi-makoneet ovat säännöllisten määräaikaishuoltojen ja –tarkastusten piirissä.

Keski-Suomen pelastuslaitos on omassa riskikartoituksessaan arvioinut onnettomuus- ja muita riskejä kunnan alueella.

Laukaaseen on laadittu kunnan liikenneturvallisuussuunnitelma. Liikenteen turvallisuusriskiä vähennetään suunnitelmassa esitetyillä tavoilla rakentamalla mm. hidastetöyssyjä, kevyen liikenteen väyliä ja jättölenkkejä. Laukaa on ollut mukana Keski-Suomen kuntien yhteisessä liikenneturvallisuushankkeessa. Liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontuu säännöllisesti pohtimaan liikenneturvallisuuden kannalta olennaisia parantamiskohteita. Lisäksi Laukaa on mukana kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeessa, jossa tarkastellaan myös osaltaan liikenneturvallisuusasioita.

Palvelualueella laaditaan säännöllisesti raportit tulosyksiköiden käyttötalouden tuloista ja menoista. Raportit käsitellään kuukausittain pidettävissä yhdyskuntateknisten palvelujen ja kiinteistöpalvelujen työmaakokouksissa. Vähintään neljännesvuosittain raportit käsitellään teknisessä lautakunnassa. Investointimenoista tehdään omat raportit, jotka myös esitellään kuten edellä.

Yhdyskuntatekniikan investoinneista tehdään kohdekohtaista jälkilaskentaa, jotka käsitellään työmaakokouksissa ja laskelmat saatetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi.

Riskeistä, niiden toteutumisesta ja toimenpiteistä riskien realisoitumisen vähentämiseksi laaditaan riskienhallintataulukko tilinpäätöksen yhteydessä

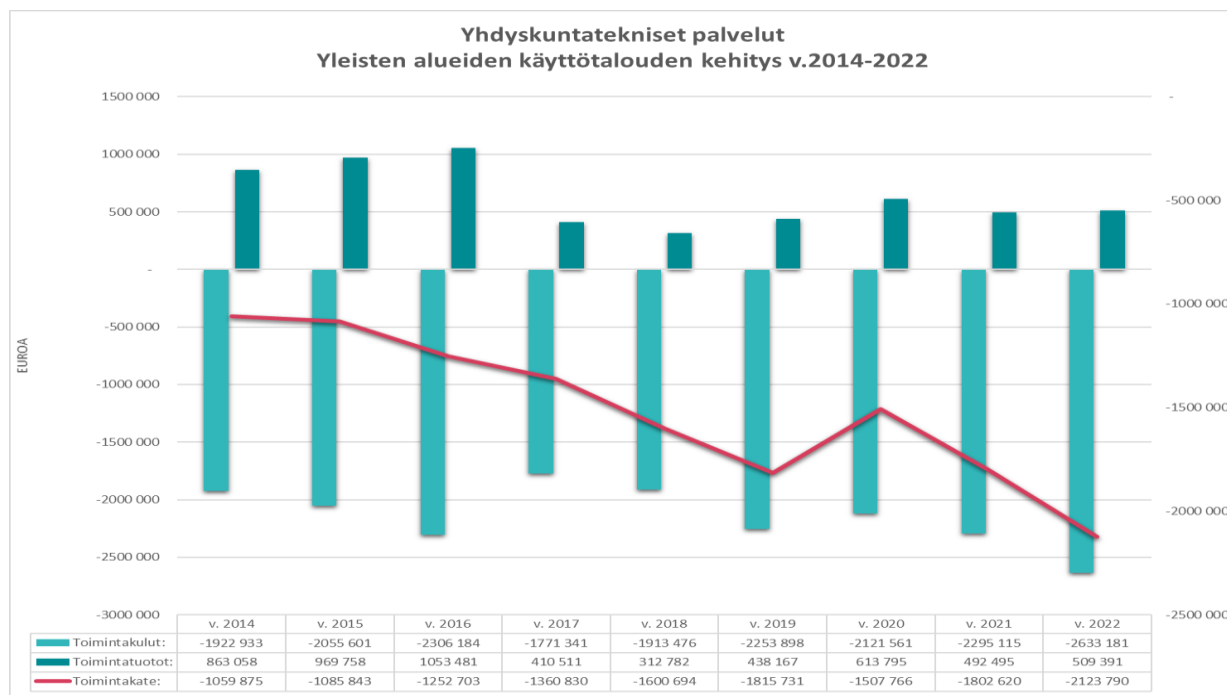
Erityisiä ympäristöriskejä ei ole tiedossa. Jätehuolto on annettu kuntien yhteisen jäteviranomaisen ja Mustankorkea Oy:n hoidettavaksi, joka puolestaan toimii yhteistyössä valtakunnallisten toimijoiden kanssa esimerkiksi ongelmajätealalla. Ympäristöterveydenhuollolla on oma laatujärjestelmä, joka kattaa koko toiminnan riskienhallinnan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnan konserniohjeen. Laukaan Vesihuolto Oy ja Laukaan Vuokrakodit Oy toteuttaa toimintaansa konserniohjeen mukaisesti.

Viime aikoina on tapahtunut ja lähivuosina tulee tapahtumaan henkilökunnan siirtymisiä eläkkeelle. Riittävän ammattitaitoisen ja myös määrältään riittävän henkilöstön rekrytoinnista tulee huolehtia ajoissa, jottei tästä aiheudu toiminnallisia ja taloudellisia riskejä. Teknisen palvelualueen, kuten myös Laukaan kunnan, on huolehdittava riittävästä hoidon- ja huolteenvaruudesta työnantajana, jotta asiansa osavien työntekijöiden rekrytointi onnistuisi.

Graafit 1-9

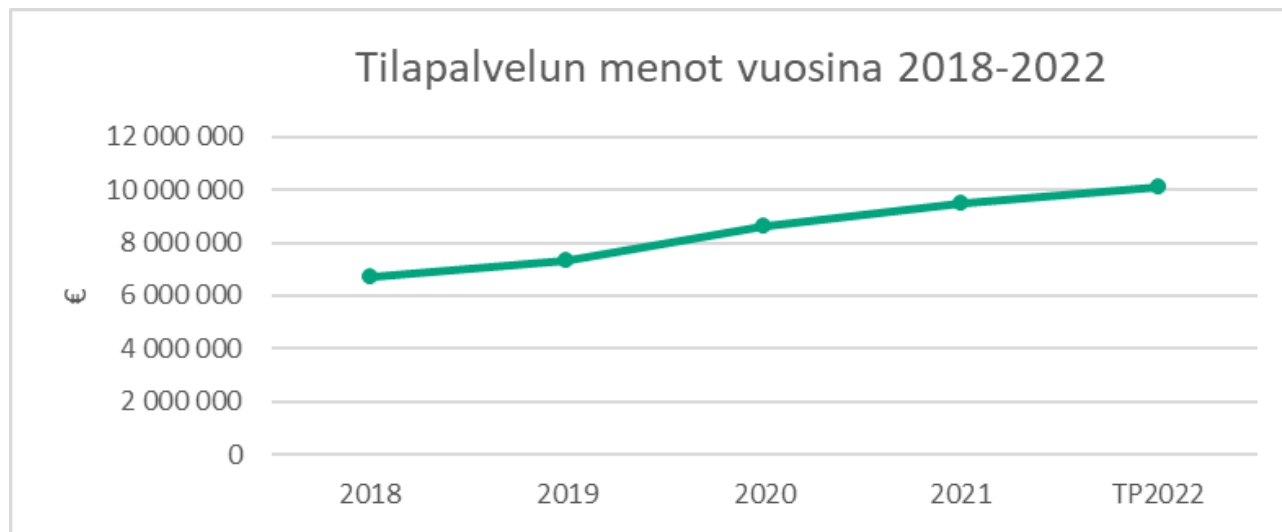
Graafi 1. Yleisten alueiden käyttötalouden menojen kehitys vuosina 2014-2022, yhdyskuntatekniset palvelut

Graafi 2. Tilapalvelun tunnusluvut vuonna 2022

TILAPALVELUN TUNNUSLUVUT	TA 2022	TP 2022
TALOUS		
Tilapalvelun tulot €	14 191 610	14 128 805
Tilapalvelun menot €	10 169 380	10 133 981
Käyttökate €	4 022 230	3 994 824
Poistojen kattaminen %	108,8	101,4
Tilapalvelun menot yhteensä e/kem ² /kk	6,26	6,99
- hallinto €/kem ² /kk	2,80	3,35
- kiinteistönhoito €/kem ² /kk	0,71	0,74
- ulkoalueet €/m ² /kk	0,22	0,22
- energiat €/kem ² /kk	1,66	1,89
- kunnossapito €/kem ² /kk	0,87	0,80
TILAMÄÄRÄT		
Sisäisesti vuokratut kem ²	78 127	78 162
Ulos vuokratut kem ²	10 674	11 618
Tyhjät tilat kem ²	10 502	9 923
Vuokrausaste %	89,4	90,0
TILOJEN KÄYTÖN TEHOKKUUS		
Tilapalvelun kem ² /asukas	5,28	5,31
INVESTOINNIT		
Talonrakennusinvestoinnit M€	5,85	3,86
Talonrakennusinvestoinnit €/asukas	311	206

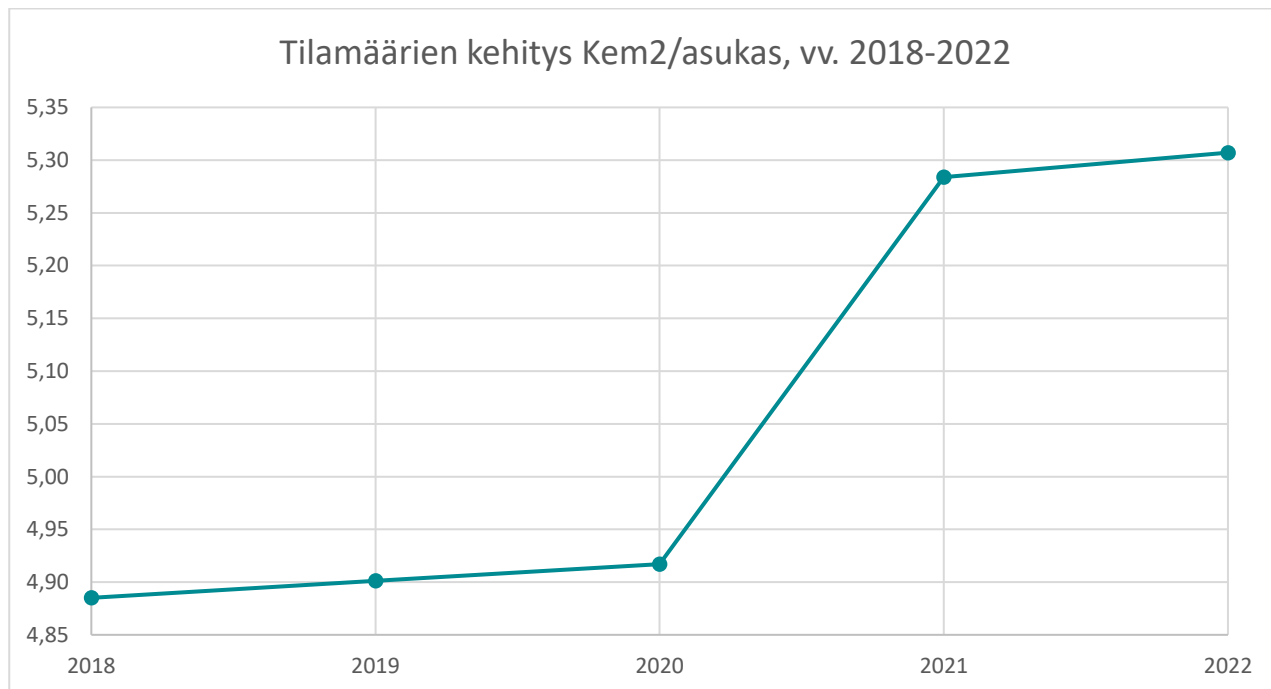
Graafi 3. Tilapalvelun menot vuosina 2018-2022

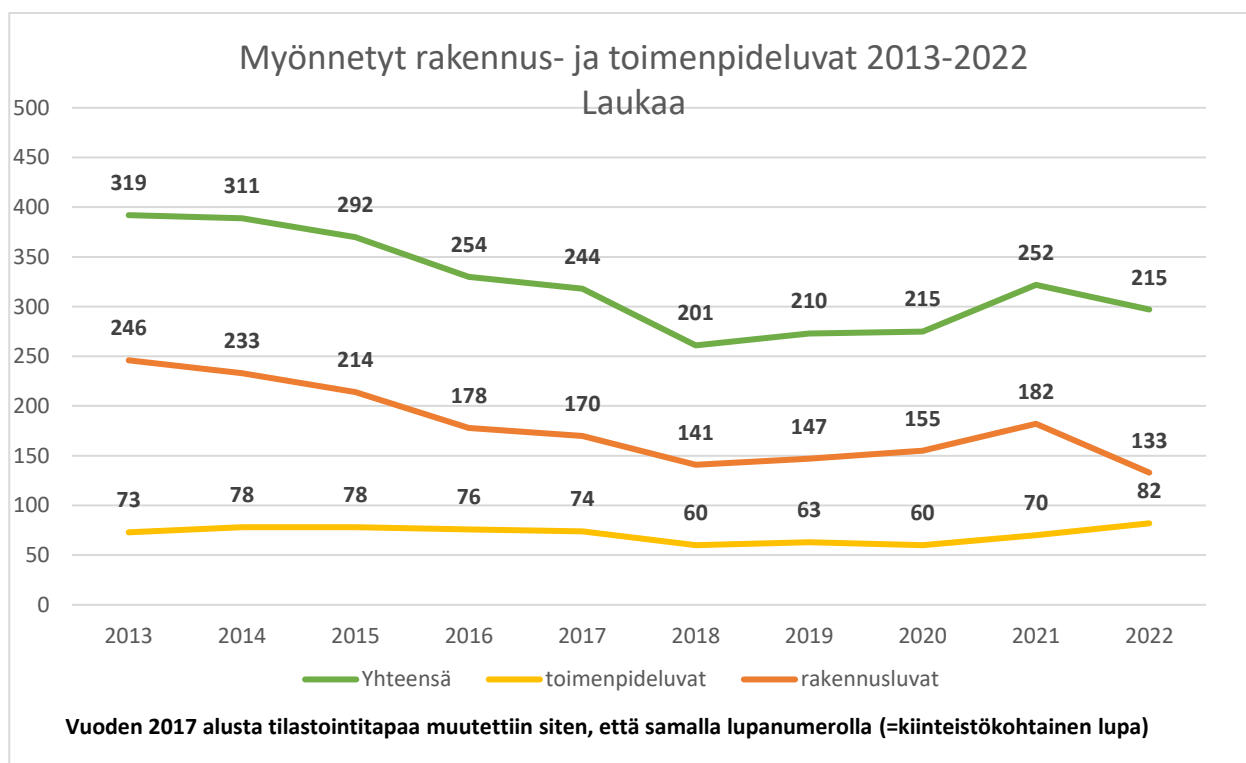
Graafi 4. Tilapalvelun sisäiset vuokrat vuonna 2022

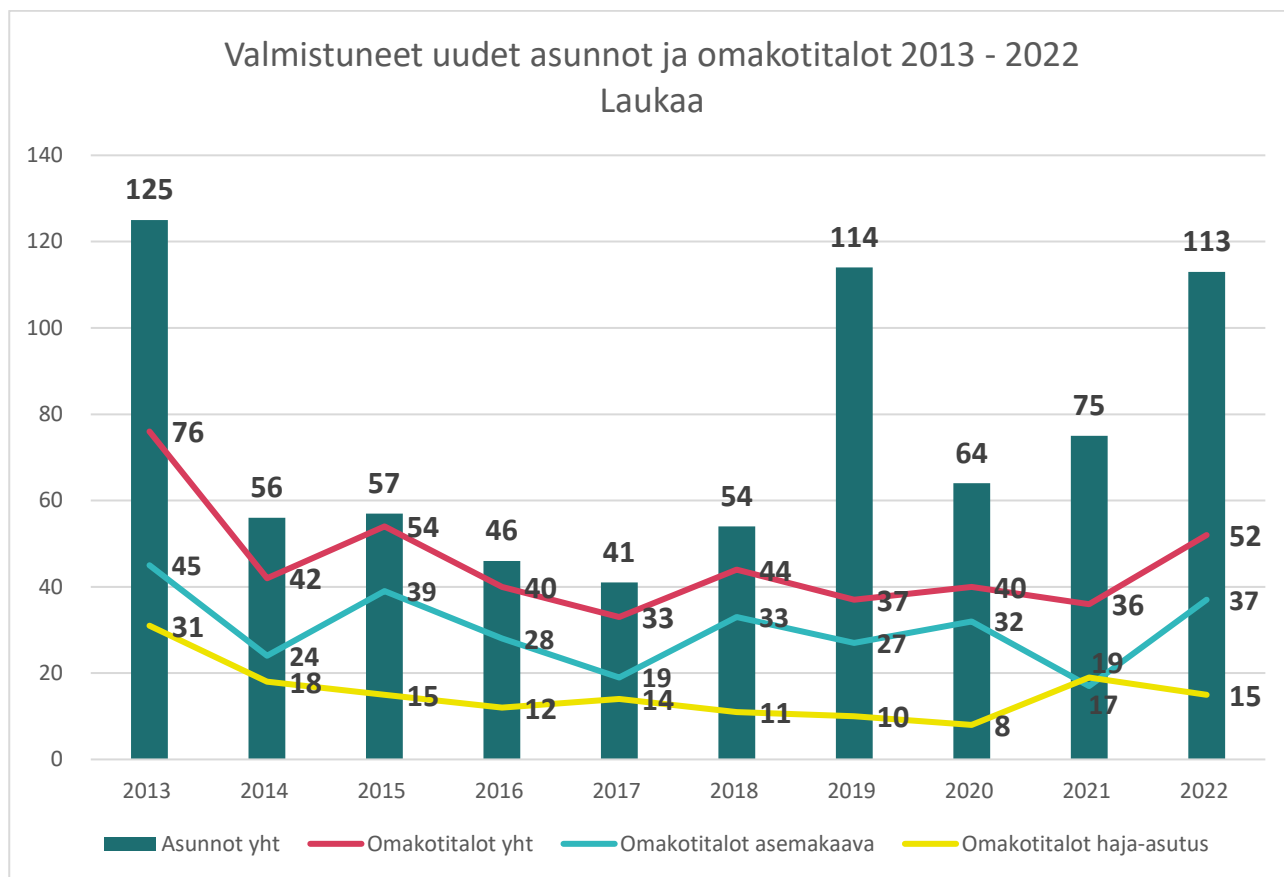
Graafi 5. Tilapalvelun tilamäärien kehitys vuosina 2018-2022

Graafi 6. Rakennusvalvonnan myöntämät rakennus- ja toimenpideluvat vuosina 2013-2022

Graafi 7. Rakennusvalvonta, valmistuneet uudet asunnot ja omakotitalot vuosina 2013-2022

Garaafi 8. Rakennusvalvonnan tunnusluvut vuonna 2022

Suoritteet Laukaa	TP 2021	TP 2022
Rakennuslupapäätökset	182	133
Toimenpidelupapäätökset	70	82
Muut luvat (purkaminen, maisema, määräaikainen)	21	21
Toimenpideilmoituspäätökset	123	78
Rakennuslupakatselmukset	525	479
Jatkoaikapäätökset ja rak.aikaiset muutospäätökset	30	30
Suoritteet Hankasalmi	TP 2021	TP 2022
Rakennuslupapäätökset	48	42
Toimenpidelupapäätökset	41	39
Muut luvat (purkaminen, maisema, määräaikainen)	14	6
Toimenpideilmoituspäätökset	24	13
Rakennuslupakatselmukset	133	156
Jatkoaikapäätökset ja rak.aikaiset muutospäätökset	5	4
Valmistuneet uudet omakotitalot	4	2

Graafi 9. Ympäristönsuojelun tunnusluvut vuonna 2022

Suoritteet	TP 2022	TP 2022
	Laukaa	Hankasalmi
Ympäristölupapäätöksiä (myös yhteisluvut)	5	0
Valvottavia ympäristölupia	49	21
YSL 118 §:n mukaisia ilmoituksia	13	2
YSL 116 §:n mukaisia rekisteröintejä	1	0
JL 100 §:n mukaisia rekisteröintejä	1	0
YSL 115a §:n mukaisia ilmoituspäätöksiä		2
YSL 168 §:n mukaisia valvontakäyntejä	19	8
Maa-aineslupapäätöksiä	1	0
Valvottavia maa-aineslupia	58	14
Maa-aineslupien tarkastus- ja valvontakäynnit	53	14
Vesihuoltolain muk. vap.päät. liittymisvelvollisuudesta	7	1
Kehotuksia YSL, vesilain, maastoliikennelain, vesihuoltolain, maa-aineslain tai jätelain velvoitteiden täyttämiseksi	96	24
Pakkotoimipäätöksiä YSL tai jätelain velvoitteiden täyttämiseksi	4	0
Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoja	20	8
Ilmoitukset lannan aumaamisesta	13	2
Maastoliikennelain 30 §:n mukaisia päätöksiä	1	0
Poikkeamispäätöksiä ympäristönsuojelumääräyksistä	6	1
Poikkeamispäätökset talousjätevesikäsittelyn vaatimuksista	1	0

Investoinnit

Tilapalvelu

Talonrakennusinvestoinnit toteutuivat määräraha-avarausten puitteissa. Tilapalvelun talousarviossa oli varattu noin 5,8 miljoonan euron investointiohjelmaan, josta toteutettiin vuoden aikana noin 3,8 miljoonaa euroa. Määräraha jakautui yhteensä 21 talonrakennusinvestointiin, joista suurimpana Vihtavuoren koulukeskus.

Vihtavuoren koulukeskus

Vuoden 2022 talousarvioon oli varattu 3,0 miljoonan euron määräraha urakkavaihetta varten ja kokonaisuudessaan hankkeelle on hyväksytyn tavoitehintalaskelman mukaisesti varattu yhteensä 25,4 miljoonaa euroa vuosille 2019-2022. Hankkeelle asetetut kaikki tavoitteet saavutettiin, eikä talousarviomuutoksia hankkeen aikana jouduttu

tekemään. Hankkeen keskeisin tavoite oli toteuttaa uuden oppimisympäristön vaatimusten mukaiset opetustilat yhteensä noin 650 oppilaalle, ikäluokille 1-9.

Hankkeen kokonaislaajuudeksi esitettiin hankesuunnitelmassa 12.725 brm², josta uudisrakentamisen osuutta on yhteensä noin 8.500 brm². Opetustoiminnan tiloja on uudisosassa noin 5.000 brm² ja loppuosa 3.500 brm² sisältää tilat liikuntasalille, järjestötoiminnalle, nuorisotilalle, neuvolatiloille sekä lähikirjastolle.

Olemassa olleet tilat korvattiin sekä uudis-, että peruskorjausrakentamisella, jotta tilat saatiin terveellisiksi ja turvallisiksi sekä toisaalta vastaamaan nykyaikaiselle oppimisympäristölle asetettuihin tavoitteisiin. Hanke oli hyvin monimuotoinen ja siihen sisältyi peruskorjaus-, uudisrakennus- ja purku-urakkaa.

Koulunmäen koulukeskus

Hankkeen uudisrakennusosuus rahoitettiin Kuntarahoitus Oyj:n ja kunnan välisellä leasingrahoitussopimuksella. Olemassa olevien rakennusten toiminnalliset muutostyöt hoidettiin kunnan omalla investointirahoituksella, joka jakautui kolmelle vuodelle yhteisarvoltaan 1,8 miljoonaa euroa. Vuodelle 2022 oli muutostöihin varattu 600.000 euroa. Määrärahavarausta korjattiin toimintavuoden aikana 900.000 euroon, koska hyvinvointi-, perhe- ja nuorisotyön toimitilaksi muutetun D –rakennuksen muutostöiden oletettiin ylittävän varatun määrärahan. Toteutuneet kustannukset olivat lopulta noin 683.000 euroa. Hanke valmistui tammikuussa 2022.

Leppäveden päiväkotiratkaisut

Leppäveden alueen toimitilatarpeen ratkaisemiseen varattiin 100.000 euroa vuoden 2022 investointiohjelmaan. Hankesuunnittelutyö alkoi vasta loppuvuodesta 2022, eikä kustannuksia ennättänyt syntyä kuin 1.500 euroa.

Vuonteen alueen päiväkoti-kouluratkaisut

Varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen toimitilatarve Vuonteen alueella oli tarveselvityksen pe-

rusteella kasvamassa ja hankesuunnittelutyöryhmä perustettiin kunnanjohtajan päätöksellä. Vuodelle 2022 varattiin hankevarauksena investointimäärärahaa 100.000 euroa, josta toteutui noin 9.000 euroa.

Lievestuoreen päiväkodin keittiön laajennus

Varhaiskasvatuksen ja ruokapalvelun tarveselvityksessä todettiin Lievestuoreen alueen päiväkodin keittiön kapasiteetin olevan loppumassa ja esille nousi keittiön laajentaminen. Laajennusurakan yhteydessä oli tarkoitus ratkaista myös päiväkodin tilatarve. Hankesuunnittelua varten varattiin talousarvioon 100.000 euron määräraha. Raha jäi käyttämättä, koska Lievestuoreen taajamasta vuokrattiin varhaiskasvatuksen käyttöön tilat päiväkotia vastapäätä. Keittiön laajennustarve arvioidaan uudelleen, kun nähdään, kuinka lapsimäärä kehittyä Lievestuoreen alueella.

Vihtavuoren päiväkodin lämmitysjärjestelmän muutos

Hankkeen tavoitteena oli korvata päiväkodin öljylämmitys maalämpöratkaisulla. Budjettivaraus oli 100.000 euroa ja määrärahaa korotettiin 40.000 eurolla syksyn talousarviomuutosten yhteydessä. Hankkeeseen saatiin ARA:n energia-avustusta lähes 72.000 euroa, jonka jälkeen muutostyö tuli maksamaan kunnalle noin 140.000 euroa. Muutosurakka onnistui hyvin ja tavoitteet saavutettiin.

Kuntalan uudisrakennus

Hankkeen edistäminen on ollut haastavaa jo useamman vuoden ajan. Miljoonan euron investointivarauksesta toteutui vain noin 48.000 euroa. Määrärahan käyttöön vaikutti vaihtoehtotarkastelujen määrä, tarvetietojen päivittyminen sekä päätöksenteon vaikeus.

Ruokapalvelukeskus

Hankkeeseen oli varattu määrärahaa 100.000 euroa. Hankesuunnittelutyö käynnistyi toden teolla vasta vuoden 2023 aikana ja vuonna 2022 kustannuksia syntyi vain 4.000 euroa. Tavoitteena on

laatia hankesuunnitelmaraportti päätöksentekoa varten kesäkuuhun 2023 mennessä.

Pienet investoinnit

Kunnan omistama rakennuskanta on korkean kuntoluokan omaisuuserä. Korjausvelkaa on suhteellisen vähän. Jotta omaisuuden arvo säilyy, edellyttää se sekä käyttövaroin, että investointivaroisin tapahtuvaa ennakoidua kunnossapitoa ja toisaalta resursseja vikakorjausten hoitamiseen. Kunta varaa vuosittain tilapalvelun investointiohjelmaan 500.000 euron määrärahan ennalta kohdentamattomiin investointiluonteisiin tehtäviin. Määräraha jaetaan toimintavuoden aikana perustettaville investoinneille. Vuoden 2022 aikana määrärahaa korotettiin 50.000 eurolla. Lopullinen toteutuma oli 505.000 euroa.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Vuoden 2022 talousarvioon oli varattu yhdyskuntatekniikan investointeihin 3,2 miljoonaa euroa liikennealueiden, puistojen, yleisten alueiden ja Laukaan sataman investointeihin.

Liikennealueiden investointiohjelmaan oli varattu määrärahaa 2,38 miljoonaa euroa, josta

käytettiin 1,72 miljoonaa euroa. Isoimpia investointihankkeita olivat aluevalaistustyöt, noin 300 000 euroa, ja Rokkakankaantien rakentaminen, noin 217.000 euroa. Näiden lisäksi toteutettiin kirkonkylällä Kipparintien P-alue rakentaminen n. 80.000 euroa. Leppävedellä jatkettiin Korpelan kaava-alueella Lintumäen-, Leppälinnun, Kirjosieponkatujen rakentamisilla sekä Peiponpesän, Välppä- ja Silttikadun rakentamisilla, joiden toteuttamiseen käytettiin yhteensä reilut 600.000 euroa.

Lievestuoreella rakennettiin Haarlanrannan sataman läheisyyteen uusi katu Fannynkuja, toteutus noin 30.000 euroa

Puistojen ja muiden yleisten alueiden hankkeille oli käyttösuunnitelmassa varattu 750.000 euroa, josta toteutui 545.000 euroa. Suurimpana hankkeena toteutettiin Laukaan satamaan tarkennettua yleissuunnitelman mukaisesti sataman 2-laiturin uusiminen. Määrärahaa sataman laiturin hankintaan ja alueen kehittämiseen oli varattu 500.000 euroa, josta käytettiin 450.000 euroa.

4.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN 1 000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot					
Myyntitulot	9 681,8	475,3	10 157,1	10 267,4	110,3
Maksutulot	4 201,8	200,0	4 401,8	4 906,6	504,8
Tuet ja avustukset	2 040,6	134,1	2 174,7	3 219,1	1 044,4
Muut tulot	14 477,3	959,4	15 436,7	15 561,3	124,6
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	48 952,4	1 176,1	50 128,5	51 022,0	-893,5
Palvelujen ostot	72 237,6	3 155,7	75 393,3	81 390,1	-5 996,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 755,9	-9,1	5 746,8	5 987,4	-240,7
Avustukset	4 790,0	280,4	5 070,4	4 786,1	284,3
Muut kulut	14 111,9	1 424,7	15 536,6	15 224,6	311,9
Toimintakate	-115 446,2	-4 259,1	-119 705,3	-124 455,8	-4 750,6
Verotulot	75 698,0	2 702,0	78 400,0	78 603,0	203,0
Valtionosuudet	45 890,0	600,0	46 490,0	47 605,3	1 115,3
Rahoitustulot ja -kulut					
Korkotulot muilta	370,0	-11,5	358,5	361,2	2,7
Muut rahoitustulot muilta	150,0	0,0	150,0	284,7	134,7
Korkokulut	250,0	0,0	250,0	94,7	155,3
Muut rahoituskulut	15,0	0,0	15,0	55,2	-40,2
Vuosikate	6 396,8	-968,6	5 428,3	2 248,5	-3 179,8
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	7 520,0	-260,0	7 260,0	6 917,2	342,8
Satunnaiset tulot	0,0	0,0	0,0	112,2	-112,2
Tilikauden tulos	-1 123,2	-708,6	-1 831,8	-4 556,6	-2 724,8

VEROTULOT 2022 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	67 183,0	652,0	67 835,0	67 985,0	150,0
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 887,0	1 387,0	4 274,0	4 404,7	130,7
Kiinteistövero	5 628,0	663,0	6 291,0	6 213,3	-77,7
Yhteensä	75 698,0	2 702,0	78 400,0	78 603,0	203,0

VEROTULOT 2017-2022	Tulovero %	Verotettava tulo Milj. €	Muutos %
Verovuosi 2017	21,50	389,7	1,56
Verovuosi 2018	21,50	398,1	2,16
Verovuosi 2019	21,50	409,5	2,86
Verovuosi 2020	21,50	418,00	2,08
Verovuosi 2021	21,50	432,60	3,49
Verovuosi 2022*	21,50		

*Vuoden 2022 verotettavat tulot eivät tilinpäätöshetkellä ole tiedossa

KIINTEISTÖVEROPROSENTIT 2022	Vero-%
Yleinen kiinteistövero	1,30
Vakituiset asuinrakennukset	0,70
Muut asuinrakennukset	1,40
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	1,10
Voimalaitokset	2,85

VALTIONOSUUDET 2022 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus	27 360,0	-50,0	27 310,0	28 313,7	1 003,7
Verotuloihin perustuva tasaus	11 540,0	-60,0	11 480,0	11 478,6	-1,4
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 500,0	220,0	-1 280,0	-1 171,4	108,6
Verotulomenetysten kompensatio	8 490,0	490,0	8 980,0	8 984,4	4,4
Yhteensä	45 890,0	600,0	46 490,0	47 605,3	1 115,3

4.4 Investointiosan toteutuminen

Investointien toteutuminen 2022	Talousarvio 2022	Talousarvio-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2022	Poikkeama € talousarvioon	Poikkeama% talousarvioon
Konsernihallinto						
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet	435 000	0	435 000	433 888	1 112	0 %
Asianhallinta ja arkistoinnin järjestelmähankinta	0	0	0	9 017	-9 017	0 %
Sähköinen arkisto	35 000	0	35 000	0	35 000	100 %
Yritystonttien esirakentaminen	100 000	0	100 000	93 072	6 928	7 %
Osakkeet ja osuudet	10 000	0	10 000	0	10 000	100 %
Maan osto	756 000	223 860	979 860	379 255	600 605	61 %
Maan myynti	-100 000	0	-100 000	-70 450	-29 550	30 %
Sivistyspalvelut						
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekn. Laitteet	50 000	0	50 000	49 453	547	1 %
Piha- ja leikkivälineet	20 000	0	20 000	0	20 000	100 %
Vihtavuoren koulukeskuksen kalusto	680 000	0	680 000	645 580	34 420	5 %
Lukion lähiliikuntapaikka	0	0	0	7 230	-7 230	0 %
Lukion lähiliikuntapaikka, rahoitusosuus investointiin	0	0	0	-22 400	22 400	0 %
Kirkonkylän koulun kalusto	1 200 000	0	1 200 000	1 035 383	164 617	14 %
Sydän-Laukaan koulun muutostyöt	25 000	0	25 000	0	25 000	100 %
Kirkonkylän koulun lähiliikuntapaikka	200 000	0	200 000	95 960	104 040	52 %
Kirkonkylän koulunmäen jääkiekkokaukalo	200 000	0	200 000	91 246	108 754	54 %
Leppäveden kirjaston kalusto	15 000	0	15 000	14 738	262	2 %
Leppäveden liikuntapuisto	325 000	0	325 000	278 219	46 781	14 %
Tekniset palvelut						
Sivistyspalvelut, kiinteistöt						
Vihtavuoren koulukeskus	3 000 000	-223 860	2 776 140	2 481 958	294 182	11 %
Koulunmäki, muutostyöt	500 000	0	500 000	387 249	112 751	23 %
Kirkonkylän koulu, D-rakennus	0	300 000	300 000	296 563	3 437	1 %
Kirkonkylän koulu, ruokailu ja astianpesulinjasto, lukitus	100 000	0	100 000	0	100 000	100 %
Leppäveden päiväkotiratkaisu	100 000	0	100 000	1 598	98 402	98 %
Vuonteen päiväkoti-kouluratkaisu, suunnittelu	100 000	0	100 000	8 410	91 590	92 %
Lievestuoreen päiväkodin keittiön laajennus	100 000	0	100 000	0	100 000	100 %
Vihtavuoren päiväkoti, lämmitysjärjestelmän muutos	100 000	111 870	211 870	212 038	-168	0 %
Vihtavuoren päiväkoti, lämmitysjärjestelmän rahoitusosuus		-71 870	-71 870	-71 871	1	0 %
Koulujen piha-alueiden kunnostus	30 000	0	30 000	0	30 000	100 %
Teknisten palveluiden kiinteistöt:						
Kuntalan uudisrakennuksen suunnittelu	1 000 000	0	1 000 000	47 812	952 188	95 %
Ruokapalvelukeskus	100 000	0	100 000	4 150	95 850	96 %
Lievestuoreen nuorisotalon purkaminen						
Pienet investoinnit:						
Kohdentamaton investointimääräraha	500 000	50 000	550 000	486 104	63 896	12 %
Tekninen toimi, kiinteistöt:						
Energiainvestoinnit	50 000	0	50 000	-2 294	52 294	0 %
Yhdyskuntateknikka:						
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet	3 000 000	100 000	3 100 000	2 298 469	801 531	26 %
Laajalahden massa-allas	200 000	-100 000	100 000	11 800	88 200	88 %
Investointimenot	12 931 000	461 870	13 392 870	9 366 899	-4 025 971	-30 %
Investointitulot	-100 000	-71 870	-171 870	-164 721	7 149	-4 %
Laukaan kunnan nettoinvestoinnit yhteensä	12 831 000	390 000	13 221 000	9 202 178	-4 018 822	-30 %

4.5 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	6 396,8	-968,6	5 428,3	2 248,5	-3 179,8
Satunnaiset erät				112,2	
Tulorahoituksen korjauserät	-645,0	100,0	-545,0	-1 749,1	-1 204,1
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-12 931,0	-461,9	-13 392,9	-9 366,9	4 026,0
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0,0	71,9	71,9	94,3	22,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	735,0	-100,0	635,0	593,6	-41,4
Toiminta ja investoinnit, netto	-6 444,2	-1 358,6	-7 802,8	-8 067,4	-264,7
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	0,0	0,0	-46,9	-46,9
Antolainasaamisten vähennykset	745,0	0,0	745,0	752,4	7,4
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,0	0,0	-10,9	-10,9
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-11,0	0,0	-11,0	-9,6	1,4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 710,2	1 358,6	7 068,8	5 002,7	-2 066,1
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	4 762,7	4 762,7
Vaikutus maksuvalmiuteen	0,0	0,0	0,0	2 382,8	2 382,8

5 Tilinpäätöslaskelmat

5.1 Tuloslaskelma

	2022	2021
Toimintatuotot		
Myyntituotot	3 815 567,52	3 463 152,72
Maksutuotot	4 905 239,67	4 144 066,18
Tuet ja avustukset	3 219 082,73	4 425 606,58
Muut toimintatuotot	3 866 672,44	3 912 835,27
	15 806 562,36	15 945 660,75
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	40 923 539,29	37 335 324,25
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	8 435 887,54	7 848 931,07
Muut henkilösivukulut	1 662 535,95	1 453 127,26
Palvelujen ostot	74 954 440,49	68 766 204,16
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 977 792,22	6 164 372,36
Avustukset	4 786 108,86	4 774 279,56
Muut toimintakulut	3 522 065,43	3 789 606,50
	140 262 369,78	130 131 845,16
Toimintakate	-124 455 807,42	-114 186 184,41
Verotulot	78 602 990,90	75 420 856,57
Valtionosuudet	47 605 299,00	42 663 925,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	361 246,71	366 556,31
Muut rahoitustuotot	284 662,36	287 573,99
Korkokulut	94 731,50	12 208,60
Muut rahoituskulut	55 178,65	12 597,77
Vuosikate	2 248 481,40	4 527 921,09
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	6 917 222,63	6 777 449,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Satunnaiset tuotot	112 154,27	0,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-4 556 586,96	-2 249 527,91

5.2 Rahoituslaskelma

Toiminnan rahavirta	2022	2021
Tulorahoitus		
Vuosikate	2 248 481,40	4 527 921,09
Satunnaiset erät	112 154,27	0,00
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pakolliset varaukset	-1 226 140,52	537 135,52
- Investointihyödykkeiden myyntivoitot	-522 949,07	-1 006 135,04
Investointien rahavirta		
Investoinnit		
Investointimenot	-9 366 898,96	-17 338 748,30
Rahoitusosuudet investointimenoihin	94 271,00	201 400,00
Investointihyödykkeiden luovutustulot	593 649,39	1 390 043,02
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 067 432,49	-11 688 383,71
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-46 876,73	-22 779,82
Antolainasaamisten vähennykset	752 350,63	766 632,62
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-10 936,00	19 991 716,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 632,04	-9 632,04
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 002 652,00	-9 997 348,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-30 379,39	21 883,48
Vaihto-omaisuuden muutos	10 398,50	-10 618,53
Saamisten muutos	134 143,18	-868 137,94
Korottomien velkojen muutos	4 648 527,05	2 208 856,09
Rahoituksen rahavirta	10 450 247,20	12 080 571,86
Rahavarojen muutos	2 382 814,71	392 188,15
Rahavarat 31.12.	4 224 234,18	1 841 419,47
Rahavarat 01.01.	1 841 419,47	1 449 231,32
	2 382 814,71	392 188,15

5.3 Tase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	156 634 685,46	155 055 454,35
Aineettomat hyödykkeet	37 033,85	122 953,72
Aineettomat oikeudet	37 033,85	122 953,72
Aineelliset hyödykkeet	123 688 627,90	121 317 753,02
Maa- ja vesialueet	17 273 925,21	16 872 047,79
Rakennukset	63 920 848,84	64 952 500,95
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 117 059,47	12 989 093,53
Koneet ja kalusto	3 432 185,26	1 763 265,04
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	24 944 609,12	24 740 845,71
Sijoitukset	32 909 023,71	33 614 747,61
Osakkeet ja osuudet	12 600 752,70	12 601 002,70
Muut lainasaamiset	19 781 131,85	20 486 605,75
Muut saamiset	527 139,16	527 139,16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	10 139,90	9 259,90
Lahjoitusrahastojen varat	10 139,90	9 259,90
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 996 565,32	5 758 292,29
Vaihto-omaisuus	155 926,54	166 325,04
Aineet tarvikkeet ja tavarat	155 926,54	166 325,04
Saamiset	3 616 404,60	3 750 547,78
Lyhytaikaiset saamiset	3 616 404,60	3 750 547,78
Myyntisaamiset	1 807 313,91	1 407 059,03
Muut saamiset	886 678,88	643 281,28
Siirtosaamiset	922 411,81	1 700 207,47
Rahoitusarvopaperit	1 957 450,02	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	2 266 784,16	1 841 419,47
VASTAAVAA YHTEENSÄ	164 641 390,68	160 823 006,54

VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	29 655 687,32	34 212 274,28
Peruspääoma	32 370 946,89	32 370 946,89
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	1 841 327,39	4 090 855,30
Tilikauden yli- / alijäämä	-4 556 586,96	-2 249 527,91
PAKOLLISET VARAUKSET	1 659 905,00	2 886 045,52
Muut pakolliset varaukset	1 659 905,00	2 886 045,52
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	320 687,02	350 186,41
Lahjoitusrahastojen pääomat	12 184,90	53 038,09
Muut toimeksiantojen pääomat	308 502,12	297 148,32
VIERAS PÄÄOMA	133 005 111,34	123 374 500,33
Pitkäaikainen	56 332 702,17	56 353 270,21
Joukkovelkakirjalainat	25 000 000,00	25 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 013 340,06	28 033 908,10
Muut pitkäaikaiset velat	3 319 362,11	3 319 362,11
Siirtovelat		
Lyhytaikainen	76 672 409,17	67 021 230,12
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	56 000 000,00	46 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	20 568,04	5 017 916,04
Saadut ennakot	10 179,00	8 290,00
Ostovelat	12 137 193,19	8 410 898,75
Muut lyhytaikaiset velat	909 577,59	826 777,54
Siirtovelat	7 594 891,35	6 757 347,79
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	164 641 390,68	160 823 006,54

5.4 Konsernituloslaskelma

	2022	2021
Toimintatuotot	50 364 297,52	45 914 990,81
Toimintakulut	175 708 910,53	164 224 789,82
Osuus osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta)	0,00	0,00
Toimintakate	-125 344 613,01	-118 309 799,01
Verotulot	78 602 990,90	75 420 856,57
Valtionosuudet	55 230 420,36	50 200 730,01
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13 373,82	17 944,43
Muut rahoitustuotot	514 939,36	587 926,22
Korkokulut	519 380,43	327 560,01
Muut rahoituskulut	101 969,59	91 822,29
Vuosikate	8 395 761,41	7 498 275,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	11 072 713,76	9 880 835,09
Lisäpoistot	464 371,35	464 371,35
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Satunnaiset erät	509 824,15	578 000,00
Tilikauden tulos	-2 631 499,55	-2 268 930,52
Tilinpäätössiirrot	-430 508,07	-296 883,94
Tilikauden vero	0,00	139 090,24
Laskennalliset verot	104 577,80	94 353,43
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-2 957 429,82	-2 332 370,79

5.5 Konsernin rahoituslaskelma

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 395 761,41	7 498 275,92
Satunnaiset erät	509 824,15	578 000,00
Tilikauden verot	0,00	69 545,12
Tulorahoituksen korjauserät	-554 065,08	-1 179 386,21
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-15 462 628,24	-22 385 619,52
Rahoitusosuudet investointeihin	128 855,65	201 400,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	774 242,25	3 900 156,06
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 208 009,86	-11 317 628,63
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-139 133,71	-22 779,82
Antolainasaamisten vähennykset	844 607,61	774 646,77
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-10 936,00	27 703 266,38
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 926 065,82	-1 163 659,61
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 051 030,68	-12 794 764,02
Oman pääoman muutokset	-110 020,01	-434 989,84
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-30 259,11	22 947,47
Vaihto-omaisuuden muutos	40 137,41	11 805,50
Saamisten muutos	-3 778 762,77	-1 418 202,95
Korottomien velkojen muutos	4 219 837,60	1 721 252,64
Rahoituksen rahavirta	4 160 435,88	14 399 522,52
Rahavarojen muutos	-2 047 573,98	3 081 893,89
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	7 222 802,08	9 270 376,07
Rahavarat 01.01.	9 270 376,06	6 188 482,18
	-2 047 573,98	3 081 893,89

5.6 Konsernitase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	207 215 086,75	203 215 788,19
Aineettomat hyödykkeet	2 847 748,08	3 475 559,45
Aineettomat oikeudet	2 847 748,08	3 475 559,45
Muut pitkävaikutteiset menot		
Ennakkomaksut		
Aineelliset hyödykkeet	197 459 387,06	192 982 525,34
Maa- ja vesialueet	19 409 294,83	18 971 158,90
Rakennukset	117 161 832,32	114 529 304,31
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 328 896,35	27 970 729,87
Koneet ja kalusto	5 233 192,09	3 900 468,67
Muut aineelliset hyödykkeet	1 140 608,55	1 102 723,13
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	25 185 562,92	26 508 140,46
Sijoitukset	6 907 951,61	6 757 703,40
Osakkuusyhteisöosuudet	423 187,93	423 187,93
Muut osakkeet ja osuudet	5 521 800,48	5 504 663,35
Muut lainasaamiset	103 987,85	63 133,75
Muut saamiset	858 975,35	766 718,37
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 223 824,30	602 669,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT	18 998 371,09	17 033 707,90
Vaihto-omaisuus	556 956,14	597 093,55
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	87 553,90	78 138,84
Lyhytaikaiset saamiset	11 131 058,98	7 088 099,44
Rahoitusarvopaperit	2 459 118,44	1 092 305,66
Rahat ja pankkisaamiset	4 763 683,63	8 178 070,41
VASTAAVAA YHTEENSÄ	227 437 282,14	220 852 165,52

VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	28 667 269,02	31 447 801,02
Peruspääoma	32 370 946,89	32 370 946,89
Arvonkorotusrahasto	250 910,54	250 516,41
Muut omat rahastot	2 940 843,61	2 852 560,33
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	-3 938 002,20	-1 693 851,82
Tilikauden yli- / alijäämä	-2 957 429,82	-2 332 370,79
 PAKOLLISET VARAUKSET	 1 096 317,20	 944 615,31
Muut pakolliset varaukset	1 096 317,20	944 615,31
 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	 1 537 447,98	 946 552,22
 VIERAS PÄÄOMA	 196 136 247,94	 187 513 196,97
Pitkäaikainen	107 997 598,66	110 083 694,68
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	105 343 004,34	107 346 928,65
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 757 844,48	1 944 593,99
Laskennallinen verovelka	896 749,84	792 172,04
Lyhytaikainen	88 138 649,28	77 429 502,29
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	60 603 896,25	54 552 865,57
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	27 534 753,03	22 876 636,72
 VASTATTAVAA YHTEENSÄ	 227 437 282,14	 220 852 165,52

6 Tilinpäätöksen liitetiedot

6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

6.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjakson mukaisesti asianomaiselle tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvot

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetietojen kohdassa 11 suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihinnan mukaisesti tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Laukaan kunnalla on koronvaihtosopimus, jota käsitellään liitetietojen kohdassa 41.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty asianomaisen hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

2) Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Ei ilmoitettavaa.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei ilmoitettavaa.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kertyneet alijäämät tuli kattaa 31.12.2022 mennessä. Kunnan vuoden 2021 tilinpäätökseen kirjattiin jo 2,9 miljoonan euron pakollinen

varaus alijäämien kattamiseksi, josta 1,0 miljoonaa euroa edellisten tilikausien yli-/alijäämään ja 1,9 miljoonaa euroa tulosvaikutteisena erikoissairaanhoidon vuoden 2021 palveluiden ostoja kasvattamaan. Kirjaus lisäsi vuonna 2021 erikoissairaanhoidon palvelujen ostoja 1,9 miljoonalla eurolla.

Sairaanhoitopiirin tavoitteena vuodelle 2022 oli, että uutta alijäämää ei synny vuonna 2022, jonka vuoksi talousarviossa ei uusien alijäämien kattamiseen varauduttu. Sairaanhoitopiirin tilikauden 2022 tulos oli kuitenkin -46,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tuloksen perusteluna olivat suunniteltua pienemmät tulot ja suuremmat menot. Sairaanhoitopiirin valtuusto päätti 17.6.2022 kattaa osan, 24 miljoonaa euroa, kertyneistä alijäämistä sairaanhoitopiirin peruspääomaa alentamalla. Sairaanhoitopiirin hallitus päätti 28.12.2022, että peruspääoman alentaminen 24 miljoonalla eurolla toimeenpannaan valtuuston 17.6.2022 tekemän lainvoimaisen päätöksen mukaisesti. Peruspääoman alentamisen myötä alijäämiä jäi omistajakunnille katettavaksi yhteensä 62,1 miljoonaa euroa. Laukaan kunnan osuus alijäämän kattamisesta on 6,9 %, joka perustuu viimeiseen kiinteään hoitopalvelulaskutuksen jakaumaan. Yhteensä Laukaan kunnan katettavaksi kertyi alijäämiä 4,3 miljoonaa euroa. Aiempi pakollinen varaus, 2,9 miljoonaa euroa, kattoi tästä osan, mutta vuodelle 2022 jouduttiin kirjaamaan tulosvaikutteisena erikoissairaanhoidon palveluiden ostona 1,4 miljoonan euron lisälaskutus.

Voimaanpanolain mukaisesti sairaanhoitopiirin vuoden 2022 tilinpäätöksen allekirjoittavat hyvinvointialuejohtaja ja aluehallitus ja sen hyväksymisestä päättää aluevaltuusto. Hyvinvointialueen ja ministeriöiden (STM, SM, VM) välisessä lakisääteisessä ohjausneuvottelussa ministeriöt nostivat esiin sairaanhoitopiirin peruspääoman alentamisen ja kysymyksen siitä, onko tehty peruspääoman alentaminen ristiriidassa hyvinvointialueita koskevan voimaanpanolain kanssa. Neuvottelun jälkeen sairaanhoitopiirin tilintarkastajalta pyydettiin vielä kannanottoa ennen aluehallituksen tilinpäätöskäsittelyä siihen, onko menettelytapa ristiriidassa voimassa olevien säädösten kanssa niin, että sitä tulisi korjata vai voidaanko näin valmisteltu tilinpäätös hyväksyä ja allekirjoittaa. Tilintarkastajan viimeisimmän tulkinnan mukaan alijäämän kattaminen peruspääomasta ei ole voimassa olevien kirjanpitosäädösten mukainen tapa toimia. 28.3.2023 aluehallitus päätti jättää panematta täytäntöön sairaanhoitopiirin kuntayhtymävaltuuston päätöksen peruspääoman alentamisesta ja allekirjoitti tilinpäätöksen, jossa peruspääomaa ei ole alennettu. Kunnilta on laskutettu 24 miljoonan euron osuus. Laukaan kunnan osuus oli 1.659.905 euroa. Laukaan kunta on kirjannut mainitun 1.659.905 euroa menoksi asiakaspalvelujen ostoihin ja taseeseen pakolliseksi varaukseksi, koska asiasta ei ole vielä lainvoimaista päätöstä tilinpäätöksen laatimishetkellä.

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että kunta on tehnyt vuosina 2021 ja 2022 0,46 miljoonan euron lisäpoistot, jotka kohdistuivat Kirkonkylän koulun B-rakennukseen. Koronaepidemia vaikutti kuntien toimintaan myös vuonna 2022. Koronaepidemia heikentää tilinpäätöksen vertailukelpoisuutta edellisiin vuosiin nähden. Koronaepidemia lisäsi kunnan menoja, mutta vastavasti kunta sai korona-avustuksia 1,15 miljoonaa euroa (vuonna 2021 2,49 miljoonaa euroa). Korona-avustukset näkyvät tulojen lisäyksenä tuet ja avustukset –tiliryhmässä.

Laukaan kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2022 yhteensä 1,0 miljoonaa euroa. Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus on esitetty kunnan peruspalvelujen valtionosuuksissa.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Ei ilmoitettavaa.

6.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Osakkuusyhteisöt on jätetty yhdistelemättä, koska yhdistelemättä jättämisellä on vähäiseksi katsottava merkitys konsernin omaan pääomaan ja tulokseen. Konsernitilinpäätöksen liitetietona 20-22 on kuitenkin ilmoitettu osakkuusyhteisön nimi, omistusosuus ja omistusosuutta vastaava määrä omasta- ja vieraasta pääomasta sekä tilikauden voitosta tai tappiosta viimeksi laaditusta tilinpäätöksestä.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuuden eliminointi

Ei ilmoitettavaa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisön aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Edellisen tilikauden konsernitietojen vertailukelpoisuus

Ei ilmoitettavaa.

6.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot toimialoittain

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto	345 017,85	399 441,54	345 017,85	399 441,54
Sosiaali- ja terveyspalvelut	30 801 764,39	26 486 563,40	6 094 360,66	6 372 725,84
Opetus- ja kulttuuripalvelut	4 680 064,88	3 974 929,25	3 524 619,07	2 920 198,70
Yhdyskuntapalvelut	3 682 922,30	4 009 127,90	147 221,01	285 484,58
Muut palvelut yhteensä	10 854 528,10	11 044 928,72	5 695 343,77	5 967 810,09
Toimintatuotot yhteensä	50 364 297,52	45 914 990,81	15 806 562,36	15 945 660,75

7) Verotulojen erittely

	Kunta	
	2022	2021
Kunnan verotulo	67 984 998,73	65 449 568,68
Kiinteistövero	6 213 269,51	5 853 379,70
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 404 722,66	4 117 908,19
Verotulot yhteensä	78 602 990,90	75 420 856,57

8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2022	2021
Laskennalliset valtionosuudet		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	39 792 287,00	37 353 740,00
Siitä: Verotuloihin perustuva tasaus	11 478 556,00	11 068 446,00
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	1 000 000,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 171 434,00	-2 256 204,00
Verotulomenetysten korvaus	8 984 446,00	7 566 389,00
Valtionosuudet ja verotulo-		
menetysten korvaukset yhteensä	47 605 299,00	42 663 925,00

9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	57 341 328,96	54 916 804,08
Muiden palvelujen ostot	15 953 206,53	13 849 400,08
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	73 294 535,49	68 766 204,16

10) Valtuustoryhmille annetut tuet

Ilmoitettu kohdassa 3.1.2

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Pysyvien vastaavien poistojen määrittämisessä on käytetty kunnanvaltuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto tarkensi ohjeita 9.9.2013 §:ssä 206 ja 14.2.2022 §:ssä 7. Pienet hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioitun taloudellisen käyttöiän mukaan. Arvioituiden poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat seuraavat:

Laukaan kunnan poistosuunnitelma 1.3.2022 alkaen

	Poistoaika/%	Poistomenetelmä
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	2 - 5 vuotta	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta	Tasapoisto
Liikearvo	2-5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	2 - 5 vuotta	Tasapoisto
Osallistuminen toisen yhteisön		
- Tiehankkeisiin	15 - 20 vuotta	Tasapoisto
- Ratahankkeisiin	30 - 40 vuotta	Tasapoisto
-Väylähankkeisiin	*	
-Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	5 - 10 vuotta	
-Muut	2 - 10 vuotta	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitusrakennukset	20 - 50 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta	Tasapoisto
Kallioluolat ja -tunnelit, väestönsuojat	30 - 70 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	17 %	Menojäännöspoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	18 %	Menojäännöspoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	18 %	Menojäännöspoisto
Vedenjakeluverkosto	8 %	Menojäännöspoisto
Viemäriverkko	8 %	Menojäännöspoisto
Kaukolämpöverkko	12 %	Menojäännöspoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 %	Menojäännöspoisto
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	20 %	Menojäännöspoisto
Maakaasuverkko	12 %	Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	17 %	Menojäännöspoisto
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	18 %	Menojäännöspoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	17 %	Menojäännöspoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	22 %	Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	22 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	15 - 20 vuotta	Tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkonet	8 - 15 vuotta	Tasapoisto

Muut kuljetusvälineet	4 - 7 vuotta	Tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 - 10 vuotta	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 - 15 vuotta	Tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 - 10 vuotta	Tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15 vuotta	Tasapoisto
Atk-laitteet	3 - 5 vuotta	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 vuotta	Tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo ja taide-esineet	ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	

*Sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen poistoaikoja

12) Selvitys pakollisten varausten muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	0,00	0,00	2 886 045,52	2 348 910,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	1 659 905,00	1 886 045,95
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	-2 886 045,52	-1 348 910,43
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	0,00	0,00	1 659 905,00	2 886 045,52
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu 1.1.	944 032,20	1 041 904,36	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	151 701,88	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	97 872,16	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu 31.12.	1 095 734,08	944 032,20	0,00	0,00
Ympäristövastuu;				
pilaantuneen maa-aineen puhdistusvastuu 1.1.	583,12	2 403,53	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	1 820,41	0,00	0,00
Ympäristövastuu;				
pilaantuneen maa-aineen puhdistusvastuu 31.12.	583,12	583,12	0,00	0,00
Pakollisten varausten muutos yhteensä	1 096 317,20	944 615,32	1 659 905,00	2 886 045,52

13) Selvitys pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja - tappioista

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	498 023,68	951 793,75	498 023,68	951 793,75
Rakennusten luovutusvoitot	0,00	54 341,29	0,00	54 341,29
Muut luovutusvoitot	205 518,24	36 106,87	24 925,39	0,00
Myyntivoitot yhteensä	703 541,92	1 042 241,91	522 949,07	1 006 135,04
Muut toimintakulut	2022	2021	2022	2021
Kiinteistön luovutustappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

14) Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
Satunnaiset tuotot				
K-S shp/Sydänkeskuksen myynti	0,00	578 000,00	0,00	0,00
Kiinteistöveron pal., Fimlab osakkeiden myynti	509 647,74	0,00	0,00	0,00
SeutuTK:n pääoman palautukset	0,00	0,00	112 154,27	0,00
Satunnaiset tuotot yhteensä	509 647,74	578 000,00	112 154,27	0,00

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	188 041,06	171 358,00
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	30 628,25	30 628,25
Yhteensä	218 669,31	201 986,25

16) Erittely poistoeron muutoksista

Ei ilmoitettavaa.

6.3 Taseen liitetiedot

17) Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa.

18) Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa.

19) Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien tase-eräkohtaiset tiedot

	Poistamaton hankintameno 1.1.	Lisäykset tili- kauden aikana	Rahoitusosuudet tilikaudella	Vähennykset tili- kauden aikana	Siirrot erien välillä	Tilikauden poisto	Poistamaton hankintameno 31.12.
Aineettomat hyödykkeet	122 953,72	0,00	0,00	0,00	0,00	-85 919,87	37 033,85
Maa- ja vesialueet	16 872 047,79	472 327,74	0,00	-70 450,32	0,00	0,00	17 273 925,21
Rakennukset	64 952 500,95	368 468,27	0,00	0,00	2 463 252,11	-3 863 372,49	63 920 848,84
Kiinteät rakenteet	12 989 093,53	2 508 143,14	94 271,00	-94 271,00	1 072 867,99	-2 453 045,19	14 117 059,47
Koneet ja kalusto	1 763 265,04	2 183 805,30	0,00	0,00	0,00	-514 885,08	3 432 185,26
Keskeneräiset hankinnat	24 740 845,71	3 739 883,51	0,00	0,00	-3 536 120,10	0,00	24 944 609,12
Aineelliset hyödykkeet	121 317 753,02	9 272 627,96	94 271,00	-164 721,32	0,00	-6 831 302,76	123 688 627,90
Tytäryhtiöosakkeet	3 937 744,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 937 744,59
Osakkuusyhteisöosakkeet	168 187,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	168 187,93
Muut osakkeet	4 289 585,23	0,00	0,00	-250,00	0,00	0,00	4 289 335,23
Kuntayhtymäosuudet	4 205 484,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 205 484,95
Osakkeet ja osuudet	12 601 002,70	0,00	0,00	-250,00	0,00	0,00	12 600 752,70
Lainasaamiset	20 486 605,75	45 700,00	0,00	-751 173,90	0,00	0,00	19 781 131,85
Muut saamiset muilta	527 139,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	527 139,16
Sijoitukset	33 614 747,61	45 700,00	0,00	-751 423,90	0,00	0,00	32 909 023,71
Pysyvät vastaavat	155 055 454,35	9 318 327,96	94 271,00	-916 145,22	0,00	-6 917 222,63	156 634 685,45

	Konserni		Kunta	
Maa- ja vesialueet erittely	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet	19 409 294,83	19 173 206,15	17 273 925,21	16 782 047,79
Maa- ja vesialueet yhteensä	19 409 294,83	19 173 206,15	17 273 925,21	16 782 047,79

20-22) Omistukset muissa yhteisöissä	Kotikunta	Konsernin omistus- osuus (%)	Konsernin OSUUS omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tili- kauden voi- tosta/tappiosta
Tytäryhteisö					
Laukaan Vuokrakodit Oy	Laukaa	100,00	360 038,20	25 200 139,93	48,52
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	Laukaa	100,00	770 601,74	13 242,72	111 777,28
Laukaan Vesihuolto Oy	Laukaa	100,00	2 181 175,20	20 629 043,99	-254 880,72
Kuntayhtymä					
Jyväskylän Koulutus kuntayhtymä	Jyväskylä	7,4677	6 215 491,84	2 704 171,92	30 685,69
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä	6,90	38 833,09	125 550,85	2 567,62
Keski-Suomen Sairaanhoidopiiri	Jyväskylä	5,78	1 384 669,27	33 602 870,25	927 402,39
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	Äänekoski	6,44	1 544 979,50	161 212,95	-97 439,67
Osakkuusyhteisöt					
Jyväskylän Liikenneturvallisuuskeskus Oy	Laukaa	48,00	234 771,34	11 173,76	-39 880,59
Laukaan Linja-autoasema- kiinteistö Oy	Laukaa	26,06	311 354,08	2 544,01	12,38

23) Saamisten erittely

	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	69 552,19	0,00	134 097,06
Yhteensä	0,00	69 552,19	0,00	134 097,06
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	31 648,98	0,00	43 236,54
Siirtosaamiset	0,00	38 028,25	0,00	6 950,00
Yhteensä	0,00	69 677,23	0,00	50 186,54
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus yhteisöiltä				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	0,00	139 229,42	0,00	184 283,60

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	7,83	0,00	0,00	0,00
Kelan korvaus työterveyshuollosta	304 301,33	343 528,95	226 592,68	270 777,22
EU-tuet ja avustukset	62 530,47	61 208,88	14 484,48	57 708,30
Muut tulojäämät	1 400 306,72	2 012 277,51	681 334,65	1 371 721,95
Tulojäämät yhteensä	1 767 146,34	2 417 015,34	922 411,81	1 700 207,47
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 767 146,34	2 417 015,34	922 411,81	1 700 207,47

25) Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	32 370 946,89	32 370 946,89	32 370 946,89	32 370 946,89
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12	32 370 946,89	32 370 946,89	32 370 946,89	32 370 946,89
Arvonkorotusrahasto	250 910,54	250 516,41	0,00	0,00
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.				
Muut omat rahastot 1.1.	2 940 843,61	2 852 560,33	0,00	0,00
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta				
Muut omat rahastot yhteensä				
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä	-3 938 002,20	-1 693 851,82	1 841 327,39	4 090 855,30
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-2 957 429,82	-2 332 370,79	-4 556 586,96	-2 249 527,91
Oma pääoma yhteensä	28 667 269,02	31 447 801,02	29 655 687,32	34 212 274,28

Aikaisemmilta tilikausilta kunnalle kertyneeseen yli- ja alijäämään vaikuttaneita tekijöitä:

Vuonna 2013 kirjattiin 3,7 miljoonaa euroa edellisten tilikausien yli-/alijäämiin maan myyntitulojen oikaisua vuosilta 1997-2012.

Kunta on yhtiöittänyt vuonna 2015 Vesihuoltolaitoksen, jolloin satunnaisiin tuottoihin kirjattiin 10,3 miljoonaa euroa. Samana vuonna tehtiin myös 2,2 miljoonan lisäpoistot.

Vuonna 2021 edellisen tilikauden yli-/alijäämää oikaistiin 1,0 miljoonaa euroa ennen tilikautta 2021 syntyneiden Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alijäämien kattamiseksi.

26) Erittely poistoerosta

Ei ilmoitettavaa.

27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat		
	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 913 159,90	7 932 488,61
Muut velat	3 319 362,11	3 319 362,11
Pitkäaikaiset velat yhteensä	11 232 522,01	11 251 850,72

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista

	2022	2021
JVK-laina 2021/2024	25 000 000,00	25 000 000,00
-korko -0,273		
-kertalyhenteinen		
Alle vuoden kuluessa erääntyvät		
kuntatodistusslainat	56 000 000,00	46 000 000,00
-korko -0,4 - +2,05		
-erääntyvät 23.1.-21.2.2023		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	81 000 000,00	71 000 000,00

29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	1 095 734,08	944 032,20	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	0,00	0,00	1 659 905,00	2 886 045,52
Muut pakolliset varaukset	583,12	583,12	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	1 096 317,20	944 615,32	1 659 905,00	2 886 045,52

30) Vieras pääoma

	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	52 573,75	0,00	42 474,46
Yhteensä	0,00	52 573,75	0,00	42 474,46
Velat kuntayhtymille, joissa Laukaa on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	5 588 959,11	0,00	1 976 911,50
Siirtovelat	0,00	52 530,78	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	5 641 489,89	0,00	1 976 911,50
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Vieras pääoma yhteensä	0,00	5 694 063,64	0,00	2 019 385,96

31) Sekkitililimiitti

	Kunta	
	2022	2021
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	4 500 000,00	4 500 000,00
-siitä käyttämättä oleva määrä	3 900 360,60	2 981 771,57

nan euron kiinteistöleasingisopimuksen ja Kirkonkylän koulun E-rakennuksen laajennusosan uudisrakentamista koskevan 15,1 miljoonan euron leasingisopimuksen, joissa 20 vuoden vuokra-ajan jälkeen kunnan on:

- 1) jatkettava vuokraamista lisävuokra-ajalla,
- 2) ostettava kiinteistö sopimuksen mukaisella jäännösarvolla tai
- 3) osoitettava kiinteistölle ostaja sopimuksen mukaisella jäännösarvolla.

39) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta

	Kunta	
	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	33 674 065,74	33 424 741,74
Jäljellä oleva pääoma	19 043 543,45	20 056 622,89

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	2022	2021
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	5 855 049,42	6 768 740,42
Jäljellä oleva pääoma	2 424 531,86	2 924 563,76
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	142 236 775,00	133 082 739,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	82 253,00	87 176,00

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Kunta	
	2022	2021
Urakoitsijoiden vakuustalletukset 31.12.	1 816 237,48	2 864 896,60
Maa-aineslupien maisemointivakuudet 31.12.	1 165 713,00	1 178 022,00
Ympäristölupapäätösten vakuudet 31.12.	116 900,00	99 300,00

Kiinteistön mahdollisen myynnin yhteydessä kunnalla on ALV 33§:n mukaan velvollisuus maksaa valtiolle takaisin kiinteistöjen rakennus- ja perusparannuskustannuksista tehty arvonlisäveron vähennykset ja palautukset sekä velvollisuus maksaa oman käytön vero itse tehdystä rakennustyöstä. Vuonna 2022 rakennusinvestoinneista kunnalla oli arvonlisäveron palautusvastuita 10.897.578 euroa ja vuonna 2021 9.895.911 euroa. Lisäksi kunnalla on maankäyttösopimuksia.

Kunnalla on OP Yrityspankki Oyj:n kanssa 10,0 miljoonan euron pääomalle 12.11.2019 alkanut 10 vuoden koronvaihtosopimus osittaisella korkolattialla. Sopimukseen on sisällytetty vanhan koronvaihtosopimuksen negatiivinen markkina-arvo -773.000 euroa. Korkolattian osuus on neljä vuotta. Sopimuksessa vaihdetaan korko 3 kk Euribor kiinteäksi hintaan 1,035 % ja sopimus on kertalyhenteinen. Lisäksi korkolattian osalta kunta vastaanottaa viitekoron ja lattiataason 0,00 % välisen erotuksen, mikäli viitekorko on lattiatasoa alempana. Johdannaisopimus on tehty korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Koronvaihtosopimuksen markkina-arvo on 1 264 144,84 euroa ja korkolattiasopimuksen markkina-arvo 34,96 euroa.

Kunnalla on OP Yrityspankki Oyj:n kanssa 5,0 miljoonan euron pääomalle 27.3.2020 alkanut 10 vuoden koronvaihtosopimus ja Laukaan kunnan myymä nollakorkolattia. Laukaan kunta vastaanottaa kiinteää

korkoa ja maksaa vaihtuvaa viitekorkoa (euribor 6 kk) sen ollessa positiivinen sekä kaikissa tilanteissa viitekoron päälle lisättävää marginaalia. Vastaanotettava korko on 0,751 % ja maksettava korko 6 kk euribor ja marginaali 0,46 %. Johdannaissopimus on tehty kiinteäkorkoisen lainan muuttamiseksi vaihtuvakorkoiseksi lainaksi, jossa on nollakorkolattia. 6 kk euribor-koron ollessa negatiivinen korkokustannuksena maksetaan edellä kuvattu marginaali ja 6 kk euribor-koron ollessa positiivinen korkokustannuksena maksetaan 6 kk-euribor + marginaali. Koronvaihtosopimuksen markkina-arvo on -933 863,79 euroa ja korkolattiasopimuksen markkina-arvo -24 133,52 euroa.

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12

Henkilöstön lukumäärä on ilmoitettu kohdassa 3.1.5 kunnan henkilöstö

43) Henkilöstökulut

	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	51 021 962,78	46 637 382,58
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin yhteensä	296 330,28	433 397,07
Henkilöstökulut yhteensä	51 318 293,06	47 070 779,65

44) Luottamushenkilömaksut

	2022	2021
Kokoomus	2 218,00	2 654,00
Keskusta	3 613,50	4 576,10
SDP	4 403,26	3 995,00
Vasemmistoliitto	437,00	1 113,00
Perussuomalaiset	3 741,25	755,50
Yhteensä	14 413,01	13 093,60

Valtuustoryhmille myönnettyt tuet ilmoitettu kohdassa 3.1.2

45) Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarastusyhteisö KPMG Oy Ab	2022	2021
Tilintarkastuspalkkiot	10 643,85	11 871,45
Tilintarkastajan lausunnot	1 171,80	1 450,80
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	3 654,90	4 125,11
Muut palkkiot	17 179,56	4 730,99
Palkkiot yhteensä	32 650,11	22 178,35

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välinen liiketoiminta

Laukaan kunta on kunnanjohtaja Linda Leinosen kanssa sopinut kuntalain mukaisen johtajasopimuksen kunnanvaltuuston päätöksellä 7.12.2020 § 44. Johtajasopimuksessa on sovittu erokorvauksesta siten, että mikäli luottamuspujan vuoksi on käynnistetty kunnanjohtajan irtisanomismenettely, maksetaan kunnanjohtajalle irtisanomisajan palkan lisäksi 9 kuukauden palkkaa vastaava siirtymäkorvaus hänen itse irtisanoutuessaan.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen tytäryhteisö Laukaan Vuokrakodit Oy:lle 1.7.2014 alkaen 10.000.000,00 euron lainan. Lainalla on 20 vuoden takaisinmaksuaika ja markkinahintatietoinen korko 5 vuoden kiinteä korko 1,1 % sis. marginaali, seuraava tarkistus 1.7.2024. Lainalle ei ole vaadittu vakuuksia.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen kunnan toimialalla toimivalle tytäryhteisö Laukaan Vesihuolto Oy:lle 31.12.2015 alkaen 15.265.000,00 euron lainan. Laina on kertalyhenteinen ja erääntyy maksettavaksi 10 vuoden kuluttua 31.12.2025. Lainalla on markkinahintatietoinen korko 31.12.2020 alkaen 5 v kiinteä 2,0 % (sis. marginaali). Lainalle ei ole vaadittu vakuuksia.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tilivuoden 2022 aikana muita tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

6.4 Muut eriytetyt laskelmat

RUOKAPALVELUT; YKSITYISET PÄIVÄKODIT

TULOSLASKELMA 31.12.2022		2022	2021
Liikevaihto		138 441,24	138 044,01
Muut myyntituotot	138 441,24		138 044,01
Aineet ja tarvikkeet			
Ostot tilikaudella		27 085,63	22 059,86
Palvelujen ostot		12 600,00	13 500,00
Vuokrat		25 515,63	17 866,08
Henkilöstökulut		16 567,75	19 370,18
Palkat	13 704,03		16 087,00
Henkilösiivokulut	2 863,72		3 283,18
Poistot		927,36	1 302,21
Hallinnon kustannusten wyörytys		861,66	997,52
Liikeliijäämä		54 883,21	62 948,16
Tilikauden yli-/alijäämä		54 883,21	62 948,16

Kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Kustannuslaskennan toteutuksessa määritellään laskentakohteen kustannusten aiheuttamisperiaate ja laskentateknikka. Aiheuttamisperiaatteen perusteella määritellään, onko kyseessä toiminnan aiheuttama erilliskustannus vai yhteiskustannus. Toiminnan aiheuttamat erilliskustannukset käsitellään välittömänä kustannuksena, jos tämä on tarkoituksenmukaista ja todellisen aiheutumisen osoittava kohdistamisperiaate on määriteltävissä. Mikäli erilliskustannusten kohdistaminen aiheuttaa merkittävän työn hyötyyn nähden, voidaan osa erilliskustannuksista käsitellä välillisenä kustannuksena, kuten esimerkiksi osa tukitoimintojen kustannuksista. Yhteiskustannukset, joilla ei ole olemassa todellisen aiheutumisen osoittavaa kohdistamisperustetta, käsitellään välillisinä kustannuksina, koska todellisen aiheutumisen osoittavaa kohdistamisperustetta

ei ole olemassa, esimerkiksi hallinnon tukipalvelut ja yhteiset ict-kustannukset. Välilliset kustannukset kohdistetaan parhaiten kyseiseen toimintaan soveltuvan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti lopullisille laskentakohteille.

Yksityisten päiväkotien myyntituotot on kohdistettu toteutuneen myynnin mukaisesti. Yksityisten päiväkotien kustannuksilla ei ole olemassa todellisen aiheuttamisperiaatteen osoittavaa kohdistamisperiaatetta, ja tämän vuoksi ruokapalvelun kustannukset on kohdistettu yksityisille päiväkodeille ruokailijoiden määrien / aterioiden määrien suhteessa. Laskujen tiliöinti tai työajan kohdentaminen vain yksityisille päiväkodeille ei ole mahdollista, sillä eri toimipaikoille valmistettava ruoka tehdään samalla kertaa. Poistot on kohdistettu yksityisten päiväkotien ruokapalveluille toimintakulujen suhteessa. Hallinnolliset välilliset kustannukset on kohdistettu AURA-käsikirjan mukaisten kohdistamisperiaatteen mukaisesti.

6.5 Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

001 Muistiot	710 Yleishallinnon laskutus
002 Sisäiset kertalaskut	750 Koulutoimen laskutus
003 Sisäiset toistuvaislaskut	760 Vapaa-aikatoimen laskutus
006 Jaksotukset	761 Venepaikkalaskutus
007 Vyörytykset	762 Kirjaston laskutus
008 Oikaisu tilinavaussaldoihin	763 Vattipajan laskutus
009 Käyttöomaisuusviennit	764 Kansalaisopiston laskutus
010 Tiliotetositteet	765 Kansalaisopiston laskutus
020 Myyntireskontra suoritukset	766 Rakennusvalvonnan laskutus
021 Myyntireskontra viitesuoritukset	767 Rakennusvalvonnan laskutus / Hankasalmi
030 Palkat	770 Rakennusvalvontalaskutus
031 Sijaismaksajapalkat	771 Ympäristöpalvelun laskutus
035 Efficat-toimeentulotuki	772 Ympäristövalvonta
036 Varastotapahtumat	773 Kaavoitusosaston laskutus
037 Populus-matkalaskut	774 Ympäristövalvonta
040 Ostoreskontra suoritukset	775 Maa-alueen vuokrat
410 Ostolaskut Laukaan kunta	776 Tontinvarausmaksujen laskutus
460 Ostolaskut Sähköiset	777 Tontin kauppahinnan laskutus
610 Vanhainkotilaskutus	780 Asuinhuoneistojen vuokrat
620 Päivähoitolaskutus	781 Teollisuus- ja toimitilavuokrat
630 Kotihoito vanhusten palvelut	783 Teknisen toimen laskutus
631 Kotihoito ja palveluasuminen	784 Jätelaskutus
640 Varhaiskasvatus laskutus	785 Venepaikkalaskutus
641 Sosiaalipalvelut	786 Lainalaskutus
650 Sosiaaliosaston laskutus	787 Tilapalvelun laskutus
651 Sosiaalipalvelut kertalaskutus	788 Tekninen toimi
660 Sosiaalityö kertalaskutus	910 Tilinpäätössimulointi
670 Sosiaalityö toistuvailaskutus	

Päiväkirja ja pääkirja tallenteena, osto- ja myyntireskontrat paperitulosteena, tuloslaskelma ja tase paperitulosteena, tilinpäätös nidottuna.